ئەم بەرهەمە لە سەر ئیزنی نووسەر بڵاو بۆتەوە

تایبەت ترین بنکەی کتێبی کوردی
Designed by: Emîn Şabazî
تایبەت ترین بنکەی کتێبی کوردی
@kurdica

بەناوی خودا

هاوارەبەرە

نوسەر: فەتاح ئەمیری

ناوی کتێب : هاوارە بەرە

نووسەر : فەتاح ئەمیری

لەبڵاو کراوەکانی : ناوەندی بڵاو کردنەوەی

فەرهەنگ و ئەدەبی کوردی

" ئینتشاراتی سەلاحەدینی ئەییووبی "

تیراژ = : ۳۰۰۰

چاپی یەکەم : ۱۳۶۹

نەخشێنەر : جەعفەری قازی

ناوونیشان : ارومیه - صندوق پستی ۷۱۷ - تلفن : (۳۵۸۰۰)

پێشکەش بە ڕەوانی پاکی باوکم ....

کە بەسەرهاتی ئەو بوو بە ڕێبازی ژیانی من "

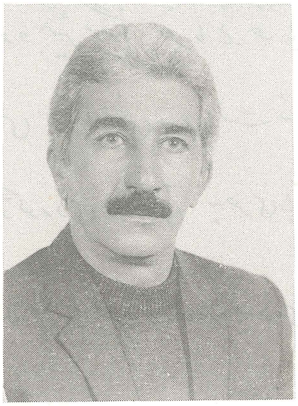

وێنەی نووسەر

بەنێوی خوای بەرزو بێ ئەدا

ئەتاج ئەی ئێوەسەری چیرۆکی نارە — بەناوی ناوور بەرەوت ڕووحە ئەنپارە

بەتۆڵن زنێرێت لە بێ ئۆسی دەباری — دزێی حەشری دەکا لە شێت وەشارە

لە بیری وردی تۆ سواربادە سەرپان — بەگشتی ئێوەسەرانی ئەم دیارە

بەسەرد و تامی هەرمانی دە چێشتری — دەڵێنی یادی زیانە ئەم و تارە

بەنارو پایزی زستان و نادین — لە وێ داهەر چوار وەرزی بەهارە

لە نێو باغی گوڵاڵەت دادەخوێنن — قەناری و بولبول ئاهەنگی قەتارە

کە وە بێنێر هەنگ فەرمانی فەباڵت — بەگێری لێرە وێ بووڵن پارە پارە

بڕی بوگە شی هەرمانت ئەمیری — هەزاران ئافەرین لەو شاهیکارە

لە بۆ کوردی حەقیقی بەحری پێ بن — دەراودەنەی دەدا ئەشکە ئەوارە

پێشکەش بە چیرۆکی ناوورە بەرەوی کاک فەتاحی ئەمیری بۆکان ئەبباسی حەقیقی

۱۳۵۹/۱/۱۳

" بە نێوی خوای بەرزو بێ هاوتا "

فەتاح ئەی خاوەنی چیرۆکی یارە
بە های هاواربەرەت رۆحە نەپارە
بە تۆن زێڕت لەپێنووسی دەبارێ
دزی حەشرێ دەکا گەنجت وەشارە
لەبیری وردی تۆ سورماوە سەریان
بەگشتی نووسەرانی ئەم دیارە
بەمردوو تامی هەرمانی دەچێژێ
دەڵێی ئاوی ژیانە ، ئەم وتارە
بەهار و پاییز وزستان و هاوێن
لەوێدا هەرچوار وەرزی بەهارە
لە نێو باغی گوڵانت دا دەخوێنن
قەناری و بولبول ئاهەنگی قەتارە
کەو وبێژنگی خەرمانی خەیاڵت
بەگێژی گێژەوی بوون پارە پارە
بژی بۆ گەنجی هەرمانت "ئەمیری"
هەزاران ئافەرین لەو شاهکارە
لەبۆکوردی " حەقیقی " بەحری بێ بن
دەراوە ، پەی دەدا ، تەنکە ، بوارە

پێشکەش بە چیرۆکی هاوارە بەرەی کاك فەتاحی ئەمیری .

"عەباس حەقیقی بۆکان ٦٩/١/١٤ "

@kurdica

" خەیاڵ دەمباتە جێ ژوانی شەوانی لاوەتی ئەمما"
"خرینگەی بازنە وخرخاڵ وبەرمووری ئەوم نایە "
" هێمن "

(پێشـــــەکـــی) :

هاوارە بەرە، ئاهەنگە ، ئاهەنگێکی رەسەن ولەمێژینە، ئاهەنگێکی هەڵقولاو لەدڵی خەڵك دا ، ئاهەنگێکی قوڵە وکورتە ،ئاهەنگێکی شمشاڵە• پێش ئەوەی مۆسیقا رەنگی عیلمی و شکڵی ئەو رۆیی بەخۆی بگــرێ بەبێ ئەوەی جوان مشت ومالْ کرابێ ، داتاشراو وساف و سووف هاتۆتە دەرێ ، هەر دەڵێی بەسەد ئاوان شۆراوە ونیسکی بەردەشۆرکراوە،گوێگربە تەواوی ئیحساسی ئەوە دەکا ، شمشالْ ژەن هاواری لێ بڵیندبــــووە و یارمەتی دەوێ •

ئەوەندەی من گوێم لێ بووبێ ئەوحاڵەتە لە ئاهەنگی "بووك وخەسوو" ش دابە تەواوی هەست دەکرێ ، مانای ئاهەنگ لە دڵی ئاهەنگ داخۆنیشان دەدا ، ئەوکاتەی بووك قسە دەکا ، نەرم و نەوی دەدوێ ، بـە حـالْ لیـْو ی دەبزێوێ ، زۆر فەقیرانە، حاڵەتی پاڕانەوە و لالانەوەیــە ، کـەچی هـە ر نۆرەی خەسوو دێ بە پێی خوو و خدەی تایبەتی خۆی ،دەقیژێنێ،دەشاتێنێ، تەنانەت رەنگە لە داخان سەرو قژیش بڕنێتەوە و سەری وەك مـریشکی

ئاوە رووت لێ بکا •

ئەو ئاهەنگانە چۆن لەدایك بوون ؟ چۆن پێ گەیون ؟ چۆن پـەروەر دە کراون ؟

رەنگە کـاری منی بێ خەبەر لە مۆسیقانەبێ،قسەکردن لەوبابەتەو ە دەسپێرم بە ئەهلی خۆی ، رێ بەرێ داری ، بانە بمە مام هۆرتك و رایـە ڵ و پۆی لەوانیش تێك نەدەم ، ریسەکەیان لێ نەکەمەوە خوری و تـووك و دوعای ئەوانیش نەهێنمە ئەستۆی خۆم و هێندەی دی گێژو ویژنەبم •

ئەز هەر ئەوەندە لە مۆسیقا دەگەم ، کەحەمەرە پەتێی دەگا ،مۆسیقام پێ خۆشە ، دەم باتە دنیایەکی دیکەوە، خۆم لەبیردەباتەوە، مـۆسیقـا تەئسیری ئەوەندە لەسەرمنە، تەنانەت کوێرەوەری وتەنگ و چەڵەمە، قەرزو قۆڵە وچاڵ و چووڵی ئەو رۆژگارەم لە بیر دەباتەوە، دەمباتە دنیـا ی بێ سنووری خەیاڵ ، هەڵدێرو هەڵە مووتی ئەوکوردستانەم دەگێـڕێ ، سەیرو سەفام پێ دەکا ، ماڵی ئاوەدان بێ لەو بڵێندی یە را ئەگەر فـڕێـی دابام بێ شك ملم بە حەوت جێیان دەشکا •

ئاهەنگی هاوارە بەرە ، هاواری شوانە ، شوانێکی ئەویندار ،شوانێکی لێ قەوماو ، لەدڵی شەوێکی رەش وبەسام دا ، دەوری مێگەلی دراوە، ، و خەریکن بە تا ڵانی بـەرن •

شوانە ئاشقی کچی ساحێب ماڵەکەیەتی ، ناتوانێ قسەی لەگەڵ بکا، لەنێو بلوێر دا رازی دڵی پێ دەڵـێ ، ئەو شەوە رەشەش لە بلوێر کـەڵـك وەردەگرێ ، لەچەتەکان تکا دەکا ، ئیزنی بدەن ، تاوێك ، یـا بـاشتـر ە بڵێین ئاخر شمشاڵ بە گوێـی مێگەل دا بژەنێ ، پاشان وەپێشە خۆی دە ن و بەتا ڵانی بەرن •

چەتە ئیزنی دەدەن ، ئەویش بە هەمووهێزوهونەریەوەتێی دەتووڕێنێ • ئاهەنگی هاوارە بەرە ، رەنگە هەرلەو وەختە تەنگاووحەستەمـەدا سـا ز کرابێ ، کچە گوێی لێ یە ولەشمشاڵە کە حاڵی دەبێ ، کـەس و کـاری

دەنێرێتە هانای مەڕوشوان ٠
ئاهەنگی هاواره بەره ، زۆر کورت وکەمە، بلوێرژەن بەشی ئەوەندە ی لێداوه ، کچه تێ بگاوتێگەیەنێ ٠
جائەگەر وردتێ فکرین " هاواره بەره " دووجۆر مانادەدا ،، یەکیان ئەو ئاهەنگە قاسیدی بردنی هاواره " هاوار بەره" ئەوی تریـان ئـه و ئاهەنگە هاواری بردنی مێگەله ٠
به بڕوای منی دەستەوستـان وبێ دەسەلاّت لەوکەندەوه کۆژی ودۆزینه- وەیدا ، کەبەڕاستی وەك دەستی قولّه وخورما ی سەرداریێ دەچێ و بـه بیرورای برادەرێکی ژیروزانام بەنێوی کاك مارفی ئاغایی که سرنجی پتر بـۆئەولایه راکێشام ، مانای هەوەڵی پترچێ دەگرێ ئەو ئاهەنگه ، هاوار بەره ، قاسیدی هاواره، بۆته هاواره بەره ،پیاو حەقی خولاّی بلّێ به هەریارێك داگوێ بۆ دەگری وچاوی رێ دەخشێنێ ، جوانه ، رەسەنه ، دڵگره ٠
(خوێنەری خۆشەویست) !
ئاهەنگی هاواره بەره ، بۆمن بوو به سووژه وهاندەرێکی باش،لـه و ئاهەنگە ئیلهامی ئەو چیرۆکەم وەرگرت، لەئەسڵدا هاواره بەری من لـه ئاهەنگی " هاواره بەرەی " شمشاڵ را هاتووه ٠ هەوەڵ جارفکر دەکـه م ئەو ئاهەنگەم له بلوێرژەنی به داخەوه بێ نێوی کورد " هەمزەی حەسەنـه پیر " خەڵکی چۆمی مەجیدخان ، گوندی حاجی لەك بیستووه ٠ هەرئـه و جارەش کەوتمە سەر ئەو بڕوایه ، ئەو ئاهەنگە بکەمە چیرۆك ، پاشان لـه بلوێژ ژەنی به ناو بانگ " قاله مەڕه " م بیست ، ئی هەر دووکیان وه ك یەك و هەوایەك بوون ٠
ئەو فکره له پێش دا بووه وماوه ،من بەو جۆره دروستم کردۆتـەوه ٠ لەوانەیه رۆژگارێکی بەیت بووبێ یا ،چیرۆك یا بەسەرهاتو سەرگورەشتە ، وه دووی کەوتم زۆرم حەول داچم نەدۆزیەوه ٠

ئهوهندهى لێ حاڵى بووم ، هاواره بهرهى شمشاڵ ئاههنگێكى زۆر پـڕ ئيحساس وههستێكى جوانه،جائهگهر چيرۆكهكهى منو بهدڵـى نـهبـوو و خهتالهمن ڕايه •

بيست ساڵ لهمهوبهر ، ئهوفكرهم به مێشكى داهات ، ئهو ئاههنگـه بكهمه چيرۆك ، داخێك و ههزار مهخابن لهزهمانى شاى و حـكـوومـهتـى تايفهى نالهبارى پههلهوى دا ، كوردى نووسين چهتوون بوو،جارجار لـێ پرسينهوهى توندى دهبوو، لهچاپ دانيشى كارى حهزرهتى فيل ،بهداخهوه نهگونجا •

رهزاخان له سهرهتاى حكوومهتى شوومى خۆى دا ، گهلاڵهى توواندنهـ وهى فهرههنگى گهلى كوردى وهرێ خست •

ههزاران پێچ و پشتێنى سووتاند، سهدان نێفهكى پاتۆڵى بــڕى ، بهوانهش رانهوهستا دهيهويست دواى گۆڕين وفهرههنگى كردنى ليباسى ژن و پياو دهستێكيش به سهروگوێى عولهما وهمهلاكان داهێنـێ و بـهرگـى ئهوانيش بگۆڕێ •

زۆربهى كوردى قهڵهم بهدهستى ئهودهم ، شێعريان كوتووه وخۆيان لـه پهخشان پاراستووه، ئهوخۆپارێزى يهش دهگهڕێتهوه سهر ههل ومهرجـى حهستهمى ئهودهم ، شيعرلهبهركردن هاسانه، پهخشان لهبهرناكرێ،شيعـر وهزنى ههيه، له شيعرى كلاسيك دا وهزن و قافيه ههيه، بهلام ئهوشهرت و شوێنه لهنهسر دانيه،لهبهر قاچاخى نووسينى كوردى شيعرجێى بهنهسرلێژ كردووه •

له زهمانى شاى دا ، قهڵهم شكا ، كاغهز دڕا ،مۆسيقاى ئێرانى بهره و رۆژ ئاوا سووڕا ، هونهر كـرابه دهسته چيلهى ئاگرى بێگانه•

لهههموو ئێران داوابوو، فهرههنگيان بهرهو غهرب رادهكێشا ، ئـه و كابرايه كه داواى تهمدونى گهورهى دهكرد وخۆى به رۆشنبيرێكى سهقهت دهزانى ، لهفهرههنگى ئێرانى دهترسا ،جائهگهر كارێكى هونـــهرى له

کوردستانی چۆل وخاپۆر کراودابا ، کهلهژێرستهمی پاشایهتی دا دو قـه د چهمابۆوه،ههزار ماشهڵڵا فارس گوتهنی " گل بود وبهسبزه نیز آراسته شد"

کوردی فهقیردهبوو بیٚ سهروزمان بیٚ ، بهرگ و لیباسی خۆی لهبهرنهکا وهــی بیٚگانه وفهرههنگی به شانازی وشاناسی یهوه فیٚربیٚ .

ئهمن زهمانی رهزاخانم نهدیوه ، دهیان گوت : ـ له ههمووگویٚره دیٚ یهکیش لیباسیان بهخهڵکی دهگۆری ، حوکم حوکمه" حوکمی حــاکم و دهردی موفاجات " جائهو دهم شوانیٚك ، گاوانیٚك ، پالهوجووت بهندهیهك چاولیٚ که، چهند ههزار ،نووسهنهکه و چاو زهقه وسهپان تریٚنهی لــه داو دهلینگی دوولینگهی ههلدهچهقی وپیٚوه دهنووسا .

" زستان رۆیی و روو رهشی بهرهژی ما " وهختیٚك خهلك تیٚگهیی ، زنجیری زالم دهپچریٚ .

سهره رای ئهوکوشت وکوشتاروتا لان و برۆیه، دوای ئهوههموو بــیٚ حورمهتی و سووکایهتی یه، شهوگار شهق کراو دوژمن قه لاچۆ،ئیٚران مـا و ئیٚمهش ههرهین ، بهوزهبـروزهنگهوه فهرههنگی کورد ههرماو گهشــه و نهشهشی پیٚ درا .

ئهو دهم کهمن ئــهو سووژهم وهمیٚشکی کهوت ، نووسینی کوردی له باروتی قاچاخ تر بوو، لهوههل ومهرجهدا نووسینی چی وشتی چی ؟

ئهو پاوان و قهدهغهیه، زهبریٚکی گورچووبرووبرینیٚکی کاری بوو ، بهلام پیٚشی هونهرناگیٚریٚ ، ههرلهوسهردهمهدا ،جگه لهو هه موو شاعیر و ماموٚستا کوردی ویٚژهی کهههلکهوتن ،نووسهر و وهرگیٚری گهورهی وهك : " محمد قاضی "لهوگهله سهرکوت کراوه ههلکهوت،کهلهزمانی فارسیدابوٚ ههمیشه جیٚگای فهخروشانازی یه، ئیٚستا ئهو شتهی بهقهرزلــــیٚ یان ئهستاندبووم ، کهم تاکورتیٚك داویانهوه دهلیٚن ـ" قهرز کـــۆن دهبیٚ و نافهوتیٚ " .

هاواره بهره هاوارم لێ دهكا ودهڵێ :
- ئهو ههڕوگیفانهت چی لێـهات ؟ بهقاچاخی له كهلێن و قوژبنان ، بـه پهله وههله فێرم بووی ،بهوتاوانه ههزار پـهت پهت وخهف خهفت پێ كرا ، سهدان شهپ وگهپت خوارد، فهرموو " دوٚم بی وكه لاش بوٚخوٚی بكا "منیـش بهو میسرعه جوانهی ماموٚستا " فایق بێ كهس " هاواره بهری خوٚم ده س پێ دهكهم •

" بـهسیـه تــانـهم لـێ مـهده ههررۆڵهكهی جارانتم"

شاره جوان وخاوێن وخونچیلانهكهی سابلاٰخ ، كهكانگای بیرهوهری و خهون وخهیاڵی مناڵی ولاوهتی منه، ئهو ڕووگهیهی كهمێشك و خـهیـاڵم ، دڵ ودهمارم ،وهك پهپوولێكی سهرلێ شێواو، دوورهپهرێز ،دووره گـوڵ و دووره شهم ، ،لهباڵه فره كهوتووه، چاوهرێی رۆژێكه خوٚله باوهشی گهرم و گوڕی ئهو هاوێتهوه ،ههرنهبێ ئاووگڵ رامان كێشێتهوه لای خوٚی، ئــه و شاره پڕمێشكه، پڕهله مهسهلهی جوان ، پڕه له مهتهڵوٚكهی رهسهن ، پڕهله جهفهنگ وگاڵته ،یهكێك لهوجهفهنگانه ئهوهیه" كرمانج دهزێ "مهبهستیان ئهوهیه: " كرمانجێكی میوان كهیه ماڵێ ،سێ چوارێكی لهگهڵ خوٚ ی دێنێ " هاواره بهری منیش به سوننهتی كرمانجهتی ، زاوه وچهندهاواری دی بهشوێن خوٚی دا رادهكێشێ " رێوی بوٚخوٚی لهكونێ ونهدهچوو ،هــه ش گهلێكی به دووی خوٚی دا دهكێشا "

هاواره بهرهی منیش هاواربهری ئهو هاوارانهیه:

* هاواری شوانێكی ئهویندار ، لێ قهوماو ،دهس كورت، بێ دایی وباب •
* هاواری پیره پیاوێكی ژن مردوو ، دهوڵهمهندێكی لێكهوتوو وتهنیا •
* هاواری بێوهژنێكی ، جحێڵ ،جوان چاك ،فیداكار ،لهدژایـــــهتــــی دهروونی دا •
* هاواری كوڕێكی مناڵ ،سهغیر ،رهزاسووك ، تینووی خوٚشهویستی •
* هاواری میرزایهكی تێ گهیشتوو ،ئاشنابهدهرد، ههلاٰتوو •

- هاواره بەرەی من ،هاواری لەگەرووداخنگاو ، هاواری رووتی ونەداری تەنیایی و بێ دەسەلاتی ، وشیاری و بێدەنگی یە هاوارلەدەس داب ورەسمی غەڵەتی کۆمەڵایەتی ، هاوارلە دەس فەرق وجیا وازی یە •

لەو نووسراوەدا ، حەولم داوە وشەی رەسەنی کوردی ، ئیستیلاحی باش لەقالبی چیرۆکێکی سوننەتی کوردەواری داڕێژم ، حەولم داوە ئەوشتانەی لە بیرچوونەوە ،بێ دەفتەری وبێ قاموسی خۆڵەمێشی فەرامۆشی بەسەر داکردوون بێنە وەکایە •

لەجێ یەکی دا ، بیروڕای ئینسانی بەسەر جیاوازی چینیایەتی دا زاڵ بووە، کچە دەوڵەمەندم داوە بە کوڕە فەقیر ، سوننەت شکاوە ومەحەك گۆڕاوە • وەختێك خەریکی نووسینی ئەو نووسراوە بووم ، دوستێکی گەورە وخۆشەویستم بەتێ رادیوی پێی گوتم : - تۆخوڵاکەی بەسیان بە ناکامی بمرێنە، ئەوکچۆڵەی بدە بەوکوڕەی ولە کۆڵی کەوە،منیش دڵیم نەشکاند چ بکەم ، هاتبوە سەر بەرەی ،جوان نەبوو هەڵی ستێنم •

پێویستە بڵێم تەواوی ئەوچیرۆکە خەیاڵی یە ،جگەلە خەیاڵ خەیاڵێکی ترم نەبووە، لەگەڵ کەسم نیە ،کەس نەی هێنێتە سەرخۆی •

سۆفی ئەحمەد پیرە، یارە، خەزاڵ ،حاجی حەمە، حاجی ژن ،میرزا مام حەسەن ، بلەچەرچی ،ناز ،وەتمان ،ئەستی ،و ئەوانی تر هەموویان قارەمانی خەیاڵی ئەوچیرۆکەن • هەریەکەی بە لایەکی دا ئەویندارن،لە و نێوەدا تەنیا پیرەم کوشتووە، ئەویش ئەجەلی هاتبوو ، دەرزی ودەرمان نەبوو ،چم پێ نەکرا • بۆپاڵەوانی چیرۆکەکەم رێز وحورمەت قایلم ، نامەوێ هەرڕۆژ نارۆژێك یەکیان بمرێ ،ئەوانم خۆش دەوێ ،بووکەچینی بی بی جان نین ، بێنە سەر پەردە ولە عەرزی درێن ، زۆریان قورس و قایم وبەهێز وپتەون •

پاڵەوانەکانی ئەوچیرۆکە ،نیشان دەر ونموونەی کۆمەڵێکی کوردەوارین •

زۆربەیان موسوڵمانن وشەرم و حەیای تایبەتی یان تێدایە ولێرەدا شەیتان و ئۆفارێکیش پێویست بوو ئەویش بلە چەرچی یە.
حەولم داوە، چیرۆکەکە نەبێتە بازاڕی ولك وپۆپی لێ نەبێتەوە، دەمتوانی زۆر لەوەی پتر بنووسم وچەنە درێژی بکەم ، چاوم کرد لە مایە دەکەوێ ، بێ تام دەبێ ، باوەك دیزی عەجەمان ، خەست و خۆڵ بێ و چەلەنگێکی ئاوتێ نەکرێ ،خوێنەری ئەو رۆش ، زۆر حەوسەڵەی چەنە چەنی نیە، "زۆرکوتن قورئان خۆشە " "هەشت بێ ولەمشت بێ نەك نۆبێ و نەبێ "
خوێنەری بەڕێز !
رەنگە پاش خوێندنەوەی ئەو کتێبە، ئەو پرسیارە بێتە پێش :
" میرزا " چی بەسەردێ و بۆکوێ دەچێ ؟
جوابەکەی ئەوەیە :
" میرزا " پیاوێکی لەسەردلانە، بانگێشتنی کەن و پێشوازی لێ بکەن ، لە دەفتەرێکی دیکە سەر وەدەردەنێ ، دەنا ، نا وەك تۆراوە دەتۆرێ ومنیش بە ردێکی لە سەر دادەنێم و پالی لێ دە دەمەوە.

گەلاوێژی ١٣٦٨
(فـەتـاح ئـەمیـری)

١

دەڕوا ،هەر دەڕوا ، قوت وسڵ ، قیت وزیت ،توندوتۆڵ ،گورج وگۆڵ ، روح سووك ولەبەردلان ، كزوساخ جووتێك گوڵینگی سورمەرەز بەتەنیشت زەنگاڵەكانیەوەكایە دەكەن ٠ جارجار ئاورێكی دەداتەوە ، بەراست و چەپ دا چاوێكی رێ دەخشێنێ هەڵەشەیە، زۆرپەلە دەكا ، رانك وچۆخێكی تاوبردوو ، شەدێكی ریشوونەماو ،جووتێك كەلاشی نـووك هەلگەڕاوەی قولاغە كراوی لەپێ دایە٠

هەردووك ئانیشكی چۆخەكەی شی بوونەوە، ئاهێكیان پێوەنەماوە ، رانكەكەی پاش وپێش كراو، كۆترە باریكەی لەبرینانەوە دەچێ ،هەرچەند كلاوەكەی پلیتەی وەدەر كەوتووە ،كەچی نوشتەیەكی قەڵەوی لەتەپڵەی قایم كراوە٠

گۆپاڵێكی دار بەرووی سەربزماركراوی بەدەستەوە ، تازەخەتی دەدا، فیكەی سمێڵی دێ ، ترس لەچاوی دامردووە، شای بەگاوان ناگرێ ، نانی ئەوجەمەی هەبێ ،لەجەمی دی ناپرسێ ، راخەری عەرزەو پێخەفی ئاسمان، كەركوڵ وبارسووك ، رێگادەپێوێ ،حەندرحۆ دەكا ،جارجار لابازداوێ ، بە حەقلەمەقۆ وهەنگلەشەلەش دەڕوا٠

دەڕوا گەرچی هەربەقسەرۆینە، پترلەرمبازێن وشەڕناخێوی دەچێ ، هەوراز ولێژی ڕێ دەرۆستی نایە، ماندووبوون لەزاتی دانیە، وەك تەیر ی بێ باڵ تیرەگ و لاپاڵی جێ دێڵێ ، وردە بەردی بەر پێی لە عەرز یەوەدەبا، تاو وتینی لاوی زەوی ڕەق وبەردەلانی وەك هەویری بێ پێز نەرم و شل دەکا، ئەوجار گورگ ئاوڕێکی داوە ،دەستی کردبەفیتوولێدان ، ئاگای لـــــە مەحموودی بێ زەوادنیە٠

لە هەورازێکی ڕژدوەسەرکەوت ،بەسەر دارستانێکی پان وبـــەریـن داکەوت ، باریکە ڕێ یەك بەپەنادارستان دا خۆی ڕاکێشاوە٠ لە هێندێك جێ یان وەنیێودار ودەوەن دەکەوێ ڕێبوار ون دەبێ ، دیسان سـەر وەدەر دەنێ ، ڕێ پڕە لەپێچ وفلۆوچ ٠ دارستان بە پانایی پاناوك و بە درێژایی دۆڵ و دەرە، بەدڵی لاپاڵ و گەوەوە سەوزایی وشینایی بڵاوکـردووە ، سروشت وەك حاتەمی تایی و سولەیمانی نەبی سفرەی سەوز و گەشی بە وڵات دا ڕاخستووە٠ لەبەر شینایی ڕەش وگەش دەنوێنێ ، پنچك بەژنی بەرزی داری لە ئامێزدایە، لك دەستی بە داوێنی پۆپ گرتووە٠

پیرە دار شانیان ڕەشانی یەك دەخەن ،چورتە چورت وسیرە سیریان گوێی وڵاتی کەڕکردووە، دارستان تێك چرژاو، لێك هاڵاو مووی نابوێرێ تیری تێ ناچێ ، بابوێرنیە، تەنانەت قەڵەشتی بەردەکانیشی ڕەگ ئاژۆ نەمامی شلك وساوای لێ ڕواندووە، کتك لە سەر ڕمبانە٠

نیسێ بەسەران کشاوە، شەماڵی شەوگەڕهەڵی کردووە ، ، جار جار شەپولێکی بای تیژ بەسەر چلووکی دارەکان دا تێدەپەڕێ ، گێژیان پێ دەدا، دەیان شەکێنێ ،بەلام نایان تەکێنێ ، پاڵەوپەستۆیان دەدا ،ئەمما لێکیان جیاناکاتەوە ٠

خەڵفی تەڕ وتورت لەبڵێندایی هەرە بەرزی شینایی دا کەروێشکـــە دەکەن ، نسکۆ دەبەن ، هەڵ دەستنەوە، سەرچڵووك دێتەسەما وشەوشی با دارستان بەسام تر دەکا، هازە و ویزەی وەك سرتەی دڵداران لە جێ ژوانی

کوردیکا @kurdica

بەسام دڵ بزوێنە ودڵ لەرزێنە.

رۆژ خەریکی ئاوابوونە، رێبوار پڕبەچاوی سەیری جوانی دەکا شەوێ لەکوێ سەر بنێتەوە ؟ لەکام گوند ؟

لەوتاقـەی مالّەی پەنادار بەرۆەکـە ؟ ! ...

بە راشکاوی هەنگاو هەڵدێنێ.

- دەچمە بەردەرکی تاقەماڵ، نان نەچۆتە پشتی شێران، سەڵت و رەبەن هەرچی خوا دابووی دەیخۆین.

پیرێژنێك، لەتەنیشت کوچکاورگە، خەریکی شێولێ نانە.

- سڵاو دایە پیرە ! دایە پیرە میوانی را دەگری ؟

دایە پیرە : - میوان بەخێر بێ سەرچاوان، کوڕم لەسەر ئەو سەکۆیە دانیشە، سۆفی ئەحمەدیش ئێستا دێتەوە، دەی کوڕم، دەی، ئەودۆدانەی سەرەوە دۆی رۆژی یە، لەوێ دیکەیان بۆخۆت تێکە، رەنگە ماندووبی، زۆریشم قسە لەگەڵ مەکە رۆن و پیوازەکەم دەسووتێ، دەبڕو کوڕم هەزار ساڵ بی، سۆفی بێتەوە لە خۆشیانت خەنی دەبێ.

کوڕە، رۆنیشت، سوکنا، چاوێکی بەدەوروبەری داگێرا، نێوماڵێکی چوار کۆڵەکە، هەرکۆڵەکەی کوولەکە سەرئاوی یەك پێوە هەڵاوەسراو، هەرزاڵێکی بەڕە پێدادراو، تەندوورێك دەرخۆنەیەکی قشمیلانە لەسەر، دووسێ دەستەنوێن، چەند لبادوحەسیر، هێندێك قاپ، قازان، کەندوویەکی ئاخندراو، سەروەت وسامانی ئەوماڵە بوو.

زۆر پێ ناچێ، پیرەپیاوێکی ریش سپی، جەماڵ پاك، خاوێن، وێچوو، بەچەند نەرمە کۆخەی ویشك و کۆڵێك گەڵ وچرپی چندراوە جیڕەی لەچەپەری حەوشە هێنا.

سڵاو دەکا، دایە پیرە بۆڵەیەکی لێ دێ، کۆڵی لێ وەردەگرێ، سۆفی دووجاری دەست بەچاوی داهێنا وکوتی : - میوان بەخێربێ سەر سەران، سەرچاوان، کوڕم ! دەس نوێژم هەڵ نەگرتووە، ئێستا دێمەوە.

لکەسۆرانی یە بۆرەکانی بەپەلە هەڵکرد ، چوو بۆ لای کانی یەکـــە ی بەر دەرکیان ، بەرێ وە هەرای کرد : - پیرە پاڵەوپشتی بۆمیوان بێنە .

کەوڵ لە عەرزێ درا ، مزراویلکە بۆنی لەولاتی گەڕا ، نانی چووکە ، مەیلەو سوور ، برژاو ، بێ قەراخ ، نانی گەنمە سمەوەج ، خوارشتی خۆش ، ناسك ، تەنك ، سەلکەپیواز ، پیاڵەیەك خوێ .

هەریەکەی جامێکی مس ، هەڵمی لەسەر هەڵدەستێ ، کوڕە برسی یە ، ماندووە ، سۆفی رووی تێدەکا ودەڵێ : - کوڕم ! شەرمێ مەکە ، ماڵە خۆتە ، میوانی درەنگ وەختی گلەیی لەسەرخۆیەتی ، تێکوشە ، ماندووی ، هیلاکی ، دەی رۆڵەم .

مزارویلکەیەکی چەور ، هێلکەی خڕتێدا ، مزرە ، ترشی سماق تام و بۆنی داوەتێ ، چاکی خوارد ، لێسی دا ، بەئاخرپاروو جامـەکـــەی وا ئەستر یەوە وەك بەحەوت ئاوان شۆرابێ .

کوڕە کشاوە وکوتی : - بەزیادبێ ، دەستاوی دایەپیرە خۆشە ، لەمێژە ئەوەندەم نەخواردووە ، ئاوەدان بێ .

ســۆفی : - نوێشی گیانت بێ ، ئێمەپیرین ، تلێت نەبێ بەرێ ناچین ، ئەوانەی دابووینێ یەك یەك لێمان دەستێنێ تەوە ، دیسان چاکەشکورجارێ زەلیل نەبووین .

شێو خورا وبەزیادیان کرد ، کەوڵ کۆکراوە ، سۆفی قەننەیەکی تێکرد ، بەئەستێ و پووشووی دای گیرساند ، دوومژی توندی لێدا ، کوتی : - دە ی کوڕم ، نەت کوت نێوت چیە و لەچی دەگەڕێی ؟ کوڕە - مامەگیان نێـو م (یارە) یە خەڵکی ئەولا سەرەم ، لەکارداری دەگــەڕێــم ، شـــوانــــی بەرخەوانی ، زۆرتر شوان بووم ، هەرچی خوا بـە قسمـەتـی کـا ، رسقــم هەڵقەندراوە ، هاتوومە ئەو وڵاتە .

سۆفی ماتەی بۆهەڵ گرتووە ، قسەکانی یارەی ، سەرەرای ساویلکەیـی و ساکاری ، وریایانە دەدی ، بەجێ ورێ بوون ، کوڕەی خۆش دەویســت ،

ئەی دەزانی بۆ؟ لەخۆرا ، چ شتێك ببووە سەبەب ؟.....

سۆفی لەدڵەخۆی دا دەیکوت : ـ بریا کەرکە مەڕێکم هەبا ، ئەو کوڕە قیت و قۆزەم دەگرت بەشوان ، شوانێکی وریا ، ژیکەڵە، ئای فەقیری چت بەسەرهێنام ؟ کلکی کەری‌وەیسم بڕی‌بوو؟ بەردم بەگومبەزێ دادا ؟ کوفرم کرد؟ پێم لەنانی نا ؟ چی ؟ بۆ؟ ئەودەمی سامان داربووم ، چادر و چیغمان هەبوو ، گەرمین وکوێستانم دەکرد ، هۆبە وهەوارێ دەچووم،پیرە بێزە دۆش، شەنگە بێری ، شەنگ وشۆخ ، قوڵچاغ وبەربێنکە لەبەردا ، ، لەبەر کاڕو کووری مەڕوبەرخەل گوێی فەڵەك کەڕ دەبوو ، وەك ماڵە قەرەتاژدینی .

کۆز ، هۆڵ و دانگە، بێر، لابێروهاوێر، زاوەماك، چێشتان ،پاڵێن وشەوێن ،گۆچان ، دەزبێن و توربێن ، قاپووت وجل وجۆڕ بە خەیاڵی دا وەك گلۆڵەیەکی خلۆر بۆوە وکرایەوەوهەڵکرایەوە .

سۆفی نوقمی خەیاڵی ڕۆژان وشەوانی لاوی ، وەك تابلۆیەکی دووراو دوور، لەژیانی رابردووی ، شەکەتی وماندوویی ڕۆژی ،لە ئامێزی شەوانەی شەنگە بێری دا لەبیردەبردەوە، ئۆخژنی بەدڵی دادەهات .

دەیان ساڵ گەڕابۆوە دوایە، بەدووی چوان دا دەچوو، لەدەریای بێ پەی بیروئەندێش مەلەباسکەی دەکرد، بگرە مەلەنەبوو، غەرق بوون ، تێکە لاوبوون، ون بوون، زیندەخەو،خۆشەخەیاڵ .کوڕە جوانە مەرگەکەی لەتەمەنی منداڵی وساوایی دا دەدی ، کەوایەکی قوتنی سوور لەبەر ، کڵاوی کووژەکەدار لەسەر بەشووڵێکی لاوێن ،هاوێری لەگەڵ دەکردن ، جارجار دەی دی ، دەستە چکۆڵەکانی لەئامێزی کاریلەیەکی،رەش بەڵەك ساوا ،چاوبزی زیت ، شان بەشانیەوە هەڵ دێ وکایە دەکا .

باسقەنەلە دەستی دا شل بۆتەوە، دەمارنیوە سووتاو کووژاوەتەوە دەستە چرچەکانی ویشك وبێ هێزن ، چەشنی تەختەیەکی کۆن ،لەنەکاو ڕاپەڕی ! فرمێسکی سارد بە سەرگۆنایەوە رەخسی ، قەترەیەك سوێراوی

کۆن ، خوناوەی خوێواوك • ئاونگی بەهاری تێپەڕبوو ، هەناسەیەکی هەڵکێشا وکوتی : ـ کوڕم ! بریا مردن هەبا ، پیری نەبا ، ئەویش پیری و دەس تەنگی ، پیری وپەرێشانی ، پیری ودەرد • بەناشکوری نالێم ، ماڵاتێکی وام لە دەرکێ نەماوە ، زەوی وزارەکەم لەمێژە گاسنی وێ نەکەوتوە ، کاردارگرتنم لە توانای دانیە •

ـ بۆیەش نالێم لەکۆڵە خۆمت کەمەوە ، پێم خۆشە لێرە بی ، ئەو نان و دۆیەم لەتۆ ڕەچاونیە ، هەتالێرەبی ماڵە خۆتە ،جارێ غەریبی چەند رۆژێك بمێنەوە ، ئەتۆش چاووگوێت دەکرێتەوە ، کاریش پەیدادەبێ •

یارە : ـ مامە گیان ماڵ هەرئاوەدان بێ ، پیاوبەکەم نەزانێ ، بەزۆریش نازانێ ، ساڵ درەنگە ، کاردارگیراوە ، دەبێ بڕۆم ،ئەتۆش وەك بابی خۆم ، ئەگەر دەکرێ ماڵێکی باشم پێ بڵێ بچمە لای ، دامەزرێم ، ئیزنت لەسەربێ ، زوو زوو ، سەرت لێ دەدەم •

سۆفی : ـ راست دەکەی رۆڵەم ، قسەی تۆ راستە ، ساڵ درەنگە با خاترجەم بی ، لەماڵە مەبەرەوخوار ، دارستان کۆتایی دێ ، ئەو دێ یانەی بەرەوە ، پڕن لە مەردار ، ماڵی گەورە گەورەی لێن ، هەمووکەس منەتی دەبا ، کوڕێکی وەك تۆباش ،توندوتۆڵ ولەبەر دڵان ،پێیان رازی بێ ، هەوەڵ دێی سەر ڕێگات ، دۆستێکێ منی لێ یە پیاوی چاکە ،گەورە ماڵن ، بەبێنە بێنەوسایە چەورن، تێروتەسەل وکۆك و پۆشتەن ، ئەگەر پەلەت هەیە، سبەینێ زوو وەرێ دەکەوی ، دەچیە ماڵی ئەوان ، لەزمان منەوە دوعا وسلاوی پێ دەگەێنی ، " حاجی حەمە " هاواڵی منالی خۆمە، برادەرین ، هەزار جارمان گوێێن وتوێێن وئەو حەلەم قەلەمانە پێکەوە کردووە ،جارجاریش ئای بەخوای سەروگوێی یەکترمان تێك کردۆتەوە ، نێوی من بێنی دادەمەزرێی بۆخۆشم سەرت لێ دەدەم ، ئەندێشێ مەکە ، غەم مەخۆ، کارت دەس نەکەوت وەرەوە لای مامی خۆت ، کوڕم نیە ، دەت کەمە کوڕی خۆم ، باوکێکی فەقیر چاترە لەساحێب ماڵێکی

دەوڵەمەند، حاجی حەمە زۆرپیاوی چاکە، ئەوەت پێ بڵێم لەهەموو کـەس باشترە، دڵی بەقەت سێڵێکە، لەحەق وبەراتیش مەترسە وابـزانە لـە گیرفانت دایە، پەڵپ وبیانووی نیە، سەرچەوتی ناکا،دووکوڕی هـەیـە دەڵێی مەڕی پێغەمبەرین، یەك لەیەك چاتر، دەجاخۆحاجی ژن بـاسی ناکـرێ، جێی لێ نەبێ وەك حەزرەتی ئایشێ وایە.

جێگا راخراوە، لێفەوجاجم وسەنیر، نوێنی کۆن وخاوێن،چرای رۆن گەرچەك کزبووە، تائێستا سۆفی چەندجاری گڕی چرابەچیلکەیەك خـۆش کرد، دایە پرەلەلایەکی خەوتووە، پرخەی دێ، سۆفی سوێرقسەیە،چەنەی گەرم داهاتووە، بێ خەوی لێ بۆتە عادەت، روولەیارە دەکا ودەڵێ:بابـی من! شوانی ساڵ وزەمانان شمشاڵیان باش دەزانی، تۆهیچ فـێر بووی؟

یارە:- بەڵێ مامەگیان، منیش کەم تاکورتێك دەزانم،حەوت،هەشـت ساڵە لێدەدەم، سۆفی:- ئای لەچاوی منتکەوێ، ئەی بابـم بی کوڕە، عەمەدرێژبی، ئەدی لەچی راوەستاوی؟ ناتەوێ من گوێم لێ بێ؟

یارە:- مامەگیان ئەدی د.د. دایەپیرە!

سۆفی:- رۆڵەگیان! پیرە لەحەوت سالان راستەوەبووە، دەهۆڵی بـۆ لێدەی وەخەبەر نایە، ئەوساڵ گوێ یەکانی بەتەواوی گران بوون،پرخەشی خەوی لێ حەرام کردووم، نەخۆشی دەستی پرخە پرخی ئەوم، وە دەزانـی بەدەس چیەوە پێوەبووم؟!

- خەمی ئەوت نەبێ،دەی بابم، دەی باپیرم،کۆنە برینم کولاونەوە، بەڵکە شمشاڵی تـۆ ئاوپرژێنی کلّی دلّم بێ.

یارە، تێی تووڕاند، شارەزا، وەستایانە، شمشاڵی دەلەرزانـد لەگەڵ تەمەنی نەی دەخوێندەوە، پشووی لاوبەئەزموونی پیرانـە، وەك ئەسپێکی وێرغە قامکی لەسەر کونی شمشاڵ دەگوێستەوە، نیسێی قامك و بلوێرەکەی، بەتارمایی وشەبەقی نیوە زیندووی پی سۆز، لەسەر دیوارە قورماویەکە، وەك جالـجالۆکەیەکی رەشی زلە دەچێ.

@kurdica

" سـوارۆ ! سـواری دەجـونـدیـه "
" بـابـی منـت بێتـەوە بەقوربانی ئەوێ قـەمبەڵێ‌دەچاویـه "
" ئەتۆ نـازانی نێو ونیشانی چووکە لەسـواری مـن چیـه "
" سـواره ، سـوارەمـەبـەوە لـە شێیـان، شێیـان خـەفـەکن "
"سـوار مـەبـەوە لـەبۆران ، بـۆران وە ستـەکـن "
" ئـەمـن دەمـرم لـەبەرکوێتی داوین تـاریکی عەسلە سم خری "
" ئەگەر ئەو سەر ئـەوسـەری مـەیـدانـێ دێ و دەکـۆڕێ "
" سـەری عـارەبە سوارەکەی بە نۆلیـرەی گەرمێنێ دەکـڕێ "

دەنگ ، دەنگی ئاشنا ، دەنگی شمشاڵ وەك کۆتری بەهاری‌دەگمێنێ، بڵیندونەوی دەبێ ، دەنگی دەخا وهەڵ دێنێ و دەمرێ ودەژێتەوە .
سڵۆفی وەك حەقەپەڵەی پاییز ، فرمێسك هەڵ دەوەرێنێ ، لـووشمـه لووشمی دێ ، سەری بەئەنیسکانەوە هەڵ دەقەندرێ .
دایە پیرە پرخەی ریـی رۆژێك دەڕوا .
هەر یەکەی لەدنیای خۆی دا دەژی ، هەرکەس بەربەی خۆی دەپێـوێ ، پشووی بەتینی لاو وهەناسەی ساردی پیر رقەیانه، دیارنیە کـامیـان دەبەزن ،هەرچی هەیەکوڵ و کۆی دڵیان دادەمرکێ :
خەوبەسەر ولات دازاڵه، هاشەو وشەی بای دارستـان ئـاهەنگـی تایبەتی خۆی هەیە، جارجار چەق ولووری سەگ، حەپەحەپی غەڵدی‌بێدەنگی شەو دەشکێنێ .
شەو ڕاشکاوه ،چۆکی قورس و بەسامی شەو لەسەرسینگی کوڕی رۆژە، شەو دنیای لەجم وجووڵەخستوه، چارشێوی وەك قیلی شەو ،هەمووجوانی و ناحەزی ،هەموو رەمزوراز، هەموو دەردو داخ ،هەموو خێروخۆشی‌داپۆشیوه شەو قەلای بێ دەنگی یه، بێدەنگی بەسەر ولات داسەپاوه شـەو شـەقڵی به شەقام ورێ وبانان داهێناوه، بەرگی عەزای پۆشیوه .
ئەستێره یەك یەك رادەخوشن ، شەوهەمان هەڵ دەوێزنێ ،چاوترووکێن

نامێنێ . کاروان کوژه دەکووژێتەوە، ئەستێرەی ڕۆژێ ئاخرسەنگەرە ، خەونەهاتۆتە وشیاری یەوە . ،

یارە .دم و چاوشوراو .دیسان قیت وقۆز . دیسان بێ فیزوپۆز بەریوەیە بەرەوڕێگای چارەنووس ، بەرەو دوارۆژی نادیاری . دەڕوا تازە هـــەتـــا و هەوەڵ گزینگی دەردەخا ، دنیارەنگی زێوە، ئاونگ لاق و لـــــــــــەتـــەر ی خووساندووە، تەزووی شەونەڕەویوە، سەرمای بەیان لەش ریك دێنێ ، ، هەوای سووکی بەیان سینگی پڕکردووە، سی یەکانی هێندەی دی کردۆتەوە، ها لاوی پشووی لەدلی سەرمادا بلاو دەبێتەوە• ڕێبوارە مێرمندالەکـــە ی ئێمە، هەنگاوی توند هەلدێنێ ، سۆفی ڕێی قسەی بۆکردۆتەوە، بیانووی داوەتە دەستی ، ساحێب مەڕنالێ نات ناسم ، سۆفی ناردوویەتی .سۆفی ئەسپاردوویەتی .خۆشی .سەری لێدەدا • لەمالی حاجی نیزیك بۆتەوە، ، ئەورێ وشوێنەی سۆفی دەیکوت ، ڕاست خۆیەتی .هەوە ، دەرك وبـــانـــی ئاوەلا ، سەرانگوێلکی گەورە .قەلاغی پان وبەرین .هۆڵ .دانگەمەیدانـە ئەسپێك ، مالی حاجی لاپەڕە، قەراخ دێ یە ، گیشە گیایەك دەستی وێ نەکەوتووە، چلی لێ ڕانەکشاوە، ئاوەڕۆی دەرچووە، بەسێ سوو وجـەگـە ن بارانی کراوە.کەلاوەیەکی سواخ دراو بەشی سالێکی کاتێدا ، ئەوکابرایە دەبێ پیاوێکی پوخت بێ ، بەسەلیقەیە، بەمشوورە، رەنگە چەور وچلکـن بێ ، ناوەلا کاری چۆنە، دەرك وبانی چۆنە، بۆخۆشی وایە. سۆفی تاریفی دەکرد، کەیخودا ، دلْ ئاوا ، بەنان ، میوان گر، سایەچەور، لەوفکرانەدا ، سەگێکی بەلەکی چوارچاو وزاقی دایە، سەگی لەلاچ نیە، سەگی لەلاپنگە گۆپالی داربەڕوولەفریای دێ ، بەبێ ئەوەی شلوێ بێ گۆپال بـــە دە ور ی خۆی دادەسووڕێنێ ، بەلام غەریبە، هەناسەساردە، نابەلەد • سەبەلـەك بە هۆی خۆی دەزانێ ، بەدەوری دا دەسووڕێ ناوێرێ ئانگژای بێ .یەکـــی دی باثامبازی دەبوو، یارە کوری مێگەلە، شوانە ، سامی لەسەگ شکاوە ، چاوّلە چاوی ناکا، چەلاغی ناکا، لێشی نادا ، وەك سەری پێوەنەبێ ،

بەهێندی ناگرێ ٠

زەلامێك دەگاتێ ورەوانەیدەکا ،دەیباتەژووری،سلاّوومـاندوونەبینی ، بەخێرهێنان، نان لەپێش دانان ، ئەگەر رای گرن جێی خۆی گرتووە ، مالێکی سەرئاوەلایە٠

حاجی رووی تێدەکاودەلێ : ـ کورم نێوت چیە؟ کوێندەری ؟

یارە: ـ مامە حاجی نێوم یارەیە، خەلکی سەریم ، لــــــەشوانی دەگەریم ، سۆفی حەوالەی خزمەت تۆی کردووم ٠

حاجی : ـ کام سۆفی ؟

یـــارە: ـ سۆفی ئەحمەد، تاقەمالی پەناداربەرووەکە، مێردی پیرە،

حاجی : ـ دەی دەی سۆفی خۆلامان ،چۆنە؟ ناساخ نیە ؟

یارە: ـ شکور چاکە، سلاّوی دەگەیاندی ، شەوێ میوانی ئەوبووم ٠

حاجی : ـ چەند سالەشوانی کورم ؟

یارە: ـ لەوەتی هەم ، بابم خواحافووی کالەگەل مردووی ئێوە، لـــە مندالی را رەگەل خۆی خستم ، واهات دوای ئەویش دەستم لێ هەلنەگرت، بۆکاری دی پشتم رەق بووە، بەلاّم هەزار مەرم وەپیش کەی نەهۆمێ ناهێنم ، سەرێك بێ شوێن بێ ،بەراتم ناوێ٠

حاجی : ـ وادیارە کورێکی توندوتۆلی ، جگەلەوەش ســـــۆفی ئەحمەد ئیختیاری ســـــەرومالی منی هەیە، قەولی وی ،قسەی منە،بەخێرێی٠

ـ قسەی لەسەرنیە، بەلاّم برێك درەنگ هاتووی ، شوانم گرتووە،تازە حەیبە، پیاوقسەی کردتەواوە، بەرخەوانیم هەیە، لەقەدەر ئەوسال باشە ، کە تێك بەلەد بووین، سالێکی دی چۆنی پێت خوش بوو وادەکەین،ئەگەر ئەتۆ کوری چاك بی ، شوانێکی پسپۆربی ،خەلك منەتێ دەبا ، کارداری چاك کەمە، ئەوی هەیە دەبێ بەزێری سووربیکری،بەرخەوانی ئاسوودەترە ، بەراتەکەشی فەرقێکی وای نیە٠

یارە : ـ دەی باشە مامە حاجی ، دەفەرمووی دەبمە بەرخەوان ٠ بەرات و

بەرگ و لیباس وحەقە پیلاو قسەکرا ، نان وپێخۆرونوێن وپێخەفیش لەماڵی حاجی ۰

کەرەسەی پێویست هاتە گۆرێ ، قاپووت، زەنگاڵ ،توربێن، شـووڵ گۆچان ۰

بەرخەل لەداردرا وەك گوێزی بەئەژمار وەپێشیان کرد ۰یارە بەرخەل نێری کێش دەکا ، بەدەشت وچیاوەی ناوە، شمشاڵ دەژەنێ ،نەرم ولەسەرخۆ لەسەرەخۆ ،کاری هاسانە ،بەرخەوانی بۆوی گاڵتەیە ،کارێکی نیە، ئـاو خواردنەوەیە، بەیانی دەری دەگا ، قاوەڵتوونێ دەێنوێنێ ، هەرۆژەی لـە جەوشەیەك ،هەرکاتەی لەدەراوێك ۰ بەرخ کاوێـژ دەکەن ۰ یارە بلوێر لێ دەدا ، وڵات کەروبێدەنگە کاریلەهەڵبەزدەکەن ، شەیتانن ، شۆخن ، بازبازەکێیانە بەرخ هێدی وئارام ،خولەبەرتاوێ هەڵدەخەن ، زۆربـەی رۆژان ، یارەدەس دەداتە پیشکەقەزوان ،لەقەراخ بـەرخەل دەگەڕێ و دەدۆزێتەوە، ئاڵەکۆك ، کەنگر ، ئەسپنگ ،جارجاریش خۆبەپێشە قەزوان دادەدا ، ئەوەندەی بلێی یەك ودوو، چەند جـەللەکیفۆك هەڵدەقەنێ ، چڵ چڵەکیفۆك جەللەدەکا ، راستوچەپ ،وەك فیشکدان دەیهاوێتە ئەستۆی بەراست وچەپ دا ، کیفۆکەکان دەدا بەحاجی ژن، لەشیردا دەیـان کولێنێ ، کیفۆك کولاوی نێوشیر خۆشترە ،لەئاوریش دادەی پیشێنن۰

هەموو رۆژێ گژوگیای کێوی پێ یە، دیاری شوانە ئاڵەکۆکە، رۆژی وایە دەیان دابە" خەزاڵ " خەزاڵ تاقەکچی حاجی یە،حاجی دووکوڕی جحێڵ وبەژن ومالی هەیە" ئەولە" و " نەسە" خەزاڵ پاشە بەرەیـە ، نازدارە، خۆشەویستە،مێرمنداڵە، تازەدەگاتێ ،کاتی پێکەنین زۆرمنداڵ دیاری دەکا ،قژی کاڵە، چاوی کاڵە،لێوی ئاڵە،وشیاروتوندوتۆڵە، لەکار هاتۆتە دەرێ۰، کاری مەزرایەی نەکردووە، لەکاری ماڵێ بـەتەواوی شارەزایە۰

کاتێك یارە بەرخەل بەحەوشەوە دەکا ، دەرکی کۆزی بۆهەڵ دەگـرێ

بەرخەلی لەگەڵ دادەکا ، چڵەتیکانێك ،پنچکێك ، شووڵێك ،هەرچی وبەر دەستی بێ ، دەس دەداتی پخ پخی لەبەرخ وکاریلان دەکا ،جار جاریش بەپالەوپەستۆ دەیان هاوێنە کۆزێ ،کۆزی بەرخان لەگۆشەیەکی حەوشە بەسەرهۆلێکی درێژەوە هەلکەوتووە •

هەتا مەردەگاتەوە، نان وپێخۆری لەپێش یارە دادەنێ ،لەگەڵ یارە لەتەمەنێك دایە•

بیرە دۆشی چاکە،لەگەڵ یەکێك لەبرازنەکانی مەڕدەدۆشن ،بەرخەلی تێبەردەدەن ،هەمووڵەدەوری کۆدەبنەوە ،یەك مەڕەنەبان دەگرێ ، ، یەك مێچکە دەمێژێ ،یەك بێچوە لاوازتێردەکا ویەك خەریکی مێژۆکە،بێکاری تێدانیە،بێ کارجێی نیە" دەستی ماندوولەسەرزگی تێرە "یارە،کورێکی باشە، لەسەرد ڵانە، بەدەستەوەیە، قالب سووکە زیانی خرۆنیە،خەوخەو نیە، سەرگران وخەرسەك نیە• سەرەڕای ئەوانە،شمشاڵەکەی ، مەعرەکە دەکا ،کەس شتی وای نەدیوە ! مندالێ وا ! دم رووتی وا !شمشالێ کوێرا زانی ؟ لەکێ فێربووە ؟! ••• بۆخەڵکی ئاوایی جێی سەرسووڕمانە ، سەیرە، عەجایبە، ئەوشمشالە نابێ کاری یەکی وابێ ! کەس وای نازانێ، هەرکەس پێی بڵێ بۆی لێدەدا ، قۆڕەدەماخ نیە، لاسارنیە، بەگوێ یە•

ماڵە حاجی خۆشیان دەوێ ، خەڵکی دی خۆشیان دەوێ ، شەوا نە لەماڵێ یە،لەدەوری کۆدەبنەوە، بانگی دەکەنە ماڵی خۆیان ، وەبەر ناکەوێ ،هی وایە نەخۆشە داوای شمشالێ یارەدەکا ، بێزوبۆی نیە،دەچێ، لەسەردڵانە ،کەس نازانێ لەکوێ راهاتووە کوڕی کەس نیە ، بەلام روح سووکە، خۆشەویستە•

ئەوشەوانەی، بانگێشتنی دەکەن ، ماڵیحاجی رەنگیچۆلی لێ دەنیشێ ، هەموو دڵیان دەگیرێ ،جێی بەتالە، یارە بۆتە شەوچەلە ، جێی خۆی کردۆتەوە•

بەتایبەتی خەزاڵ ، شێتوشەیدای شمشالەکەیەتی ، دەگەڵ نانی

@kurdica

خوارد دەڵێ : یارەشمشاڵت لەبیرنەچێ ! ،رەحمەت لەدایك و بابت ، وای گوێ دەداتێ ،وەك لەگەڵی لێدا ، فیرەی لێ هێنا ، دەزانێ چ هەوایەکە، سرنجی دەداتێ ، پێی عەیب نەبا ،دەی کوت:فێرم کە!

بلویێری یارە وەك تۆپ دەنگی داوەتەوە، دێ چکۆڵەیە،لەدێ دافکریش چکۆڵەیە، شتێك نیە خەڵك پێی بخافڵێ ، کاروکاروکار،ئەوکارە والەسەر یەك ،ماندووبوون دێنێ ، حەسانەوەی دەوێ ، فکریش هەروەها ، ، دەبێ بحەسێتەوە، جاچۆن ؟ بەچی ؟ شمشاڵ خەرجی تێ ناچێ ،یارە بۆتەمامە خەمە،خەمی هەمان ، ماندوویی هەمان لادەبا، بۆیە لەدڵی خەڵك داجێی کردۆتەوە،غەریب نیە، بەبزەوە چاوی لێ دەکەن ، ماڵە حاجی پێی رادەگەن پارووزیادەکا ، کولێرەی چەورتردەبێ ، شیرێژورۆن دەچێ لەتوربێنیەوە ، سەلکەپەنیر ، کەشکەفەریکە، کەلانە،کولیچە،هەرمێشك •

هەرئەو خۆشەویستی یە بۆتە هۆی ئەوەی بەعزێك بەخیلی پێ ببەن ، کوروکاڵ ، هەتیومەتیو، قۆشمە ، لاپرەسەن قوون هەڵدراو• • ئـەورۆژە " ساڵە سەرکەڵ" دەیکوت : ـ لەخولای نەترسیم ،یەك دووەکی لەحەمری دەسریوێنم ، شمشاڵ دەزانێ ، خەریکە گوومان لەسەربکا ، بێ دای وبابی بەرەڵلا • • • کورە خۆبۆتە شێخی قوون رەش ، کردویانەتە چاك وپیر ! ئەوەچیە؟ نازانم لەکوێ راهاتووە؟ سەلکەسەگ ! هەتیوەی قوون دەرکان ! وەلاهی کوری خاڵم بلویێـــرێکی لێدەدا ، دەبێ سەتی وای لە مزگێنـــی دەی ، جائەوە چووزانێ •

یارەی فەقیر دوای ئەوەی سەعاتێکیان بلویێرپێ لێدەدا ،حەق وشاباشی ئەوەبوو ، یەکێك دەیکوت: ـ رەحمەت لەدای وبابت ،بەوحاڵەوە بەعزێـك لەداخانی ئەستوور ببوون •

دنیاوایە ،بەشەر رازی نابێ ، هەرکەس لەدڵی خۆی رادەروانـــێ ، بەداخەوە، ئینسان گیان لەبەرێکی باش نیە،دەیتوانی باش بێ ،دەکرا ، زەحمەت نەبوو، بەلام کوا ؟ کەی ؟ بۆیـــەکتر دەخۆن ؟ بۆ یـــەکتـر

دەکووژن ؟

ئینسانم دیوەوەك دڕەندە ،وەك حەیوان ،خراتر، دڕەندەتر، بۆگەن ، نێوزگ رزێو ، ئاخ لەدەست ئینسان ،ئینسانی خراپ ،باوکە ئادەم ، دووکوڕی بوو " هابیل " و " قابیل " یەکیان ،یەکیانی کوشت،لەودنیا زەلامەدا پێکەوە نەحاوانەوە، هەڵیان نەکرد،تەماح ،خۆبەزۆر زانین ، خووگەملە،کەڵەوەکێشی ،زۆرهۆی تر ،هەرلەودەمەوە، ئەو ئاوەمان بۆڕژا ، پیاوکوشتن، ئازایەتی یە! کڵاو لەسەرخەڵك کردن ، وشیاری یە! ، درۆ کردن سیاسەتە !خۆزگە رۆژێکمان دیبا : کەس کاری بەکەس نەبا . کەس کەسی نەکوشتبا ،کەس حەقی کەسی نەخواردبا.

٢

نیوەرۆی رۆژێکی مانگی بانەمەڕە ،مەڕلە پالێن دایە،مەڕپشتی گەرم داهاتووە، شوان خەریکی نان خواردنە، ریخەمەڕ و لاتی داگرتووە،جێ جێ عەرزی خاوێن بەدەرەوەیە، گەرچی تینی تاوکزری کردووە، دیسان رۆیشتن بەنێودێ دا ئاسان نیە، مەڕبەتەواوی تەڕەکی گرتووە،ریتکە بـە بن پێلاوەوەنووساوە، بۆنی بەهار، تاوی بەهار ،مردوو زیندوو دەکاتـەوە ، چۆلەکەیەك جیکەجیك دەکا ، پۆلێك مێشەسەگانە قەلسەلەسەگێکی کولکن دەگێڕن ،ناهێلن چاوێك گەرم کا ٠٠٠ یارە جل وجۆڕی تێك ناوە بـەرە و سەحرابێ ، هاوێری کردووە ،نانی خواردوە مەحتەلی ئەوەیە،مەڕهەستێ، پاشان وەرێکەوێ ،بەرخ بۆڕبوون،مەچەك ئەستوور ،رەنگی بەرگنەکەیان گۆڕاوە، تاو رەنگی گۆڕیوە،رەنگی ساوایی نین ، لەوەڕ زووری کردوون ، هێندێك چلمن بوون ، بەعزێك ریخن ، ئەوانی ساوازێ هەرواژیکەلەن ، سەحەت سووك ،خاوێن ،نەرم و نۆل ، سەرپشتیان لەبەرخاوێنی شەبـەق دەدا ،بەرگنی نەرم ولوولوو ،سمی وردی زەرد، خەپال ،قشمیلانە٠

حاجی حەمە هەرای یارەدەکا : ـ رۆلە گیان بەرخەلەکـە زۆردوور مەخەوە، لەوەڕ خۆشە، شەوێ میوانمان دێ ،گوێزەبانەی ئەو کوڕەیە ، گیسکێکی نێرلەهەراشەکان،بەجێ هێلە، بۆخۆشت زووەرەوە،زووتر لـە

جاران ، تێری خوارد بەرەومالّ بە ٠
یارە : ـ بەڵێ مامەحاجی ،ئەی کەنگێ داغیان کەین؟ ساڵ درەنگە ٠
حاجی : ـ بارەکەڵا کوڕی من راست دەکەی،دەبێ داغ کرێن،سبەینێ٠
یارە وەڕێکەوت ،لەدڵەخۆی دادەیکوت: ـ گوێزەبانەی نەوەی حاجی،کوڕی ئەوەلە،حەوتوویەکە بووە،ئەوعەمەدرێژنەبووە شەوانە نانوێ ،وەك بێچوە پشیلە هەرمیاوەی دێ ،دەنگی چەندناخۆشە، دەوڵەمەندی جوێ یە دەنا ئەمن سەد کوڕی وام لێ بکەوێ بۆی ناگەڕێمەوە، ئەوحیزبابە هەر بەقەد بێچوە چۆلەکەیەك دەبێ ، نێونەداتەوە، هەی،راستەوەنەبی دەی ٠
بەڵام قەیدی چیە، ئەومالّەزۆرم بۆباشن ، خواهەڵ ناگرێ لەماڵەبابم فەرزترە، رەبی ئاوەدان بێ ، مزگەوتە ! خانەقایە ! حاجی چۆنی بۆێ وابا شە، زوودەگەڕێمەوە، بەرخەلیش چاك تێردەکەم ،شەوێك ،شەوێکە٠
سەعاتێك زووتر لەرۆ ژان، لەسەر جۆگە ئاوێکی ،دەستوچاوی شوت، دەستێکی بەسەروگوێلاکی داهێنا ، پێچ وکلاوی بەتیلاگی سەریەوەنا ، دوولقی خاشخاشکە مارانەی سوور، لەلاقەدی پێچەکەی راکرد ، وەپێش بەرخەل کەوت ، بەشمشاڵ لێدان، یاری یاری ، بەرەوماڵ بۆوە ٠ خەزاڵ لەبەردەرکە، گوێی بۆ دەنگی بلوێر هەڵخستووە، ماندوونەبینی لێکرد ، دەرکی کۆزی بۆکردەوە، یەك دووبەرخەساوا ، لەدووی هەمان هێدی هێدی دەڕۆن ،حەوشە چۆل وهۆلە، یارەداهاتەوەلەباوەشیان کا ،گوڵی لاسەری لە چاوەدا ، سوور وپڕئاو، گوڵی سوور ،خونچەی نەپشکووتـوو، خەزاڵ سەبرێکی لە لاسەری دەرکێشا ،یارەسەری هەڵێنا ، گوڵەکان بە دەست خەزاڵەوە، وەك گوڵی نێو گوڵان دەچوون،لەبەرچاوی ئەو ،گوڵەکان، لە پەنجەی ئەودا بۆن خۆش دەبوون ،گوڵ بۆنی گوڵی دەگرت ،گوڵ رەنگی گوڵی دەگرت، بەهار ،گوڵ ،کچ ،بۆن ،جحێڵ ،هەست ، مەبەست ؟ یارە سوورهەڵگەڕا ، یانێ چی ؟ قەت وانەبووە؟ قەت هێندەجوان نەبووە! خەزاڵ رەنگی گوڵە، بۆخۆی گوڵە، گوڵە،لێوی ئاڵە ،چاوی کاڵـە، زەمان

راوەستاوە،نایارە پێی وایە، یانێ چی؟ بۆ! قسەی پێ نەدەکرا، راما، تێما، : ـ خەزاڵ، گوڵ، سوورەگوڵ، هەرچۆنێك بێ، قەیدی چیە، سەری داخستبوو، سەری هەڵێنا خەزاڵ، پەلەوهەلە، خەزاڵ پەشیمانە، گوڵ لە دەستی دا شل بوون، حەیبە! بۆوام کرد، بیدەمەوە، فڕێی دەم، لەسەری چەقێنمەوە، حەیب تر!

دڵە خورتە هەردووکیانی داگرت، شەرمی مندا لانە، دەست و پێ ونبوون، رەنگ گۆڕین، سوور هەڵگەڕان، زەردهەڵگەڕان، دڵەتەپە، بێ هێزی، زمان قفڵە، ترس، شەرم، حەیا، چاولەشەرمان هەڵ نایە، بێدەنگی یە بێدەنگی پڕلەخۆشی، بێدەنگی سستی، مەستی! ئەوکاتەی کەدڵخۆشە، ئەو وەختەی کە، ئانێك سەدەیەکە، سەدەیەك ئانێکە، زەمان، جێ، وەخت، کات، مانالەدەست دەدا. بێدەنگی بەهەزار دەنگەوە، سکووت بە سەد ئاهەنگەوە، هەڵفڕین، باڵ دەرهێنان، پەلەپووش، پەپوولە، بۆن، بۆنی خۆش، بەرامە جوانی، پاکی، نەخش، سستی، مەستی!

ئەو سکووتە سەدان قسەی تێدا، هەزاران بەیت، بالۆرە، لاوك، ، حەیران!

بێدەنگی، دەنگی هەیە، دەنگ ئاهەنگ دەڵێ، بێ زمانی، زمان زانە، گەڵایەك گوڵ، گوڵدانێکە. پەڕێك پەڕتووکێك، خونچەیەك، خەرمانێکە، جاری وایە، وشەیەك، پیتێك، بەقەد کوڕەی ئەرزە! کوڕەی ئەرزچووکەبۆ ئەوین!

هیچ کام، نازانن چەندە ویستاون، تێپەڕبوونی کات هەست ناکرێ کات ویستاوە، هەربزەیە، شەرمە، لەرزە، لەرەیە، هەناسەیەولێك هەڵبڕان. هەریەکەی بەلایەك دا، رۆین! بەسەرکشان، تێپەڕین، بێ قسە، بێدەنگ، بێ چرپە.

بەهەزار قسەوە، بەهەزار قسەی لە گەروودا خنکاو، بەسەدان هەستی، بێ هەست، شڵەژاو، پەشۆکاو، داچۆڕاو، فەنا، حەل بوو، نەماو!

@kurdica

ئامانج بۆ ئەنجام، ڕێگابۆرووگە، وەك دووپەپوولـــەی نـەخشیـن ، وێستان ،بێ بال لێكدان، نەكەوتن ،نەفڕین، نەسریوە،نەسرتە٠

یارە ،سەری داخست، نازانێ چ دەكا ، بۆكوێ دەچێ ؟ خـەزاڵ ، گوڵەكانی لەبەرپشتێنی نا ، سەری داخست ،بێ مەقسەد٠ شێواوە٠میوان، یەك و دوودێن، مەلا ،میرزا ، سۆفی،حاجی ٠٠٠٠٠گوێزەبانە،جێژنی لـە دایك بوونە، سەدەقەیە بۆگوێ وزمان ،یارە گێژوخوڵ ،تاساو ، دێ ودەچێ، كاردەكا ، خزمەت بەجێ دێنـێ ،كوڕی ئەولە لەپێش مامۆستا داندراوە ، مەلۆتكەیە، پێچراو ،سوورسوورە،وردە، چووكە،حەوت ڕۆژەیە سەری نەبێ، ئازای بەدەنی بەدەرەوەنیە، دەگری ،بێ هێزانە دەگری ، دەڵێی لەهاتن ! لەهاتن پەشیمانە ! ، بانگی بەگوێی دادەڵێن ، سـێ جـار، بـانگــــی محەمەدی ،ئومەتی ئەوە، نێوی دەنێن مستەفا ، دەیكەنە مچە٠

خەزاڵ لەگەڵ دایكی خەریكە ،تەندوور، ئاورگ ، نان و كێشت،بەلام دلی لەوێ نیە، ـ بۆ وام كرد؟ حەیبە! گوڵەكان سیس بوون ، لـەبـــە ر پشتێندی داوەك ماری سوور، پاپووكەیان خواردۆتەوە،ـ

ـ بۆدەستم دا ئەوگولانە؟ لەبەرچی دەلەرزیم ؟ نۆبەتێ !شەوتێیـی ! نا ، ساغم ،چم نیە، ئەی بۆ دەترسێم ؟ لەكێ ؟ لەشوانە! چـی كردووە ؟ فەقیرە،چی نەكوت، بەحەدەبە، سوورهەڵگەڕا ، سەری داخست، ڕۆیشت ، داخوا بۆكـێی هێنابوو؟ ئی من نەبوون ،لەلاسەری دا ، خـاشخـاشـك ، خاشخاشكەمارانە، گوڵی سوور، چی لێ بكەم ؟ بی دەمەوە؟ فڕێی دەم ؟

یارە دێ و دەچێ ،خزمەت ،خزمەتی میوانەكـان ، گێـژ ووێـژە ، خەجاڵەت، دڕدۆنگ ، ـ یانی چ بوو؟خەزال بۆ وای كرد؟ خۆشی دەوێـم ! منی خۆش دەوێ ! من ! شوانی ئەوانم ، كارداری ئەوانم٠ "كەنگروقوماش نابنە یۆڵداش " ! مَن لەكوێ وئەولەكوێ ،لەبیرم پچێتەوە چاكە،غەیــر ی دەردو داخ چــــی تر نابێ ، بێ سەمەرە،كچە حاجی ! كچە دەوڵەمەند!! چەند جوانە!

خەزالّ دلّی رفاندووە،خەزالّ گولّی رفاندووە خەزالّ ویارە هەر دووك ، بەجووتەشیّواون،هەریەکەی جۆریّك شیّوان، خەزالّ شەرم دای گرتووە، ، نازانیّ بۆ؟ هەوەڵ جارە کاری سەربەخۆ،کاری بـێ شەرمانە دەکا ، بە بێ شەرمی دەزانێ ،لەدڵ دا " یارەی " خۆش دەوێ ،شێتی شمشالّەکەیەتیٖ دلّ پیسی لیّ دەکا ، پیّی وایە ئەو گولانەی بۆیەکی دی بوو .

یارە،دەترسیّ ، لەحاجی ،لەحاجی ژن ، لەخۆی ، لەئاکامـی ئـەو کارە،پیّی وایە گەپی پیّ داوە،گالّتەی پیّ کردووە،سەری خستۆتە سـەر ، فەقیری دەردی گرانە،خۆبەکەم زانین میراتی فەقیری یە ،نەویستن بەپیّـی نەبوون، رازی بوون بە کەم، ریشەی لەنەبوونی پیّشوودایە، " کەم خوارد ن لەکەم دەسەلاتی یە" دەست کورتی بیرکورتی یە، دەست کورتی یانـیّ د لّ کورتی " کەوای سوور پلاوێ دەخوا " فەقیری دەردە، نەداری ناسۆرە،برینی تەشەنایە، دەردی گەورەیە، نەبوون مەرگە،مەرگ نەبوونە .

" نەداری گولی یە" لەهەموو زەمانان دا ، حەول و دەولی بەشەر بۆ گوزەرانی باشترە،گوزەرانی باشتر، یانیّ فکری باش تر .

" یارە" بەرخەلی بەسەحرایەوەرکردووە، بەرخەکان تازە داغ کراون، هیّندیّك گویّ یان کون بووە، بەعزیّك ماستیان بەگویّ یەوە ماوە، بەرخـی گویّ کولّکن جیّ داغی زوو پردەکاتەوە، بەرخی سپی داغی لیّ ناحەزە ، بەرخی کەرە ئاسوودەیە ،گویّی داغ ناکریّ .

برسیایەتی ئەو رۆژە ، ژانی داغ کردنی ، لەبیر بەرخ بردۆتەوە ، بەرخەل وەك هاران دەلەوەڕیّ ،بەلیّـوولیچ ، بەزمان ،بەددان ،دەپچڕیّ، ورد دەکا ، قووت دە دا .

" یارە" چووە لە فکروە: ـ خەزالّ کچە دەولەمەندە،کچە حاجـی یە ، لەنازو نیعمەت دا ،لەخیّروخۆشی داگەورەبووە، ئەمن هەژار و بیّکەس و کارم ، رووت ورەجالّ وبیّ ئەنوا ،گیـای من نیە، واچاکەفکـــری لـیّ نەکەمەوە .

بەڵام هەرچی دەکا ، لەوفکرە رزگار نابێ ! ـ خوایە چ دەبوو ، منیش کوڕە دەوڵەمەند بام ؟ کوڕەمەڕداربام ؟ چ دەبوو ئەمنیش دایك وبابێکی تێر وتەسەلم هەبا ؟ یان مووچە ومەزرایەکی باش .

ئاخ ، نانا ، قەت وانابێ ،فەقیری بەبەژنم بڕاوە ، منیش وەك بابم ، ئەویش وەك بابی ، نەداریمان بەئیجارە هەڵگرتووە ، حەقی خۆمە ،ئەوەم کەهەم ، بەخۆم وشمشاڵێکەوە ،تامردن دەبێ شوان وگاوانی خەڵك بم ، من لەکوێ وخەزاڵ لەکوێ ؟

ئەگەر حاجی بۆن بکا ، دەرکرانم ، وەك ئاوخواردنەوەیە ،هەرئەوڕۆ ، جائەودەم ، حەرەلا وبەرەلا ، لەودێ بۆ ئەودێ ، لەوماڵ بۆئەوماڵ ، یەك دەڵێ دزە و یەك دەڵێ درۆزن .

ـ بڵێی سۆفی ئەحمەد ! بڵێی چی پێ نەکرێ ؟ ناوەڵا ئەویش وەك من دەس کورتە ، نەدارە ، رووتە ،فەقیرە ،دەناپیاوی چاکە ،لەگەڵ پیرە ، هەردووکیان ، وەك دایك وبابی خۆم ،ئەوانیش وەك دایك وبابی من ! نەدارن ،دڵ پاکن ، سۆفی ئەوەی بزانێ ،چ دەڵێ ؟ رەنگە بڵێ ، سپلەی بیژووکوێڕا ! نانت خواردونادێنت دڕاند ،بەکێوێم دادەکا ، کوڕە لێی گەڕیم .

ـ ئەوفکرانە شێتیان کردووە ،لەدەستیان هەڵ دێ ، کەچی دەیگرنەوە ، چەتوونە دەربیا ،ئەوین ئاورە ، ئەوین بڵێسەی دڵە ،گڕەمەشقەڵی روحە ، سووتمانە ،سووتمانی خۆیانی لەش . ئاگر ، ئاگر ،ئاگر ،گڕ .

بەرخەل تێری خوارد لەسەر جۆگە ئاویك کەوت . " یارە" وەخۆ هاتەوە : ـ ئای ئای کوڕەخۆهیچ ئاگام لەخۆنیە ، لەکەنگێ وە لێرەم ؟بڵێی زیانی کەسم نەکردبێ ؟ ئەوە نیزیك ئێوارەیە . بەرخێکی " خەزاڵ " لە نیزیك یارە ،سەبرسەبرکاوێژ دەکا ، چاوی پێ دەکەوێ ،خەزاڵی دێتەوە بەرچاوی ، کززەی لەجەرگی دێ ، هەرچی لەبەرخە خەزاڵ ورد دەبێتەوە ، پترشێوەی خەزاڵی لێ دەکا ،دەستی بەسەروچاوی دادێنێ ،دەیلاوێنێتەوە ،

ـ خەزالْ ،خەزالْە، فەرقی چیه،ئی من نین،چ ئەوه ،چ ئـەوی تر ویـْـك دەچن ،نـەخشین ،خوێن شیرن ، رەزاسووك، منـدالْ ، شلـك ،نـەرم ونـۆلْ ، بۆن خۆش ،چاو جوان •

دوێنـێ وارۆیی ،ئەورۆش وایه، بەرخه خەزالْ ،خەزالْی وەبیردێنێتەوە بەرخه خەزالْ دەبێته خەزالْ، دەیباته دنیایەکی دی ، دەست دەبا بـۆ لای شمشالْ ،ئەوەی لەدلْی دایەهەلْی دەرێژێ ، شمشالْ دەگری ،بەهەناسـەی پەیتا پەیتا فرمێسکی دەنك دەنك دەکەونەخوار، شمشالْ شمشالْی جاران نیه، بالْی گرتووه، دەنالێنێ ، بەسۆزه، بەکولْە،برینداره،بنەوبێره•

ئاوری جەرگی برژاوو بینی تیدادەخواتەوه،تینی بلێسەی دێ ، ، دەسووتێ ،دەسووتێنێ ، قامکەکانی بەئەسپایی لـەسـەرکـونی شمشالْ رادەگوێزێ ، ئاگای لەخۆی نیه، ئەفسوون دەخوێنێ ، سیحر دەکا ،دەنالێ دەگری ،دەبارێنێ •

بەرخه خەزالْ ئەورۆش لەپەنایەتی ، هێـدی ولـەسـەرەخـۆ چاوه جوانەکانی لەسەریەك داناون، سەبرسەبرکاوێژ دەکا ، گوێی بۆ دەنگـی شمشالْ شل کردووه•

کامیان بۆلای کامیان چوون ؟ بەرخەخەزالْ ؟ ! نا ، ئەوه "یاره"یـه جل و جۆری لەلای بەرخه خەزالْ بەعەرزی داداوه، چۆن ؟ خۆشەویستی بـەو رادە ! قسەکردن لەگەلْ بەرخ ! کولْ وکۆی دلْ هەلْ رشتن بەگوێی بەرخ دا !

هێزی ئەوین، بیستوونی هەلْ کەند،چل پلەی عومانی چوو ،لەشکـری تەپه وتورکمانی شکاند، بەرازەوانی کرد•

لەسەرئەوهەموو خۆشەویستی یه ، دوای ئەوخۆفریودانه، لەگەلْ بـه رووکاری دێ دا دەکـەوێ ، خەزالْی راستی لەبەر بێلادەبینـێ ، ریسەکەی دەبێتەوه خوری ، دیسان بەرخه خەزالْ وەلادەنێ وخەزالْی راستی دینەوەبیر•

" خەزالْ " دووراو دوور چاوەرێ یه ،یارەش هەر ئەو دەبینێ ،خەزالْ

وخەزاڵ .

کەچی لەماندوونەبینی بەدەر ، قسەیەکیان پێ ناکرێ ،دڵەخورتە ، سوور هەڵگەران، دەست وپێ ون کردن ،سەرداخستن ،هەریەکەی بەلایەکدا. بەوفرێتە، شەووڕۆژ دەڕۆن ، ئەومانگە ومانگی تر ،کاوەڕگەل لە گۆشتی دا سوور بووە، ساکەتەی دووگەی هەڵ ناگیرێ ، بەرخە خەزاڵ زۆر ئۆگری یارەیە، دەستەمۆیە، بەدووی دادەڕوا ،بستێکی لێ دوورنابێتەوە ، فێرەشمشاڵە، دەکاڕێنێ ، دەپرمێنێ ، تەقەی گوێی وەك بەنی قۆچەقانی دێ ، لەگەڵ ، دەنگی شمشاڵی بیست، گوێ شل دەکا ، دەکەوێ،کاوێژدەکا، چاولەسەریەك دادەنێ ،هەمووجارێ یارە، قسەی لەگەڵ دەکا ، لێی دەگۆڕێ دەبێتە خەزاڵی راستی . دەڵێ : ـ خەزاڵی ، چاوکاڵی ، لێوئاڵ، چی ترم نیە بتدەمێ ، دڵێك وگۆپاڵێك وشمشاڵێك ، بەلام خەزاڵ ئەگەر تۆبفرۆشن یا ئاوەکی بی ، یابت دزن یاگورگ لێت دا ،من چ بکەم ؟ ! پەنابۆکێ بەرم ؟ خەزاڵی دی ! بێتووحاجی بزانێ ، چی ، دەرم دەکا ، ئابڕووم دەبا ، ماڵ وهێلکەم پێ دادەدەن ...... کاوڕە خەزاڵ چاوی لە چاوی دەبڕێ،کاریلەیەك هەڵدەبەزێ ،شۆخەچاوبزە، گیسکێکی مەرەزی ریندۆڵ درێژ خۆ لەبەریەك دەکێشێتەوە، خەزاڵ دەکاڕێنێ ، " یارە " دەست دەداتە بلوێر وتێی دەتووڕێنێ : بلوێر بەبەیتی لاس وخەزاڵ وەگریان دەخا .

" کوردە دەڵێ : ئەمماخودایە،بری بام بەیری تۆ،منتکردیا بەریشە ـ "

" دارێك ، لەوی دە دارە قەیسی یە،شین ببام لەتیرەگی دەکوێستانان "

" لەرندۆڵی زەرزایان، لە مۆڵی بەرانان،لە قووڵی قەزەنی ، هەرلە ـ "

"داوێنی دەکێوی یە،هەمووڕۆژی بەبنم داهاتبا شوانە گچکە لانەکەی ـ "

" یای خەزاڵ ،ئەمنی هەڵ بڕیبابەکێردێکی ،لووت قووڵی پوولەکەدار "

" لەوانی دەعەسڵە هەمزەیی یە، ئەنجاردابایانمەوە دەستی ئەوان "

" وەستا و وەستاکاران، دایان نابامەوە بەردەمی تەشوێ و مشارو "

@kurdica

" ڕەندە وەهەی بابە کوشتەری یە،کردبایانم بەکلکەتەشی یە،دابایانمەوە"
"دەستی ئەوان ژنە دۆمان،هۆبە بەهۆبە ومالْ بەمالْ و دا لآن بە "
"دا لآن یان پێ کردبام نەفرۆشرابام ،تاکوو هۆبەی خەزالْ وخەزالە "
" شۆری مەلانەبی یە، خەزالْ کڕیبامی بەچەنگە خوری یەکی ،حەوت سالآن"
"تەشی پێ رستبام بەشلکەی دەڕانی یە،پێی رستبامەوە رانك و "
" چۆخەی ، زاخۆیی وگەرمێنی یە،لەبۆکورتە لاسی ئەحمەد خانی
بالْەکی یە "
" ئەوە کوردە دەلێ : ئەگەر خەزالْ لێم قەلْس بووبا ، تێکی ڕوشاندبام "
" هاویت بامیەوە بەر دەری ئەوان پیرەکانیان ،بە حوکمی باری تەعالای"
" بووبامەوە پۆلآیەکی رەق ،ئەوە دایانبامەوە دەستی ئەوان "
" وەستاو وەستاکاران حەوت سالْیان نابامەوە لە بنی کوورەی "
" لەوانی دەفەڕەنگیی یە،گرتبایانم بەگازەوگیرکی،دایانتابام لەسەر۔"
" دەزگایەکی پشت کووڕی لەوی دەعەسلْە بلْباسی یە، دابایانمە بەر "
" چەکچی دووسەر ، ئەی بابم کرد بایانم بەبزمارێك لەوانی سەربەدوو
قرانی یە"
" دایانبامەوە لەپانیەکەوشی یای خەزالْ وشۆڕەخەزالْی چەلەبی یە "
" ئەی بابە کوردە دەلێ : بەمن گەڕابا ، گاگەش وباوەمەڕو "
" بێ هەنگوین و پانە سەر ولەند وکوێستانی دەشالْە بەگی یە "
" ئەو جارفڕێی دابام لە سەر دەرك وبانی دەمالآن ، حەوت۔ "
" سالآن لێی دابامەوە بەفروبارانەکەی دەزستانی ،ژەنگم
هەلْێنابا "
" ئەنجەل هەلْیانگرتباوە، دابایانمەوە دەست وەستایەکی لەوی دە۔ "
" قابیل ،ئەویش کردبامی بە نووکەتیروکەوانێکی نەسیری یە، بابە۔ "
" دایانبامەوە دەستی ئاشقێکی گەلێ گەلێك بەقەوەت ، لە بلێندانی "
" هەلْدابام بۆنەوی یە، لەنەویانی هەلْدابام لەبۆکەوی یە، لەکەویانی "

" هەڵدابام بۆ زەوی یە ،لە شاخانی پێ کوشتبام تاق تاق و یەك یەکی "
" نێری یە کێوی یە، بەحوکمی باری تەعالای کەوتبام لەدەرکی مەلا
داود "
" و مەلانەبی یە، شین ببام لە دەرکی خەزاڵ وخەزاڵە شۆڕی هەر
مەلان و "
" مەلانەبی یە "
" ئەنجەل بە حوکمی باری تەعالای ، ببامەوە پۆلەدارێك لەوانەی "
" دەشەنگەبی یە، هەی بابە حەوت لکم لەخۆ دەرکردبا ، "
" لکێکم ڕۆیبا بۆسەهەند ومایین بلاغی ، لەبن ئەولکەم دانیشتبانەوە"
" بووزە لە بووزەلە وبەردەبێری دەشارویرانی یە ، "
" لکی دیم هاوتیباوە لەبۆبن گەڕی سنجوان ، لەبنی دانیشتبانەوە- "
" جوان چاك ومەحبووبی خوێ فرۆشی دەمەمەندی یە ، یەکی - "
" دیکەم خۆی هاوتیبالەبۆگەدەی مەنگوران ، لەبن ئەو لکەم - "
" دانیشتبان سوار چاك ولفکە شۆڕی دەکا دەروێشی یە ، "
" هەی بابم لکی دیکەم ڕۆیباوە لە بۆ سەر غاری دەبەردەپانان "
" لەبن ئەولکەم دانیشتبانەوە کەڵاشەلە پێی دەمەرگی یی یە "
"لکی دیکەم ڕۆیشتبالە بۆ شەخسەکەی ماڵی مۆسی،پشتی هەڵشوێ "
" لەبن ئەو لکەم دانیشتبان ئەو سوێندخۆر وپیاو کوژی دە - "
" میراو دەلی یە ٠ چ بڵێم خودایە ، لکی دیم ڕۆیشتباوە لەبۆرندۆڵی "
" زەرزایان ، بۆمۆڵی بەرانان ، قووتێ قەزەنی و کوسرەتی - "
" دەشاڵە بەگی یە، لەبن ئەولکەم دانیشتبان ، سوار چاك و "
" عاقڵمەند وپیاو چاکی دەسوورچی و زوراری یە ، ناوە لائبی "
" دەباڵەکییە، لەوێیان کردبانەوە مەسڵەتی دەخەزاڵ و "
" خەزاڵە شۆری مەلانەبی ولاس ولاسی ئەحمەد خانی "
" دەباڵەکی یە "

" یاره " کاوڕەگەلی قولەپێچ کردووە، بەرەومالە،خەزاڵ لە پەنا ، خەزاڵ لەدوور، دوور دەڕوانێ ، جارجار نیزیك چاو لێدەکا ، دنیاهەمووی خەزالە، چاوی چاوێکی تر نابینێ،خەیاڵی خەیاڵێکی دی نابڕێ،کاوڕ ە خەزاڵ دەڕوا ، ئاوڕ دەداتەوە ،خەزاڵ چاوەڕێ یە،خەزاڵ هاوڕێ یە •

خەیا لاوی خەزاڵ ، خەز ڵ وخاك وخۆڵی سەر ڕێ دەشێلێ ،پێــــــــــی بەسەردا دەخشێنێ •

خەون ،خەیاڵ خەزاڵ خەیاڵی خەزاڵ خەو وخۆراکی کرد ۆتەخرمانی خەم ، خەفەنگی خامۆشی خۆلەمێش دەکاتە سەر ئاگری ئەوینی لاوی ، دەوری خەزاڵ وەك مانگی خرمانەدراو دەبینێ ،خولی زەمان وەك خــول خولە دەیخولێنێ ولــــە خەوی دەکا •

ئیفلاتوون مەکتەبی عیشقی رازاندەوە ،مەجنوون ئاوارەی کێوودەشت بوو، فارس گوتەنی " درس راکەدرسینەبود، درسی نبود ""یاره "ی ئێمە نەخویندەوار ،نەعا ملاو ،کورد. پەتی ،وەستای مەکتەبی عیشق و مــــەلای ئەوینی ئاسمانی پاك وبێ خەوشە •

خۆشی دەوێ وداوایەکی تری نیە. ، ڕۆژو مانگ تێدەپــــــەڕن ، شەودەڕوا و ڕۆژ لەئاسۆ دێتە دەرێ ، هەرپشوو وهەناسەیەك هەودایەکی دی،چندرا و بەتاسەوئەوین لەدڵی یاره قایم دەکا • کاوڕە گەل بێ شوانە، شــوان بــێ کاوڕەگەل ، تەنیا خەزاڵ ، دەبینێ ، کاوڕەخەزاڵ ،جارجاریش خەزاڵ •

ساڵ تێدەپەڕێ ، ساڵێکی پڕلەئاخ وداخ ،بەناکامی تەنانەت قسەیەك، ئیشارەیەك ، پرسیارێك ،وەلامیك ، نیە ،کۆشکی ئەوین بێ چورتــە و سرتە ،بەرزدەبێ ، شکڵ دەگرێ ، یارە تەنیا شمشاڵ لێدەدا ، خــەزا ڵ حاڵی دەبێ ، ئەوئاهەنگانەی لەبەرە، تێگەیوە، شمشاڵ پردەبازی ئەوینە شمشاڵ رازی دڵە، هاوڕازی دڵە، زمانی دڵــە، دەنگی ئەوینە•

" یاره " هەموو جێژنان ســـەرلەماڵی سۆفی دەدا ، جێژنەیان لەگەڵ دەکا ، پیرەو سۆفی خۆشەویستی کوڕە جوانەمەرگەکەیان خستۆتە ســــە ر

یارە، ئەویش ئەوان بەدایك وبابی خۆی دەزانێ ،نامۆیی لە گـــۆڕی دا نەماوە، یەکەتی ،باب وفرزەندی ،دایك وکوڕی ٠

حاجی ، یارەی کەوتۆتە بەردڵی ،دەیەوێ لەدەرکی نەڕوا ، دەیەوێ بۆ ساڵەکانی داهاتووش لەلای بێ ، زۆرجاران دەڵێ :

ـ کوڕێکی باشە، بەعەدەبە ،بێ قسەیە،بێ باس وخواسە، ئەمینە ، شەرمێونە، پسپۆڕە، دەبێ دڵ خۆشی بدەمەوە، ئی وام وەگیر ناکەوێ،ئەو هەتیوانەی خۆشم شوانی ناکەن ، قوونیان لەکەندالی توند کردووە،لەماڵێ دوورکەونەوە گورگ دەیان خوا ، ئاڵێن ئەمن وانە بووم ، نازانم وەکێ دەچن ؟ !! لەسەر ویستی حاجی ، ڕۆژ بەرۆژ توربێنی یارە پڕتر دەکرێ ، کولێرە چەورە،کەلانە، کولیچە،کەشکەفەریکە،شیرێژو ڕۆن ، ساڵ بەسەر ڕاستی چۆتەسەرێ ، حاواونەوەو دڵ ئێشی نیە ٠

٣

مانگی رەشەمەیە، خاتووزمەهوێر شینی برایانی کردووە، دەلـووجە هەڵی کردووە، بای وعدە بەتەپڵەوە هاتووە، بەفرلە حەمێلکان گیراوە ، بەردێ رەش بۆتەوە،فرمێسکی مەیلەورووونی رنوو، دڵۆپ دڵۆپ لەعەرزی دەنیشێ ، زەوی ئەژنۆیەکیان قورتێدا ،کەڵ دەرناچێ :لەرێگای رەق قـوڕ کەلاشەی دەکا، کوێستان خاڵ بەڵەکی تێکەوتوە، پشیلەلە میــاوە میـا و چوونەوە، بۆنی بەهاردێ ، بەهارێکی خۆش ،پنگ وکووزەڵە سەرجۆگە و کانیان شین داگیڕاوە، وەنەوشە بەڕێوەیە، سەران گوێلك هەڵمـی لێ هەڵدەستێ ،نێودێ کزرە، پشت دێ خاڵ خاڵە، بەردێ رەشە ٠

ئاوری نەورۆزی کراوەتەوە، هەتەرێ ومەتەرێ وهەلاوە ومەلاوە ئاشـی دەگێڕێ ، کوڕولاو دەستەدەستە وکۆکۆ هێلکەشکێنە وخلۆرەکێن دەکەن ، مەزرەق هازەی دێ ، هۆڕهۆڕە ،هۆڕە وشێلاقە، شەقە٠ مێشێن و جگێن قوولەی دەکا ٠

سەرسەکۆ وبەربەروچکەپڕن لەگەورە وچووکە، کیژی شەنگ و شـۆخ سەرکانی وسەرجۆگەیان وەك وەنەوشەی بەهاری رازاندۆتەوە٠

* * * * * *

@kurdica

حاجی حەمە بانگی یارە دەکاو دەڵێ :

- کوڕم ! من تۆم بەقەت کوڕەکانم خۆش دەوێ ، هەتائەتۆ بەمن رازی بی دەستت وەبەر دەستی ناهێنم .لەکاروکرگاری پارەکەت رازیم،ئەوحەقەی لەمنت وەرگرتووە، حەلاڵت بێ ، بەکاردارت نازانم، خواهەڵناگری ساحێب ماڵنەت کارکردووە، رەبی قالبت ساخ بێ .

کوڕم ! ئەوسەرەبەهارە، واباشە خاترجەم بین ، ئەگەر دێیەوەلام ، قەراروبڕیەی خۆمان بکەین ، پێم خۆشە ئەوساڵ ببیە شوانی مەڕی ، مەڕەکە شکور زۆر بووە بەتۆ نەبێ ناحاوێتەوە.

یارە :

- دەی جا باشە مامە حاجی ! چۆن دەفەرمووی وادەکەم ، قەراریش کەیفی خۆتە ،ئەتۆ وەك کوڕەکان چاولەمن کەی ،قەراری چی ؟ ! خۆ ئیشلا تەماح لەمن ناکەی ، ئەمنیش نانم بەسەر سێڵێ وە نەسووتاوە، سەڵت و رەبەن ، هەبێ بەزیاد بێ ونەبێ بەزیاد بێ .

حاجی :

یارە ! بائەوەت پێ بڵێم ، کاری ئەوساڵت لە پار قورسترە، شوانی مەڕی شەووشەو نخوونی هەیە، شەوبەکێوی هەیە. دەبێ قولاغێ نەدەی ،دەزبێنی بگری ، لەسەر هەست بنووی ،جاری وایە هەرنەنووی ! بابم ئەمن ئەوی هەمە لەبەر تۆی دەکەم ، ئەتۆش دەدەمە دەست خولای ، مەڕلەسەرت رانەدا ، ئاوەکیت نەبێ ، لاوەکیت نەیە .

یارە :

- مامە حاجیئەوەی ئەتۆ دەفەرمووی وایە، بەلام ئەمنیش ئەو رۆ نەبوومە شوان، دەزانم ، کردوومە ،شوانی بۆمن ئاوخواردنەوەیە .

حاجی :

- کوڕم ! لە قەرار و بەراتیش مەترسە ، شوانی تاقەماڵ لەو دەوروبەرەی هەر چۆنێك گیرا ، پترت دەدەمێ ، چاوم لەوەی نیە، دەست وگوچانت

باشە ٠

چەند رۆژی دیکەشینکەبەچاکی دەبووژێتەوە، مەڕی دەر دەکـــەی ، چوارپێ یەکان برێك لاوازن، سەولەی زیادی وەرگرە، بەحاجی ژنـــــم ئەسپاردووە٠

بەمام برایمی دەڵێم شمشاڵێکی تازەت بۆبێنێ ، دەبڕۆ رۆڵە گیان ، خوات لێ رازی بێ ٠

* * * * * *

سێ شەشی بەهارودەشـــــەوەی شوقاقی تێپەڕیوە، رۆژگار درێژ بـوون ، ساڵی تازە گەرم داهاتووە، خوێـــن و گۆشت ژیاوەتەوە مەڕ دەرکراوە ، یارەشوانی مێگەلە ٠

دیسان کێو ودەشت وتەلان وبەندەن ، دیسان شوان وبلوێر ومەڕ، دیســـا ن شەکە خەزاڵ ٠٠٠٠٠٠٠

شەکە خەزاڵ ئۆگری شوانەیە، نازداری شەش گونە، بستێکی لێ جیانا - بێتەوە ، بەدووی دادەڕوا ، بەتەواوی دەستەمۆیە ، شوانەش خۆشی دەوێ ، وەك چاوی خۆی ئاگای دەدێرێ ، هەموو ئەوین و خۆشەویستی " خـەزاڵی " خستۆتە سەر شەکە خەزاڵ ، بلوێری بۆلێدەدا ئەوەی دەبووبە خەزاڵی بڵێ بەوی دەڵێ ، ئەوەی لەدڵی دایە لەلای ئەو هەڵی دەڕێژێ ٠

مەڕەکان هەموو بەسەر دەناسێ ،بەبێ ئەوەی لەداریان بدا ،چاویـــان لێ دەڕوانێ :

- خەزاڵ ، کەوێ سێر، بەربەگوار، گوێ بەگوار، بەش قەشان، دورەزەرد٠٠ بەوچەشنە بەسەریان دەکاتەوە، قەت تاقێکی لێ ناگۆڕێ ، شوانێکـــــی پسپۆڕە، بەلام وەخت وبێ وەخت چاوی لە شەکە خەزاڵە، نـــــەوەك خوای نەخواستە بەلایەکی بەسەربێ ٠ کەمێلی دەکا ، دەست بەسەر وگـــــوێی

دادێنێ ، دەم ولووتی دەشوا ، دارفـزەی لەمل دەکا ، نەکوو داروبەر د گوێی کەڕ بێ ، پشوو سواری و فزفززە بگرێ .

کاتێ بەرەومال دەبێتەوە ، شەکەخەزال شان بەشانی دەڕوا لەسەر بەردەبێر ، شەکەخەزال لەتەنیشتی وەردەکەوێ .

کاتێ بلوێر لێدەدا ، شەکە خەزال چاولە سەریەك دادەنێ وئارام ئارام کاوێژ دەکا .

" خەزال " ئاگای لێ یە ، دەزانێ جارجار ئێرەیی دەبا ،تیێ دەسرەوێنێ ، ئانیشکێکی تێدەکوتێ ،جارجاریش بەهۆی دەستەمۆیی وهاوناوی یالەبەر دلی شوانە خۆشی دەوێ .

هەستی بەوە کردووە، شوانە هەموو خەزالێکی خۆش دەوێ ، شەکە خەزال بیانووە، شەرمە، دەست نەڕوێشتنە .

* * * * * *

" خەزال " بەرلە هەموو بێرەدوشێك ، دەست دەداتە شیرمەشك وجامە مەڕی و بەرەوپیری مێگەل دەچێ .

شوانە لەگەل مەڕی نواند .لەسەر بەردەبیر دادەنیشێ ، دەست دەبا بۆشمشالەکەی ، چاوێك لەخەزال دەکا ، لەشەرمان چاو دەباتەوەسەر شەکە خەزال .

" خەزال " بزەیەکی نەرم وشەرماوی دێتە سەرلێوان، سوورهەلدەگەڕێ و گولی دەکەوێتە روومەتان .

* * * * * *

ئەوین و ئەویندارى ، سینگ ئێشە، دلە کوتە، گەیوەتە ئەوپەڕى جوانی و

پاکی یەوە ،زمان توانای دەربڕینی نیە ، زمان لەبەست چووە ،چاوهەڵنایە، میژۆڵ لێ نادا ، برۆکەوانی شەرمی بەسەرداهێناون، هەموو ئەسیـــری دەستی حەیان دڵ بۆلای دڵ ڕێگای کردۆتەوە دڵ بۆتە ئاوێنەی بالانوێنـــی دڵ ، دڵ ڕاست دەکاودلاو دڵ ناکا ٠ لەوکاتەناسکەدا ، لەووەختەحەستەمەدا لەتەنگاوتەنگی بێدەنگی ودەنگ وکاتی گوێ هەڵخستن بۆهەستی مەبەست " خەزاڵ " خوازبێنی کەری دێنە سەرێ ٠٠!!

شوانە ، ئاگادارە، خەمبارە، خەفەت بارە، دڵ ئێشە وادەزانێ شەکە خەزاڵ ئاوەکی بووە، بێ شوێنە، گورگ لێی داوە، دزراوە٠ ڕەنگی بزرکاوە تێکەڵی کردووە، باری لەسەرلێوانە، چاوی پرووشن ، دەستی دەلەرزێ ، قامکە ویشك وبێ وازەکانی دەخاتە سەرشمشاڵە تۆزاویەکـــــەی و بـــە هەناسەیەکی ساردەوەتێی دەتووڕێنێ :

" ـ هەرکەس یارەکەم لێ دەگرێ بەدۆست ٠ حەوت کۆستی کەوی کۆســت لە بانی کۆست "

خەزاڵ بزەیەکی دێتە سەرلێوی ولەدڵ دا دەڵێ :

ـ گیلە بژیم هی تۆم ، بمرم هی گلیم ، دڵ یەکەو دڵەوان یەك ٠مەردۆشیـــن دەستی پێکردووە ، شیر دلۆپ دلۆپ وەلێواری جامەمەڕی دەکـــەوێ ، خوشەی شیر وکوشینی گوانی مەڕ، ئاهەنگی هەیە ، ڕێك و پێك وبێ هەلا وبەپەلە، شوانە دلۆپێك فرمێسك هەڵدەوەرێنێ ، خەزاڵ سەر هەڵدێنێ ، شوانە سەردادەخا ، خەزاڵیش سەرلەبەر خۆدەنێ ، هەموو ماتن،شـــەکـــە خەزاڵ لەفرە کەوتووە، بلوێر دەگری ، شوانە زەوادی نابڕێ ، پاڵێنیش وەك مەڕی گێژسەری لەبەرخۆی ناوە وبێ هەستە ٠

شوانەی سەرلێ شیواو نازانێ چە نابۆکێ بەرێ ،خەزاڵیخۆش دەوێ، پڕبەدڵ ، هیوایەتی ، ئاواتیەتی ، مەبەستیەتی ، بیرلەوە ناکاتـــــەوە ڕۆژیکی ببێتە هاوسەری ، ئەوە بەخەیاڵ پلاو دەزانێ ، غیرەتی ئەوخەیاڵە شی نیە ، دەیەوێ هەروا لە ماڵەبابی بێ ، هەرواکچ ودەست لێ نەدراو ،

مێرد نەكا ، نەبێتە هاوالّی كەس ، حەقی كەسی بەسەرەوە نەبێ ، هەر بەرخەلی زاوەماك كا . هاوێربكا ، لەپەنا بەردەبیێرمەربدۆشێ ،قولّچا خ و بەربێنكەی لەبەردابێ ، مەشكە بژێنێ ، شەوهە لّست وشەنگ وشۆخ، بەژن وبا لاّ بنوێنێ ، وەك تاووسی مەست بەلار ولەنجە ئاوەدانی ، ئاوەدان راگرێ ، گوێ بۆشمشالّی راگرێ ، شوانە خەزالّی هەرئەوەند ە دەوێ بی بینێ ، هەرئەوەندە مەڕی لەپەنا بدۆشێ ، جار جار چاو ە شەرماویەكانی هەلێنێ وبڕوانێتە شمشالّی ، خرمەی بازنە و خرخالّ تێكەلاّوی بلویری بێ وسەربەندی بۆبگێڕێتەوە .

"شوانە " هەرئەوەندەی دەوێ چاوی بەچاوی بكەوێ ، لارولەنجەی چا و لێكاو ماندوویی رۆژێی بەماندوونەبینیەك لەلەش بباتە دەرێ .شوانە بیری تێرناكاتەوە ، دەس كورتە ، نەدارە ، بێ دایی وبابە ، بێ پشت و پەنایە ، كارداری مالّی حاجیە ، هاوشان و هاومالّی ئەوان نایەتەوە ، خۆشەویستی حەقی ئەونیە ، گالّتەی پێدەكەن ، بە خۆی دادەشكێتەوە زگی بەخۆی دەسووتێ .

كوڕە دەولّەمەندێكی دێتە بەرچاوی ، لكەسۆرانی هەل كردووە دەسڕەی هەلّوەشاوی لەبەر پشتێندی چەقاندووە ، تەسبێحی لە دەسكی خەنجەر ی ماهی هالاّندووە ، بەكیسەدراوان دەیان خنكێنێ وخشلّ و زیوەری بەرتیل دەداو شیربایی رشتۆتە بەرپێ یان .

بزەی دێتێ وگالّتەی پێدەكا ، پۆزو ئیفادەی لەسەر لێدەدا ،رووەتی سوورن وسمێلّی قنج ، چاوی گەش و روون ،شەووشەو نخوونی نەكێشاوە ، خەولەچاوی دانەمردوون ، بۆدڕنی دێ وپیاوەتی لەنێو چاوانی دیارنیە .

هاتووە شەكەخەزالّ بكڕێ ! بە زۆر بیستێنێ ! نانا ! ئەوشەكەخەزالّی لەلاپنگە ، هەزاری وای هەیە ، مەردارە ، دولّەمەندە ، دنیای هەیە،دنیا ی بە دەستە ، پەپارە كایە دەكا ، پوولّ قەدری هەیە ، مالّ شەرەفی هەیە،كە و ا پلاّو دەخوا .

نایابترین بنكەی كتێبی كوردی
كوردیكا
@kurdica

هاتووه خەزالٚ بەرێ ! خەزالٚ بخوازێ ! خەزالٚی چاوکالٚ ، خەزالٚی لێو ئالٚ ، خەزالٚی خۆم !

هاوار بەمالٚم ، رەنج بەخەسارخۆم ، مالٚ وێران خۆم ، کوڕەجاچۆن ؟

خۆمن نەمردووم ! یاخی دەبم ، پالٚ وەشاخی دەدەم ! دەیکووژم ! هەرچی دولٚەمەندە دەیکووژم ، سەگباب ! بۆگەن ! چلٚکن ! ئەوەندەم هەبوو ، لەودنیاگەورەیە ، گولٚێك ، دلٚێك ، دۆستێك ، تەماحی لەوەش کردووە !

چم پێدەکرێ ؟ قسەی من قسەی وی نابرێ ، ئەوحیزە !

نە بەخوا خەزالٚ هی خۆمە ! جاچۆن ؟ دنیا وێران دەبێ ، ئاسمان دەقەلٚشێ ! رۆژ دەگیرێ ! یانی ئەمن خەزالٚ نابینمەوە ؟ ئەی دنیاکێی لێ دەمێنێ ؟ چۆل دەبێ ؟ نەفخی سوور ؟

بلٚێی خەزالٚ لەگەلٚم نەیە ؟ ئەگەر هاتبا هەلٚم دەگرت ! دەچوومەگەرمێنێ ٠

لەسەر بەردی رەق نانی پەیدا دەکەم ، لەکێوی ئادێ ئاوی حەیاتی بۆدێنم ، ئەگەر لەگەلٚم هاتبا ! ئای فەقیری ٠٠٠ گولی یە !!

ئەگەر بێ ! بلٚێی بێ ؟

لەشاخێکی بەرز مالٚی بۆ درو ست دەکەم ، بەرز ، زۆر بەرز ، گۆشتی مەرە کێوی دەدەمێ ، گۆشت کەو ! کورکورە ! هەوێردە ! کورادە ، مەندێ ، هەلٚز ، بیزا ، کارگ و رێواس ، ئەوەی خۆشە ، نیعمەتی کوێستانی ، چ زۆرە خواردەمەنی ، ئەوبزنانەی خۆشم دەبەم بەبەراتی پارکرێومن ، مالٚی کەسم ناوێ ٠

مەخمەری لەبوڕسایە بۆدەکڕم ، حەریر ، چیت قەرەچی ! سۆلی نالٚچەدار جووت مێخ ٠

کارێکی وادەکەم ، کەم وکووڕی نەبێ ، برسیایەتی نەکێشێ ، فەقیری نەزانێ ،ئەی باوکە ئادەم ودایە حەواچیان کرد ؟ چیان هەبوو ؟ لەوان زیاترنین ، زەووزووی ئەوانین ، کوڕوکچ نەوە ، نەتیجە ، نەدیدە ٠

بەلە پی دەست لەنێوچاوانی دا وبۆلاندی :

- دەچمەوە نێودێ ! ئەوەی لەدڵم دایە پێی دەڵێم !
نانا ! بـــە خوا من لەرووم هەڵنایە ! چی لەگەڵ بڵێم ؟ لە حاست ئـــە و لاڵ وپاڵم ، سوور هەڵدەگەڕێم ، تازە درەنگە !! من لەکوێ وئەو لە کوێ ؟ واچاکە وازلەخەزاڵ بێنم ، فەقیری بە بەژنم بڕاوە، درەنگە ئەستۆم شکێ! دەنگم نەکرد هەتا وای لێهات ،چۆن بکەم ؟
- کوڕە وەڵاهی لێی گەڕێم چاکە !
بائەویش وەشوێن چارەنووسی خۆی کەوێ ، باوەك من کۆڵەوار نەبێ،شەکە خەزاڵ هەڵدەگرم ودەڕۆم ، لەوو ڵاتە دەچمە دەرێ ، شوانی وگاوانی لەجێی دیکەش هەیە، باخەزاڵ وەك من هەناسە سارد ولەقوون دەرکان نەبێ ،ئە و کچە دەوڵەمەندە نازدارە، هێلکە و ڕۆن خۆرە ، جازرخۆری بن تەبەکی‌یە ، کەس پێی نەکوتووە پشتی چاوت بڕۆیە، کەس نەیکوتووە هەستە لـــەوەی دانیشە ٠
- تازە من چلۆنی پێ بڵێم ؟ چ بڵێم ؟ ڕووی ئەوەم نیە ،هەر دەگەمەحاستی ، سوور هەڵدەگەڕێم ! لاڵ وپاڵ دەبم !ناتوانم ! ناوێرم چاولە چاوی بڕم ، ئەویش هەروایە ! چەندە دڵناسکـــە، چەندە خان ومانە، چەندە تـەرزە ، چەندە بەرزە٠
- ئاخ خەزاڵ ! خەزاڵی خۆم ! چ بکەم ؟ دەستم کورتە ، دنیابە پوولـــە ، دەستی کورتم ناگاتە بەژنی بەرزت ، توولەنەمام !ماڵەبابم ! خـەزاڵــــی خۆم ! پارە ، پارە، جەرگ بڕە، پیاو خنکێنە، پارە تۆم لەقیس دەدا ،گولە، گولە دەتبا ، دەتبا ، چم لـــــەوی کەمترە ؟؟٠٠٠٠٠٠
- پێم خۆش بوو بێیە ماڵم ! پێ لەسەر چاوم دانێی ، لەودڵەچووکـەم دا چۆن جێت بووە ؟
- پێم خۆش بوو، هەم بایە ! دەوڵەمەند بام ! بەقورسایی ئەوکێوە زێــڕ ی سوورم دەدا ، دنیام دەدا ! تەنیا تۆ! تۆ !
کاتێ دەڵێ ماندوونەبی ! لێوەکانی دەلەرزی ، سەردادەخا ، بزەیــەکــــی

شەرماوی دێتە سەر لێوان ، سوور هەڵدەگەڕێ ... بریا جارێکی دیکەش گوڵی لێ رفاندبام ! بۆ وای کرد ؟ پەشیمان بووە ! چی دیم لێ نەدی ! بریا دڵی شکاندبام ! بریا جنێوی پێ دابام ! بریا بەهێندی نەگرتبام ! بریا توانیبام لەدڵە خۆمی دەراوێم .

خوایەگیان پەنات بۆدێنم ، خەیاڵ شێتم دەکا ، تەنیا خوێت .دەردم چارەکە ! کەسی بێ کەسان ! ئەوی تۆنەیکەی نابێ .

- ئەگەر ماڵ وحاڵێکم هەبا ! ئەگەر سەروەت وسامانێکم هەبا ! ئەگەردایك و بابێکم هەبا ! وانەدەبوو .

چ بکەم ؟

روو لە کام دەرگا ؟

کوا پیاوێك دەستم بگرێ ؟

کێ رەفیقی تێ شکاویە ؟

رووناکایی یەك بەدڵی داهات ! سست بوو ! هەڵبەزیەوە ! رێ ! چارە ! دەرمان ! کەس ! چاوسوور !

لەبەرت مرم ! کوێر بووم ، شێت بووم ، لەبیرم چووبوو ، ئای گێـــژە درەنگە ، زۆر درەنگە بەلام هەربەوی دەکرێ ! هەرئەو ، ئەو ! "میرزا " !! یەك بەخوی گوراندی ، میرزا ! ، کێودەنگی داوە، کێوەکانی تریش ، .

- میرزام وەگیر کەوتبا ، رێی چارەی پێدەکوتم !

ئەو زۆر ئاقڵە، شارەزایە ، دنیای زۆرقـوونە کەوکردووە ، هەمووشتێـك دەزانێ ، پسپۆڕە، لێهاتووە، وەستایە، لێزانە، سەوادداره،بەیت بێژە، حەکایەت خوانە، هەموو و لات بەلەدە.

- قەدەرێکە نەهاتۆتە لام ! بۆ؟ ئەگەر نەمردبێ ؟ جابۆ دەمرێ ؟

ئێستا جحێڵە ! مردبایە دنیادەنگی دەداوە ! پیاوێکی کەم نیە ،نــا نــا نەمردووە، چ بلابوو !!

ئای چۆنم لێ تێك چووە، خەرێـکم میرزا ش لەقەبری نێم ، خێـــر،خێـر

نـەمردووە ٠
زەق و زینـدوو : ، وەك جارانـه ، قیت و قۆز ، ئاقڵ ٠٠٠٠٠
ئەرێ ئەوکابرایه چی لـەمن دەوێ ؟ ئەوجارە هاتـه لام چی دەویست ؟ لـــە قسەکانـی باش حالـّی نـابـم ! ئەو رۆژە هاتبووە لام چی دەکوت ؟
ـ هەمـوو خەڵکی ئەو وڵاتـه دەنـاسێ ! وەك چەرمی ئاوەسووواوایه ! بـاســی هەرکوێ بکرێ لـەوسەری دەگەڕێتـەوە !
خودایه میرزا چیه ؟چه کەسه ؟ بۆواجوانه؟ بووەکەس ناچێ؟ ئای لــەو پیاوە ! ئەی لـەبەرت مرم ، دەرمـانـی دەردەکەم ! کەس بێ کـەسـان "میرزا "!
شوانـه راست دەکا ، میرزا وەکەس ناچێ ،سەوادی بەتەواوی هەیە ، ئەزمـوونـی زۆرە ، پیـاوی موتـا ڵاو شیعروشەرع و عورفه ، کەس نـازانـێ لـەکوێ راهاتـووە ، خزم وقەومێکی لـەوو ڵاتـه دانیه ، هەمـوو دێ یەك دەچـــێ ، سواڵکەرنیه ، سەیاح نیه ، بەپاروە نـانێك رازی یە ، خەڵك قەدروحورمەتـی دەگرن ، دەچێتەهەردێ یەك بەپیریەوە دەچن ، لـەسەر میوان کردنـی شەڕە ، لەهەرمـاڵێك بێ لـەدەوری کۆدەبنـەوە ٠ کەم قسەیه ، زۆر فکردەکاتـەوە ،کـەم دەدوێ ، بەڵام لـەگەڵ دەستی بەقسەکردن کرد ، عـالـەم بێ دەنگ دەبێ ،کەس هەست وخوستی لـێ نـایه ، قسەی رێك وپێك وپڕمـانـا ، پڕلـەپەندوئامۆژگاری زانـــایانـەو وریایانـه ، دەنك دەنك ، لـەسەرەخۆ ، بەئەدەب ،ئاقڵانـه ٠
پیاوی وەك میرزای لـەومەلبەندەدانیه ، تاق تاق مووی سپی لـەسـەر و ڕدێنـی کەوتـووە ، کەچی پیردیارنـادا ، بەگوردە ، تـونـد وتـۆڵ وقیت وقۆزە ، هەرکەس لـەپشتەوەراچاوی پێ بکەوی وادەزانـێ زۆر لاوە ، لیباسەکانـی بلش نین ، ئەممـا پاك وخاوێن ، وەك هەمـوو رۆژێ بیان شوا ٠
میرزا چـەرمه سەرەی زۆر دیوە ،تەنگ وچەڵەمەوگیرەوکێشه ، لەکـــاڵ هاتۆتـەدەرێ ، ئاکاری تەجروبەی لـێ دەبارێ ، بەڵام زۆرکەم وایه بـاســی رابردووبکا ، جاری وایه لـەپڕمـات دەبێ ،دڵـی گەرم دادێ ،فرمێسکێـــك هەڵ دەوەرێنـێ ، دوایه زوو وەخۆ دێتـەوە ، قسەیەکی خۆش دەکا ، هەمـــان

وەبزە دەخا ، هومێد دەدا بەناهومێدان ، دوارۆژی روون مزگێنی دەدا ، چوار کەلیمە قسە لەگەڵ هەرخەمبار وهەناسە ساردێك بكا ، خەمی لەدڵی دەرەوەوێنێ ٠

زۆر جاران لێی دەپرسن ، بۆژن ناهێنی ؟ سەبرێكی دەڵێ :
ـ جاری پەلەمەكەن، ئیستا دەستی راست وچەپی خۆم نەناسیوە، بزانین ولات چی بەسەردێ ؟ !
چ زۆرە ژن ٠
بەرواڵەت دڵی بەشتێكەوە نیە، بەڵام كەوردتێدەفكری ، هەمووكەسی خۆش دەوێ ، دەكرێ بڵێی بەراستی ئاشقە! ئاشقێكی تێگەیشتوو ،ئەویندارێكی شارەزا ، ئاشق ، عارف ، سەوداسەر ، ئازا ، نەبەز، ورد، ژیروپیاو ، داوێن پاك ، خوا ناس وعابید، سەرەرای تەواوی ئەوانە ،بەوهەمووئاقڵ وهۆش وبیرەوە، لەروخساری دا ، قووەیەك ، جەزبەیەك ، كێش وحاڵەتێك خۆدەنوێنێ كەهەركەس لەگەڵی بدوێ ، خۆشی دەوێ ، وەختێ بزەی دێتێ ، ددانە سپی وخاوێنەكانی دەردەكەون ، دوودەدانی پێشەوەی ، كەمێك كەوتوونە سەریەك ، میرزای سەدهێندە شیر ن كردووە، چاوەكانی قاوەیین وەك چاوی مەر ، بریقەی دێ و روونن ، ئینسان بۆ لای خۆی دەكێشێ ،میرزا لەوپیاوانەیە كەهەمووكەس لەخۆرا خۆشی دەوێ ، دڵ لەلای دەحەسێتەوە، بێ تەماح ودڵ ئاوا ، راست وبێ فروفێڵ ٠
بە عومری كەس خراپەی لێ نەدیوە،لە هەرجێگایەك شەروكێشە و دڵ ئێشی بێتە گۆرێ ، كەیخودایە، هەمووكەس جوابی دەداتەوە، كەس بێ دڵی ناكا ٠
میرزا لەخەڵكی دەوروبەری خۆی پێش كەوتووترە، وەپێش زەمان كەوتووە، چەندساڵ لەپێش خۆی دادەژی ، میرزا نموونەی پیاوی كامڵ وتێ گە ـ یشتووی ولاتی خۆیەتی ٠
بە رواڵەت حاسڵ وداهاتێكی نیە، وەدەوڵەمەند ناچێ ، كەچی دەستی

كوردیكا @kurdica

خەڵك دەگرێ ، بەدزی یارمەتی خەڵك دەكا ، نایەوێ كەس بزانێ ،لەخۆ ی دایە، ماتە، قـسـوولە، مەندە، رەندەمیرزا خێری خولایە، میرە،مەزنە و مەزنایەتی لێدەوەشێتەوە ٠

میرزا ئەوكەسەیەكە بەكەڵكی ئەورۆی شوانەدێ ، دەردەدڵی هەمـو و كەس لەلای میرزا دەكوترێ ،پیاوێكی قوولْ ومەندە ، قسەیەك لـــەلای میرزا بكوترێ وەك لەگۆمی هاوێن، بێ قسەوباس وبەیت و باوە، رێ و شوێنی باش وەپیش خەڵك دەكەوێ ، جابۆیە كەوتۆتە بیری شوانە٠

ئەو ئەویندارە، زمانی دەرد دەزانێ ، زمانی بێ زمانی شارەزایە،هەست بە ئێش وئۆف دەكا ، پەی بەكەم وكووڕی دەبا ، دەرمانی دەردە،ئەوحەكیمە ئەولوقمان ، ئاگالەژان وبرك ، ئاشنابە رەمزوڕاز ، بەشەرنیە،فریشتە و پەری یە!٠

میرزا خوێ بێ كەس وكارە، كەچی كەسی هەموو كەس ، كۆنە كتێب ، ، جێگای رازونیاز ،پشت وپەنا ، باب وبرا ، رۆشن ، چرای تاریكایی ٠

شوانە كوتی :

ـ فكری میرزا رەنگە رەشاخیم خا !

بریا ئەورۆژە ، ئەورۆژەی لەلام بوو، رازی دڵم پێ كوتبا ، جاچووزانم ! دەستی شكاوم ، گردەڕانی وردبووم، پیاوچووزانێ ! چووزانێ كەنگــێ دەمرێ ! ئەودەم ئەوبەیت وباوە نەبوو، ئەمن چووزانم وادەبێ ، كواقەرار بوو ، ئاگام لەمردنی خۆبێ ، ئاگام لەوە نەبوو٠

ئەگەر ئەوجار تووشی میرزا بم هەمووشتێكی پێ دەڵێم ، كوڕە خۆڵێمنادا ! ئاقڵە رێم پێ نیشان دەدا ٠

وەلاهی رەنگە ئەویش بلێ ، رۆڵەگیان بیری خەزالْ لەسەرت وەدەرنــێ ، گیای تۆنیە، كوڕم ! وازبێنە، جائەودەم چ بكەم ؟ پەنابۆكێ بەرم ؟

لەوانە شە هەتا میرزا دە دۆزمەوە، خەزالْ شوو٠٠٠٠٠ نانا ،كەس حەقـــی نیە ، مەگەر بمرم ، بەخوا وەك گورگی بیچووخوراو، وەك ماری كـلـــك

پەراو ، وەك بەرازی بڕەك ، بەگژیان دادێم ،جاچۆن؟خۆلەمن خوێن نایە لەوان ئاو ، دۆست لەدەزگیرانی ناخوازرێ ، چم لەپاش جێ دەمێنێ ·
ملك و ماشەكەم ! مەروما لاتەكەم ! دایی وبابەكەم ! قەلاوبالەخانەكەم !
مالم بەكۆلمەوەیە، جادوای خەزال بۆبژیم ، كوادەژیم !

" میرزا " لەلای حاجی حـــەمـە زۆر بەڕووە ، پارزستانێ مانگێكی رەبەق لەمالە حاجی بوو، وەك شایان میوان بێ ، لێفەیان بۆ چوار قەد كردبوو، لەسەرچۆكان نەبالەلای دانەدەنیشتن ، تەشت ومەسینەی بۆدەچوو، مەنجەلە ئاو وئاوگەردانیان بودەبردە شۆركەی ،حاجی ژن‌هەموو جەمان دەیكوت : " میوانی خۆشكی رۆن لەئانیشكێ " هەوەل مانگی زستانێ لەوێ ماوە، رۆژلەگەل رۆژ وجەم لەگەل جەم‌جێگای خۆشتردەبوو ، دەست وپێوەندیش لەسایەی ئەودا حەسابوونەوە،قسەی خۆمان بێ ،مالـــە حاجی وەك خانەقایە، هەمووكەس رووی تێدەكا · میوان گرە،بەبێنەبێنەیە، خاووخێزانیان خۆش خۆر وخۆش پۆشن ، وەمالە كانی ترناچـــێ ·

نازانم حاجی بۆهێندەی دلی میرزا مەنزوورە، هەتائیجازەی نەدا رۆنابێ ، خۆحاجی لەمیرزای زۆر بەحەمرترە!

ئەی بۆ وایە ؟

كەس نازانێ ! كەس ئاگای لەسوری میرزای نیە، هەردەلێی ودمی پێ یە ، رەنگە جگە گورگی پێ بێ !

ئەری بلێی وەلی نەبێ ؟

وەلی چۆنە ؟

ئەوكابرایە سەری بچێ ، نوێژی ناچێ ، لەتاعەت دایە،تەماحی نیە ، چاولەئافرەت وشتی واناكا ، ئەوخەزالە جوانە دێ ودەچێ دەلێی ئاسكە، چماقەت چاوی لێدەكا ، سەردادەخا وەك ژن سەری پێوەنەبێ ، لەشەرع دا مامۆستایە، نێوچاوانی نووری لێدەبارێ ، خەریكە وەك عەبدی سۆفیان بەری دەستی كون بێ ، وەلاهی ئەگەر وەلیش نەبێ ، چی وای كەم نیە·

کەسی وام نەدیوە ،کورەجائەمن چم دیوە ! مەروبـــزن ٠

بەراستی ئەوکابرایە وەکەس ناچێ ! بریا ئەوئاقڵەی لەپێی ئەودایە لەسەری من دابا ، ئای نەخوێندەواری چەند دەردێکی بێ دەرمانە ، کورەخۆ من هەتا میرزام نەدیبووچم نەدەزانی ، ئەوپیاوە هەردەڵێی لەدنیایەکی دیکەوەهاتووە ، وەك کەس نیە ! هەرکەس بیبینێ لە بیری ناچێ ، نەحاجی حەمە وادەفامێ نەسۆفی ئەحمەد ، مام برایمی چەرچی ئەوهەموو وڵاتە ی گەڕاوە ، ساردوسەودای ئەومەڵبەندەی کردووە کەچی بەنینۆکی ئەویــش نابێ " هەرئاقڵەی لە خەسارێکی " ئـەوجار میرزای بگرمەوە تازە بەری نادەم ، کورە بەخودای پیاوی واکەمن ، ئای بابم لەبەرت مرێ !دەك بە نۆکەری ئەوکە لاشە قولاغە کراوانەت بم ! لە خوڕانیە بۆتە گەورەی ئەو وڵاتە ، ئەوقەدرو حورمەتە ئی ئەو ئاقڵەیە، هی ئەوتێگەیشتنەیە٠

میرزای رەبەنی بێ حاسڵ وداهات ، بێ خزم وزێد ،بێ خێڵ وتایەفە ! ئەی چۆن ! چاوبەستە ! نەوەڵڵاهی پیاوی والەسەرەخۆ وراست هەرنیە ، بەهێزی ئەوئاقڵ وسێوادەیە ئاوە ماقووڵە ، ئاوا لەسەرد لانە، ، ئاوا گەورەیە، ماروئەژدیهای لەلاڕام دەبێ ، کورە بڵێی خدری زیندەنەبێ ! ئەوی جاری مامۆستا دەیفەرموو ، لەکتێبی دایە، وەباڵ بەستۆی ئەو ، دەیکوت : ـ خدری زیندە، زیندووە، دەگەڕێ و دیار نیە، ونە ، جاری وایە لە جێیەکی سەروەدەر دەنێ ، کەس نازانێ ئەوە، حەلامەتی ئەوەیـــە جونگەی دەستی ئێسقانی تێدانیە، دێتە فریای لێقەوماوان ، پیاوی خولایە ئیدی ! مەحمووری خولایە !لەسەر هەموو شکلان زاهیر دەبێ ، بڵێـــی میرزا ، مام خدرنەبێ ؟ ئەوجار ببینم جونگەی دەگرم ٠

بەلام ئای کورە نەوەڵڵا ، جونگەی چی ، ئەویێ دەمێ زستانێ لەماڵەحاجی! خۆمن کوێرنیم ، شوانە وێلەش چاوی هەیە ، تەشت ومەسینەم بۆ برد ، دەستنوێژی هەڵدەگرت ، کورە جونگەی دەرپەڕیبوو ، برێکیش کزە،بەتەواوی دیارە، نابابم میرزا هەر میرزایە، پیاوێکی گەورەیە، ئەگەر بیەوێ بـــۆ

دەردی من دەبێتە خدر ، خدری زیندە٠

ئەرێ ! ئەوهەشت نۆدەبزنەی هەمە بیدەمێ بڵێی باشتر نەبێ ؟بڵێی لێم وەرگرێ ؟ بریا وەری گرتبا ٠

دەڵێن بەرتیل بەردی نەرم دەکا ، بائەو بزنانەی دەمێ و بە قوربان و سەدەقەی بم ، بەڵکە دڵی نەرم بێ وخەزاڵم بۆبستێنێ ٠ میرزاش پوولی دەوێ ، هەرشاییەی سەدکاری پێ یەتی ، دەڵێن : " نوشتەی بێ سەرقەڵەمانە کارناکا " جائەو بزنانەم بۆچیە ؟ هەمووم بەبەراتی پارکریوە، دەی جا قەیدی چ دەبێ شوانی دەکەم بەراتەکەم دەدەمەوە بەبزن ، بزن چیە ؟لەشاخی بەم ، گوو بەکلکی ، خەزاڵم وەگیر کەوێ ، شام ، لەسەرتەختم ، کوڕە جابزن چیە، لەرێی خەزال ، سەروماڵم ناوێ ، چاوم دەرێنن وئەوم دەنێ، هەرحاجی دڵی نەرم بێ ، هەتاهەم بێ حەق وبەرات شوانی بۆ دەکەم ، کاڵەی ئاسن وگۆچانی ئاسن هەڵدەگرم ، وەك فەرهادی کێوی دەبڕم ٠

وەڵڵاهی بەینمان زۆرە، چەتوونە رازی بێ ، کوا خوا ئەوەی دەکا ! چارەنووس ، قسمەت ! مەلادەیفەرموو کولل وسەبەب بۆی هەیە،جاچۆن؟ یانی بڵێی میرزا ببێتە سەبەب ! ئەرێ کوڕە بۆنابێ ، بزنەکانی دەدەمێ، بڵێی تووڕە نەبێ ؟ تووڕە دەبێ ، شتی کەسی ناوێ ، پێم وایە ئازای بەندەنم رەش وشین دەکاتەوە٠

جارێکی پیس لەحاجی حەمە تووڕەبوو، حاجی متتەقی لێ نەهات ، جارێکیش دووگۆچانی چاکی لەمام برایمی راکێشا ، دەستم لەگەڵ دەستی بێ ٠تەك دەستی خۆش بێ ، ئەوگلاوە ئاوا دەوڵەمەندە ، بەخودای نەبێ بە عەبدی موحتاج نیە، گۆیا شیربایی خواردبوو، ئیدی مام برایم هەر هەلات ، ئاوڕی نەداوە: بەقوونی دادا ورۆیی ٠

کوڕە کەس ناوێرێتە میرزای ، کەڵە، ئیشارەبکاخوێن دێتە گۆڕێ ، مام برایمی چی وشتی چی ، هەزاری وابەلینگەکەوشەکەی میرزا نابێ ، رقی لەکەس نیە، چاکەی خەڵکی دەوێ ، لە سەربار راستی ئاوەدانی یە٠

کاری ناپیاوانەی پێ ناخۆشە ، جنێو فرۆش ودم شڕنیە ، تووڕە دەبێ ، قسەی ناحەز ! خوانەکا ، ئەوکابرایە سەیرە ، زۆر سەیرە پووڵ و پارەم پێ نەدیوە ، بی بێ دەی دابەخەڵکی ، نایەوێ هەیبێ ویستبای هەزار هەزاری دەبوو ، هەرساڵێکی شەکەزەکات وەرگرێ ، دەبێتە حاجی یەلار ، خەرمانێ بۆفەقیروهەژاران دەکا . بەهەرکەس دەڵێ زۆری تێداوێ ، خەڵکی رزگاردەکا ، بۆخۆشی ئاوابێ تەماحە !

زۆر جاران دەڵێ من چی لێ بکەم ، زۆرم هەیە ، کوڕو برای من هەر ئێوەن ، خەڵکەکە هەربۆیە دەیانەوێ ، چاولە دەست نیە ، پووڵ وپەینی لەلا وەك یەکە .

جارێکی مام برایم دەیکوت :

- میرزا سەردەمێکی پیاوی حکوومەت بووە ، زۆر ماقووڵ ودەست رۆیو ، نازانم دەریان کرد ! ئەی کەوتە بەندیخانە ! ، چلۆن بوو ! هەلاتووە ، رای کردووە ، ملك وماشی لەشارماوە ، دەوڵەمەندە ، هەیەتی .

- رەبــی هەر خودا بیداتێ ، جاحەیف نیە پیاوی وا مەحتەل بێ ؟ زۆر دێتە لای من ، شمشاڵی زۆر پێخۆشە ، قسەی خۆمان بێ هەر دەڵێی مەڕە ، بلـوێری بۆلێدەدەم ، مات دەبێ ، متتەقی نایە ، چاوی وەك چاوی مەڕ قاوەیی یە ، مەڕی هەڵکەوتووە .

جارجاریش دەگری ، کەڕەتی وایە وەهادەگری ، بەخۆم نیە غوربەتیم هەڵدەستێ ، لەگەڵی دەگریم ، میرزاش وەك من بێکەسە ، ئەویش ژنی نەهێناوە ، بۆ ؟

لەتەمەنی ئەودا ، کەسم پێ شك نایە ، سەڵت بێ ، ئەویش ئاوا جوان چاك ، ئەوجارە پێی کوتم : - شوانە ! تۆم خۆش دەوێ ، بۆخۆت نازانی ئەوشمشاڵەت چ جەوهەرێکە ، بریا وەك تۆم زانیبا ، بریا زۆری وامان هەبان ، بریا تۆ کوڕی من بــای !

پاشان دەیکوت :

@kurdica

ـ رۆڵە گیان ! ئەو بەیتانە بەتەواوی فێربە، دەزانم هێندەێکان دەزانی، بەلام زۆرمان هەن، وەدووکەوە، فێربە، هەتا مردن هەرفێربە، باون نەبن، زۆریان لەبیرچوونەوە، زۆریان فەرامۆش کراون، زۆریان دەست لێدراون، زۆریان بەتالان چوون، ئەوبەیتانە دوڕ وگەوهەرن، یاقووت ومەرجان و ئەلماسن، جەواهیراتن، خەزێنەن، بگرە پتر، زۆرپتر زێڕی سوورن، بەقورسایی کێوە سوور.

ـ کوری من ! ئەوبەیتانەی هەواکەیان لێدەدەی، بەباشی فێریان بە، بەگۆرانی، بەدەنگ بیان لێ، ئەوانە تەسبێحێکی پیرۆزە ومرواریـــن دەیانهۆنیەوە، ئەوانە هاواری گەلێکی دڵ بریندار وزۆر لێکراون،ئەوانە بەسەرهاتی باب وباپیری ئێمەن، رابردوون، دەنگێکن لەدووڕادێن، دەنگی لەگەرووڕا خەفەکراو، ئەوانە هاواری هەژارین، چریکەی بێکەسی، زمانی لەبن دابڕاون، دەستی کورت بوەوەن زووخاوی زەمان وزاخاوی دڵن، زەرداوی زوڵمـــن، ئاسەواری کۆن تۆزی بەربای باڵی سووتاوی پەپوولەن، گەلای گوڵی پڕووکاون، لەتەدنووکی بولبول، کتێبی دڕاو و قەڵەمـــی شکاون.

شتی سەیری دەکوت، زۆرلەوەی پتر، زۆرلەوانە جوانتر ئەمنی شوانە وێڵەی قوڕن هەڵدڕاوچووزانم ! کوا لەقسەی میرزای دەگەم ! لەهـــەزاران یەکم لەبیرنەماوە، ئەوەندەی دەزانم ئەو رۆژێ ئاوری گرتبوو، بڵێسـەی دەهات، ،گەرم گەرم دابیسا • سەری خۆی هەڵگرت، رۆیی ،لەدەستم چوو، نەم وێراچ بڵێم • بەهەیبەت بوو، ترسام، لەرزیم •

میرزا بەوهەموو جوانی یەوە قرژ هەڵگەڕابوو، تووکی لێ ببـــووە نەشتەر، کەفی دەچاند قەلافەتی پیاوانەی سەدهێندە نێرتربوو•

دەمەویست لەئامێزی گرم، وەك باوكم، وەك براگەورەم وەك میرێك وەك مەزنێك، دەستەنەرم وشلەكەی ماچ كەم، نەموێرا، خەجلام، سووتام، پووچامەوە•

میرزا ئەگەر قەڵس بێ کەس زاتی نیە بیدوێنێ ،ئەگەر بەکەیف دەبێ هەموو منداڵێك دەچێتە قەڵاندۆشی ، شتێکی سەیرە ! ئەی بە بابەوەت لەبەرمرم ، ئەودەمەی لێت حاڵی نابم بەنۆکەری ئەو قەدوگیپاڵەت بم ، بەخولامی ئەوچاوە قاوەییەت بم ، بۆیە کوتوویانە :

"کاسب کارت بمرێ ، مشوور خۆرت نەمرێ " ئەتۆ نەبی کێم هەیە ؟ بەس نیە بەدەردی دەردەدارێکی رادەگەی ، خوات لێ رازی بێ میرزا ، خوالەگەورەییت کەم نەکا ، هەرنەکەی و بتداتێ ، دەستت بەحەمرومالێ گرێ ٠

ئەدی ، ئەدی ،راست وادەکەم ، میرزا دەدۆزمەوە، ئەوەی لەدیزەدایە بەئەسکوێ دەری دێنم ، سفرەی دڵم دەکەمەوە ، بۆی هەڵ دەرێژم ، چی دیم بۆرانا گیرێ ، بەسە هەتاکەی ! خەزاڵ شووبکا بەجارێك ماڵ ویران دەبم ، ئاخ خەزاڵی خۆم کەس حەقی تۆی نیە ، دنیا بەپەندی سیام هەڵێنێ ،دەست هەڵگیرنیم ٠

٤

بەهار لەوپەڕی جوانی دایە، دەشت وسەحرا ، مێرگ ومیرخوزارکێو و تەلان ،بەندەن وبنار، زەردوماە، نەرمان وکراڵ ، کێلگەوبەیار وخروشیوو لێرەوار لەباوەشی نەرم وهەناسەی گەرمی بەهاری داسەوز وشین وبنەوش وگەش خەملاو وخولقاو ،دلۆپ دلۆپ شەرابی شەونمی شەو پاتە بەلێو و لێواری سروشتەوە لەگەڵ کەمێك خەوالوویی وخوماری ،شەوگەڕی وشە و داوەتی ، بەشەپۆلێك دەسکەوتی شەوارەوە شینایی شەتلانی ئارەقی جوانی کردووە٠

گیاوگوڵ وەهاتێك ها لاوە چەتوونە گێژەلوولەی چەوتی خەزان لێکی جیا کاتەوە٠

چیا ئەوەندە سەوز وسەربەرزە ، زەحمەتە ئیدی زەمان وێژینگ و وەنەوزی پێ بدا ٠

ئاوهەڵدێر هێندە لەگوڕە، حەستەمە گۆم وگێژاوی مەندخۆی لەبەر بگرێ ٠

ئەستێر کەلاوی کردووە و کەلاوی رووناکی یە، وەها رووناکێك کە خێز خوڕی لافاو ئیدی لێڵ وقوڕاوی ناکا ٠

هەوری رەش وکولۆ کولۆ بەپشت و وڵات داگربرووسکان دەدەن گرمەو شریخەیان، شۆڕابەی باران دەخاتە بناری شاخ ، بنار وەك بەهەشتی خوا سەوزی سەوزە٠

نویژە بارانە، بەختەڵ باران ، رەحمەتی خوا ، بارانی روون،فرمێسکی ئەڵماس ، هەردوێنێ منداڵە سەرقژن وچاورەشەکان دەیانکوت :

- بووکە بارانە ئاوی دەوێ ، ئاوی نێو دەغلانی دەوێ ، هێلکەی باڕۆکانی دەوێ ، دەرزی گەورەکچانی دەوێ ٠

باران دەبارێ ، چرتە چرت وخرمە خرمی بی وچانی باران ، بۆنی بلاوێنی گلە سوور تێکەڵاوی عەتری گژوگیای کێوی دنیای جوانی سەدهێندە جوان و بۆن خۆش کردووە٠

لەپەنا بەرگی نازوچاوی باز ونەغمەی سازی تەبیعەت بە نێو دڵی بەهاری دلگرودڵرفێنی پڕلەبۆن وبەرامە را ، تاقەماڵی پەنادار بەرووەکە دیارە ، لەژێرباران تەڕوتلیس ،بەتەواوی خووساوە، چڵ چڵەکای زەرد ی سواخ سەریان دەرخستووە، لووساوکێك لەقیوە تەڕایی داوەتە قەدی دیوار، دیوار مۆرەیە، قەڵەش قەڵەش وکۆن ، لەعومری سوفی دا ، ژووری نێوماڵی چوارکوڵەکە سارد وسڕوشێواو ، داپرژاو لەوجێگایەی شوانە پێلاوی غەریبایەتی لێ کردەوە، هەرئەوماڵە کەروژێك کانگای دلداری و ئەوین ، مەکۆی تین وگەرمای ژیان پاڵەوپشتی حەسانەوە و وچان دانی پیرە وسۆفی ئەحمەدبوو، جگە لەناڵە ناڵێکی نیوە زیندوو، جگە لەکرکەو نرکەیەکی بێ هێز، دەنگێکی تری لێ نەدەهات ، ماڵ سارد، وەك ژیان کۆچی لێکردبێ ٠ لەژێر لێفەیەکی چرووك پشت بەهەرزاڵ ، پیرەکزو لاوازو زەردورەنگ پەڕیو دەینالاند، دەینووزاند، نووزەیەکی سەبروقوڵە، پڕلە ژان و دەرد، دەنگێك راکێشراو بەناوبرك وئێش دا ٠ دەنگێکی نیوەزیندوو بێ هێز، وەڕەز، شل بۆوە٠

چاوەکانی جارجار بەئەسپایی سەبرێك هەڵدێنێ ، چاوگێڕان،چاو ی

مات بێ رەنگ ، ناهومێد، ئاخردیتن ، ئاخر روانین، زۆر بەشلی مژۆڵی بەسەریەك دا دەكەون •

لیێوی شین وچرچن ، چرچی بارلە سەركەوتوو، سواخ دراو بەبار •

شوێنەكانی سەرگۆنای تێكەڵ وپێكەڵ وگنج ولونج ، ناوچاوانی خەت خەت وبێ رەنگ،چەند تاڵ مووی سپی كرووزوژاكاو لایەكی برۆیان داگرتووە، سەری بۆزوئاڵۆز تەنك ولێك هاڵاو • دەستێكی لەژێر لێفەبە نابەدڵی وەدەرخست ، نینۆكی سپی ، سپی ،قامكی ویشك ولەرز،جونگەی رەق و دەرپەرپیو، بێ ئیختیار دەستی خشكاوبەسەرلێفەكەداكەوت•

سۆفی دەستەشلەكەی لەنێو دەستی گرتووە، بەلێویەوە ناوە و بۆنی پێوەدەكا ، مشەی دێ وفرمێسكە ساردەكانی هێدی هێدی بەسەر ریشە سپیەكەی دادێنە خوار•

دونیالە سۆفی ویرانە، هومێدێك بەدی ناكا ، چارەرەشی وتەنیایی خۆی دێتەبەرچاو، ئارەزووە وەدی نەهاتووەكانی یەك بەشوێن یەك دا ناشتوون ، پیرەوەكازی پیری وهاوڕێ وهاوالی رۆژان وشەوانی درێژایی تەمەنیەتی ، پیرەئاخر هیواو دڵگەرمی ژیان وبناوانی ماڵی تێك رماوی ئەوە•

دەستی توند لەدەستی گرتووە، ئێستاش ئەو دەستانە هاواری هەوڵ دان و پشوونەدانیان لێدەباری •

دێنەوەبیری هەرئەو پیرەیە چەندی جەزباكێشا ، چۆن بەپیری ونەخۆشی دەجوولاوەوئیشی دەكرد، ئەودەستانەئێستاش شوێنەواری ئیشی زۆر ولە توانابەدەریان پێوەماوە• ئەودەستانە، دەستێكی كارلێهاتوو و كارامە بوون، بناخەی ژیانیان دادەنا ، داهاتوویان دەخولقاند، ئەو دەستانە جێی ماچ كردنن ، ئەودەستانە جێی لەسەر سەردانانن ، دەستی پیرەی وەها رێك كوشی دووجاری چاوپێ هەلێنا ، بەلام تەنیاهەناسەیەك ، تەنیا تروووكاندنێك ، ئاهێك ، پشوویەك ،دەیەویست زەمان لەبەریەك

@kurdica

بکێشێتەوە، دەیەویست زەمان راگرێ ، دەگەڕاوە دوایە، خـــوێ دەدی ، کاتێك لاو بوو، لەبەرچاووبـوو، قیت وقۆزو توندوتۆڵ ، ساویلکەوساکار، بەکار ،لەش پڕبوو لەگەرما ، هێلکە لەبن هەنگڵی دەکولا ،سمێڵی زوقمی لەسەر دەکەوت ولەگوێ سوانەنەدەهـــاتە خوار، ئەودەم لاو بوو،ئەودە م پیاو بوو، ئەودەم بەبڕشت وبەتاو بوو •

ئاخ چی لێهات ، بۆ کوێ رۆیی ، چ زوو رۆیی ، ئەو رۆژانەی کایـە م دەکرد، ئەورۆژانەی پەنجەم وەك پۆلا بەردی دەهاڕی ، ئەو رۆژانەی ،بەهار بوون ، جوانی بوون ، شایی بوون، شادی بوون، مراد بوون، هومێد بوون، هیوابوون ، بوون بوون ، داخی گرانم چ زوو رۆیی ، چ بێ مەودا ، ئـــە و رۆژانەی ، پیرەکیژبوو، شەنگ وشۆخ ، جوان ولەبار ناز ونازدار، بەکار، بەکار••••

ئەو دەستانە هەر ئەودەستە ویشك وساردە، سالانی زوو، گەرم وگـو ر بوون، خرووپڕبوون ، نەرم ونۆڵ وتورت وپاراو، توندوخاراو، ، زەوی ! زەمان ! دووره بەش بی ، چاره رەش بی •

ئەو دەستانە ، هەرئەودەستەن گورمیان دەدا ، مەشکەی گاوسیـــا ن رادەدا ، قۆڵچاغیان هێندەلێ جوان بوو ، سەری منیان لێ میوان بـوو ، بەلێ ئەودەستانە••••••

سۆفی ئاگای لەخۆنە ماوە، لەرابردوودا دەژی ، یادی ئەودەم وگریانی ئێستێ دەگریا ، وەهابەکوڵ کەهەموو دەستی پیرەی بەفرمێسك تەڕکرد • کەوتە وە بیری کوڕە جوانە مەرگە کەیان :

- بریا ئەومابا ، ئەگەر مابا ، ئەگەر ئەوغەدرەم لێ نەکرابا ، ئـــــەگە ر نەمردبا ، بووکم دەبوو ! نەوەم دەبوو ، ماڵەکەمان ئاوەدان ! گروگالــــی مندالْ !تاق وتەنیا نەدەبووم ، تەنیایی دەستی لێ نەدەوەشاندم، شێتـــی نەدەکردم •ئەومابا ، رەنج بەخەسار نەدەبووم ، ئاه رۆڵەم پیرەش دێتە لات منی رەبەن وخۆیانێك خەم ، ماڵ چۆل ،مەزرا چۆل ، دلی پـــــرم لەو

چۆلی یەدا ، چ لێ بکەم •

بریا مابا ، لەتەمەنی یارەدا دەبوو ، هەروەك ئەو ، چوست وچا لاك ، هەروەك ئەوشیرن ورەزا سووك، لەبەردلان ، خۆرێك خەر•

ئاخ یارە !! هەودای خەیالی پسا :

- لەبەیانیــی یەوە ناردوومەتە شوێنی ! بۆچی نەگەیوەتێ ؟بریاگەیبا سەرپیرە ، بێ شك بەخاترجەمی دەمرد ،چاوی لەرێ یە ، ئەویش خۆشیدەوێ یارەوەك کورەکەی خۆمان دەچێ ، وەك ئەوم خۆش دەوێ ، ئەویش وەکوومن بێکەسە ، بریادیدارئاخرنەبوایە•

- چلۆنە بۆخـۆم بکەومەشوێنی ؟ ناناپیرە تەنیا دەبێ ، مردن بەسامە ، ئافرەتە ، نەوەك بترسێ ، بەشەرع باش نیە ، پیرەگیان ! زەمان لێکمان هەڵدەبڕێ ، بریا لەگەڵ تۆمردبام ، بۆچی بژیم ؟ چ بکەم ؟ تاکەی دەردە - سەری ، تاکەی کوێرەوەری ، قەت وچانمان نەدا ، نە حەساینەوە، لەمێژ ە چم بۆنەکریوی ، بەرووتی دەمری ، فەقیری ئەو دا خەشی لەدڵم داهێشتەوە خەجاڵەت خۆم پیرەگیان ! رووی نەداری رەش بێ ، قەدری تۆم پێ نەگیرا ، لەدەستم چووی ، دوراندم ، دووگەزەجاو ئاخر دیاری من دەبێ ، بە جلکی سوورهاتی ، بەجلکی سپی دەڕوی جەرگم قەشار قەشارە، پشتم قرچە قرچی دێ ، ئەگەر بێ شەرعی نەباهەتا دەمردم لەسەرت دەگریام ،منـــی فەقیر لەگریان بەدەرچیم لەدەس دێ ، حەکیم ! دەوا ! مەلحەم ! کوا ؟ چ هەیە ؟ کێ هەیە ؟

سۆفی سەری هەڵێنا ، باران بێ وچان دەباری ، ئاسمان دەگریا هەور دەگریا ، دونیای شین شینی دەکرد، بۆپیرە ؟ بۆسۆفی ؟ بۆئەوانی تر ؟ هـــەرگیان لەبەرێك مەحکووم بەفەوتان ونەمـانە• پیرە دەینا لاند ،بەرە بە بەرەی نالەی شلتر دەبوو ،نالە دوور دەکەوتەوە، نالەی دووری، نالەلە تاو دووری ، نالەی جودایی •

سۆفی چورێکی ئـاو بەزاریەوە کرد، بەباشیبۆی قووت نەدرا ،دەستی

لەسەر سەری دانا ، سەری گەرم بوو ، پیرە جارێکی چاو هەڵێنا ،پڕبەچاوی تەمەشای سۆفی کرد ،چاوی خۆشەویستی ، چاوی ئاشنا ، روانینی سەر مەرگ، ئاخر روانین، ئەوچاو لێکردنە سەدمانای دەدا ، لێوی داخراوی بۆ قسەیەك کردەوە، دەیەویست شتێك بڵێ ، نەیتوانی ،راما ،لێوی جووڵەی هات ئەمما بۆڵەی لێ نەهات ، نالاندی بەسپایی چاوی لەسەریەك دانا .

رووی مانگێکە پیرە، بنەوبێرە، نەخۆشی بەجارێك بڕستی بڕیوە ، خۆی بۆمردن شل کردووە، ئەسلیمی مەرگ بووە، بەلام ئەو ڕۆلە هەموو رۆژان هیلاك تر وشەکەت وکە لەلاترە، لەبەیانی یەوە جوانا وی دەڕشت ، ئاواتی سەرەمەرگی چاوێکی تروتاوێکی تر، قسەیەك لەتەك سۆفی ، دیدارێك لەگەڵ یارە.

یارە هەر رۆژ نارۆژێك سەری لێ دابوو، حاجی وحاجی ژن ، خەزاڵ و بای نازیش نێوە نێوە دەهاتنە لای ،ژنەکان ماڵ وحاڵیان خڕهەڵدەدا و شیووکوڵیان بۆدەکردو دەرك وبانیان بێڵ ماڵ وگەسك ماڵ دەکرد، مەلای دیی بەرەوە رۆژێ جارێکی یاسین دەخوێند، نارەحەتی ئەورۆلە لە رۆژان پترهەست دەکرا ، زمانی شکابوو، تەنیا هۆشی هەبوو.

سۆفی دەیزانی شەوێ رۆژناکاتەوە، دەیزانی تازە کاری کراوە، ، چاوەرێی یارەیە، باران بەغوڕەم ،باران بەرێژە ودەبارێ ، لووساوك پڕاو پڕ ئاوهەڵدەدێرن ، نێوماڵ لەدووجێ یان دڵۆپە دەکا ، سۆفی جامی مسی وەبەر داون ،مسەکان باقربوونەوە، لەمێژە مسگەریان نەدیوە ، دڵۆپە بێ وچان زرینگە لەجامی مس دێنێ ، دەنگی نارێك و بێ نەزمی دڵۆپە و زرینگەی مس گوێ ئازار دەدا .

چرتەی دڵۆپە ونالەی نیوە زیندووی پیرە سامێکی تایبەتی خستۆتە سەر نێوماڵ ،وەك ناقووسی عەزا دەچێ ، خۆفی مەرگی لێ نیشتووە ، بۆنی مەیتە، ئاهەنگی نەمانە ، مردووشۆر وقەبرهەڵقەن لەبەرچاوی سۆفی رەشکە و پێشکەیانە، زرمەی پاچ وکرڕەی بێڵان دێتە گوێی ، سۆفی

پيـاوێـكى دونيـا ديدەو بە ئەزموونە، هەوراز ولێژى ڕۆژگار ،تاڵ و سوێرى تەمەن ترسيان لە چاوى ئەودا كوشتووە .

وەك ڕۆژ بۆى روونە بەمەرگى پيرە بەرەو قۆناخێكى تاڵى تر لەژيانى پڕلە ناكامى خۆى دەڕوا ، خراپتر خراپتر لەخراپ ، لەبەر خۆيـــــــەوە دەيكوت :

- هەرچى دەبێ ببێ ، خواساردترى لەكنە، چاكە زەليلى سەرچێ نابێ ، مەرگى بەهاسان باشترە لەوژيانە، ئەوساڵ گيسكەنێرمان هەبوون دەمكوت بەرگ وليباسى بۆدەكڕم ، ئاە واى لێهات ، دەردم گرانە، پياوى رووت ، نەژيانى ژيانە ونەمردنى ، مردن ،هەمووى داخ وحەسرەتە، هـــەمــوو ى زووخاوە، هەمووى جواناوە ،ئەستۆو گردەڕانى شكاوم . لەدەستـم دا ، نەمزانى ، نەمناسى .

لەنەكاو دەنگە دەنگ وگرمەى پێى چەندكەس ، لەگەڵ جيرەى ويشكى چەپەر سۆفى هێناوە حاڵ ، باران ورد ورد دەبارێ ، پەڵەى داوە ، ئەگەر پـەڵەشى نەدابێ ، گاسن كرڕەى ناكا .

يارە لەگەڵ مەلاوحاجى وحاجى ژن بەپەلە وەژوور كەوتن ، هـــەمـو و گيانيان تەڕە، ئاو چۆڕە چۆڕ لەتەشك و داوێنيان دەتكێ ، جێى ويشـــك ددانيانە.

حاجى ژن بەپەلە ئاورگى هەڵكرد ،يارە چۆكى داداوە ، باوەشى بــە پيرە داگرتووە، بەكوڵ دەگرى ، پيرە بـــۆنى پێوەدەكا وبزەيەكى ساردى لەسەرلێوە، بەهاتنى يارە دەردى سووك بووە ، چاوەڕێ نەماوە ، بـــەلاّم زمانى ناگەڕێ ، سۆفى ويارە بەجووتە دەگرين ، سۆفى پێى وايە كوڕەكەى هاتۆتەوە لاى دايكى ،يارە هەست دەكا جارێكى ديش دايكى دەمرێ ، هەردووكيان وەك مەنجەڵ دەكوڵن ، پيرەلە گيانەڵلا دايە، ئاويلكـــــەى مردنێ ، جواناو دەڕێژێ ، لاقى ساردبۆتەوە، رەگى ملى بەحال لێدەدا ، ئەنيسكى دێتێ .

مەلا یاسینی دەخوێنێ ، حاجی روولە سۆفی ویارە دەکاو دەڵێ : ؛
- بابم یاسین شفایە، بەخۆتان بوەستن " دونیا بەخەمان پێك نایە "دوعای بۆبکەن ، گریان گوناحە، هەرچی خوا نەیکا ، نابێ ، بەگریان ناگەڕێتەوە، ناشکوری مەکەن، کەس وکاری ئێمە بۆ کوێ چوون ؟

حاجی ژن مەنجەڵێکی زنجیرداری ئاولەسەر موغاری داناوە، گەڵ و چرپی وەبەردەدا ، گرەمەشقەڵ بەگژ لێواری موغاری دادێ ،کونە بوغاری یەك بەخۆی دووکەڵ دەکێشێ وقووت دەدا • ئاور بڵێسە دەکێشێ ، حاجی ژن چاوی هەڵدەکوشێ ، دەگری ؟ یا دووکەڵ چاوی پرکردۆتەوە ؟ یابۆ مردووەکانی خۆی دەگری ؟ کەس نازانێ •

پیرەدەستێکی لەدەستی یارە ودەستێکی لەدەستی سۆفی دایە ، دەستیشی بەرەوسارد دەڕوا ، یاسین نیوە بووە،مەلا بێدەنگ بوو ، قورئانەکەی ماچ کردو لەسەر سەری دانا ، رووی لەسۆفی کردوکوتی :

سۆفی ئەحمەد ! ئەتۆ موسڵمانی ،ئەهلی نوێژوڕۆژووی ، بنیادەم دەمرێ ، ئەتۆمەحرەمی ، چاوی لێك نێ ودەست ولاقی راکێشە، سۆفی لەرزی ئەوشەوە بەجارێك پیری کردووە، چاوی وەك گۆمی خوێنە ، بەگریانەوە کوتی :

بەڵێ ماموستا ! خواعافووی کا ، گەردنی ئازابێ ، ژنی چاك بوو ، دڵی کەسی لێ نەبوو ،بەناشکوری نالێم بەپیری لێم قەوما ، خوایە لێم بەهێندمەگرە •

باران ، راوەستاوە، پریشکەیەك خوناوەی وردجارجار ،سەر و گوێلاکان خاودەکاتەوە، هەوای پاش باران سووکە، نەرمە ،خاوە ،خەڵکی دێ یەکانی دەوروبەر ، تاق ولۆق هەریەکەی لەلایەکی را لەدەرکی سۆفی کۆ بوونەوە، بەیان ئەنگووتووە، رۆژ بەتەواوی مەعلوومە، بەرەبەیانێکی تەرە وەك چاوەکانی سۆفی ویارە، خەم قورسایی خستۆتە سەرشانیان ، وروکاسن لێك هەڵبڕان دەردێکی گرانە، چاکە گڵ مەیل بڕە دەنا مردوو

تایبەت ترین بنکەی کتێبی کوردی
کوردیکا
@kurdica

زیندووی دەکوشت .سۆفی لەمێــــز ساڵە تەنیا رۆژێکیش لەپیرە دوور نەکەوتۆتەوە، وەبیری نایە دڵی شکاندبێ یادڵی لێی ئێشابێ ، پێکەوە ژیاون ، پێکەوە پیربوون ، پێکەوە دەوڵەمەند وپێکەوە فەقیر بوون،پیرە ژنی چاك بوو، هەرگیز نەیهێشت سۆفی گەردی لێ بنیشێ ،هەتا مرد ماڵێکی پاك وخاوێن وپوخت وپاراوی هەبـــوو کـابـان و مـاڵـدار ، بەناموس وبەشەرم و حەیاوەژیا ، قەت جل وبەرگی کۆن نەدەبوو، نەدار ئەمما دڵ ئاوا ، ئەوەی سۆفی دەیەویست وابوو .

باران بەتەواوی راوەستاوە، تاو لەپەنا پەڵە هەوران سەری وەدەر خستووە، تاو زۆر بەتینە، وڵات لەنەکاو گەرم داهاتووە، عەرز هەڵمی لێ هەڵدەستێ .

منداڵێکی سەرقژن بەشوێن پەپوولەیەکی نەخشین دا هەڵ دێ وکایە دەکا ، دەیەوێ بیگرێ ، پەپوولە وەك پەلەپووش بەرەو دارستان هەڵدەفرێ باڵ لێدەدا ، لەوپنچك بۆ ئەوپنچك ، منداڵ ماندووە، سوور هەڵگەراوە ، هەناسە برکەیەتی ، بەڵام وازناهێنێ ، لۆقاوی توند هەڵدێنێ ،دەستە بچکۆڵەکانی لەهەوا دا دەسوورێن ، دەستی ئامادەی گرتنە، لەسەرپۆلێك توودرك پەپوولە دەقۆزێتەوە، بەهانکە هانك دەقیژێنێ ودەڵێ :

- پەپوولەزێرم دەیە بەرت دەدەم ، پەپوولەزێرم دەیە بەرت دەدەم .

سۆفی رادەچڵەکی ، ئەو دەستانەی خۆش دەوێ ، دەستی چووکەی منداڵ ، کورە زۆر سەحەت سووکە، قشمیلانەیە، سۆفی سەردادەخا .

قەبر حازر نیە، گاگۆڕ گەزێك قووڵە، قەبری ژنان دەبێ قووڵتر بێ ، گەیوەتە گۆڕیچە ، گۆڕ یچەیەکی تەنگ وباریك ، گڵەسوورخاوە،بەنووکی پاچەوە دەنووسێ ، بەبێڵ وپێمەرە گڵەکەی دەردەدەن ، کــــــرەی بێڵ بێ وچان دێ ، گڵ دەردان چەتوونە بێڵی بەچاکی تیدانا سووڕێ ، دەڵێی عەرز قاتە، قەبر هەڵقەن بەرچاوتەنگە، دڵرەقە، لەچەرە، نانا ماموستا چاوی بەسەریەوە ، ئەو فەرموویەتی ، گۆڕیچەبستێك پان بێ ، سەری

لە رۆژ ئاوا ، لاقی لەرۆژ هەلات ،لەسەر لاتەنیشت رووبەقیبلە، کـەس زاتی نیە، هەموو بێدەنگن ، شوانە هێندەی دی هەتیووبووە لارەمـل و بێدەنگ هەڵکورماوە ٠

زۆرپێ ناچێ ،مەلا نوێژی لەسەردەکا " فەرزی کیفایـە " یـاڵڵای لێدەکەن ، مامۆستا بەسۆفی دەڵێ :

سۆفی ! بۆخۆت وەریگرە، مەحرەمی ، سۆفی لاقی لەگۆڕیچەئەوبەر ئەوبەردەکا ، مەیتی پیرەلەئامێز دەگرێ ، ئامێزێکی سارد، وەك جاران نیە، وەك کۆلکەدارێك لەباوەش کا ، سەبرێکی لەنێو گۆڕیچەرای دەکێشێ، لینگی دەلەرزێ ، دەستی دەلەرزێ ، چاوی تەڕ وگەرووی ویشکە، ، بەردی بەسەر رایەل دەکەن ، کەلێن بەردەکان قوڕ دادەدەن ، هەر پیاوەی چەندبێلێ گڵ تێدەکا ، پاشان دایدەنێ بۆیەکی تر ،گڵکۆ رێـك دەبـێ ، کێلـی بـۆ دەچەقێنن ، ورکەبەردی پێدا ریز دەکەن، مەلاتەڵقینی دەکـا ، فـاتیحـا دەخوێندرێ ، هەموو گەردنی ئازادەکەن ، مام حەسەن دەڵێ :

سۆفی ! براله گیان، خەفەت مەخۆ ،ئەتۆ دونیات دیوە، خواهەمـو و دەرکان ناگرێ ،پیاودەبێ هومێدی بەرنەدا ، سۆفی دەڵێ : " هەوەڵ تەخت و هەوەڵ بەخت " تازە حەلالی دونیایە لەمن حەرامە ، بەپیری لێم قەوما، خودایە زۆر شکور ٠

وەڕێ دەکەون ،سۆفی هەنگاوی شلن ، کەمێك دەڕوا ، دەگەڕێتەوە ، پێی نیە بڕوا ، شوانەلەپەنای کێلەکەی شمۆرکەی داگرتووە،

بەر لەوان ،منال پەپوولەی بەرەلاکردووە،لەپی دەستی وەبەر تـاو داوە، چاوی لێدەکا ، زێڕی داوەتێ ، لەهەموو رەنگان دەنوێنێ زەرد ، سوور، کەسك ،رەش ٠

سۆفی تەنیا رەشەکەی دیوە ،رۆژی رەش ،بەختی رەش ، جلکی رەش ، لەنێو ئەوهەموو رەشی یە دا ، ریشە سپیەکەی دەسکری زەمان وبەرمـاوی ئاواتە وەدی نەهاتووە کانیەتی ، بەدڵ ساردی لێك جیائەبنەوە، پێلاوبـە

دوویان دادەخشێ ، سەرەوژێر، هەرکەس بەرەوکاولاشی خۆی وەڕێ دەکەوێ لەگۆرستانی داوێنی دارستان ، دڵێك بەهەزاران هومێد وئارەزووله دڵـی خـاك دا ، تەك وتەنیا ، بێدەنگ وخامۆش پیرەی نەخۆش بەجێ ما ، بـۆ هەمیشه خاکی فەرامۆشی بەسەرداکـرا ۰

ئەوخاڵە، ئاخر هەنگاوی ژیان ، ئاخر جێ ژوان ، ئاخرجیابوونەوەیە ۰

٥

بنار ئەوەندەی چاو هەتەر دەکا سەوزە، هەوا ئارام ، گوڵ با نایبا بەوێنەی بەهەشت ، دەنگ دانەوەی رەوەزی ژووروو جار جاریش جیگەجیکی مەل و باڵندەی بەرەلاو حەرەلا ، مەلی ئازاد لەقەیدوبەندی پاوان وسنوور، جگە لەکرمە کرمی لەوەرانی مێگەل دەنگێکی ترنایە ٠

قورینگان چڵ چڵە وتاك ولۆ لەنێو دڵی پۆلێك مێژوەردوقەیاخ تێك هالاو و دەستە ملانە، سەری بەمەردانواندووە و دمی تێناوە مەر وەها بەزەوی یەوە نووساوە وەك بزمار کرابێ و گوڵ مێخ درابێ ، ملی پێوە ناوە وکرم وهۆر میوانی سفرەی رەنگینی کوێستان ،گیاو زەمەند، مەندێ وهەڵز وبیزا ئەوەندە زۆرە قەت تەواو نابێ ، لەوەرخۆشە، لەهەموو سالان باشترە، سوڵتانی کیۆحاتەم بەخشی دەکا ، لەزۆر جێ یان گیا لە ئەژنۆیە دەدا ، مەر زووتێردەخوا و پاشان بەنازەوە سەرپسێنی دەکا شوانە ترسی گیابری هەیە: ، سالی وا گیابرزۆرە، بەپەلە بەرەوحەوشە دەنگیان دەدا ، حەوشە مەر لەنێو دڵی گەمارو دراوی شاخ شکلی گەوەی هەیە، تاق تاق پشکەلی کەت و رزە لۆکی سالەکانی پێشووی لەسەرماوە، پشکەڵ و مێزەمەری پاروپێرار، حەوشەمەری کردۆتە چرگەن وچیمەنێك کە عەرزی بە

تەواوی تەنیوەوچنیوە میرگوڵەیەکی جوان وخاوێن پێکهاتووە ،
بە پەنای حەوشەدا سوورکێڵێك خۆی راکێشاوە، سوورکێڵ بەرەنگی خەنە، رەنگی قاوە، رەنگی مێخەك ، هەرمێشکی هەڵوەریو،تیشکی تاو زرووقەیەکی وردی لێ هەڵدەستێنێ ، دوورا و دوورلەچاو دەدا ،چاودادەگرێ، نوورێکی ورد، نوورێکی تیژ، چەشنی وردە زێو ، عەینی وردە زێر ، زرووقەی دێ و وردە شەبەق دەپرژێنێ ، گڵی مێخەکی پەسندە، زێری سوورە، تەلای دەستەوشانە، بەرەکەتە، خێری خوایە .

شوانە چەبکێکی کوڕادە لەگەڵ سەلکێك پەنیر لەپێشە و بەنی هەمبانەنانی شل کردۆتەوە، پالی وەبەردیك داوە لە ژووری حەوشە مەر،دەڕوانێتە پاناوکی بەرەوە ، سوارێك رکێف کوت ،سەربەرەوژوور بۆ لای دێ ،ئەسپەکە شین بۆرەیە، بۆرەی گوڵ گوڵی نێو دەستی پان وسەروکلك گر ، سمی زەلام وخڕ، چەپۆکان دەکا وشۆخە، وەك چی بەپشتەوە نەبێ ، سەری سوارێکە و کلکی سوارێك ،کلك ویاڵ درێژوخاوێن ، ئاوریشمی پەرێشان ،ئاوریشمی کراوەی،کراوەی بەربا ، ران ورەفیچکەی گرێ گرێ و گولۆ کولۆ،گرێ دار ، چوار پەل قایم وخۆش تاش ،پشت وکەفەڵی پان ، ملی قوڵە و باوەشێك ئەستوور .

شین بۆرە ، نەخشە ، رەخشە ، دوڵ دوڵە، حدوودە، مەڕی دەڕوا ، نەرمە غاری وەك سەمادەچێ ، شین بۆرە ، رەسەنە ئەسپی عەرەبە، کەمێك بەدرکێفە ، بەسواری خۆی نەبێ رکێف نادا ،میرزا خۆی تەعلیمی داوە ، بەگریۆ ئەسپ کەس وەپێشی نەکەوتووە فێرەدارە، فێرە تەقلەیە،لەگەڵ هەویان لێکرد، وەك ماری رەش خوارەکەوپێچەکەی دەکا ، خۆلەبەدار دەبو یێرێ و سواردەپارێزێ ،بەدەنگی دەهۆڵ و زوڕنا وەرمبازێن دەکەوێ ، بەدەوری داوەت دا دەسوورێ ،بەهەوای دەهۆڵ بازدەدا ، سەدتفەنگی لەسەر باوێن ناسڵەمێتەوە، گوێ یەکانی لەمووچەوە دەبا وسمی وەك پولادادە - گرێنە سەر عەرز، چاوەرێی رکێفی سوارە، لەراوەکەرویشك دا زۆرجاران

کوردیکا @kurdica

کەرویشکی شکاندەوتەوە ، بەبازوبوردە ولەسەر گولی مـاـفـوورە ی دەگەرێتەوە ٠

سەرسم و کەوتن نازانێ ، سەرکێش نیە ، وەك چەنگ ونینۆکی هەبێ بەهەموو جێ یەك داسەردەکەوێ و چەمانەوەی نیە ئەسپی میرزایە ولە خاوەنی دەچێ ٠

شوانە زوو سواری ناسی ،مەودای فکر کردنەوەی کەم بوو ، بەمردنی پیرە ، مەسەلەی خوازبێنی خەزاڵ پووچەڵ بوو ، خوازبێنی کەرچووبوونەوە ماڵی خۆیان ، بەوزوانەش قسەی لێ نەدەکرا ٠

شوانە چاوەرێی میرزابوو بەڵکە بوێرێ رازی دڵی پێ بلێ ، کاتی سەرەخۆشی ئەو هەلە هەڵنەدەکەوت ، جگە لەوەی ئەودەم جێگای ئەو قسانە نەبوو ، کوا ئەو دڵ ودەروون وکەیف ودەماخە؟ مردنی پیرە رایەڵ و پۆی لێ تێکەل کرد ، بەجلکی رەش وچاوی سوور باسی دڵداری ناکرێ ، جابۆیە تائێستا دێزە بەدەرخۆنەی کردبوو ٠ ئەو رۆ وەك شتێك بە خەیاڵی داهات ، رووی خۆی هەلاوێ و سفرەی دڵی لەلای میرزا بکاتەوە ٠

شوانە لەسەر ئەو باوەرە سووربوو کەئەوگرێ یە تەنیا بەدەستی میرزا دەکرێتەوە ، ئەوگرێ پووچکەیە کاری هەموو کەس نیە ،بۆرە پیاو کاری گەورەی پێ جێ بەجێ نابێ ٠

نەیدەزانی لەکوێ رادەس پێکا ، شەرمی دەکرد ، میرزابەسام بوو ، لەوانەیە دەست وپێی ون کا ، دەلەرزی ، دەیخوراو دەی ئێشا ،دەیەویست ونەی دەویست ، بیلێم یانەی نەیلێم ؟ لە بەرامبەر میرزا ئەوەندە خۆیبە چووکە دەدی خەریك بوو با بیبا ٠

زرمەی سمی شین بۆرە شوانەی لەو دوودلی یە ئەستاندەوە ، وەك فیشەکی دەرپەرێ ، وەك خەدەنگ راوەستا ، پری دالغاوی ئەسپ ، وەك شای میوان بێ ، وەك بازی لەسەر نیشتبێ ، خەجلا شێوا ، سوورهەلگەرا ، لغاوەکەی بە هەردوو دەس گرتبوو ، سەگەل دەورەیان دابوون ، شوانەتێیان

راخورِى ، سەگ کلکیان لە گەلوەزگرت و دوورلەوان وەرکەوتن ، میرزا دابەزی ، شوانە خێرا ئاتەگی زینەکەی هەلداوە و ئاوزەنگی بەسەرداهێنا، لغاوی دارنی ودەسکەوساری لەژێر بەردێکی زللە مەهارکرد ، زینی بۆرە یایلی بوو ، تەرلگی تازەی پێوە ، دەستێکی بەسەرویالی شین بۆرەی داهێنا و بەپشتی دەست سەبرێکی لەلاملی دا ، پاشان دەستی میرزای ماچ کرد ، میرزا چاك وخۆشی وماندوونەبینی لەگەل کردوگوتی :

ـ لەخۆرا دلم گیرابوو ، خەم وخەفەت خەریك بوو سواری شانم بێ ، جارجار ئەوحالەم بەسەردادێ ، رابردوو کارێکی وای بەسەرمێشك ودەمارم هێناوە ، خۆشەوەنەبێ ، لەتاوپەرێشانی هەلاتووم ، کوتم دەچمە لای شوانە وکەمێك شمشالی پێ لێدەدەم ، بەلکە دلم بکرێتەوە ئەی کوا شمشالەکەت ؟

شوانە بەمینگە مینگ گوتی :

ـ لە دوای پیرە دەستم بەشمشال نەچووە ، ئاخر لەدایکی خۆم باشتربوو ۰

میرزاکوتی :

ـ نا رۆلەگیان ئەوکارەتم بەکەیفی نیە ، تازیەی شەرعی سێ رۆژە ،سێ روژ و برایەوە، بەشەر دەمرێ کورِی من ، مەرگ حەقە ، مەرگ میوانی هەموو کەس دەبێ ، مردن هەنگاو یکە بەرەو قۆناخی کامل بوون ، هەرچی گیان لەبەرە تا لاوی مەرگ دەچێژێ ، مەرگ رەها بوونی گیانە لەزیندانی لەش، ژیان مەیدانی گێرەوکێشە ، تەنگ وچەلەمەیە ،مردن زال بوونە بەسەر ئە و مەیدانە دا ، هەتا تەمەن درێژتر بێ مەیدان بەربلاوترە و سەرکەوتن چەتوونتروگەورەتر ،وردە بەردێك لەئاژگێرێك ئاوی خورێن داچی بەسەردێ؟ ئەوەندە بەولا و لای کەندەلان دادەدرێ ئاهێکی پێوە نامێنێ ، تووشی بەردی گەورەدێ ، زللە ونەقورچی توندی و ێدەکەوێ ، ئاوهەلدێر سەرمەقولاتی پێدەدا ، گێژئاو ، گیژی پێدەدا و دەیخولێنێ ؛جارجار دەکەوێتە قوولایی وکەرِەت کەرِەت دەکەوێتە قەراخ ،بەلام دەگەل گەیشتە گۆمێکی قوول ومەند

دەبێتە " بەردی بن گۆمێ " ون دەبێ و وچان دەدا ، جێ برینی سارێژدەبێ و شکڵ دەگۆڕێ ئارام دەگرێ و دەحەسێتەوە ·

مردن حەسانەوەیە کوڕم ، وچان دانە ڕۆڵەم ، هەرگیز خەفەتی مردن مەخۆ : ، ئەگەر مردن نەبایە پیری بنیادەمی هێندە شەکەت وکەلەلا دەکرد کەس بێزی نەیە ئاوڕی لێ بداتەوە ، کورنەدەگەڕاوە سەرباب ، بەشەر لە حورمەت دەکەوت ، ژیان بەڕێز وحورمەتەوە ژیانە، ئەگینا ژانە هێندێك بەزیندوویی مردوون و بەعزێك بەمردوویی زیندوو، ئەوانەی بۆئەبەد زیندوون لەدڵی خەڵك دادەنیژرێن ، یادی ئەوان ،خەیاڵی ئەوان ، شوێنەواری ئەوان وەك حوزووری ئەوانە، ئەوکەسانەی خزمەتی عیلم دەکەن ، عیلمێك کەلەخزمەتی بەشەرییەت دابێ ، ئەوانەی دەرمانیدەرد دەدۆزنەوە ، ئەوانەی مەبەستیان ڕەزای خوایە، ئەوانەی بەکردەوەخوانا سن گڵکۆی ئەوانە نێو دڵی خەڵکە، خەزێنە دەچێتەدڵی خاکەوە بەلام نافەوتێ، زێڕهەتاکۆنتربێ بەبایخ ترە ژیان حەقە ، مردن حەقە، ئەوکارانە بێ پسانەوە دێ ودەچێ خۆزگە لەوخۆزگە دارەی لەمەبەستی ژیان گەیشت ، تێگەیشت وپاشان مرد ·

هەستە ڕۆڵەم ،هەستەکەسی مامی ، بلوێرەکەت لەتوربێنێ دەرکێشە و وەك نەفەسی عیسا لەشی مردووم زیندووکەوە، رابەدڵم مەشکێنە ، ئارەزووەکانم وەك بڵقی سەرئاوی یەکبەدووی یەك دا دەتەقن ، ، دڵم گۆڕستانی مەبەستە، چاوم کۆلی چاوەڕوانیە، مێشکم هێلانەی مەلی ئازادی یە، وردە وردە بەنامرادی پیردەبم ، لەوانەیە تەواوی ویست و داخوازەکانم لەگەڵ خۆم بەرمە ژێرخاك ·

شوانە بە قۆنەقۆن هەستا ، وەك لەشمشاڵەکە زیزبێ ، لەدڵە خۆی داگوتی : ـ بەخاتری میرزا ، نابێ دڵی بشکێ ، باعاجزنەبێ ·

شوانە رووی لە میرزا کردوگوتی :

ـ بەڵێ قوربان ، ئەوەش شمشاڵ ، ئەتۆ بەوفیکە فیکەی من رازی بیهەتا

دەمرم دەیژەنم ، چت دەویٚ ؟ چ هەوایەك ؟ نەرم ؟گشت ؟ هەڵپەڕکێ ؟ بەیت ؟ شەڕناخیٚوی ؟ سویٚسکەیی ؟ حەیران ؟ داواکە، ئەمرکە ئەوجیٚیەی پیٚلاّوی تۆی لێ بێ ، سەری من لەوێ یە ، میرزاکوتی :

- ئەوەی من دەمەوێ یەیتە، خۆت هەڵبژیٚرە، بەیتیٚکی کوردی ، رەسەن و پڕ مانا ، بارۆژەکەمان بەفیٚڕۆ نەچیٚ .

شوانە ئاوای دەست پیٚکرد : مام میرزادمدمی زۆرپیٚ خۆشە

دم دمـــم بـەردی لـه بـەردی ! "
" لیٚی دەن بـە تـۆپـی نـەبـەردی "
"تـار رۆژی مـەردی و نـامـەردی "
" دمـدمـم بـە ردیٚکـی پـانـە "
" لـیٚی یـان دا تـۆپ و تـۆپخـانـە "
"قـەلاّتـی پـێ بکەن و یٚـرانـە "
" دم دمـم بـەردیٚکـی خـڕە "
" چـوار تـەرەفـی لیٚـوە بـڕە "
" بـە هـەشتـیٚ بـەشیـربکـرە "
" خـان بـە خـەزایـە مـەشغـوولـە "
" دمـدمـم بـەردیٚکـی شینـە "
" چـوار زستـانـە ، پیٚنـج هـاوینـە "
" تیٚـدا خـانـی لـەپ ز یٚـڕینـە "
" زەفـەریـان پـێ نـە بـردینـە "
" خـاتوونیٚـك دیٚتـە مـەیـدانـێ "
" لـە دلّـی خـانـێ دەدا تـانـێ "
" لیٚـت حـەرام بـێ جیٚـی کـابـانـێ "
" خـاتـوو نیٚـك دێ و دەبـەزی "
" رەبـی خـانـە ، مـارت گـەزی "

" لیـێـم رەش بـوون سـەروکـەزی "
" خـاتـوونیـێـك دێ بـە فـەقیـری "
" چـۆکـی دادا لـە پێـش میـری "
" خـان سـەلا لـەمنـی فـەقیـری "
" ئـاونبـەپیـێ بکـەیـن هـەویـری "
" بانگـم وەبەر میـری میـران "
" خـان بـۆخـۆی دەکـا تـەگبیـران "
" حـەوت پـۆلـی دایـە بـەرشیـران "
" بـانگم وەبـەر پـادشـای قـودرەتـێ "
" خـانیـان شەهیـدکرد بـەکوتکـی خێـوەتـێ "
" هـاوار و رۆ رۆ دەمدەمـە "

شوانە ئاهەنگی دەمدەمی باش دەزانی بەلام پاش وپێشی بەشێعرەکان دەکرد ، میرزا بەکێش وقافیەی شێعرەکان دەیزانی بواردوویەتی،میرزا سەری راوەشاند، شوانەراوەستا میرزاکوتی :

چەند جارم پێکوتووی باشی فێربەکورە ! تۆدەزانی چ دەلێی شوانە :

ـ بەلێ مام میرزا ، ئەوەی مامۆستا کەم فێری کردووم .

میـرزا :

ـ رەبی وەستاکەت کوێر بێ کورە ، هەرداخی ئەوە دەمکووژێ ، هـەزاری وەك من دەمرێ ، یەکی وەك تۆ ئاقڵ نابێ ،

شوانە :

مام میرزا ئەوە ئێشی نەخوێندەواری یە .

میرزاکوتی :

ـ نەخوێندەواری دەردێکی گەورەیە بەلام خوێندەواری نەزان، سەدهێندە دەردی گرانە، ئەوانەی چوونە، رێزی خوێندەواران وحوجرەومەکتەبیان دیوە ، ئەمما زمانی خۆیان ، زمانی دایکی خۆیان فێرنەبوون، ئـەوان

تایبەت ترین بنکەی کتێبی کوردی
کوردیکا
@kurdica

چی ؟ ئەوان بۆتێ ناگەن ؟ کەی تێ دەگەن ؟ رۆڵەگیان ، ئەوەسەوقـاتـی فەرەنگە ، لەوسەری دونیایەرا هاتن ، داب ورەسمی خۆمانیان لـەبیـر بردینەوە وئی وانیش فێرنەبووین وەك کوردەی لەهەردوودینان بووین ، ئێمەلە، ئەسڵی خۆمان دوورکەوتووینەوە ، لەداب ورەسمی خۆمان ،عیلاج گەڕانەوەیە بـۆ لای ئەسڵی خۆمان ٠

دەگێڕنەوە لە سوڵتان مەحموودی غەزنەوی ، شەیتان وشۆفارچوونەبن هەنگڵی وپێ یان کوت هەیاس بەتۆ خەیانە ، هەمووڕۆژێ هودەیەکی هـەیە گلیلەکەی بەخۆیەتی ، لەخەزێنەی شای دەدزێ ولەوێ قایمی دەکا٠

سوڵتان مەحموود فەرمانی دا ، هەیاسیان لەبەندیخاتەکرد ، پاشان بۆ خۆی وچەند وەزیر ووەکیل دەرکی هودەکەی هەیاسیان شکاندو چـوونـە ژووری ،جگەلەدەستێك بەرگی شوانی چی تێدانەبوو ، هەموو سەریان سوڕ ما ، سوڵتان رووی لەوەزیر ووەکیلان کرد ، کـەس بەوسوڕەی نـەزانـی سوڵتان ناردیە شوێن هەیاس ٠

هەیاس کوتی :

ـ هەتا سوڵتان بۆخۆی نەیەلەدووم نایەمە دەر٠ سوڵتان لەدووی چوو ،بەڕازو گلەیی هێنایە کن جل وبەرگی شوانی وکوتی : ـ هەیاس هەمووشتێکم بـۆ روونە ئـە و بەرگ ولیباسە نەبێ بڵێ بزانم ، ئەوانە چن ؟ پێم بڵێ رۆژێ جارێکی بۆسەرت لەوکۆنە لیباسانەدەدا :

هەیاس کوتی :

قوربان ئەگەر لەبیرت بێ وەختێك ئەمن هاتمە خزمەتت ئەوبەرگانـەم لەبەردابوو ، بۆیە رۆژێ جارێکی سەریان لێدەدەم خۆم لێ نەگۆڕێ، بـۆیـە رام گرتوون ئەسڵی خۆم لەبیرنەچێتەوە٠

بەڵێ کورم ئێمەئەسڵی خۆمان ون کرد ، لەخۆمان دوور کەوتینەوە ، تێداچووین ، بووینە سیپاڵ، بووینە گەبجار ،ئەو ئاهەنگەی بۆت لێدام ، وەك پێـم کوتویی بەیتی دمدمە، سەرگورەشتەی ئەمیرخانی برادوست،

مێژووی باب وباپیرانی تۆ، ئەوە رابردووی تۆیە، ئەوەرابردووی منە • بۆیە دەڵێم باشی فێربە، ئەوە بێ سەوادێك كوتوویەتی ، ئەتۆش بەمن دەڵێی هەڵەم خەتای بێ سەوادی یە! بریا ئەوەی بێ سەوادەكان كوتیان ئێمە رامان گرتبان، رۆڵە گیان بێ دەفتەری حەیاتی لێ بڕین كەمتەرخەمی تالانی كردین ، بێگانە پەرەستی ئابرووی پێ نەهێشتین ، دەردی من زۆرن لەئەمیرخانی برادوست دەدواین ، ئەوپیاوەگەورە موكری بوو ، خەڵكی ولاتی موكریانی ئێران ، هەتاگلەبانی چاوم دەكەن لەیادم ناچێتەدەر ، لەهەمووكەس زاناتر بوو ، پالەوانتر، لەخۆبردووتر ، تێ گەیشتووتر ، هەستی بەوەكرد كەسولتانی عوسمانی وشای سەفەوی ، دایمە خەریكی شەڕی مەزەبی بەقازانجی خۆیانن ، سولتان بەنێوی سوننی وشابە نێوی شیعە ئەوەی لەونێوەدا ماڵ وێران وخانەخراپ دەماوە ودەبووبەشەرگە وپێ شێلی هەردوولا ، كوردەفەقیرە لێقەوماوەكەبوو لە لایەك مەزەبی سوننی هەبوو ، سولتان حوكمی خەزایەی دەدا ، لەلایەكیش ئێرانی بوو و پاراستنی • سنووری وە ئەستۆوە بوو دەجا خۆشاعەبباس بەنێوی سوننی كوشتن چ كارەساتێكی بەسەر خەڵك دینا خوابۆخۆی دەزانێ •

ئەو دووتایفە بەڕواڵەت موسوڵمانە، كەنەشیعەبوون ونەسوننی ونە موسوڵمان ، ئەوەی بێ حورمەتی وسووكایەتی بووبەنێوی مەزەب بەسەر خەڵكیان هێنا ، جەماعەتی خاوەن تەعەسوبی و یشكی مەزەبی ملیان لەبەر ملی یەك دەنا ، ئەوەی كوژرابا شەهید دەبوو ، ئەوەی دەیكوشت خەزای دەكرد ، هەردوكیشیان هەزار ماشەلا لەڕەف ڕەفان بوون، كەس نەبوو بڵێ دەی برادەر ئێوەی موسڵمان بۆیەكترقڕدەكەن ، كەس نەبووبڵێ شەڕی بەینی دوومسوڵمان نەخەزاكردنی هەیە و نەشەهید بوونی تێدایە،سەرێكی ئەوكوردە مەزلوومە، كەلە مەرزی ئێران وعوسمانی دادەژیا ئەوبەلایەی بەسەر هات وەك ئەومەسەلەیە :

ئەو لام تات و ئەولام تات ئەی بابە جیقم دەرهات

لەوحاڵەدا ئەمیرخان لەفکری درووست کردنەوەی قەلآی قورس وقایمی دمدم کەوت ، گۆیا هەرلەومەڵبەندە لەزەمانی ساسانی یەکاندا قەلآیەك بەونێوە هەبووە، قەڵا سازبوو، بەزم سازبوو، ئەمیر خان لەترسی لەنێو چوون ، لەئەندیشی لەبەین چوون ، بۆدیفاع لەحەقی لەدستچوو وی خۆی قەلآی سازکردەوە ، ئەمیر خان دەیکوت : " لەزەمانی هوخشتەرەودیاکۆوە هەم !! ؟ " سینگم مەتاڵی بەلآبوو ، پێشی لەشکری تاتار ورووسم گرتووە، شان بەشانی نادرشمشیرم کێشاوە، دەگەڵ مەحموود تەختی تاووسم هێناوە، فەتحی هیندووستانم کردووە،وەك د یواری گۆشتی لــە پێش دوژمنــانـــی ئەوخاکە راوەستاوم ، ئەدی کوا حەقم ؟ ئەدی کوا بەراتم ، کۆتـم دی ، زیندانم دی ، دوورخرامەوە، وەلانرام ،هەتا کاریان پێم بوو، کاك بووم ، پشت بووم ، هاوپشت بووم ، دەگەڵ کارنەما ، لەبیر چوومەوە،فڕی درام ، فەرامۆش کرام ، بوومە دوژمن ! کوڕە خۆتۆ نازانی پاشایەتی چی بەسەر هێناوم ، ئێستا پێت وایە مام میرزای خۆت لەچی دەگەڕێ ؟ دەرویشە ؟ ماڵەلآی دەوێ ؟ سواڵکەرە ؟ سەییاحە ؟ پیاوکوژە ؟ چەتەیە؟ دزە؟٠٠٠٠ کورە کونی مشکی لێ بۆتە قەیسەری ! ، ئاوارەیە ! ، دوورە ولآتـــە ! ڕۆژێك منیش ماڵم هەبوو، پیاو بووم ، بەبێنەبێنە وکۆك وپۆشتەبـــوو م گەمەم دەکرد، گاڵتەم دەکرد، هەڵپەڕێکم دەکرد، دڵشادبووم ،بەکەیف و دەماخ وەك ئەو جەماعەتەی دەیبینی ، دە گەڵ سۆسەیان کرد، خـــــۆ م ناسی وە ، فامم کردۆتەوە، دەستی راست وچەپ دەناسم ، دەزانم کوێم دێشێ ، هەڵیان بڕیم ، لەوبنارەیان کردم ئێستە وەك باررووتی قاچاخم وەك رێوی لای کونی یان ،لێگرتووم ، پارێزی بدەم کەوڵم لەحـــاجەت دەکەوێ ٠

پێت وایە قوون دەرکانم زۆر پێخۆشە ؟ ئاشقی شەو ڕەویم ؟ تـــازە دەترسم ئاواش لەکوڵم نەبنەوە ، لێرەش دەرم پەڕێنن ،واوەتر، زۆرواوەتر٠ ولآتی خۆم پێخۆشە ، ئاووخاکی خۆم خۆش دەوێ ، ئەو خەڵکەم خـــۆ ش

دەویٚ ، دەس هەڵگرتن لەو وڵاتەدەردێکی گرانە، نامەویٚ پەنا بۆبێگانە بەرم ، ئەوکارەم لە لانەنگە ، عەیبە شوورەیی یە. یارە کوتی :
- مام میرزاکێ کوتوویە پەنا بەرە بۆبێگانە ؟
میرزا : - جاریٚ کەس ، بەلاّم خۆفیەیەك ، سیخوڕێك بزانیٚ،کارم تەواوە ، خەبەر دەداو بەشوێنم دا دێن ، دەزانم خەڵك حەشارمدەدەن ،ئەمما تاکەی؟ ئەودەمی دەبیٚ واوەترچم ، واوە وواوە ئاخری ئەو رۆژە دەبیٚ کە لیێی دەترسانم .
شوانە : - وەلاّهی مام میرزا ،ئەوەی نێوت بێنیٚ ، خەنجەرێك نەبیٚ لەسەر دڵی نادەم ، مەگەر ئەمن بمرم .
میرزا : - بەکوشتنی یەك و دووان کارجیٚ بەجیٚ نابیٚ ، کوشتن دەرمانی دەرد نیە، بۆیەهەڵدیم کەس نەکووژم ، براکوژی قازانجی نیە، کەس لە براکوژی قازانجی نەکردووە ، براکوژی شەڕی خۆتڕێنە،پێت وانەبیٚ ناوێرم ، پێت وانەبیٚ پیٚ یان نەکوتووم ، حازرم بکووژریم ئەممانەکووژم.
کوڕی من ، داردەست ، ئەتۆ نازانی داردەست چ خەتایەکی خراپە،
شوانە : - مام میرزا ، کام داردەست ، داردەستی چی ؟
میرزا : - رۆڵەم داردەست ئەوەیە ، وەك شوولێك بەدەس بێگانەوەیە ،پیێی لەخەڵکی دەدن ، پشت وپەراسووی پیٚ دەشکێنن رەگ وریشەی پیٚ هەڵ دەقەنن ، پاشان یەکی تر دێننە جیێی . ئاخ وسەد ئاخ لەدەستی پایزەبرا، ئەوە ئافەتێکی دیکەیە ، بەهەزار کوێرەوەری خەرمان سوور دەبیٚ ،کیلەی لەبەر دەنیٚ و نیوەی راستت لیٚ دەستێنیٚ ،لەتت دەکالەکەلك وکارت دەخا .
یارە : - مام میرزا ئەگەر ئەو رۆژەت لەبەرچاویە، ئەی بۆچی لەفکری دراوێك ، پەس مەندەیەك ، نەغدینەیەك ، دانی ؟
میرزا : - رۆڵەگیان خۆمن ناچم بۆشت کڕین ، پارەی چی؟
ئازادیخوازی یانی : نەویستن و نەبوون .

شوانه وەبیری هاتەوە، دەبێ ئەوڕۆ قسەی دڵی لەلای میرزا بلـێ • نەی دەزانی چۆن دەس پێ کا ، حەیای دەکرد ، بەقۆنە قۆن وای کوت :

ـ مام میرزا لەمێژە شتێکم لەدڵی دایە پێت بڵێم •

میرزا : ئەدی لەچی راوەستاوی ، ئەمن لەدنیایەدا ئەوەم پێخۆشە، هەرکەس ئەوەی دڵی دەیەوێ بیڵێ • بڵێ کوڕم ، شەرم مەکە ، پیاووشەرمیان نەکوتووە •

یاره : ـ دەترسم تووڕەبی •

میرزا : ـ کوڕە بۆ تووڕە دەبم گێلە؟ دامنا تووڕەبووم ، ئیدی کوتیان تووڕە بەم چ وڵات نامێنێ • قسەکەت بڵێ وبڕایەوە •

یاره : ـ مام میرزا تۆقەت ئاشق بووی ؟

میرزا : ـ ئەی چۆن ڕۆڵە، ئەگەر ئاشق نەبام ، بۆلێرەدەبووم •

شوانه : ـ مام میرزا ، ئەمن عێشقی وانالێم •

میرزا : ـ ئەها ، ئاشق ، ئاشقی ئافرەتێك بووی ، دەی جا مەبارەکە ، نێوی بڵێ هەتابۆت بستێنم ، هەرکەس بێ لەخەڵکی ئەووڵاتە، من تۆم خۆش دەوێ چ بڵێی وادەکەم ، بەوشەرتە کچە شووت پێ بکا • کەس وکاری لەئەستۆی من ، خەرج وموخارجیش هەروا •

شوانه : ـ ڕاستیەکەی مام میرزا ، قەتم ئەوقسانە لەگەڵ نەکردووە•

میرزا : ـ ئەدی چی ڕۆڵە ؟ من بۆت پێ بڵێم ؟

شوانه : ـ خوانەکا مام میرزا ، حەدم چیە ، من خۆڵی بەرپێتم •

میرزا : ـ ئەدی لێت ڕائەسپاردووە ؟

شوانه : ـ ناوەڵا ، لەڕووم هەڵ نەهات بەکەس بڵێم ، بەڵام ،بە•••••

میرزا : ـ بەڵام چی ، قسەکەت بکە، بی بڕەوە ، بۆدەلەرزی •

شوانه :ـ وەڵاهی مام میرزا ، چت لێ بشارمەوە، بەشمشاڵ پێم کوت •

میرزا : ـ چی ؟ جاچۆن ؟ تۆشمشاڵ دەزانی ، خۆئەونازانێ ،چۆن ؟

شوانه" : ـ قوربان بەباشی حاڵی دەبێ ،• وەك من حاڵی دەبێ •

کوردیکا @kurdica

میرزا : ـ ئەوەکێ یە هێندە ئاقلْ ؟
شوانە : ـ مام میرزا ناوێرم نێوی بلێم ، دەترسم لێم دەی ،بەکێویم داکەی
میرزا : ـ بلێ کورم ، ئەگەر کچی شای ئێران بێ ، خۆلەوەی قاچاختـــر نابم ٠
شوانە : ـ مام میرزا ، خەخە خەزالْ ٠
میرزا : ـ دەی لۆغە لۆغە لۆغەت لەزمانی بێ ، خۆتۆمنت کوشت، دەو ا بلێ ، راست و رەوان بلێ " خەزالْ کچی حاجی حەمە "
باشـــە ، زۆر باشە، تۆهونەرت هەیە، تۆگەوهەرت هەیە، هەرشوانێك نی ، هەرکاردارێك نی ، دەبێ حاجی بەباشی حالی کەم ٠
لەپێش دابەحاجی ژن دەلێم ، بزانم خەزالْ لەشمشالْ حالی بووە یانا ، تەنیا ئەوە باوەرناکەم ٠
خەزال پێت بکا ، ئەوی ترلەئەستۆی من ، پەرۆش مەبە
کارنیە خولاچاکی نەکا ، ئەویش کاری وا ، کوروکچ هی خۆمن بـــە لام پێم بلێ بزانم بۆچی هێندە لەوهەیس وباسە دەترسای ؟
شوانە : ـ وەلاهی چت عەرز کەم ، ئێستاش کەتۆم لەپشتەلەخۆم رانابینم ، ئەوکچە دەولەمەنـــدە ، من کورەفەقیرم ، ئەودایك وبابی هەیە، من بێ دایی وبابم ، ئەوکچە مەردارە، من شوانم ، شوانی ئەوان، زۆرشتی دیش، جاچت عەرزکەم ، دەترسم بەکێویم داکەن ،
میرزا : ـ لەقسەکانت دەگەم ، بەداخەوە لەوکۆمەلە دواکەوتووانـــەدا ئێستاش محەك مالی دنیایە، محەك مەرە ،مالاتە،پارەیە زەویە،مەزرایە و زۆرشتی دیش ٠
ئەوەی بایخی نەبێ ئینسانە،بەشەرە، بنیادەمە، بـــەتـایبـــەتـی بنیادەمی دەست کورت ونەدار، من لە شمشالەکەت خاترجەم نیـم ، ئەگەر خەزالْ رازی بێ ، وەك خۆت دەلێی ،ئەومحەکە دەشکێنـم ، ئـــە و سونەتە پێ رێ دەخەم ، بۆجارێکیش بێ هونەر بەسەر گـــەوهـــەردا زالْ

دەکەم ، تۆهونەرمەندی ، تۆوەستای تۆبێ دایی وباب نی ،تۆکوڕی‌منی ، جگەرگۆشەی منی ،خۆشەویستی منی ، ئاخ وسەد داخ خەزاڵ رازی بێ ، بریا لە شمشاڵەکەت خاترجەم بام ٠

شوانە : ـ قوربان خاترجەم بە، بەتەواوی ، باوەڕکە،ئەو شمشاڵە لەلای خەزاڵ وەقسە دەکەوێ ٠

میرزا : ـ رەنگە راست بکەی ، زمانی عیشق جیایە، پیت ووشەنیە ، عیشق زمانی حاڵە، عیشق زمانی ناوێ ، سەوادی ناوێ ، پارەی ناوێ ، عیشق ، عیشقە ، ئەوین رەمزی حەیاتە حەیاتی هەمیشەیی ،هەتا هەتایە ، هەتا هەتایە ٠

٦

وەختێك ژیان تاڵ دەبێ ، وەختێك تاڵ تاڵتر دەبێ وەختێك هومێد دەڕوا ، وەختێك هیوا دەمرێ ،کاتێك ئاسمان رەش وبێ ئەستێرەیە ،کاتێك شەوەزەنگ بەسەر وڵات دازاڵە ، تەنیا پیاوی شەو ، تەنیاکوڕی تەنگانە ، تەنیا مرۆی مەردوگەرووتاڵ ، شان و باهۆو دەست ومەچەك ، هێز و تین و گوڕوتاقەت رێنوێنی رەواندنی تەم و نەگیەتە ٠

پیاوی نەبەز گۆشتی تەمبەڵی و بەزی تەوزەلی ناگرێ ، مرۆی ئازا ، ئازا ورزگار دەگورێنێ ودەڵێ :**(ئەزم ، ئەزم هەڵدەبەزم)**

زەمان تێکەڵاوێکە ، لەتاڵ وسوێری ، لەچەور وشیرینی ، لەهەوراز و لێژی ، لەبڵێند ونەوی ٠

زەمان رۆژێك سوورە ورۆژێك شینە ، ساتێك هەورە و کاتێك ساوە٠

زەمان ، سێ شەشی بەهارێ یە ٠

بنیادەم وەك تۆپی کایە ، چینێك رادە درێ و جارێك لە باوەش دە گیرێ ، دەکەوێ و هەڵدەستێتەوە، دەگیری و بەردەدرێ ٠ بەلێدان بەرز دەبێ بەگرتنەوە نەوی دەکەن ، هەر بڵیند بوونێك نەوی بوونێکی لەبەرە و هەر هەورازێك لێژێکی لەپێش دایە ٠

مەرگی پیره رووداوێکی چووکه نەبوو ، بەتایبەتی بۆ سۆفی ،سۆفی تەنیا وبێ کەس ، تەنیاوبێ هاواڵ ، بێ بەر وبوو ، دەس کورت ونەدار ، پیری زاڵ و بەلازاڵم ، " سەگ و شوانی بە جووتە هاتنەوە " خەرمانی خەمانی کۆکردەوە و " بێڵی لەبەری میچی چەقاند " .

مردنی پیره ، سەری سۆفی بەبەردی ئەلحەدێ دادا ، تانیزیکی سەرمەقولات ، تالێواری هەڵدێر ، هەتا سنووری خیچان و کەوتن رۆیی ، زۆرکەس پێیان وابوو سۆفی بێ پشتیوان وتەنیا باڵ ناژی ، هێندێك بە قازانجی سۆفی و بەعزێك بەمەنفەعەتی خۆیان ، دەیانەویست لەورووداوە کەلك وەرگرن .

سۆفی تامی زاری هەمانی دەزانی ، ئەوەی بەدڵ دەیکوت ، دڵ ئێشی نەدەکرد و ئەوەی بەپێی مەسڵەحەت و قازانجی خۆیان هەوڵیان دەداجوابی توندی دەدانەوە و دەی رنین ، " بە فیتووی خۆی دەزانی " وباش شارەزا بوو" کوێ نیسکان دێنێ "

مام برایمی چەرچی ، دەوڵەمەند وساحیب ساردوسەودا وخاوەن قەرز و قۆڵەی ئەومەڵبەندە ناردبوویە شوێن سۆفی وهەواڵی دابوو :

ـ سۆفی بەپیاوێکی ئەمین دەزانم، راست ودەس خاوێنە ، واباشە بێتە لای من ، کاربۆمن بکاو دەس لەوچۆل پەرستی یە هەڵ گرێ ، ئاخەر بنی ئادەم خۆکوند نیە بەتەنیا بژی ، هەر ئەوەندەی بەدێ یانەوە بگەرێ و قەرز و قۆڵەم بۆخڕکاتەوە، چی ترم ناوێ ، ناشمەوێ بەپێ یان ئەوکارە بکا ، دەزانم پیره وئەو تاقەتەی نیە ، پارە بەرهەرچی بیەوێ دەیدەمێ ، گوێ درێژ، قاتر، بارگین ، وشتر ، هەرچونێك دەڵێ ، هەمووشتمان زۆره دەردو بەلانەبێ ، خودا زۆری داوە، ساڵەری دوازدەی مانگێ بە خێوی دەکەم ، بەرگ ولیباسیشی بۆ دەکرم ، پێم خۆشە خزمەتی پێ بکەم، دەنا چ زۆره پیاو ، سۆفی حەقی لەسەرمنە بابم نان ونمەکی ئەوم کردووە، پیاو نابێ سپڵەبێ ، خۆی لێ ناخەمە سەرپشت ،سۆفی لێره بێ ولێره نەبێ

بومن تەوفیر ناکا ، مالّی من وەك قولەتێنە ،نەپیس دەبێ ،نەبە مستە ئاوێکی کەم دەکا ، ئەویش کاری دی پێ ناکرێ ، ئاگام لێی دەبێ ، ئاوری وێ دەدەم ،لەسەر قەراریش نەبێ بەڵکە زەکات وسەرفترەو ئەو جۆرە شتانەشی بدەمێ ، لەتاعەت دایە وحەقی خۆیەتی ، سۆفی هەموو رۆژ ێ لێی ناقەومێ ، مالّی من لە هەندران باشترە، حەزدەکەم بەقسەم بکا ، بەقازانجیەتی ، سۆفی ئی خۆمە پێی خۆشبوو بێ ، رازی نەبوو هەر ساحێب ئیختیارە٠

سۆفی تائێستا فکری ئەو رۆژەی نەکردبوو ، لەمێژبوو نەدارکەوتبووە ئاهێکی لەمالّی دانەمابوو ، فەقیری وەك دۆڵپا لاقی بەسەرملی داهێنابووە خوارێ ، بەلام بەبوونی پیرە عەیبی داپۆشرابوو ، خەلّك وایدەزانیدراوی کۆنی ماوە ، دەیانکوت سۆفی چاوی روونە ، لەخۆرانیە ، بنەمالّە سەد جاریش تا لان کرێ هەرپێی دەمێنێ ، کۆنەچالّە ،جێی شکە ، ،ئەمما ئەوانە هیچیان وانەبوون، خەزێنەی سۆفی لەژێرخاك نرابوو ، خەزێنەی سۆفی پیرەبوو کەبەگژوگیای کێوی بەخێوی دەکرد و لەلای کەس نەیدەنا لاند٠

وای خۆهەلخستبوو ، سەرسوالّکەروکچەتیوە نەبوو ،سەروروخۆش و میوانگر ، مالّداروبە مشوور ، بەهەرجۆرێك با بەشی میوانی پەسمەندە دەکرد ، سۆفی بەراشکاوی هەرای دەکرد ، بێنە ، هەتاجارێکیش بەسۆفی نەکوت : چ بێنم ؟ لەکوێ بێنم ؟ نەماوە ! ، نیە ! ئەوانەی نەبوو ،کەسی بەناهومێدی لەودەرکە بەرێ نەکرد٠

لەسەرەخۆشی پیرەدا هەمووشت روون بۆوە ، نەسۆفی پوولێکی رەشی پێما ،نەمالّ تلّپاتی تەر ، " ئاش هەرئەوەندەیە ئاشەوان بێ قەپێنێ " " مانگامردو دۆبرا " ئەوەی پێی دەکوترا مالّ لەگەلّ پیرە رۆیی ،دیاری کرد ، سۆفی لەمێژە هەرپیرەی هەیە ، نەسەروەت ونەسامان ، نەمالّ ونە حالّ ، کەندووگەسك دراو هەمبانە بەتالّ ، بن هەرزالّ چۆل وهۆل کەری

تایبەت ترین بنکەی کتێبی کوردی
کوردیکا
@kurdica

لێ کەوتبا دەدانی دەشکا ، ماڵ هەرنەبوو پیرە لەوەشی کرد ٠

سۆفی ما و زۆرە وانی لەگەڵ دەس تەنگی ، تۆپ وتەشەری خەڵکیش لەوێ راوەستێ ٠

خەمی مردنی پیرەلە جێی خۆی ، قسەو پێشنیار مام برایمی چەرچی بەجارێکی برینی سۆفی کولاندەوە ، سۆفی گورگ خواردبای هاواری مام برایمی نەدەکرد ، وەك پێشوو نێوی بە " بلەچەرچی " هەڵدەدا ، دەوڵەمەندی مام برایم لەلای سۆفی نرخ وقیمەتێکی نەبوو ، دەیزانی چۆن پێگەیوە ، سووت وسەلەم پەرەی گرتووە ، بەدەس بڕی وگوێ بڕی ، وەك دەبەگلوو سەحات بەسەحات و رۆژ بەرۆژ پەرەدەستێنێ ، دەیزانی ئیمانی لەتای تەرازوونەوە ، حیسابی لەدەس دابوو ، تەواوی پووڵی ئەو وڵاتە دەچێتە وەلای بلەچەرچی ، بەڵام سۆفی پووڵ وپەینی لەلا وەك یەك بوو ، مام برایمی بەچەرچی گەری وقوون هەڵدڕاوی زۆردیبوو ، ئەودەمەی دەهاتە وەبیر :

- بلەچەرچی وردە واڵەی لەشانی دەنا ، دەرك بەدەرك ، كۆڵان بە كۆڵان ، سەگەل ومنداڵە ورکەی وەشوێن دەکەوتن ، هاواری دەکرد :

وردە واڵە ، وردە واڵە ، یان دەیکوت " بنێشت بەنان ،بەختی ژنان " لەهەر حەوشەیەك ، دووگوڵە دەزوو یازارجوە بنیشتێك فروشرابا ،ئاوێنە وکل چێوکێك ،کل تووروکلدانێك رۆیبا ، وەچەقڵە سەمادەکەوت ، جاری وابوو گۆرانی ولاوکەیەکیشی لەسەر دەکوت ، بلەچەرچی قوونی شەپان ، هەر پیاو نەبوو ، ژنانیلەیەك ، دەڵەچەیەك ، هەتیوەیەك ، مالان گەڕێك ، کەس شەرمی لێ نەدەکرد ، وبەهێندی نەدەزانی ٠

هەتا چووبا ماڵەسوفی ، زگیان پێی دەسووتا وتیروتەسەلیان دەکرد ، سۆفی حورمەتی ئەوجۆرە پیاوانەی لەبەربوو ، چەرچی ، لۆتی،سواڵکەو دەروێش ، زەلیل ، نەقوستان ، دەیکوت :

- لەلای خودای هاسانە منیشی والێکردبا ، بۆخۆشیان تێ نەگەن لە

لای خوا ون نابێ ، نان پێخۆریان بدەنێ وبالێره وەحەسین ، ئەوده م مالی سۆفی وەك مالی قەرەتاژدینی بوو ، دەرك وبان ئاوەلا ، نان وپێخور بەپێی کەلان ، دڵ ئاوا چەشنی حاتەم ،چەرخ گۆڕا ، قەیرانێکی نالەبار بەسەر سۆفی داهات، بلەچەرچی وەباوکەوت، بانگی دەرچوو، بسووبە حاجی یەلار ، نێوی بوو بە مام برایمی چەرچی ،سەروەت عەیب بڕە ، دەوڵەمەند رەزاسووکە، مالی دونیایەسەنگی مەحەکە .

بەلام لەلای سوفی هەر " بلە چەرچی " پێشوو بوو : بۆیە قسەکانی لەگوێی سوفی گران هات ، قەت پێی وانەبوو وای لێ بێ !! لەدڵە خۆیدا دەیکوت :

- بەزەیی خەڵکم ناوێ ، پێم خۆشە بمرم و کەس بەزەیی پێم دانەیە ، ئای ئای ئەو هەتیوەش دەیەوێ . بمکاتە وەرویڵکەی خۆی ،سەگ لەپوولەکەی ری ، بەسندانم بێ نانی پیاوی وا ، " کەس نارەجەب " دەزانم دراوچاوی کوێر کردووە، وای لێکردوە بەمنیش بلێ ببە کاردارم !

خێرو خێراتیش بۆبابی دەکا ! سەدەقەش دەدا بەمن ! من لەوژوورەدا رەق هەلێم سەدەقە وەرناگرم ، شەرتەبۆ ئەونانە زگی یە لەبەر خواش نەپارێمەوە .

هەتاماوم ئیش دەکەم ، ئیشی پیاوانە ، شەرتە کەرکۆل و بنەگوێنی پخۆم وکاری حیزانە نەکەم، چوار رۆژ تەمەن وناپیاوی ، سۆفی ونانی سووت خۆر ، سۆفی ودەرکی بلەچەرچی ، چ خێربوو ،کوڕە چم لێهاتووە بلەچەرچی خێرم پێدەکا ، ئەو خوێڕی یە زەکاتم دەداتێ ، مالی ئەوگلاوە خۆزەکاتی تێدانیە، زەکات لەپەین ! زەکات لەشیاکە ! ئاخر زەمانە رێ ورەسم گۆڕاوە، زەکات لەمالی حەلال دەکەوێ ، لەبنەتوو ،لە جووت بەندە ، لەمەڕدار ،مالی وا وەك پیستی سەگ گلاوە، سووت وسەلەم چاوی کوێر کردووە، خۆی لەبیر بردۆتەوە، لەوانەیە چاوەرێش بێ ، نەقلی چاکە من دەکاتە بەردەستی خۆی ، ، تازەبەپیری سەری بە جحێلی

کاری وام نەدەکرد ، ئێستا پێ یەکم لەسەر لێوی قەبرە جاچۆن! خوائاقڵم نەگۆڕێ ، سۆفی هەر ئەوە دەبێ کەهەیە ، ئێستا ش سەتی وەك بلە بە پیا و دەگرم ، من خەڵك بەخێو دەکەم ، من خەڵك نان دەدەم ، هەرمێردەبم،هەر شێر دەبم ، رووتی تۆسقاڵێك کارم لێ ناکا ، ئاویلکەی مردنیم بێ، ئا و لەدەستی پیاوی وا وەرناگرم .

جوابی مام برایمی ئاوا داوە، بە بلە چەرچی بلێن سۆفی دەیگوت : پووچی کرد .

سەرەخۆشی زۆرجوان بەرێ وەچوو ، هەمووماڵ سفرەیان هێنابووەماڵی، خەڵکی دەوروبەر ، حاجی حەمە وحاجی ژن ، شوانە ودۆست و درواسی ئەوەی دەکرا کردیان ، خزمەت نەما نەیکەن ، ئاخر شەوی سەرەخۆشی حاجی حەمە زۆری حەول دا سۆفی بەرێتە ماڵی خۆی ، دەیکوت :

- برالە من و تۆ ئەوقسانەمان نەبووە، ماڵی من کاو لاشی خۆتە، ، لەحاست تۆکەس ساحێب سەرنیە ، سەدسالان نۆکەریت دەکەم ،وەرەپیاوەتی بکە، سروسیپاڵی هەڵدەگرین و بزنەگەلی وەپێش خۆمان دەدەین ، ئاخەر ئەتۆ بێ بناوان وبێ کابان چۆن بەرێ دەچی ؟ چۆن گوزەران دەکەی ؟تەنیا باڵ و تاقەماڵ بەشەرعیش باش نیە، بەشەرە، پیری یە، ئەجەلە، ، خوا پارووە نانێکی داوەپێکەوە دەیخۆین وسەرپێکەوە دەنێن ،پێنج ودوورۆژێك عومری پیری ئەوەی ناهێنێ ، خۆتۆجاران وانەبووی ،کورەسۆفی پیربووی گۆڕاوی ، کوائەمن لەحاست تۆساحێب ماڵم ؟ حاجی ژن دەیکوت :

- کاکەسۆفی : حاجی حەمە دونیای روونی بەتۆوە پێخۆشە ،نێوی تۆی لەزاری ناکەوێ ، وەك برایەکی گەورە پیاوەتی پکە ودڵی مەشکێنە .بەخۆم وکچمەوە قەرەواشیت دەکەین ، رەبی کوێربم لەوەتێ براژنم مردووەخەزاڵ زەوادی نەبریوە، چاوەکاڵەکانی وەك گۆمی خوێنێ سوور بوون،هەردەڵێی مامەسۆفیم تەنیایە، دەجا شوانەشی لەو وڵاتەدا تۆدەناسێ ، تۆبەباوکی خۆی ئەزانێ ، خۆتۆ لەماڵی ئێمەغەیرە نی وەرە گەورەیی پکە پێلا و ت

لەسەر چاوەکانم ٠٠٠٠٠٠
شـــوانە بەگریانەوە دەیکوت :

- مامە گیان ئەگەر تۆنایەی ، من دێمە لات جاچۆن تەنیا دەژی ؟

سۆفی لەمێژبوو سەری لەبەرەخۆ نابوو ، قسەی هەموانی پێ باش بوو ، بەلام دلّی رازی نەدەبوو ، لەدلّدا دەیکوت :

- ناچمە قوون دەرکان ، نانی بەمنت ناخۆم " کشە ، کشە مریشکـە رەشە میوان رۆژێك و دوان خۆشە " " هەتا دووری پووری " خۆم ماوم ،خۆم پیاوم ، قەیدی چیە کـەمێك پترکار دەکەم ، " کەم دەخۆم وکزدادەنیشم " بائەو قەدروحورمەتەم لەکیسەی دا ببێ ، کوڕە جاچۆن ؟ سـۆفـی ومـالّـی خەلّـــك ، ئەی حەمرت نەمێنێ ٠٠٠٠

" پوولّی سپی بۆرۆژی رەش " بزنە گەلی لەبازاڕی دەکەم هەتا هــە م بوو دەخۆم نەمبوو دەمرم ، دوورۆژ عومرو سەردانە واندن ،هەك هەلاهەلابی سۆفی ٠٠٠ بزنەکان دەفرۆشم ، دەیدەم ؟ بەجووتێك گا ، زەویەکەم دیـــارە کەمە بەلام بەراوە وزۆر لەمێژسالّە گاسنی وێ نەکەوتووە، هەمووی بۆتەوە بوورە تاچەند سالّێکی دی دەغلّی چاکی دەبێ ، لەمن زیادە، خواگەورەیە " کەمی من وکەرەمی ئەو" نانا بەخواتاماوم نانی ناپیاوی ناچـێ لــە گەرووەمەوە، بەخوامەرد ژیاوم ، مەرد دەژیم ومەرد دەمرم، کوڕە جـاچـۆن مالّی من جێگای لێقەوماوان، مالّی دەرکراو وبەش خوراوان، هـــومێدی سەغیروبێ دای وبابان بوو ، ئەوبناوانە نابێ کوێر بێتەوە، دەرکی ئـەو نێومالّە نابێ داخرێ ، ئەورێ وبانە ئەوبێنە بێنەیە، ئەونان ودۆیە٠٠٠٠ ئەی سۆفی دەگ غیرەتت سەگ بیخوا ! کوڕە خۆتۆ" هەوێنی نۆ مـەنجـەلّ شیری " پرس ورای هەموو کەس لەلای تۆ بوو بوویە پیرێ ژن !بوویەسیپالّ! بوویە گەبجار ! نانا بەخوا زەوادی کەس نابڕم ، هێشتاماوم ، "شێـــو و وەردی کە لەسەر بەردی کە" خوایە ئەگەرپیرەت بردەوە زەلیلم مەکە ، تاسەرم دەدەی رۆزیم بدە خۆت فەرمووتە" لەتۆهەرەکەت لەمن بەرکەت "

بێدەنگی یەکی تەواو بەسەر نیوماڵی سۆفی دا زاڵبوو حاجی وحاجی ژن وشوانە چاوەڕێی وەلآمی یەگجاری سۆفی بوون، لەمێژبوو چاویان لـە سۆفی بڕیبوو • سۆفی سەری داخستبوو ، رەگێکی لاملی جارجار بەتوندی لیێ دەدا گنجەکانی نیوچاوانی گرێ گرێ ببوون ، رەنگی رەش هەڵگەڕاو مژۆڵەکانی لەرزەیان دەهات دڵ شکاوی وهەناسە ساردی لەسەر روخساری لاچووبوو بەهەیبەت بوو ، قورس بوو ، مەردو گەرووتاڵ وەها دەست و مەچەکێك کە پیری وکزی و لاوازی جێ هێشتبوو ، وەك کەلێ کۆتانێ ،سۆفی وەك بەرازی پیر غەزی بوو ، وەك کەلێ بوغە، دەت کوت گرێ دارە ، ، هەستی نەدەهات ، چورتەی نەدەکرد سۆفی لەو هەورازەش سەرکەوتبوو ، سۆفی لەوگرێوەش بردبوویەوە ئەوجاریش بە لآ لەبەری بەزیبوو ،ئەوجاریش بەردی بەرپێی بەپێلاقەیەك هاریبوو •

کەس زاتی نەبوو هەناسەیەك هەڵکێشێ ، هەموویان چووك ببوونەوە ، ساقی سۆفی بەسەریان کشابوو •

وەك هەورێکی رە ش ، وەك مۆتەیەکی بەسام ،وەك پاڵەوانێکی چبـە جەرگ سەری هەڵێنا •

هەموو راچڵەکین ، بەتایبەت حاجی حەمە ئەو سۆفی باش دەناسی زۆر زوو تێگەیشت سوالەکەیان بێ و لآمە• سۆفی رووی لەشوانەکردوگوتی:

- کوڕی من ، رەنگە پێت وابێ پیرە پیاوێکی دەستەوستان و لێقەوماومیان ئەگەر تۆلە لام نەبی لەترسان خەوم لێ ناکەوێ ، تۆم بۆچیە؟ تۆهەر لە لای حاجی دەبی منیش هەرلەماڵی خۆم دەبم ، بزنەکان دەبەمەبازاڕی دەیان دەم بەجووتێك گا • زەویم هەیە بەکولێرەی جۆ رازیم ، لەتۆش هەڵنابڕم رۆڵە ئیشا لآ رۆژێکی بەژن ومالەوەدەت هێنمە لای خۆم بەلآم جارێ وەختی ئەوباسە نیە، هەمووقسەش قسەی کوتنی نین تۆبەراستی بە کوڕی خۆم دەزانم ، وسیەت بێ میراتی من بەتۆ دەبرێ ، بەلآم بەومەرجەی: دەرکی ئەوماڵەی دانەخرێ ، چرای ئەوماڵە نابێ بکووژێتەوە، رۆڵەگیان حاجی

تایبەترین بنکەی کتێبی کوردی
کوردیکا
@kurdica

باشم دەناسێ ، رۆژێك لەو وڵاتەدا لەمن پیاوتری تێدانەبوو ، سەروەت و سامانم هەبوو ، ئەو تەپۆڵکانەی دەوروبەری ئێره هەمووی هۆل و کادێن و تەویلە وکەلاوەگیای ئەومالەبوون، ئەگەر پیاو کوژرابا ، ئەگەر ژن هەڵگیرابا ئەگەر لێقەوماو و هەناسەساردێك هەبا ، رووی لەماڵی من دەکرد، جێی هاوارو بانگان بووم ، تاریفی خۆکردن ئیراده چی دی ناڵێم ٠

داخی‌گرانم خوا مەیلی وابوو چم لەدەوری نەما تاقەکورەکەم جوانەمەرگ بوولەپاشان قلْپ بووینەوە، یەك بەدووی یەك دا ، هەرچی‌خوا دابووی بردیەوە، ئاخریان پیره بوو ، بەقەت هەمانم خەمە بەقەت هەمان پشتم چەماوە، بەقەت هەمانی پێ تێك چووم ٠ بەلام خۆم هەرماوم و تۆش هەی ، ماڵی دونیا وەك چڵکی دەست وایە، مال پەیدادەبێ ، پیاوپەیدا نابێ خەفەت مەخۆ بابی خۆت ئێستا زیندووه (سەری بێ رۆزی لە بن گڵی دایە)

خوا ياربێ ومەرگ مەودابدا دەتکەمەئەوپیاوەی خۆم دەمەوێ ،پاشان بەخاترجەمی دەمرم ٠

پاشان رووی لەحاجی وحاجی ژن کردوگوتی :

- ماڵی ئێوەش ئاوەدان بێ وەك ماڵی خۆمی دەزانم ٠ بۆخۆشتان لە خۆشك وبرای خۆم فەرزترن ، خەزاڵیشم بەقەت شوانەخۆش دەوێ ، ئەمما ئەو نیومالە قورماویەی دەیبینن گلکۆی تەواوی ئاواتەنێژراوەکانمە،بۆ من لەهەموو جێ یەك خۆشترە، وەك بەهەشتە، بۆنی کورەکەمی لێدەکەم ، بۆنی رابردوومی لێدەکەم ، بۆنی پیرەی لێدەکەم ٠٠٠٠ سۆفی قسەی تری پێ نەکرا ، گریان ئەوکی پیاوانەی گرت هەموویان لەبانگیان دا بەبێ خواحافیزی بەئەنیسك ولوشمەلوشم سۆفیان جێ هێشت ٠

سۆفی تەنیا مایەوە، بێدەنگ وخامۆش ، بەهەرلایەك دادەروانی نە رەنگێك ونەدەنگێك ، حەزی دەکردتەنانەت کەسێك هەبا و بەگوژی

داچووبا ، پیاوێك لەخۆی بەتاقەتتر پیاوێك لەخۆی بەسامتر یا ژنێك لە تەکیا گریابا یا منالێك کایەی لەگەڵ کردبا ٠

بەلام تەنیای تەنیا ، ژوورێکی ویشك وبێ روح ، دڵ شکساو ، بێ دەرەتان ، پەنجەی لەپەنجەی دێوی خەم وپەژارە داماندووکردبوو ،جارجار چی نەدەما بەردەستی بێ ، دەهات لینگی بلەرزێ ، کز دەبوو ، پشتی دەچەماوە ، دەهات تەواوبێ ،دەهات بکەوێ ، هەرموویەکی دەما ،هێرش بێ ئامان وشەرگنە بەرتەنگ ، حەریف بەتاقەت وسۆفی پیروتێك رماو ، هەر ئاهێکی دەما ، باوێکی دیکە ، بەلام پیتکەیەك فێلێك ، فەدەرێك ، هەڵ خلیسکانێك ، سەرەنگرێ یەك ٠ رابردووی لەدەس دابوو ، تەواوی ئەوانەی جێی دڵگەرمی بوون وەك خاو وخێزان وەك سەروەت وسامان وەك قەدر وحورمەت بەروالەت جێ یان هێشتبوو ٠

لەجێی ئەوانە ، نەداری و گۆشەگیری ولەهەمان خرابترپیری حاسلاتی عومری بوون ، ئەمما شتێك وەك هێز وەك تین وەك ئیحساس لە گـەڵی دەژیا ئەویش گەورەیی ئەندێش (عیزەتی نەفس) یاهەر نێوێکی دیکە ، ئەوحالەتە بەتەواوی بەسەرمێشك وخەیالی داحاکم بوو ٠

ـ من دەتوانم لەهەمو کەس بەهێزتربم ، خۆم بەکەم نازانم ،لە رابردوودا وابووم ، ئێستاش وام ، فەقیری ناتوانێ لەپیاوەتیم پخا ، مالی دنیاچلکی دەستە ، من دلم دەولەمەندە ، جەرگم بەقەد سێلێکە ٠ لە سەر پێی خۆم رادەوەستم ، حاسلی رەنجی خۆم دەخۆم زەوی دەچێنم وبەرهەم هەلدەگرم ، من کوری ئەو زەوی وزارەم من رۆلەی پیری ئەو ئاو وخاکەم قوژبن بەقوژبن وپنچك بەپنچکی ئەو مەلبەندە وەك بەری دەستم دەناسم ، عومری درێژ شەرمی لەکەس نەکردووە شایەد رابردوو جارێکی دیکەش دووپات بێتەوە ئەگەریش نەبوو ، نەبوو ، من زەرەر ناکم ، کەس لە پیاوەتی دا بێ ئابروو نەبووە ، سەرێك لەگۆلمەزان دانەبێ سەرنیە ، چەرمەسەرە پیاوی لەکلْ دێنێتە دەرێ ودەی زرینگێنێتەوە ، لەپێناو هەر

قۆرتێك قەوەتێك ، من تەسلیمی زەمان نابم ، من زەمان دەپێچمەوە، ملەی لەگەڵ دەکەم ، مەلەی لەسەردەکەم ٠

فکری ئالۆز وبڵۆز خەویان لەچاوی دامراند، تەنانەت سەرخەوێکیش میوانی چاوە ماندووەکانی نەبوو ، هەنگاوبە هەنگاو هەرسۆفی بوو بەسەر خەم وخەفەت دا سەردەکەوت تاریکایی‌مەیدانی بۆ رووناکی چۆل دەکرد

شەوی بەهار بەچوارناڵە بەرەو بەیان دەرۆ یی چاوی پارشێـــو بـە ئاونگی نیزیك بەیان تەروخاو دەکرا ، بەهار وبەیان ، دارو دەوەن، گـوڵ وگەڵا مێرگ ومەزرا ، تەزووی دارستان ، تەبیعەت وهەرچی دەسکردی‌خوای جوانی یە پیرۆزبایی سەرکەوتنیان بەسۆفی دەکوت، سۆفی بە تـەواوی سەرکەوتوو بوو چاوەکانی وەك ئەڵماسێك لە دڵی نیوە تاریکـی شـەو دا دەترووسکان ، هەنگاوەکانی چوست وبەگور لکەسۆزانی هەڵکراو ،پشتێنی توندی گرێ چن بەسەر وشەدەیەکی تازە پێچراو بەتەمای دەس نوێژ بـەرەو کانی یەکەی بەرەوە دەچوو، سۆفی سۆفی دوێنێ نەبوو، روحێکی تازە لـە پاڵ قاپۆرێکی کۆنە ، پیربوو، جحێڵی دەنواند یاجحێڵ بوو پیر دەهاتـە بەرچاو ؟

هەرچی بوو ، بوو، پیاوەتی و قوەوتاقەت و ئازایەتی‌لێدەباری سۆفی وەك پاڵەوانێك دەرۆیی ، زەوی منەتی دەبرد سۆفی فەخری بەسەردادەکرد هەر چەند جار شڵپەی لەئاو دێنا شەیتانی شەو رمبێکی لێ دووردەکەوت ٠

مەزرا چۆل وهۆل ، رێگا نەرم وخاو، تاق تاق فیتە فیت ، هـۆهـۆ ی شوانی خەواڵـــووی مەڕ دەرکردوو لەقەراخ وبیجاخی پاوان وخەت دراوا ن دەنگی دەداوە ٠ سۆفی بزن وکاریلە لەپێش بێ کەپەنك وقاپووت بـەرە و بازاڕ دەچوو. لە بەینی ریشی سپی ویەخەی دادراوی هەڵمێکی تــاز ە هەڵدەستا هەر هێندە چاودەی دی ونــــەی دەدی ، ها لاوی یەخەی بوو٠

هەنگاوی قورسی مێرێکی ئازا بەرەو قۆناخێکی تازە٠

٧

سۆزی بلاوێنی زریان ،رووناکی پێش تاوهه ڵات ،ئەنگووتنی بەیان دەگەیەنی ، ورده ورده دێ ئاڵۆزدەبێ ، کۆنه سەوه لەزارکی کولانە مریشك لادەچێ ، قیژه وقارەی قازوقەل گوێی ئازار دەدا ، پۆلێك مراوی بە تەپەتەپ وشەلە شەل بەرەوئەستێر دەڕۆن، دووگوێلکە ساوا لەگوێلەگەل جێ ماون ، شیاکەیان پیۆەنیە، زەردی چاورەش ، رەزاسووك ، گێل گێل بەرەوماڵ بوونەوه کولانە دووکەڵیان لێ هەڵ دەستێ ، دووکەڵ و هەڵم وبۆنی تیژی شیاکە گرانایی خستۆتە سەر هەوای سووکی بەیان ،هێندێك جاربۆنی نانی گەرمە تەندوور پێ بەهەرریبوارێك شل دەکا .

دێ ونان ودۆ ؛ نان پاڵەوپشتی ژیان، نانی گەنم ، نانی جۆکولێرەی هەرزن ، کولێرە گەنمەشامی ، هەرچی وهەرچۆنێك (زۆربێ وبۆربێ) .

لە ژووری نیۆماڵەوه، دەنگی یای نازدێ بەدەنگێکی نەرم ودڵگر بە کوڕەکەی دەڵێ :

- رۆڵەگیان ، قزڵباش ورۆم ، گۆشتی شاییەت خۆم ، دەبەرئـە و چاوانەت مرم ، باوانە کەم ، لەجێی گۆڕی هەموانم ، بێم وه سایەقەت ، کوڕی ئازا ورەشیدم ، رەش وبرشەی بەری بای لەخەرمانان بەجێ مای ،

دایکی چوو بۆخۆی هێنای ، ماڵه‌بابم سه‌برێکی بگره " هه‌وڵ نانی مه‌خۆ، هه‌وڵ ژنت ده‌مرێ " ئێستا هه‌رمێشکت بۆهه‌ڵ ده‌شێلم ،هه‌تا ئه‌تۆ لـــه کانیی ده‌ست و چاوت ده‌شۆی له‌قه‌راخ ئه‌و ئه‌نگوتکانه له‌سه‌ر که‌وڵه‌که‌بۆت داده‌نێم ٠

کوڕه که‌لاشه چووکه‌کانی به‌سه‌ر پێوه‌کردوبه‌ره‌و سه‌رئاورۆیی ٠ یای نازهه‌ناسه‌یه‌کی ساردی هه‌ڵکێشا وله‌به‌ره‌خۆیه‌وه‌کوتی :

ـ بریا بابت مابا ٠ ، ده‌ك کوێربم چه‌ند به‌ئاوات بوو له‌گـه‌ڵ خـۆی بتباته مه‌زرا ، وه‌تمانی له‌زار نه‌ده‌که‌وت له‌خوای به‌زیادبێ ، ئه‌لحه‌میلا ، چ که‌م وکووڕی وناته‌واویکمان نیه ، له‌قه‌ده‌ر خۆمان ده‌وله‌مه‌ندین ،چبه‌یت و باوێکیشمان به دووه‌وه نیه به‌لام وه‌تمان زۆر مناڵه ، باوکی ده‌وێ،دامنا دووساڵی دیش له‌ماڵێ وه‌ده‌ر نه‌که‌وت ، ئاخری چی ؟ وه‌تمان کوڕه ، ده‌بێ فێری چۆل وچۆل‌په‌ره‌ستی بێ ، ده‌بێ مووچه‌ومه‌زرا هه‌ڵسووڕێنێ ،کێ هه‌یه فێری کا ، له لای کێ دلم ده‌حه‌سێته‌وه ئای خوا ، سه‌غیرباری چه‌ند ناخۆشه، به‌ناشکوری ناڵێم کوێرا هێلانه‌کـــه‌مان شێوا ، هه‌موو که‌س ئێره‌یی پێ ده‌یردین ، چه‌ند خۆم به‌به‌خته‌وه‌ر ده‌زانی ، چاوقووڵکه چه‌ند بێ ره‌زایه ، باوکی وه‌تمان به‌ره‌حمه‌ت بێ ده‌تکوت پاڵه‌وانه ، منی به‌هه‌ردووك مناڵه‌وه له‌بن هه‌نگڵی ده‌نا ده‌تکوت مێشێکی لێ میوان نیه، ئه‌وکه‌ڵه پیاوه چ زوو پێ راهات ....

وه‌تمان له‌ده‌رکه‌وه زریکاندی : دایه نانه‌که‌ت سووتا یای نازپیری دا قه‌لانگ و رۆبووه ته‌ندووری ، وه‌تمان کوتی :

ـ دایه‌گیان ئه‌وه‌چت ده‌کوت :

ـ هیچ رۆڵه‌م وه‌باڵ به‌ستۆی ئه‌وانه‌ی کوتوویانه ده‌ڵێن نان کاتێك له ته‌ندووری دا نیوه‌سووت ده‌بێ ، له‌پێش دا هاواری "توو چین" ده‌کـا ، پاشان هه‌رای " پاڵه" ، ئه‌وجار هاواری " شه‌ن‌که‌ر " ئه‌وکایه‌ی داوا لـه " ئاشه‌وان " هیچ کام ده‌فریای نایه‌ن تاده‌گاته " نانکه‌ر " نانکـه‌ر لێی

دەکاتەوە ، وەك ئەونانە •

- دایە گیان نان قسە دەکا !

- نارۆڵە ،نان قسە ناکا ، بۆنی سووتانی دێ ، جائەودەم نانکەر دەزانێ •

- ئەی تۆ بۆچی بۆنت نەکرد •

- کورم هەلامەتم گرتووە ، ئەو ئاهۆپیسە هەرکەس بیگرێ هەتا بازاڕێك بۆن ناکا •

- وەرە کورم نانەکەت پخۆ سەرێك لەدادت هەڵێنە بزانە ئەو دەرك و بانەی ئاوپڕژێن کردووە ، دەوەرە رۆڵەگیان رەبی بیکەی بەگۆشت •

یای ناز بێوەژنە ، کوڕێك وکچێکی هەیە ، کورەکە منالّ وکچەکە کەمێك باوخۆش ترە ، چەندسالّ لەمەوبەر نەخۆشیچاو قولکە لەو لاتی کەوت ، حەکیم و دەوا ودەرمان نەبوو ، تەنیا نوشتە ودوعا وپەنابردن بۆ چاك و پیران هەبوو ، زۆر کەسپێ چوون ئەوەی ژیا ، ژیا وئەوەی مرد ،مرد مێردی یای ناز یەکێك لەوانەبوو کە سەدەقە وبەلاگیری ژن ومنالەکەی بوو ، نازی حجێلّ بەکوروکچەوە بێ چاوسوور وبێ داشدارماوە •

نازئێستا زۆر جحێلّە ،کەمتر لەسی سالّ ، بگرە لەوەش جحێلّ تر دیاری دەکا ، کەلّەگەت و بەژن وبا لاجوان ، شەنگ و شۆخ وقەدباریك کەسێك نەی ناسێ وە دەزانێ گەورەکچە •

سەوزەیە ، سەوزەیەکی برژانگ درێژی چاووبرۆ رەش ، نێوچاوانی کەوانی جووتە برۆی کێشراوی سەد هێندەی دلگرکردووە ، ددانی سپی و لێوی ئالّ لەقسەکردن وبزەهاتن حالەتێکی پێ دەدا ، بەتەواوی مانا شیرن ، شیرن وەك قەند وەك هەنگوێن •

سەوزەی رەزاخۆش ، قەبینانێك وردەتووکی بۆر ، رەنگێك لەبەینی خورمایی وبۆر ، نەرم و ورد لەبان لێوی خۆ دەنوێنن لەگەلّ خالێکی رەش لە لایەکی چەنەگەی ، لێوی کەمێك گۆشتن ،ئالی ئالّ کەدوای هەربزەیەك

خونچـەیی دەکردن ، قسەخۆش ، زمان تەڕوپاراو ، ئارام ولەسەرەخۆ ، ناسك وزەریف ، ئەندامی خۆش تاش وبلوور ، دەنگی نەرم ودڵ لەزریـن لەومەڵبندەدا پیاوێك نیە لەحاستی نەلەرزابێ ، دڵی کەڵ لە لای دەبێتـە مێوژۆکە دڵ بزوێنی لاوکوژ ، وینووس وێنەی لێ هەڵ دەگرت ، ئاوێنـە ی با لانوێنی جوانی ، تابلێی تەرزو بەرز وشیرن ومەزەدار نەرم و نۆڵ وناسك ونازدار ، جوانتر لەکچی کافرۆش ، خۆرست وخۆکردی دەستی وەستـا ی نەوستاوی تەبیعەت ، گوڵی سەوز و سووری گوڵستانی جوانی ،بـووکی باوەشی خەیاڵ ، شیعرێك ناسکتر لەهەستی شاعیرانە، کۆلکە زێڕینەك ، پەری یەك ، حۆری یەك ئافەتێك کەسولەیمان هەزار بلقیسی لە مزگێنی دەدا ، پەیکەرەی خەیاڵی لاوی ، خەونی خۆشی منالی ، بەهاری جوانی ، جوانترلە بەهار ، واوەتر لەئەفسانە ، ناسك تر لەپەری گوڵ ، ئەوپەڕی دڵگری ، سنوورشکێنی ئیحساس ، مەرز پەڕینی ئیلهام . تابلێی جوان و شیرن ، جگە لەوانەش ،ئارام ، لەسەرەخۆ ئاقڵ ، کابان ، بەمشوور ، ماڵدار ، وداوێن پاك نازژنێك نەبوو بمێنێتەوە، پیاوی ماقووڵ و دەس ڕۆیو نەمابوو خوازبێنی نەکا ، دەیان کەس لەتاوانی شێت ببوون ،هەمو و کەس منەتی دەبرد ، بۆ ژنێکی واچ زۆر بوو پیاو ،بەلام بەخاتری کوڕو و کچەکەی وازی لەشووکردن هێنابوو ، خۆی فیدای ئەوان کردبوو ، دایکێکی تەواو بوو ، لەپێناوی منالان خۆی بەخت دەکرد ، بۆ ئەوەی نازیان نەشێوی بۆ ئەوەی زڕباب کوندەجەرگیان نەکا ، دەیکوت :

- تائەوان دانەمەزرین ، من خەیالی شووکردنم نیە ، ئەویش ئـەو بۆرە پیاوانە بەخوا مەیتی خۆمیان پێ هەڵناگرم ،سەدمێردی وادەکەمە سندووقی سەری کوڕەکەم ، چ خوداهەڵ دەگرێ ئەو تفلە سەغیرانە هەناسە سارد و چاو لەدەستی خەڵك کەم ، پیاوجێگای بڕوایە نیە، ماڵە کەیان دەخوا و دەیان کاتە نۆکەر وقەرەواشی خۆی ، کوڕم لەگۆڕی مردووم خۆشتر دەوێ ، نۆرەی ئەو قسانەیە، شەرتە مێرد لەمن حەرام بێ وەك شەراب لەشێخان ،

تازه منیش کچۆڵەیەك نیم بەو قوزبان وسەدەقانە هەڵ فریویم ، هەمووی درۆ ودەلەسەیە ، " سەدقەل و بـــەردێك "

ـ خوایار بێ ئەستێ زۆری نەماوە ، هەرخۆی بناسێ لەملی هەتیوێکی دەخەم ، پێم وابوو وەدایە خۆی دەچێ ، بەلام چاوەچاوی زۆرە ، ئەوچەتیوە هەرلەئێستارا دلتەرە ، کلاو سوورانێکی دەوێ دەلێن حەجەم تەپلەی بـە کچێ دادەدەن هەرنەکەوت بەشووی دەدەن ، منیش ئاوام پێ باشترەئافرەت زووگەورە دەبێ ، ئەستێ دەلێی خەرمانەی گولانە ، هەمووکەس منەتـی دەبا ، بابیشی پیاوێکی کەم نەبوو ، جەرگم رەش بێ ، بریا مردبام وجێـی تۆم بەبەتالی نەدیبا ، ئای گلە مەرگت بێ چەند خەفەت بڕی ، خوایەگیان خێروخۆشیم لەخۆم نـــەدی هەربووك بووم پیرت کردم ، بابـی ئـەستـی پالەوان بوو ، کواپیاوی وا ،ئەوجۆرە پیاوانەی لەباخەلی دەنا ، ئێسکـی دەتگوت مسە کەس پشتی لەعەرز نەدەدا ، زۆرانی مەچەکەی دەزانی ، پشتێندەی دەزانی ، فرێ دانەی دەکرد ، خوایەگیان دەتکوت "جگی پەلە " کەوتنی ئەبوو ، کێوێك ، لادیوارێك ، کۆلکەبورزێك ئەوجارەی مالی حەمە مراد کێشەیان پێ کرد ، بەتاقی تەنێ ئەوسەگەل وگورگەی چۆن لەمـــالێ کردەوە ، ئەوەندەی بلێی یەك ودوو ، شێ چوارێکی لێ خستن ، یـەکـــە و زوخال دەکەوتن مالی ئاوەدان بێ مامۆستا قورحانە سوورەکەی هێنا ئاوی بەئاور داکرد ، سەید سەلام وحاجی حەمەش بەینیان کردن ، چابوو لـــە و ئاخریەی داپیاوی بەدەس زایە نەبوو ، هەگ داوەشێم پاش ئەو کەلەپیاوە ، جاچۆن لە رووم هەلێ باسی مێرد بکەم ، مەگەر بەسەر مەیتم دابڕۆن ، تازە ئەوچلکن وچلمنانە بەخوادەس نوێژم ناشکێنن ٠

یای ناز لەگەل دووبەرەکی دەروونی بەتەواوی پێوە بووە ، مندالەکانی بەدل خۆش دەوێ ، خۆشەویستی ئەوانی گەیاندۆتە رادەی فیداکاری ، هەموو شتێك و هەموو خێروخۆشی یەکی بۆوان دەوێ ، ناتوانی وچـــاوی ئەوەی نیە بیان داتە دەس زڕباب ، پیاو بەجێی مەتمانە نازانێ وبـــێ

وەفایی تێدادەبینێ ، بەهەربارێك دابۆی دەچێ بەمەبەست ناگا .

لەلایەکی دیکەوە، جحێڵە، جوانە ، زۆر بەشەرمەوە دڵی دەیەوێ ، دڵی نەمردووە، دڵی بۆتەکووژراوە، فکری بۆ زەوت ناکرێ ،جێ یەکی بەتاڵ لەپەناخۆی هەست دەکا ، سێبەرێکی دەوێ لەپەنای بسوکێ ،کەسێکی دەوێ پێی پشت ئەستووربێ ، پیاوێکی دەوێ ئاگای لەخۆی ومنداڵەکانی بێ .

هاوار لەدەستی دڵ ، ئامان لەویستی دڵ ، ئەوچنگەگۆشتە چۆن دەتوانێ جێگای ئەو هەموو رازونیازەبێ ، دڵ یەکەو دەردی هەزار، فکری دوا رۆژی کورەکەی ، ئەندێشی سەرئەنجامی خۆی پتری برد لەفکرەوە.

- ئەستی زۆری نەماوە، نازدارە شێتوولکەکەی خۆم ئەو چاوەچاوەی لێ دەرچێ لەگەڵ مـن دەڵێی سێوێکەلەت کراوە، هەتا ئەستی دەبینم منداڵی خۆم وەبیر دێتەوە ، ئەوساڵ هێندەی دی بلێند بووە،بەوزوانەخۆی دادەرێژێ ، کچ زوو دەگاتێ ، وەك بەگوێ یانی هەڵکێشی ، دەجالەکار و کرگار وتەون وخوری ومالداری وکابانی دا چ نەماوە فێری نەکەم ، رەبی بەمەخسوود ومرادبێ زۆریش توندو تۆڵە، یەك دووساڵی دی هەتیوومەتیو لیێ گەرابان ژنێکی باشی لێ دەردەهات بۆهەموو مالان دەبێ ، " دایکان ببینە وکچان بخوازە" شەرت بێ جوابم بداتەوە بیکەمە ژنێك هەمووکەس قوراوی پخواتەوە.

ئەوەی لەبەرم گرانەداهاتووی وەتمانە ، ئێستا حەوت ساڵی رە بەقە مووچەکەمان گاسنی وێ نەکەوتووە ، بەوکەرتکە مەرەی هەمانە کەمان خواردووە وکز دانیشتووین ، کەم خواردن لەکەم دەسەلاتی دایە ئاخر ئەو کورە، چۆن فێری کاری مەزرادەبێ ؟ خۆمن چ نازانم فیـری کەم! ماڵە بابم تەنیامەرداربوون وساحیب پاتاڵ ، ئەوەی بەکەلکی ئەستی دی دەیزانم ئەوەی بەقازانجی وەتمانە شارەزانیم ، بلێم رۆڵە شێوبرە! بلێم کورم ئاو بدێرە! شەن بکە! باڵەکەو وقوونەکەو بکە، خۆیانی هەڵدەوە،گێرە

وكێشی وشەغرە ومەلۆو سوالە وباقە وسەدان كاری دی ! دەڵێ چۆن دەبێ ؟ چی پێ بڵێم خۆبراكانیشم هەرخەریكی ئاژەڵداریـن وكاری وایان نیـــــە ئەگینا لەگەڵ خۆیان دەخست وەك دەڵێن " خا لان خوارزا مەزن كـــرد " " ماما ن برازا بزركرد " بەناشكوری نالێم وتمان مامیشی نیە ، تەنیابڵە، دەی خۆقەت دلم نایە بینێرمە كارداری خـەلك ،نەبەخوا ئەوەهەرنانا ، چاوم بەرایی نادا ، دەڵێی چەپكەگوڵە، یۆسفی میسرە،رەبی دایكت كوێر بی ولەقوون دەركانت نەبینێ ، بریائـــەوندە مابام و وەتمانم بەپیاوەتی دیبا ، بریا وەتمان جحێڵ با ، كورە رەشە رەزا شیرنەكەم ، رەنگەسەدكچی بۆشێت بێ .

ئاخ وسەد داخ بریا بەبریای خو لابا ، پیاوێكی تێگەیشتوووەك میرزا، وەتمانی پێگەیاندبا ، لەهی وادلم دەحەسێتەوە، ئەویش لەوو لاتە پیــاوی وەك میرزای كوا ! كەس وەمیرزاناچێ چەند ئاقڵەچەند بەماریفەتە،چەنـد رەزاخۆشە ، دەڵێن ژنی نەهێناوە ، بۆخچەی نەكراوەوەیە پیـــــــاوی وا بەعەدەبم نەدیوە ، ئەوجارەی لەگەڵ مامۆستا وحاجی ومام برایم هاتبوو ن مالمان بۆچاك كەنەوە، هەرسەری هەڵ نەدەهێنا ، دەگەڵ وەقسەش دەكەو ت دەتگوت مەلای دوازدەحیلـمە، قەدەرێ ئەو لای پەریزادەشەل بەسرتە پێـــی گوتم ، حاجی حەمە حەز بەوەدەكا خەزالـێ بداتێ ، پێم وایە سەگەگێـڕ ە درۆی دەكرد، دەنا میرزا دەس لەشانی هەركەس دانێ دەیـدەنـێ ، هیـچ وەوەی ناچێ ژن هێن بێ ، تازە ئەوكچۆڵە باجوانیش بێ ، بـــا ئـــاقـڵ و كابانیش بێ ، بەكچی میرزای دەشێ ، میرزا ژن هێن بێ یەكێ ئەكابر ، یەكی ئاوا لەتەمەنی مندا دێنێ ، ئاە ئەوە چم گوت كوا ! كواخـوا ئەوە ی دەكا ئەوبازە لەسەرشانی منی چارە رەش بنیشێ ! ....

جەمێ حەفتا سوارم ســیوان بۆبەرێ دەكرد، وەتمانی بۆدەگەیاندمــێ دەبوو بەچرای مالەكەم وەك كەس وكاری خۆم لێی خاترجەم دەبووم .

بەوخەیالە هەموو گیانی وەلەرزەكەوت، وەك مێوژۆكە دەلەرزی سەر ی

تایبەت ترین بنكەی كتێبی كوردی
كوردیكا
@kurdica

شەوبوو ، وەتمان خەوی دەهات ، هەردووك دەستی لەنێو یەخەی دایکی نابوو ، هەموو شەوێ دەبوو حەکایەتی بۆبکا • وەتمان بەخەوالوویی گوتی
- دایە گیان ، ئەوە بۆ دەلەرزی ؟ تۆبەتێت گرتووە ؟ شەوتێ بی ؟ رووناکی مانگە شەو لەکەلێنی دەلاقە ولەکونی کولانەوە تیشکی رۆهێشتبووە ژووریێ ، ئەستی کەوڵەنان وقاپ وجامە ماستی لەگۆڕێ وەخر دەکردشەوزوو بوو ، ئازە مەلابانگی خەوتنانی دەدا ، نازجوابی پرسیارەکەی وەتمانی نەداوە ، کوتی :
- رۆڵەگیان مات بە ، ئەوشۆ حەکایەتی مام گوڕنەتەڵەت بۆ دەگێڕمەوە مام گوڕنەتەڵە رۆژێکی لەگەڵ دەستەیەك منداڵی سەروپێچکە بۆهێنانی گەڵ وچرپی و بن ئاورە چوونە سەحرایە لەوێ هەرکایەیان کردوخافلان هەتاشەو بەسەر دەستان داهات رێگایان ون کرد ، چ بکەین ؟ چ نەکەین ؟
مام گوڕنەتەڵە کوتی :
- روو لەچرایە دەکەن هەرجێیەك ئاوری ئایسا ، ئاوەدانی یە ئەوانی دیکە دەیانکوت :
- بەرەودەنگی چەق ولووری سەگان دەچین ، دەگەینە ئاوەدانی ،مام گوڕنەتەڵە کوتی :
- سەوەر هەرهی ئاوەدانی نیە ، شوانیش چوارپێی لەکنە واچاکە روو لەرووناکی ئاورکەین •
ئاورێك لەدووردابیسا ، چاویان پێکەوت ، روویان تێکرد ،دێڵەدێوێك لەپەنائاور پان ببۆوە ، مەمکی راستەی خستبۆ سەرشانی چەپەی و مەمکی چەپەی خستبۆ سەرشانی راستەی ، لەدڵە خۆی داکوتی :
- بەپێی خۆیان هاتن ، دەخەویان دەکەم ودەیان خۆم ،مام گوڕنەتەڵە کوتی :
کورینە تازە پێوەبووین ، مەترسن ، چارەئەوەیە فێڵێ لێ بکەین ئێوە دەنگ مەکەن تابزانین چ دەبێ •

چوونە پێش سڵاویان کرد، دێوە کوتی :
- وەرن دانیشن شێوپخون ، پاشان پخەون رۆڵەگیان ٠منداڵ شێویان خواردو درێژبوون ، دێوەکوتی :
- کێ خزی ؟ کێ نەخری ؟ منداڵ کوتیان :
- مام گورنەتەڵە نەخزی ٠
دێوە کوتی :
- مام گورنەتەڵە بۆنا خزی ، گون ومونت داخزی ،
مام گورنەتەڵە کوتی :
دایکی مە هەموو شەوێ ، گایەکی بۆدەبرژاندین ، دەمان خـــوارد جـا دەنوستین٠
دێوە چوو گایەکی هێنا ، سەری بری وکەوڵـی کرد، شیشەی لێ راکێشا و تەندووری داخست ، گۆشتی برژاند وهەمووی تێرکردن ، ئەوجارکوتی :
- رۆڵەگیان نۆرەی خەوە٠
منداڵ راکشان ، دێوەکوتی :
- کێ خزی ؟ کێ نەخزی ؟ منداڵ لێکراکوتیان:
- هەموو خزین مام گورنەتەڵەنەخزی ،
دێوە کوتی :
- مام گورنەتەڵە بۆنا خزی ، گون ومونت داخزی
مام گورنەتەڵە کوتی :
- دایکی مەهەموو شەوێ برێشکەی بۆدەکردین، بەقەراخ تـەنـدووری وەر دەکرد هەتا نەمان خواردبا نەدەنوستین ٠دێڵەدێوملی بە لاوەنا ،برێشکەی بۆکردن و بەقەراخ تەندووری وەرکرد ، منداڵ قەدەرعەیامێکی خەریکـی برێشکە خواردن بوون ، هەتاتەواویان کردو لێی راکشان ٠
دێوە بۆڵەیەکی لێهات وکوتی :
- کێ خزی ؟ کێ نەخزی ؟ منداڵ کوتیان :

- مام گورنەتەڵە نەخزی .
دێڵە دێو بەتوورەیی گوتی :
- مام گورنەتەڵەبۆناخزی ، گون ومونت داخزی .
مام گورنەتەڵە پێی کوت :
- دایکی مەهەموو شەوێ بەبێژینگێ ئاومان بۆ دێنێ ، ئاوی دەخۆینەوە پاشان دەنوین .
دێوە دەستی دابێژینگ و بەرەو ئاو رۆیی ، لەرێ یە دا دەیکوت :
- بیانوویان لێ دەبڕم ، پاشان دەخەون وهەمان دەخۆم ،
دێوە هەر بێژینگی لەئاو هەڵداوهەڵی هێنا ، چێ تێدانەما ، هێندەی ئەو کارە کرد هەتاماندوو بوو ، پاشان گەڕاوە لای مندالان ، هەرلەزارکی ئەشکەوتەکەهەرای کرد ، :
- مام گورنەتەڵە ، هەرچی دەکەم ئاولەوبێژینگە دارانا وەستێ .
مام گورنەتەڵەکوتی :
- دایکی مەکونی ، بێژینگ بەگەلادار دەگرێ ، پاشان ئاوی پێ دێنێ و دەماندانێ .
دێڵە دێو بەرەو گەلا دار هێنان وەڕێکەوت ، وردە، وردە لە بەرچاوون بوو. شەویان بەوفێلانە تەواو کردبوو ، سپیایی رۆژێ وەدیار دەکەوت ، ، مام گورنەتەڵەکوتی :
- مندال بەبابەوە لەبەرمرم ، راستەوەبن ، ئەوە رۆژە رێگە بدۆزینەوە و هەتا دێوە ونە باهەڵێین ، دەلاقان وەڕێنین و " لاقە قوونەی نەجات دە "
ماوەیەك رێچكەیان بەست وهەلاتن ، بەسەرچۆمێك داكەوتن، مام گورنە - تەڵە زۆر گەرا بەشوێن بووار دا جێ یەکی دۆزیەوە قولاپەی تەرنەدەکرد ، هەموو پەرینەوە ئەو بەری چۆم .
دێوە گەیشتە لێواری چۆم وهەرای لێکردن :
ئێوە نانی بەیانی ناخۆن ومال ئاوایی ناکەن ؟

مام گورنەتەڵەکوتی :
- بەپەلەین و دەبێ بڕۆین ، ئەدی تۆمیوانی ئێمەنابی ؟ دێوە دڵی خــۆش بوو کەئەوجار بەخاترجەمی دەیان خوا هەرای کرد :
- بەکوێ دا بپەڕمەوە ؟ مام گورنەتەڵە جێ یەکی قووڵی پـــێ نیشان دا ، ئەوجێ یەی بووار نەبوو ، پێی کوت :
- ئێمە دەرپێ کەمان دەرینا وپڕمان کرد لەخیزوبەوجێ یە داپەڕینەوە٠ دێوە وایکرد، خۆی لە ئاو هاویت ، دووجاری بلْقە لەئاوهێنا ولەنێوگـۆ م داخنکا ، منداڵەکان بەدایك وبابیان شادوشکوربوون وکاڵەم دڕاچم پـێ نەبڕا٠

وەتمان لەباوەشی گەرمی خەودا ئارام ولەسەرەخۆ بشووی دەکێشێ ، چاوەکانی لێك ناوە وروخساری منا لانەی ئەوەندە ڕەزاسووك ومەحسوومە دەڵێی لەدەستی دێو رزگاری هاتووە دەستی شل ونەرمی لەیەخەی دایکیدا بەسەریەك دا کەوتوون٠ لەپەنا نازلەخەوی نازدا ناسك ونــــــازدا ر پرخەیەکی نەرم وسەبری دێ٠

یای نازهێدی ولەسەرەخۆ دەستەبچکۆڵەکانی لەیەخەی دەرکێشا ، بۆنی پێوە کردو خستیەوەژێر لێفەکەی خۆی ، پاشان لەجێگاکەی هاتــــە دەرێ بەدەنگێکی نەوی بەوجۆرەی وەتمان وەخەبەر نەیە بەئەستی کوت :
- کچۆڵەکەم ، خەرمانەگولان، سبەینی زوو هەڵدەستین ئـــــەوخوریانــە ئێستا نەشۆراون ، ساڵ درەنگە ، دەبێ بیان شوێن و ئەو ژنانەی نێو دێ بانگ کەین ، بەڵکە بەڕۆژێك بەشانەمان کردبا ، ئەوساڵ چمان بۆنەکراوە، بەرماڵێك و پۆپەشمێنێك لەقەدەر ئـــــەوساڵ باشە، جابەڕە و جەوا ڵ و لبادیش ئەوی کرا ، کرا ،جارێ مەحتەل نین ، دەستێکی ڕەولاتی خەین و بنووین هەتا سبەینی یاعومر٠

٨

بازار بەرەوچۆل بوون دەچێ ، ماڵ باش رۆیی، بازارنەشێوا ،سارد و سەوداگەرم بوو .

بازارچی ،مامڵەگەروچۆدار، تاك ولۆجێ بازار جێ دێڵن ،هی وایە دراوەکانی دەژمێرێ ، هێندێك مەری لەدار دەدەن ،بەعزێك کەل وپەلیان بەکۆڵەوەیە، ئی واش هەیە کەلاشەکانی قولاغە گرتووە یاسەر درووی کردۆتەوە .

سەبەرەلا ، یەسك وپرووسکان دەکرۆسنەوە، خوێنی جێ کەولی کوشتار دەلێسنەوە .

پەلەوهەلە لەگۆری دایە، هەرکەس بەفکری خۆیەتی " هەرکەس لەفکری دزی گای خۆی " رێگا ئێستا تۆزی نیە، باران وقورەشێلی بەهاری، ، رێی وەك مەفرەقی لێکردووە، مەفرەقی گرێ گرێ ، قولکەوتەپۆلکی چووکەی نالەبار .

جێی سمی کەڵ وگا ، مەروما لات، جێی نالی یەك سم جێ پێی وشتر وەك " شوێنی عیسانێك دەچێ قوونی خستبێتە سەرعەرز ، قولکە ئاو و گۆمیلکەی قەراخ رێ ، ویشك بوونەوە، لیتاوی بنەوەیان قەڵش قەڵش و

شەقار شەقار بووە، عەرزی بەهار دم ویشکە، وەکووقەتی لێ نەباریبێ٠
میرووله بەرماوی زستانی رابردوو وەدەر دەخەن ، وردە پووش کوێز ر و بەربا ، زیزانه ، نووسەنەکە، کوێروە رەقە، کەپەك ، کەپەکی گەنم و جۆ ٠ ئی وایان تێدایه باری لەخۆی قورس ترە، راکێش راکێشه، فـڕین فڕینه٠ مێروولەترکانه، مێروولە وردە، مێروولەی باڵدار ،هەموولەگەڕدان، هەموو لەکایەدان ، رۆژی کارە٠ جەنگەی حەول ودەولە" دەستی ماندوو له سەر زگی تێرە " ٠
سۆفی جووتێکی گاکڕیوە، قولەپێچی کردوون ، بەرەومالە ،گایەکی قینه وگایەکی پێڵە، گای بەرنیرین ، فێرە جووتن ، بە شەرتـی کاریی کڕیون ، ساحێبی پێشووی ناسیاوە، مالی دۆستی یە، مالی گارێن ٠
سۆفی بەدەماخە، قنجە، گالەبەری دەرناچێ ، ئەژنۆی نافیزن ، پشوو ی سوارنیه، دلخوشە، مەستەوسەرخۆشە ٠
ئەو بازاڕەی وردەمال بەبرەوبوو ، ولاغ کەساد ، سۆفی بزنەکانی گران فرۆت، گایەکانی هەرزان کڕی ، پیاوێکی راستە وراست دێتە رێی "راستی رەوتی ، چەوتی کەوتی " لەگاپێڵە خاترجەم نیه، پێڵەپەسندنیه، تـرك کوتەنی " ئالمه پێڵە،ساتمه پێڵە" یانی " پێڵەمەکرە ، پێڵە مەفرۆشە" گای پێڵە نابی بکڕی ، زۆریان تەپ وسندان کوشتوون ، بەلام ئەگەرکڕیت وبێ عەیب لەکار هاتەدەرێ ، مەیفرۆشە، پێڵەی بەکار لە هەموو گـایەکی باشترە ٠
گاپێڵەی سۆفی گایەکی ، شەقەدار و تەنگەدار ، قاچ وقول و سـەر و ملێکی جوانی هەیە، شاخەکانی بەتەنیشت گوێی دا هاتوونە خوار ،چاوی رەشە، نووکی لمبۆزی سپی یە، رەنگی زەردە ،بەروالەت دەبێ گای چاك بێ جێ نیری لەسەرملی دیارە، کابرای ساحێبی دەیکوت: ـ سۆفی ! بەزامنی کارێت دەدەمێ ، سالی ئەوسال لە جووتی بەرم نەداون ، لاقایشی نەخەیە سەرگاپێڵە ، گاقینە لەگەلێ ناکا ، عەیب لەچاوی من دابێ لەگاپێڵەدانیە،

لەپێڵەی بەشك نیم ، قیتەش وەبال بەستۆی خۆت ٠

- گالەکن خەڵکی کاری بکا ، لەکن تۆچۆن دە مێنێتەوە ؟ خەڵکی ئەو وڵاتەلە تۆفیری جووت وگای بوون ، ئەوگایانە ئێستاش دوای شێوی ئەو بەهارە ، قەڵەون ، دەکرێ بڵێی ماڵی گۆشتین ، ئەگەر عەیبیان هەبا ، دەم دا بەقەساب ، جاچۆن درۆیە عەرزی تۆ دەکەم ٠

پێم حەیف بوو ، گایەکان گای کارین ، بۆخۆم فێرە جووتم کردوون ، گوێلکی دەرکی خۆمن ، بەپێچەوانەی ئەوەی دەڵێن " گوێلکی خۆماڵی بە گاناشێ " ئەوانە بێ حەیبن ، رەبی خێر بدنەوە ٠ نەزر وبەعیان کردوبوونە ماڵی سۆفی ٠

سۆفی گای وەپێش خۆی داوە ، قەرە بەقەرەی سێ چوار کەسی دی ، پا ناوکی بەردێ دەبڕێ ، دەگاتە حاستی هەرکەس پێی دەڵێن :

- مبارەکە سۆفی !

- خێربداتەوە بەرەکەت کەن !

- سۆفی چۆن دەرچووی ؟

- سەودایەکی باشت کرد ، شەرتی ماڵی خێردانەوەیە ٠

سۆفی جوابیان دەداتەوە :

- خانەوئاوەدان بێ ، خراپ نین ، لەکاری من زیادن ٠

بازارچی خۆبەخۆ دەڵێن :

- بەرەکەت کەن سەودایەکی باشی کردووە ، سۆفی زیندوو بۆتەوە ، پیرێکی ساغە ، بەجەرگە ، هەرکەس لەجێی ئەوبا ، سوالی دەکرد ، دەیەوێ کاربکا ! وەك تازەهەوەڵی دندووك وپیالەی بێ ، سۆفی بەرەکەتە ! جەمال پاکە ، لە تاعەت دایە ، چاك ماوە ، کوڕە خۆکەس لەگەڵی دەرناچێ ! دەڵێی شاترە ٠

- واچاکە خربینەوە ، هەرەوەزە جووتێکی بۆبکەین ، سال درەنگە ، با لێی نەبێتە " کاڵەشێو " غیرەتی ناهێنێ دم خوارکاتەوە ، بەکەس نالێ !

بۆخۆمان دەچین ، سۆفی حەقی لەسەر هەمووکەسە، خواهەڵناگرێ جێی هاوار وبانگان بوو، کەیخودا بوو، بەکاروبەمشوور ، ماڵ خۆش و نان خۆش ٠

ئێمەش چش لە رۆژە جووتێکی دەکەین ، بەبێ ئەوەی ئاگای لێ بێ ، یەك دەیکوت :

- ماڵم قەبرە جێی خۆیەتی ٠

یەکی تر دەیکوت :

- بابم ئەمن دوو جـووتم دێ ٠

ئەوی تریان :

- هەرسێك جووتم دەنێرم ٠

گایەکان برسین ، خاڵیگەیان قووپاوە، قەپاڵێك دەکەن ، ، سۆفی دەیانهێنێتەوە سەر رێ ، پەلەی ئەوەیەتی نوێژەکەی نەچێ ، لەپەنا ماڵە خۆی ، کەڵ سەرێکی نابا ، گابەسەحاتێکی تێردەخوا ، ولات بژوێنە ، لەوەر خۆشە ٠

سۆفی بەتەنیشت دێ یەکەی بەرەوەدا ، تێهەڵ دەبێ ، " وەتمان" لە قەراخ دێ کایەدەکا ، لەدوورەوە دەڵێ :

- هۆی مامە سۆفی ! ماندوو نەبی ٠

سۆفی :

- ئەی عەمە درێژ بی کوڕی مامی ، وەتمانە جوانەی مامی ٠

وەتمان :

- مامەسۆفی ! گات کلیوە ؟ سوالم دەکەی ؟

سۆفی کەمێك مات بوو پاشان کوتی :

- وەتمان گیان دەترسم بت خا ، نازانم فێرە بارن یان نا ،ئەورۆ سوارمەبە٠

سۆفی دەستی وەتمانی گرتووە بەقسەکردن لەماڵە خۆیان نیزیك دەبنەوە٠

سۆفی چەنگێکی مێوژە رەشکە، لەباخەڵی وەتمان کرد، قوڵە دارەکەی

دا دەستی وکوتی :
- رۆڵە گیان هەتا نوێژەکەم دەکەم ، ئاگایەکت لەگایەکان بێ، هەڵنەیەن
پاشان بەرەوکانی وتاتە نوێژ وەرێکەوت •
سۆفی لەمێژە سلاوی نوێژی داوەتەوە، وەتمان لەبەر گایەکان وەك
قولەسینگ چەقیوە، جارجار دەستێکی لەکلکی گا پێڵە دەدا •
" وەتمان " لە ماڵەخۆیان گای نەدیوە، ئەوان پیاوی مەزرایەیان نیە،
هەرکوڕی خەڵکی دەدی دەچوونە بەر ولاغان ، ئەوگایانە بە ئـی خۆی
دەزانێ ، ئاخر سۆفی بەوی ئەسپاردووە، هەتا نیزیك رۆژ ئاوابوون ،
پێیانەوە خافلا، لە پەنایان هەڵبەزی پاشان کوتی :
- مامەسۆفی! ئەمن ، ئەمن بلومەوە ماڵێ ؟ مامەسۆفی !کەیجووتیان
پێدەکەی ؟
سۆفی : وەتمان گیان ! رۆژ درەنگە، بڕۆوە بادایکت پەرۆش نەبێ، ،
شێودەبڕم، سبەینی نیروئاموور ساز دەکەمەوە، ئەتۆش وەرەکن مامی
خۆت ، بەیانی وەرە، ئەوگایانەم بۆتۆ کڕیوە، تێگەیشتی کوڕی خۆم ؟
وەتمان :
مامە سۆفی ! منیش ، منیش شێو ببڵم ؟
سۆفی : - ئەرێ رۆڵەگیان تۆش فێردەکەم ، جاکەفێر بووی ،ئەو دەم کوڕی
خۆم ، ئەتۆش شێو ببڕە •
" وەتمان " لەلاقانی وەراند وبەرەوماڵ داگەڕا ، خێرا خێرا ئاوڕدەداتەوە
سەرگایەکان ، گاپێڵەی خۆش دەوێ •
سۆفی هەتا نوێژی خەوتنان گای بەتەواوی تێرکردن ، پاشان وەپێش
خۆی دان ولەحەوشەی کردن ، گایەکان بەکاوێژ کردن لێی کەوتن •
سۆفی جل وجۆری لەسەر سەکۆ بەعەرزی دادا ، پاروەنانێکی خوارد ،
بەردی بەپشت چەپەری حەوشەوەنا ، خۆی هاویشتە سەر سەنیرەکەی ،گوێی
لەکاوێژی گایەکان هەڵخست •

دەنگی کاویێژ مات ولـەسەرەخۆدێ ، سۆفی لەخۆشی گاکڕین خەوی نایە• هەزار خەیالێ ڕەنگاورەنگ دەورەیان داوە، ڕێزەسوالێ،مەلۆ، باقەبێن ، باقە ، گێشە ، خۆیان ،خەرمان ، لۆدەکا ، کوێزروبەربا ، مالووسك و بن خەرمان •

لەو فکرانەدا ، سەرخۆش وبەدەماخ ، جارجار بزەی دێتێ ، دەنکە گەنم بەقەد دەنکی تەسبیح گەورەن ، خۆیان ئەوەندە گەورەیە سوارلەو دیو ئەودیوی یەکتر نابینن ، کلۆش وەك جەگەن وایە بەزەحمەت گێڕەدەکرێ، سوور شەمامەی لەسەرە ، سۆفی سوورانەدەدا ، زەکات ،بەراتی مەلای•••

ئەوشەوە سۆفی بەدەم خەیاڵەوە خەوت، خەونی خۆش ، چەند جاروەخەبەر هات ، چاوێك لەگایەکان دەکاو دەخەوێتەوە گاهێندەی دی لەبـەـە ریـەك ڕەویونەوە، هەمووشتێـــك گەورەتر دەبینێ : ـ ماڵ ، مەزرا ، خۆیان ، خەرمان •••••••دڵی گەورە بۆتەوە ، لەدڵ ادا دەڵێ :

ـ جووت بەندەم ، بەراوکێڵم ، بەر وبووم هەیە، خەلەوخەرمان حاسڵ، داهات ، توتن ، بێستان ،چ پەکم بەخەڵکە ، بلە چەرچی گلاو، ، حەد ی چیە، چ ڕێی دەکەوێ ••••••••

*　*　*　*　*　*

کازیوەی بەیانی سۆفی ڕاستەوە بوو،چاوێکی ڕەگایەکان خشاند ، بەرەوکانی وەرێکەوت ، چوست وچا لاك ، هەنگاوی توند، بیری پیـر ی لێ ناکرێ ، سەرئاو وتاتەنوێژ، بەپەلەگەڕاوە، چەپەری کردەوە و گـــای هەستاند، دەری کردن، بردینە ئاوێ ، بەمەزرایەوەی نان ، مووچەی سۆفی لەمێژ ساڵە نەکێڵدراوە، قەیاخ ، سڵمۆکە، شێفەلەتە، کەلەمکاشوول ، سێوە لووکە، سێوڕە، لەوەڕ لێکی داوە، گاجێژنەیانە، کرمە وهۆڕوبڕین وپچڕاندنی گیاوگوڵ ئاهەنگێکی تایبەتی هەیە، ئەوئاهەنگە لەگوێی سۆفی

@kurdica

خۆش دێ ، زۆری کاربەوگایانەیە، ئارەزوەکانی لەو جووتە گایە دا خڕبوونەوە٠

" دنیا لەسەر پشتی گاوماسی یە" " لەئیشکایی دا بژیوی بەکشت وکاڵ بەرێوە دەچێ ولەدەریادا بەماسی "٠

قورسایی کشت وکاڵ لەئەستۆی گایە، گالەژیانی سۆفی دانەخشی تەواوی هەیە، ئەوەی هەیبوو دای بەو جووتەگایە ، ئەوانیش دەبێ هەڵسووڕێنێ ، پێیان رابگا ، تیریان کا ، قەڵەویان کا ، لەبەرخۆیەوە دەڵێ :

- " باج لەباجی ناناڵێنێ " دەبێ وایان لێ بکەم سەرپشتیان لووس لووس بێ ، وەك ماسی ،تێرنەبن کارم بۆناکەن ، بەکلکێ بن بەکەڵکم نایەن ٠

تاو وبان گەرم داهاتووە، وڵات ئارەقی رێ نیشتووە، وەتمان وئەستی سەبر سەبر بۆلای سۆفی دێن ، ئەستی پرێسکەیەکی بەدەستەوە!

سۆفی چەند رۆژێکە ئاردی وەماڵە " یای ناز " ناوە، لەگەڵ خۆیان نانی بۆ ئەویش بکەن ، نیزیك بوونەوە، ئەستی نانەکەی دا بە وەتمان و بۆخۆی گەڕاوە٠

وەتمان پرێسکە بەباشی ناتوانێ ، سۆفی بەپیریەوە چوو ، لێی وەرگرت ، نوردوێك نانی گەلاگەلا چەند کولێرەی پەنجەکێش ، کولێرەی بەزەردێنەی هێلکە، بەرەشکەو کاخلێ ، سۆفی بوخچەی کردەوە،بۆنی نان وکولێرەی تازەی بەسەرداهات ، کوتی :

- ئای بەخێرێ کوڕی مامی ! دایکت دەست وچاوی خۆش بێ ، رووی سپی بێ ٠

لەبن پۆلەدارێك هەڵترووشکان ، وەتمان نانی خواردووە ، ، سۆفی کولێرەیەکی دەرکێشا ودەستی کرد بەخواردن ، وەتمان :

مامەسۆفی ! نانی ویشکی ؟ سۆفی :

ـ وەتمان گیان ! قەی ناکا وام پێخوشه ۰
وەتمان : ـ دایکم لۆلك وپەنیلی لەنێو ، لەنێوخستووه ۰
سۆفی بزەیەکی هاتێ و پێخۆرەکەی لەنێو قەدی نان دەرهێنا ۰

* * * * * *

سوفی گایەکانی بەوەتمان ئەسپارد ، کەوتە شوێن کەرەسەی پێویست بۆسازکردنی نیروئاموور ، لە لایەکی حەوشە ، دەستێك داری کۆن هەڵپەسێراوە ۰

دارەبی ، بووز ، چنار ، سوورەچنار ، سەختەدار ، سەرەداری رزەڵۆك هەموو بابەتێکی تێدایە ۰

سۆفی چاوێکی وەستایانەی پێداگێڕا ، بەشی وی لێ یە ،کارراست بێ ۰ باسکێشێکی بووز ، دەندێکی دارەقەیسی ، شیلەپەیەکی سێو ، پاش بارەیەکی سوورە چنار لەگەڵ هێندێك لك وپۆپ ولەت وکوتی سەختەدار ، بەشی دەستەکەوشەو بەرووڵە وسەرمژانەی دۆزیەوە ۰

ئامووڕێك پێك دێ ، ماوەتەوە نیر ، دارێکی وەك ئاڵوودار ،لەچناریا لەدازەبی ، کەڵەوە وبەن کەڵەوەی پێشووشی ماون ، هەرچۆنێك بێ راستی کردەوە، وەرێکەوێ لەقەدەر ئەوساڵ باشە ۰

لەبن هەرزاڵ ، تەشوێ ،مشار ،برغوو، مکارە، دۆڵەمکارە رەندە و کوشتەری ، زوورەو هەسانی دۆزیەوە ، جیای کردەوە ولە سەر سەکۆدایینان دەبێ خاوێنیان کاتەوە وتیژیان کا ۰

داری باسکێشەکە بووزە ، گرێ گرێ یە، نالەبارە، بەلام چارەنیە لەقەدەر ئەوساڵ دەگونجێ ۰

گای وەتمان تێریان خوارد ، کەلەکەیان هەستا ، ئاویان خواردەوە لە ژێر سێبەری دارتوویەك خەوتن ، وەتمان حەز دەکا بیان لەوەڕێنێ ،جوابی

نادەنەوە " گای بەدەنگی نارِوا " گـایەکانی جێ هێشت ، بـۆ لای سۆفـی داگەڕا • بەخۆی دەنازی ، ئەو رۆکاری کردووە• بەوکارە دڵخۆشە، گەرچی گایەکان جوابیان نەداوە، وەسەرخۆی نە هێنا ، لینگی لێك بڵاوکردوون • وەك پاڵەوانێك دەڕوا ، پیاوی مەزرا ، گالەوەڕێن ! لـە ئـاواڵـەکـانـی نامێنێتەوە، بگرە بەکار ترە، قسەکانی میرزا وسۆفی وەبیردێتەوە :

- وەتمان ! ئازایە ، ئاقڵە ، کاردەکا •

سۆفی تەشوێ بەدەستەوە ، خەریکی گرێی باسکێشە ، دارەبووزویشکە، رەق وقرچ هەڵاتوو ، تەشوێ دادێنێتەخوارێ ،لەبەرپێی لەدارەکەی دەدا ، تەڵەزمێکی لێ هەڵدەستێنێ ، تەختی کەڵاشەکەی لەسەر دادەنێ ، یەکی تر ، بەوجورە کار دەچێتەپێش •

هەتاتەشـوێ یەك دادێنێتە دارەکە، نرکەی لێ بڵیند دەبێ ،نرکەلـە دەروون رادێ •

وەتمان گەیشتی ، گازی کرد :

- ماندوونەبی مامە !

سۆفی : - بۆخۆت ماندوو نەبی رۆڵە گیان !

وەتمان :

- گایەکان خەوتن مامەسۆفی ، ئایئای مامەسۆفی ! قاچت ! قـاچـت نەبلی !

سوفی : - نارۆڵە مەترسە، مەترسە ، دارەکە دەبڕم، وەرە ئەولایەباپڕیشك و لەتەدارت وێ نەکەوێ •

وەتمان لەسەر سەکۆکە هەڵتووتەکا ، سۆفی گرێ داری هێناوەتە حاڵ ، خەریکە جێ بەجێ دەبێ •

* * * * * *

باسکێش ساف و سووف بووە : ، تاشراوی سەرگرێ کانی لە دوور ڕا

دیاره ، خەت خەت و بەنەخشە، وەك نووسرابێ ٠ جێی پاشبارە و شیلەپەی بە برغووكون كرد، بەنووكی مكارە ویێیان كەوت، ، گەورەی كردنەوە ، چوار قولینچك دای برین ، بەڕادەی پێویست، لای پاشبارەی دادا ، لای نیری بۆ سەرمژانە كون كرد ٠ دووكون بەمابەینی قولانجێك ٠

دار دەندی سەروبن كرد ، بارەكەی دۆزیەوە، لەهەوەڵ را بۆ دەندی بریبۆوە ، چوار پالووی كرد ، پێوای ، نووكەكەی تاشی ، گاسنی تێكرد ، كونی شیلەپە وپاشبارەی دابڕی ٠

كۆلكە قەیسی رەنگی خەنەیە، سوور، نەخشین، دەندەكەزۆر جوان هاتۆتە دەرێ ، سۆفی دارتاشی لەبیرنەچۆتەوە٠

شیلەپەی دارەسێو دەتاشێ بەكەیفی نیسە، پێی باش نیە،دەكەوێتە سوراغی پاشبارەو دەستە كەوشە، ئەوان لەچناری جەوهەردارن ، ، قایمن تەڵەزم نادەن ، لووسن ، دەست دەپارێزن ٠

لەكاری وان سەرخۆشە زووتەواوی دەكا ، تەنیا بەڕوولە ماوە،دەند و باسكێشی بەسەركرد، شیلەپەی بەبرغوو كون كرد، بەڕوولەی لێ دا ، لوولێنەیەكی ئاو پێداكرد، هەر مبارەكی دەوێ ، ئاموور عەیبی نیە، نە شەیتانی نەڕەحمانی ، نەخوار نەهێس ، نەرژدەنەماڵ وبابەتە٠ دەند و باسكێش وەها جووتە مووی نابوێرێ ،گاسنی بەسەر كرد،هەڵی پەسارد و لەدوور راچاوێكی لێ كرد بەچاوی " گاكرین "

" وەتمان " لەسۆفی دا غەرقە، بەدڵ خۆشی دەوێ ، بەئازای دەزانێ، پێی ئاقڵە، پێی بەسەلیقەیە، روولە سۆفی دەكا :

ـ مامە سۆفی ! تۆئاق ئاقلی ، تۆكولی چاكی ٠

سۆفی : ـ بارەكەلا وەتمان ! تۆش ئاقڵی ، تۆش كوڕی چاكی ، هەڵێ سەرێك لەگایەكان بدە و وەرەوە، نانی دەخۆین ، زووبە كوڕانم،هەزارساڵ بی ، عەمە درێژ بی ، دەبڕوكوڕانم ! ئازا ، ئازا٠

" وەتمان " قوڵەداری بەدەستەوە، هەڕای كردە لای گایەكان ٠

گایەکان لە جێی خۆیانن ، نەبزووتوون ،بەپەلە گەڕاوە۰
سۆفی دەست وچاوی شوت ، کەوڵی لەسەر سەکۆراخست ، جامێکی دۆ لە دۆدانەی بەتاڵ کرد ، کولێرەی پەنجەکێش ، پەنیر، لۆرك سفـرەی رازاندەوە۰
سێ چوارهێلکەی لەسەر ئاور دانابوو ،ئەویشی هێنا ، گەرم گەرم ، دەست نەیدەویرایە، دەنکێکی هێنادەرێ ،لەسەرکەولەکەسووڕاندی وەتمان هەرای کرد :
ـ مامە سۆفی ! خول خولە دەسوولێنی ۰
سۆفی : ـ ناکوڕم ! بزانم کولاوە یان نا ، ئەگەر کولابێ باش دەسووڕێ ۰
وەتمان :
ـ مامە گیان ! کایەی پێ بکە، بی ۰۰۰ بی ۰۰۰ سوولێنە
نانی نیوەڕۆ بەئاسوودەیی خورا ، سۆفی کەوڵی پێچاوە و وەلای نــا ، راکشا سەرخەوێك بشکێنێ ، وەتمان یاری یاری ڕۆیەوە بۆلای گایەکان۰
" سۆفی " دارنیری راکێشاوە، دارە چنارە، پێوای ، بـەمشلر بڕیەوە ، ئەوسەرئەوسەری پەل کرد ، ڕەندە وکوشتەری پێداهێنا ۰ تەلاش ، تەلاشی هەڵ وێزندراو ، یەك بەدووی یەك دا لەنووکی ڕەندە ولەکونی تیغە دەکەونە خوار، بەرپێی سۆفی کۆیەکی تەلاش لێ یە، هێندیك بـۆر و بەعزێك سپی ، لوولە دەبن ودەکەونە سەریەك ۰
سۆفی، دارنیری واتاشی وەك بەخرتی گەڕابێ ، حەولی ئەوەیە هەر دوو لای بەقەد یەك بێ ، ملی گا نەئەنگێوێ ، خوارنەبێ ، هێندەشی باریك نەکا ۰
لەشەش جێ یان بورغی لێ دا ، چوار کون بۆکەڵەوە، دووکون لەنێوە ـ ڕاستی نیرەکە، بۆنیۆنیرە، گاگێرە وەشی بۆدانا ۰
نیرسازە ، کەڵەوەوبەن کەڵەوە، قایش وبۆسە لەمێژە لەسەرهەرزاڵن ، ئەوانی هەیە، لەدڵەخۆی دا دەڵێ :

تایبەت ترین بنکەی کتێبی کوردی
کوردیکا
@kurdica

- سبەینی زوو بە هەویای خولای دەچمە جووتێ ، سالْ درەنگە ۰۰۰۰۰۰۰ ئێوارەیە، نیسێ بەسەران کشاوە، گاتیێرن ، وەتمان بەکەیفە،سۆفی لە و کارەگرانە بۆتەوە، ماویەتی کالّە هەلّبەستن، جووت ، کالّەی دەوێ ، جووتێك بۆخۆی ، جووتێك بۆوەتمان ۰

هەرا لەوەتمان دەکا :

- کوڕانم ! وەرەوە، دەی زوو کوڕانم ! وەرەلێ یان گەڕێ کارم پێتە۰ دو و ڕۆژە زوێلّە چەرمی لەئاوناوە، وەك مۆسکی بەهاران نەرم وشل بۆتەوە ، بەچەقوو لەڕای دێنێ ، چوار لەت ، دوویان بۆ وەتمان ، دووی دیکەبۆخۆی وەتمان هاتۆتەوە، سۆفی بن پیلی دەگرێ ، لەسەر سەکۆدای دەنێ ۰ لەتە چەرمی لەژێر پێی دەنێ ، قالبی دەگرێ ، قەراخ وبیجاخ وخوار خیچی چە رمەکە بەنووکی چەقۆ رادێنێ ، کونی دەکاوبن بەنی تێهەلّدەکێشێ ، پاشان بەسەر بەن دەیچنێ ، بۆهەرلینگەکالّەیەك دووئالّقەی بەن لەخوا ر گوێزینگێ دادەنێ ، دووتالْ بەنی جۆی بۆوە لەسەربەن ،لەوئالّقانەرۆدەکا، ئەولینگە تەواوە، ئەوی دیش هەروا ۰

کالّەی وەتمان ، پڕبەپێ یەتی بەنی لێدەکێشێ ،پێوەیان هەلّدەبەز ێ وە تمان بەکالّەی تازەوە قلەی دەکا ، کە لاشەکانی لەبن هەنگلّی دایە ، وەك دنیایان دابێتێ ، بۆنیشان دانی کالّەکانی بەرەومالْ دەبێ ، ، بێ خەیالْ وسووك چەشنی پەلەپووش ، بابردەلّەیەکی زیندوو، بەهەلاتن ، جارجاریش بەهەنگلّە شەلە، ڕوومەتی وەك خاشخاشکی سوورن، بە ڕێ و ە هەرادەکا :

- مامە سۆفی ! هۆی مامەگیان ! سبەینی دێمەشێو بلین ، زوو، زوو، نان دەخۆم ودێم ،باشە ؟

سۆفی : - باشە رۆلّە گیان ۰

سۆفی چاوی لێ یەتی ،هەتانیزیك مالّەخۆیان ، دنیای منالّی دەروانی منالّی خۆشی هەروابوو، مندالْ وەك گولْ وایە، بەبایەك دەژاکێ ، ، بە

چۆڕە ئاوێك دەبووژێتەوە، سۆفی هەناسەیەك هەڵدەكێشێ و دەڵێ :

- ئاخ ! چ زوو ڕۆیی ، چ بێ مەودا ، بەهەڕەمە، وەك خەونی ناخۆش ، ڕاپەڕین لەوخەوە، لەوكاموسە تێ میسك وئارەقەی سارد،تاوتێ ولێو و لیچ هەلاّزرانی پێوە بوو.

- بابچمە لای گایەكان ، هەتاماوم كاردەكەم، بادنیاش وەك خەون ، خەونی ناخۆش ، چاوگەڕم بوون و ڕاچەنینێك بێ ، پارشێوی گایەكان دەردەكەم ، تێریان دەكەم ، تاوهەلاّتێ جووتی دادەبەستم ، .

* * * * *

سۆفی خەریكی جووت دابەستنە، لەولا ولەولای زەویەكەڕاهەرەوەزچی سەروەدەر دەنێن، سۆفی سەری سوڕماوە، قەرارێكی وای نەبوو، بەكەسی نەكوتووە، ئەی چۆن ؟

كێ ئەوكارەی كردووە ؟

هاتن و هاتن ، ئەوەی جووتەگایەكی هەیەلەوێ یە، حاجی جووتەكانی ناردووە ، بۆخۆشی هاتووە، دێتەلای سۆفی ، سلاّو وماندوونەبینی رووی تێدەكاودەڵێ :

- سۆفی ئەو هەرەوەزە، من پێتم نەهێناوە، خەڵكەكە بەمنیان كوت منیش جووتەكانم نارد، حاجی ژنیش هاتووە، لەماڵێ خەریكی كێشت سازكردنە، گایەكانت خێربدەنەوە، گای چاكن ، پێم خۆشە،سەودایەكی باشت كردووە.

جووت دابەسترا ، هۆگان دامەزرا ، هەلاّیەكە خۆشەوەنەبێ ، زەویان لە فرچكان گرتووە، لەهەموو لایان ڕاهۆهۆیە، جووت خۆشە، شیلەشێو نیە ، بەلاّم ناش بێتە كالّەشێو ، گڵ هەڵ دەوەرێ گاسن قوڕی دەگرێ .

جووتێر شێوەكە بێ پەلەدەكێلّن ،بەدڵ سۆزی ، جووتی خۆماڵی ،

خەڵك بەمەیلی خۆی هاتووه ، بەڕوودانەکەوتوون ، سۆفی لەخۆشیان دڵی پڕبووه، چاکەی سۆفی لەچاوان داماوه، ئێستاش لەسەردڵانه، ، لە بیر نەچۆتەوه، فەقیری گولی نەکردووه، ئەو هەرەوەزه هێندەی دی سۆفی زیندوو کردەوه ، تێگەیشت خەڵك قەدری دەگرێ ،حاڵی بوو پیاوەتی کاری خۆی کردووه ،بەتایبەتی گایەکانی خۆی پێ کارخۆش وتوند وتوڵن ،دڵی بەوەش خۆشه ٠

وەتمان گەیوەتی ، لەپەنا سۆفی ، پێ بەپێی گایەکان دەڕوا ،گاسن دڵی زەوی هەڵ دەدڕێ ،گڵ لەبەریەك هەڵدەوەشێ ،بەهەر دووك لای دەندەکەدا دێتە خوار ، شیلەپە ڕێژه، زەوی بووره بۆشه، گاگیری نیه، باڵندە و سێروو پۆل پۆل ودەستە دەستە ، شێوەردی تازه دەپشکنن، شێوی نوێ ڕەنگی مێخەك دەدا ، بۆن خۆش ، بۆخاو، بۆنی گڵەسوور، بۆنی ئاشنای لەمێژینه، دەنگی هۆهۆ، هۆوەحەوەرەوه بابم ، دەنگە دەنگ ، تەقەی نەقیزه، زرینگەی مەساسه، شەقەی خەرەزەن ،سۆفی مەستی سەرکەوتن کردووه٠

وەتمان دەلی :

- مامە سۆفی ! شێوەکه هەموو دەبلن ؟

- تەواو دەبێ ؟

- ئەی پاشان شێونابلی ؟

- مامە سۆفی ! کالە کالەکانم لێ ناستێنیەوه ؟

سۆفی باوەشی پێداکردووه ، وەتمانی لەئامێزی گەرمی داشاردۆتەوه ، دەلەرزێ ، دەکوڵێ ، لەتوپەت بەگریانەوه دەڵێ :

- نا ڕۆڵە گیان ، ناوەتمانە ئاقڵەکەم ! ئیدی شت بۆ هەڵ دەبەستم،کاڵەی دیش ،هەمیشه ، هەمیشه ٠

وەتمان :

- مامەسۆفی ! عەزه دەیکوت، خەلەش دەیکوت ، ئەتۆ باوکت نیه،سەلە

خۆلەی ، کایەت لەگەل ناکەین •
- مامە سۆفی ! تۆ باوکی من دەبی ؟
- باشە مامە سۆفی ؟
سۆفی : - ئـەرێ کوڕم ، من باوکی تۆدەبم ، تۆش کوڕی من ،ئاخە ••ر• منیش کوڕم هەبوو ، کوڕەکەی منیش وەك تۆ، دەستی چووکە بوون، رەز ا خۆش ، چاو رەش ،سەرخڕ، ئەرێ کوڕم من باوکی تۆ دەبم ، هەمیشە ، هەمیشە •

لەمێژە سۆفی و وەتمان خافلاّوون ، حاجی حەمە دەستی کردووە بـە زەوی کێلاّن ، گایەکان بەگای کاری دەزانێ ، جووتیێر نایان گاتـێ ، ئامووەرکە خۆش دەستە، هێس نیە، رژدنیە، مالّ نیە، بابەتەو حاجی لـە هەمان رازی یە •

٩

مانگی گەلاوێژە، شەودرەنگانە، ئەستێرەیەك یەك رادەخۆشن،بەرەبە بەرە ئاسمان لەچاو تروووکان دەکەوێ ، رێی کاکێشان چۆل وچۆلتردەبێ .

سیوەیل دیارنیە، زووزەنەبێك راخوشی ، هەوافێنکە،شیبا هەلـّـی کردووە، مەڕشەوبەکێوە ، شوانە تەنیایە، لەئەستێرەی لەیلی ومەجنـوون دەڕوانێ ، چاوی لەئاسمان بڕیوە ، دوور دوور دەڕوانێ ،کۆوتەرازوو ، حەوتەوانە، ئەستێرەی ورد و دوور، ئەستێرەی گەش لەدلـّەخۆدا دەلـّێ :

- خوایە ئەستێرە چیە؟

- دەلـّێن ئەستێرەی " لەیلی ومەجنوون " سالـّێ جارێکی وێك دەکـەون ، لەوکاتەدا بلـّێی بیان بینم ؟

- بیستوومە! لەخۆڕانەیان کوتووە! دەلـّێن ، لەو وەختەداکە " لەیلـی و مەجنوون " دەگەنە کن یەك ، یەکتر لەئامێز دەگرن ، هەرکەس بیان بینێ هەرمەجسوودێکی هەیەتی حاسلّ دەبێ .

- سەیر دەبوو بیان بینم!

- ئەرێ بلـّێی وابێ ؟

- بیستوومە مەجنوون شێت بووە ! شێتوولکە ! رەنگە وابێ ،ئەمن چاك

@kurdica

لەوەی دەگەم ، رەنگە دەست کورت بووبێ ، لەیلی کچە دەوڵەمەند بووە و مەجنوون کوڕە فەقیر ، بەیتە کەشیم بیستووە •

- مەجنوون ، حەرەب بووە، یەکی رەشی لینگ درێژی قوون هەڵدڕاو، گێژوحۆل ، وەك کەڵ هەڵی هاویشتبێ ، لەق و لاواز ،پیاودیبایەی زەندەقی دەچوو !

لەبەیتەکەی دادەڵێ : - هەردەچوولەبن کەندەڵانی ئاودر وخڕو دۆڵان رادەکشا ، جاری وابوو کەندەڵانی بەسەردا دەڕووخا ، جاری واش بووە چووە لەنێو مارودووپشك وداعباوماعبایان راکشاوە، هێندەرەش و چرچ و رەق وتەق بووە ، ماریش پێوەی نەداوە !

- جا باشە حەمری نەمێنێ ، سەدکەس ئاشق بووە ، خەڵك حەتر و گوڵاوی لە خۆی دەدا ، مێخەکی لەباخەڵی دەکا ، دم وچاوی دەشوا ،لفکەی شەدەی بەردەداتەوە، خۆقیت وقۆز دەکا ، بەڵکە کچەتیوئاشقی بێ ،دڵی نەرم کا ، دەبوو خۆی بۆلەیلی شل کا گوڵی لەلاسەری چەقێنێ ،ئاوابەڵکە لێی رفاندبا •

- هیچ نەبا ، دەچووم خۆم لەپەنا پیاوێکی گەورە، وەك میرزاداویشت دەیجا حەولێکی هەربۆدەدا •

- ئای رەنگە مەجنوون کەربووبێ !

- ئەرێ بڵێی ئەمنیش وام لێ نەیە ؟

- بەخولای میرزا نەمگاتێ ئەمنیش وام لێدێ ! لەوخڕودۆڵەی داون دەبم ، ماریش پێوەم دەدەن ! تووکی سەرم بادەیبا ! کوڕە میرزا پیاوی درۆیەنیە ، شەرمیش لەمن ناکا ، بۆم دەستێنێ دنیاو حالەم خرابێ ، ئەدی هاتو و جوابی میرزایان نەداوە ؟

- کوڕە حاچۆن جوابی نادەنەوە ؟

- حەڕەب دوای خۆشەویست وئیمامەکان وهێندێکی دی ، کواپیاوی وەك میرزایان بووە ! میرزاکەڵە ، دیوان دڕە ، نێرەپیاوە•

- جادای دەنێم ، داروبەرد گوێی کەڕبێ ، خولاّئەو ڕۆژەی نەهێنێ وانەبوو، میرزاش چی پێ نەکرا .
- دەیجا خۆئەمن نەبوومە ئەومەجنوونە گێلە، وەلاّهی شەرت بێ ، مۆرە ی محەممەدی ، خەنجەرێکی لەسەر دڵی ئەوهەتیوەی دەم ، حەیاتی ڕەشی لێ بستێنم .
- کوڕە جاچۆن ! ئەدی ئەدی ، قەت دەچمە بن کەندەلاّنان ! نەوەلاّئەوەندەم پێدەکرێ دەزگیرانی خەزاڵ ، هەرکەس بێ ، بیکووژم .

لە لای ڕۆژهەلاّت "کاروان کوژە " سەروەدەر دەنێ ، جوانە، لە دڵی شوانەدا ، وەك چاوی خەزاڵ جوانە، نانا ناگاتە چاوی ئەو ...... کاروان کوژە موچوڕکی پێداهێنا ، لەتەمەنی لاوی دا بەژەکی ژان وژاراوی ئیحساسی سەرکوت کراو مێژراوە.

ئەوین ، شەو وخەو ، شەمی شپرزە وشێواوشلەژاوی تەمەنی ئەویان ، پێ شێل ولەجەرکردووە، بەقەد هەودایەك مووی کاڵ هومێد ، ئەو شەمە ی ڕاگرتووە، ئەوبپسێ ، ئەویش لەسووتان دەکەوێ .

لەئەشکەوتی سەرەوەی شاخ "مارێك " دەخوێنێ ، ماری توولەیە دەنگی جوولاّنەوەی بەرخەبەی مەودای دووری شاخ دەبڕێ ،وەها نەرم دەخوێنێ کەس وەهمی پێوەدانی ناکا ، نزم و ئارام ، نەرم و نەوی،ئاشقەیە هەرای ماشقە دەکا ، دەڵێی ئارەزووی لێك هالاّنی کردووە، لێك هاڵین و و پاپووکە بخۆنەوە، هاواری مارێکی توولەی تەنیایە، لایەلایەی نیوەشەوە بانگێشتنی باوەشی ئاوەلاّیە بۆخەو، . بۆقێك دەقرێنێ ، بابردەڵەیەك خشپەی دێ ، وەهاسووکە، شیبا دەیرفێنێ ، پۆلەگراڵکێك دەلەرزێنەوە، سریوەیەکی ویشك وسەبری لێ هەڵدەستێ ، قانگ لاّشك سیرەیەکی مات و خنگاوی لێدێ ، دەنگ لە باوەشی بێدەنگی دائارامی گرتووە.

بەرزایی حەوشەمەڕ، گابەردێکی زلەی لێ یە، لایەکی بەردەکەپنج پنج ومۆر مۆر خەنەتیلکەی گرتووە، شوانە دەستی بەسەردادەکێشێ،هەر

دەستی لەپۆلێك خەنە تیلكەگوێستەوە، ساردایی بەردە كەهەست دەكــا ، بەرد گەرمای رۆژی لەلەش چۆتە دەرێ ، سارد ورەقە ، ئەوبەردە گــەرچـــی ساردە، بەلام زۆر شەوان لەشی هیلاكی شوانە، لەپەنای دا حەساوەتەوە ، گابەرد بەسەر حەوشەكەدا سوارە، مێگەل وەك بەری دەست لەبەرچاوێتی ·

یەگ ناگا ، چوارپێ یەك دەنووزێنــێ ، بزنە سوورمس دەرەوێتەوە ،

شوان هەستی پێی كــرد ! قوت بووە ! لەپی دەستی لەپەنا شلكەی گوێی راگرت ، خشپەی پێ جارلەگەل جار، هەنگاو بەهەنگاو نیزیك تر دەبــێ · یارە مچوركی پێدادێ ، ئەندێش دەكا :

- بلێی چ بی ؟ ! چ كەس بێ ؟ ! بۆدێتە لای من ؟ ! بەو نیــوەشـەو ە رێگای هەتلە كردووە ؟! بلێی دزنەبێ ؟ ! خوابكاچەتەنەبن ؟ ! بەرە بــە بەرە هەستی پێ دێتەپێش ، چوارپێ هـرووژمیـــــان برد، چەق و لــوور و غەلەبایی ، ترس پەرەگرە، خەریكە سواری شانی بێ ،لەدلە خۆی دادەلێ :

- ئای ئای لەمنت نەكەوێ ! ئەتۆ پیاوی شەوی ، ئەتۆ وترس !زۆر جـــاران مەرت شەو بەكێو كردووە، لەزۆر ئاوانت داوە قولاپەت تەرنەبوون،بابێنە پێشێ ! یاخولا بـــــەمنی دەدا ، یابەوان ! ئەوگۆپالە ! خەنجەرەكەم ! كەل لەبەرشان وباهۆم خۆناگرێ ·

- شەكە خەزال ! جاچۆن دەیدەم بەخەلك ! نابەخوائەو هی خۆمە،لەبــەری دەمرم ، لەگەلی دەمرم ، مەرگم رەپێشی مەرگی كەوێ ، " گورگ هــاتــوو ە گوێنی بخوا " شــەكە چاوبزەكەی خۆم ! نەرم ونۆلەكەم ،حەوت ســالــــت وە دوو دەكەوم ، مەگەربمرم ! دەنا بەكەست نادەم ، بت بەنە گــەرمێنـــێ دەتدۆزمەوە ·

چەتە لە سەگەكان بێ حەیاترن ، كەربەپللار داوێن ، مل هـــورن ، بۆگەنیان دێ ، پیاو كوژ، بێ شەرم ، رووهەل مالاو، بێ شەرەف ، بــێ ئابروو ، پــیاوەتی لەزاتیان دانیە ، خوانەناس ، بێ بەزەیی ، كێــوی ، هەست و ئیحساس لەوانە دامردووە ، پیاوەتی تاراوە، خۆیان دەوێ ،

قازانجی خۆیان ، بەشەرییەت کۆچی کردووە• چوارپێ چیان پێ ناکرێ ، چەتە دێنە پێشێ ، خەریکن گەمارۆی مەردەدەن ، کایە بە قازانجی ئەوان دەچێتە پێشێ ، مەودابەر تەنگە ، دڵ تەنگە ، کات حەستەمە ، هەرپشوو و هەناسەیەك چاوەڕێی رووداوێکی سامناکە ، شەرگە بەرتەنگە و حەریف بێ ئامان •

هەرایان لە شوانە کرد :

- کوڕە هاوارێ نەکەی ! دەنا دەکووژرێی !

یەکێك بەتەنی هەرای کرد ودەستووری دا :

- دەست و لاقی ببەستن !

شوانە وەختی بەرتەنگە ، لەکەمترین کات دا دەبێ ساخ بێتەوە ،

- هاوار بکەم ! دەنگم بەکوێ دەگا ؟

لەدڵە خۆیدا کوتی :

- ئەوان زۆرن ، تفەنگیان پێ یە ، لەگیانی خۆیان بوور دوون ، گاڵتەنیە ، کێشەی مان ونەمانە ، دەبێ بیان خافڵێنم ، بەهەربارێك بێ ، بەشمشاڵ ! خەزاڵ لە شمشاڵەکەم دەگا ، بەڵکە نەخەوتبێ ! تانووتی لە خۆی دا ، ئازایەتی پشوویەکە ، نەکەی !پیاوەتی لەدەس مەدە ، ئابرووت دەچێ ، لەلای خەزاڵ ! لەلای خەڵك ! وریابە ! خولا لەسووڵتان مەحموود ی گەورەترە •

یەکێ سمێڵ ئەستووری چاو دەرپەڕیو ، هاتە لای :

- کوڕە دەستت بێنە ! چورتەت نەیە ! لێوت برینجەی بکارسارد ت دەکەمەوە !

شوانە خۆی فەقیر کردووە ، بەپاڕانەوە دەڵێ :

- خۆکەس لەو وڵاتە باشاروونا کا ، ئەمنی رەبەن چم لەدەست دێ ؟ چم پێدەکرێ ؟

- خۆمن باڵم نیە ، بۆچی دەستم دەبەستی ؟

- هەڵاتم ، جووڵامەوە، هاوارم کرد، بەوتفەنگە بم کووژە،بەڵام !
سمێڵ ئەستوور کوتی :
- بەڵام چی ؟
شوانە:
- تەنیا تکایەکم هەیە ! دەستم مەبەستن ، ئەوشەکەخەزاڵەی لە پەنام کەوتووە، هی خۆمە ، خۆشم دەوێ ، خووم پێگرتووە،لێم گەڕێن هەتا ئێوە کەمێك شیر دەخۆنەوە، تاوێکی شمشاڵ بۆ لێدەم ، لەساوایی یەوە لێم جیانەبۆتەوە، خووم پێگرتووە٠
چەتەیەك قاقا پێکەنی وکوتی :
- " گاڕانیان بە خڕەوە دەبرد لەمانگا بەڵەکیان دەپرسی "
- دەی باشە ، هێندە مەڵێ ! زوو بە٠
شوانە ، لەوەی دەگەڕا ، ئاخر هومێدی هاوار بەشمشاڵ بوو٠ لەباخەڵی دەرکێشا و رووبە ئاوایی تێی تووڕاند، بەهەموو هێز وتوانایەوە،هاواری دەکا ، شمشاڵی وەزمان هێناوە٠ هاوارە، هاوارە ، بەرە، بەرە، وەرە ، وەرن ٠٠٠٠٠٠٠٠
چەتە سەریان سوڕماوە، ئەو هەتیوە دم رووتە چەندە وەستایە ! !
گوێیان بۆ شل کردووە، لەبەرەوە شیری هەڵدەقوڕێنن ٠
شەوی رەش پۆشی بەسام ، شەوی رووناکی بڕی تاوتەرێنی تیشکە خنکێن ، کانگای دڵ رەقی وبێ بەزەیی ، هاندەری زوڵم، داپۆشەری جەور٠
سیرە وقرچەی ترس ، خۆف بەدیاری دێنێ ، خۆف لەناخی دەروونی شەو، شەوی درێژ گەرووی ئەژدیهای رەشە، مۆتەی شەو پەرەگرە، گەرووگرە ئەژدیهای ترس ،بەهاشە هاش ولرفە لرف ، بەژنی نەمامی شلك وساوای غیرەت و پیاوەتی رەپێچەك دەدا٠ لێی دەهاڵێ ، بەها لاوی پشووی نەمام دەبڕێ، پەساپەسا هومێد کزدەبێ و هیوا دەتۆرێ ، غیرەت جێی

کوردیکا @kurdica

لێژ دەکا ، لەرزی ترس حاکمە وترس بێ رەزایە •

ویست و داخازکەمە، لەحەندی نەمان دا ، تەنیا خالێك !خالْ و هیچی تر ، هیچ لەجێگای تەوا و، هیچ لەمیراتی هەموو• بادنیا برووخێ، زەمان راوەستێ ، کێو شەق بێ و خرودۆلان دارمال کا ، دەریا ویشك وبێ ئاو ، دارستان بپرووکێ و گەلابابیبا ، خونچەسیس وگول پەرپەرکرێ ، مەرساف لەسافێ بەتالان بچێ ودنیا و بە پەندی سیای هەلێنێ ، تەنیا ئەوخالە راوەستاوبێ ، ئەو خالەی کەخالەکانی تر لەپەنای ئەو ،بەبۆنەی ئەو ، بەبۆنی ئەو ، بە بوونی ئەو بەردەوامن •

ئەوخالە ئەوتەنیاخالە " ئەوین " ئەوینی پاك وبێ خەوشە هەرئەو ئەو ینەی لەپشووی شمشال دا سیحردەکا •

هاواری شمشال نیە، هاواری ئەوینە خۆدەنوێنێ ، ئەوین نامرێ ، نابەزێ ، ناشکێ وسەرکوت ناکرێ •

عیشق واوەی عەقلە ، زمانی عەقل لەحاستی کەلەلایە، عیلم لەحاندی عاجزە•

لەوحالەدا ، مەبەستی ئاخرو ئۆخری شوانە ، رزگار کردنی شەکەخەزالە ئەوعیشقە مەجازی یەی کەدوو سالە ئامانجیەتی ، ئەوەی بیانوە بەلام گرینگە، ئەوەی تراویلکەیە، کەچی تینو وبەمەستی گەیشتنی بە ئاو بۆ لای دەچێ ،ئەو خالە لەدەم و چاوی شەکەخەزال دا خۆی نواندووە•

لەکاتی بلویر لێدان ، لەدلەخۆیدا دەلێ :

- ئـەو بپارێزم ، ئەونەجات دەم ، خۆی لەسەرگێرم ، خۆی بەسەرکێشم •

زۆری نەخایاند، لە ئاوایی دا هەرچی دەستی داری دەگرت بە شەنەوبێل ، خەنجەر، کەتەشیر وتفەنگ ، هەرچی وبەردەستیان دەکەوت ،هرووژمیان بەرەومەرهێنا •

شوانە زوو بەهۆی خۆی زانی ، دەنگی شمشالی بەرزترکرد، خرمە خرمی نال و بزماران ، لەدواهەناسەی ناهومێدی دا شوانەی مەستی

سەرکەوتن کردووە ، لەدڵدا دەڵێ :
- ئەگەر بمکووژن بەس نیە شەکەخەزاڵم رزگارکرد •
وردە وردەچەتە وەخۆ دێنەوە ، بەڵام درەنگە ! جێ بەبەرەوە نەمـــاوە ، دەرچوونیان نابێ •
سمێڵ ئەستوور کوتی :
- هەمووی فیتی شـــوانەیە ! حەیف ، بریا دەستمان بەستبا • ئەو مارە مردووە ریسەکـــەی کردینەوە خوری ، لەچی راوەستاون ! بیکووژن !
شوانـــە دەیەویست هەڵێ ، بەڵام شەکەخەزاڵ چی ؟
ئەو بەتەنی دەما ! رەنگ بوو بیبەن ، لاقی لەبەست چوو • لەپرتـــەقەی تفەنگێك هات ، شوانە خۆی بەسەر شەکەخەزاڵ کێشا ، ئەوجارتەقەیەکـی دی ، لەپەناگوێی ، خوێنێکی گەرم وگەش بە دەستی شوانە داهاتەخوار ، هۆشی خۆی نیە ، چاوی بڕیوەتەسەر شەکەخەزاڵ ، توندلەئامێزی گرتووە •
خـەزاڵ لینگە فرتەیەتی ، دووجاری زارپێك دادا ،خوێنی هەردووکیان تێکەڵاو ، چۆگەیەکی باریکی وەڕێ خستووە، زەوی ساردوبەیار خوێـن هەڵ دەمژێ ، زەوی لەمێژە خوێنمژە •
شوانە :
- نالاندی ، ئاخ خەزاڵ ! ئەوەرۆژە کەبوو لێی دەترسام • ئوغلەمەدەستـی پێکرد ، داروبەرد ئاوری لێدەباری ، شوانە بەرچاوی تاریکی تاریکە ، ئاگای لەخۆنەماوە •
چەتە لەپاشەکشەن ، بەقوونە شەڕ دوور دەکەونەوە ، گەمارۆ شکاوەوهـەوا گۆڕاو ، چەتەلەهەلاتنن •
" ئەولە " و " نەسە " لییان چێن ، بەدوویان دا دەڕۆنەپێش •خۆ لە عەرز دەدەن وتەقە دەکەن ، لەوبن بەرد بۆئەوبن بەرد •حاجی دەگوڕێنێ :
- لەحەمری منووکەوێ ! دەری نەکەن ! مولەتیان مەدەن ! مـــەودای سەر هەڵێنانیان مەدەنێ ، دز حیزە ، سواریان بـن ! هەلە وهەڵکەوتووە ،

لەو وڵاتە ناڵدارناڵ دەوەرێنێ ، باڵدار باڵ . هەی ! هەی ! هـەی ! ئاوریان لەسەر پشتی بکەنەوە ! روحمیان پێ مەکەن ! بیانکووژن ! وەك سەگ بیان تۆپێنن !

مەلا هەرایان لێدەکا :

- بابم وەرنەوە ، شەرعەن باش نیە وەدووی دزکەوی ، بەقوونی بابیانەوە ، هەموو رێگایان لێ مەبەستن ! باهەڵێن !

- حاجی بیان گێڕەوە ! پێم وایە شوانە برینداربێ !

* * * * * *

خەڵکەکە لەدەوری شوانە کۆ بوونەوە ، شوانە بێ هۆشە ، خوێن وەك کانی لە باسکی هەڵدەقوڵێ ، خوێن لەبەر پێی بۆتە دەڵەمە ، وەك لـەتـە جەرگ دەچێ ، مەیوە ، لیچقە ، شوانە رەنگی بەروویەوە نەماوە ، وەك جاوی گازر کراو زەردە ، ئارەقەیەکی ساردی لەنێوچاوان نیشتـووە ، شمشاڵەکەی لە لایەکی لەخوێن گەوزیوە ، سێ چوارکەس جەندەکی شوانە ، لەسەر کەلاکی شەکە خەزاڵ هەڵ دەپچڕن ، شەکە خەزاڵ منداربۆتەوە ...

قۆڵی شوانە بریندارە ، برین دیوادەرە ، گوللەوەباسکی شـوانـە کەوتووە ، چۆتە دەرێ ، کەللەی سەری شەکەخەزاڵی هەڵگرتووە . بـرینـی شوانەیان بەشەدەکەی بەست .

یەکێك بەسواری ، تەقڵەکوت چۆتەوە نێودێ ، چووە دارەمەیت بێنێ ، ، قوڵە نێردیوان ،چەپەر ، هەرچی هەبێ .

مەڕ لە حەوشە مەڕدا پۆل پۆل بووە ، بەتەقەی تفەنگ سەری لەبەریەك ناوە ، بەسێ چوارکەسان بە زۆری خڕی دەکەنەوە ، وەپێش خۆیانی دەدەن .

تەرمی نیوە زیندووی شوانە ، بەکەژوو لەدارەمەیت هەڵدەبەستـن ، بـەرەو ئاوایی وەڕێ دەکەون .

پارشێوێکی درەنگە ، سیوادی ڕۆژێ وەدیار نەکەوتووە، بۆنی بەیان دێ لەحەندە حەندی مەلابانگ دانێ دایە .

مەیدانەئەسپێك ماوە بگەنە دێ ، خەزاڵ بەخۆڕنین وقور پێوان بەپیریانەوە دێ ، بەبێ ئەوەی ئاگای لەخۆی بێ دەقیژێنێ ، دەگری و دەبارێنێ ودەڵێ :

- سەڵاو قەت کەسم نەما !

- دەی بابانم خرابوو !

- بریا دەنگم نەکردبا !

- زمانم بەبڕین چێ !

- جەرگم ڕەش بێ !

شوانە ، وەك خەونێکی ئاڵۆز ، لەت و پەت ، کەڕەت کەڕەت گوێی لەدەنگی خەزاڵ دەبێ ، جارجار گوێی لێیە ، دەیەوێ قسەیەك بکا ، بەڵام هێزی نیە .

خەزاڵ سەروبسکی دەڕنێتەوە ، دەی هاوێتەسەر دارەمەیت ، خۆڵ وخاکی سەر ڕێ بەسەری دادەکا ، زمان ڕەعەرزی دەخا ، سینگ دەکوتی ، هاواردەکا، پرچ و گەزیەی تێکەڵ بووە ، ئاوی لە ئاوەڕۆ دەرکردووە .

دەستی روو بووە ، پەتەی کەوتۆتە سەر ئاوێ ، خۆی لەتەپڵی بیعاری داوە ، هەرادەکا :.

یـــــارەی جوانە مەرگم ! شەرتە حەوت ساڵت کۆتەڵ بۆ بگێڕم ، شەرتە پرچی سپی لەماڵە بابم بهۆنمەوە ، شەرتە پاوان وقەدەغەی تۆ بە پنج و مۆر بەرمە ژێرخاك ، شەرتە دوای تۆحەلاڵی دنیایم لێ حەرام بێ .

" ئەولە " کە چاوەڕێی ئەو هات وهاوارەی لەخەزاڵ نەدەکرد ، وەك براوباب وخەڵکەکەی دی ، سەری لەوکارەساتە گێژ و وڕ ماوە ، لەپەنایەکی تێی ڕاخوڕاند ولێی ڕەبادا وکوتی :

- بێدەنگ بە ! هەی قەرەچ .

ـ زمانت گرێده !
ـ دەری بابانت خرابێ ! نەمردووە! برینداره !
حاجی ژن لەگەڵ سێ چوار پروپیری ژنی نێودێ ، گەیشتنێ ،خەزاڵیان قۆڵ گرت و بەرەوماڵ رەکێشیان کرد .

* * * * * *

بەری بەیانی بەر لەوەی سۆفی بگاتێ ، حەکیمیان لەسەرحازرکرد .
حەکیم برینەکەی برژاندەوەو بەستی ، حەکیم دەیکوت :
ـ برینەکەی زۆر نیه ، هیلاك نیه ، بەڵام خوێنێکی زۆری لەبەر رۆیوه ، دەبێ جەرگی حەیوانی دەرخوارد دەن ، خاوێن رایگرن برینەکەی وەبەن نەدا ، جحێڵە زوو خۆ دەگرێتەوه ، شوکور بەخێر گوزەراوه ، خودا داویەتەوه . خەزاڵ گویی لێ یه .... مات و بێدەنگه ، بەخۆی دا شکاوەتەوه .

* * * * * *

قاوەڵتوونه ، ماڵی حاجی وەك جێ بازاڕ هەر جمەی دێ ، شوانە چاوی هەڵێناوه ، دەستە دەسته ، ژن و پیاو دێنە لای .
ئی وایە ماچی دەکا ، ئی وایە دوعای بۆ دەکا ، بەعزێك هەواڵی دەپرسن .
شوانه رێز وحورمەتی پێدراوه ، بەچاوی رێزەوە چاوی لێدەکرێ ، وەك پاڵەوانێك ، وەك پیاوێکی گەوره .
حەیس و باس وبەیت وباوی شەوی تەقەکە لەئاوایی ودێ یەکانی دەورو پشت وەك بۆم تەقیوه .

کوردیکا @kurdica

باس باسی ئەو شەوەیە، دەنگۆ زۆر و زەوەندە، ئەوەندەی‌بیر رۆیوە ، هەرکەسەی بەجۆرێك ، هەموو چەشنە بۆچوونێك .

زۆر کەس پێیان وایە، شەوی تەقەکە خەزاڵ لە لای یارە بووە! خـۆی دزیوەتەوە !گەیوەتەوە مالێ وخەبەری داوە، کەس چی نەدیوە،هەرکوتەیە ، بازاڕی درۆ ودەلەسەگەرمە، شەو چەلەی شـەوانە و خەڵك لە تاریکیدا .

دێ و دەنگۆ ، دێ وبەیت و باو ، دێ و درۆ، جێی چووکـە ، مێشکی چووکە و فکری چووکە ، ئەوەی راست بێ بۆکەس روون نیە .

خەزاڵ چۆنی زانی چەتە لەسەرمەڕە ؟ بەکوێ دا ؟ چون ؟بەونیوەشەوە بۆنە خەوتبوو؟ مەڕ لەوسەری دنیایە، ئەولێرە !!

کێ شتی وای دیوە ! حەلامەتی ئاخرزەمانە !

" تری هەمەدانێ ، ئاردی خوراسانی "

دنیایەك پرسیار ! خەڵك سەری سوڕماوە ، کەس نازانێ چۆنە !

لەماڵی یای ناز، هەلایە ، خوری بەشانەدەکرێ ، سێ چوارێك لەبەرشانە دانیشتوون ، چەنەیان گەرم داهاتووە ، یای ناز ئەو قسانەی پێ خۆش نیە.

بەلام چ بکا لەماڵی ئەون ، کار بۆوی دەکەن ، هاتوونە بەرشانەی ئەو ،، گوێ نەخەوێنێ کارەکە ناکرێ ، یای نازکچە دەولەمەندە، ئـەوکارانە شارەزایە، دنیاش پێی دەوێ ، لەدەڵە خۆی دا دەڵێ :

ـ هەتا دەدرێن بابڵێن ، درۆ وبۆختان بکەن ، کەس ناچێ لەقەبری کەسەوە، ئاخری چـی ؟ دەچن لەبستە خاکێکەوە.

مامۆستا دەیفەرموو :

بۆختان لەقەتڵ گوناحترە ! ئەوەفەرمایشی بینایی چاوانە ماشەلاخولایە، هەربۆخۆت دەزانی ، ئاگات لەهەستی مارو مێرووی هەیە، کەس سەری لە کاری تۆ دەرناچێ !

(پەریزادە شەل) سەری داخستووە ، وەك مەکینەیەك ، خێراخێرا ، چەپکەخوری بەنووکی شانە دادێنێ ، دە نگێکی ویشك و کرەیەکی نەرمی

لـێدێنێ ، دەستی وەك بزووت هەڵدەسووڕێ ، راست وچەپ لێکی دەدا ، دەڵێی حەزیابە ، مێنەکەیەکی کۆن و چەور لە دەستی دا خو دەنوێنێ ، نەقیمەکەی پیرۆزەیە ، پیرۆزەیەکی رەنگ پەڕیوە ، پیرۆزەیەکی مــــردوو ، دیارە لەمێژە هەیەتی ٠

چەپکێك خوری سەرشانە داوێتــە نێــو بێــژینــگ بە هــەنا سەیــك هەنا سەیەکی بەدرۆ دەڵێ :

ـ چمان دی وچمان چاوپێکەوت ! دنیای زوو چەندخۆش بوو ،کوائەو غەم و دەردانە هەبوو ! خەڵکی ئەودەم ئاوە زۆرزان نەبوون ، بەخولای رۆڵــە گیان ! عەزەب بووم ، خۆم نا سیبوو تازە دەرپێیان بۆ دەکــردم ، کــێ لەوانەی دەپرسی ؟ ! لەوچۆم و دەراوانە ، لەگەڵ ئەو هەتیو مــەتیــوانە هەڵدەسووڕاین ، هەلووکێنمان دەکرد ، چەلێك هەمزەل ، هەڵوای بەشەقان کەڵەمستێـــن ، چووزانم ، بارە خوێ ! جاری وابوو با لە شڕو شاقەلی دەدام داو دەلینگم وەدەر دەکەوت !!

بۆ کەس هەبوو قسەیەك بکا ؟ خوانەکا ! کەس چی نەدەزانی ، خەڵك دڵی خــاوێن بوو ، ئەمن هەرپێم وانەبوو پیاو هەیە ٠ چ دڵم لـــێ پیس نەدەکردن ، ژنی ئەودەمی حەوتسالان لەماڵە مێردی دەبوون منداڵیــان نەدەبوو ، هی ئێستا جلکی بووکێنیان نەدڕاندوە دوو مەلۆتکان لەپەنایەك دادەنێن ، ملی دەگرن و دەیهێننە دەرێ ، ئاخر زەمانە ! دنیا خرا بوونە ! جرجاڵ نیزیکە !

رۆژێکی چوو بوومە لای مەلاژن ، کچەکێ ! ئەوەندە ژنی چاکە ! دوو رۆژ بوو پێی دەکوتم ، خات پەریزاد خێرت دەگاتێ وەرە سەرم لە خە نەدە، تازە بیسمیلام دەکرد ، دەگەڵ کوتم " بەدەستی من نەبێ بەدەستی ئایشێ و فاتمان بێ " مامۆستا دەنگی بڵیند کرد ٠ وەلاهی خولالەسەرم نەنووسی پێم وابوو دەیەویست دەنگە دەنگمان نەیە ، قسەی بۆ پیــاوێکی دەکرد ، ئێمە لەنێو ماڵەکەدابووین ، ئەوان لەسەر سەکۆ کە ، پێم وایە کتێبــی

بو دەخوێندەوە و دەیکوت ، لەئاخر زەمان دا جرجالٚ دێ ئـاجـووج و باجووجی لەگەڵە ، دنیای دەخۆن ، زۆر وردن ، حەوتیان لەبن چڵەنۆکێکی دا جێ یان دەبێتەوە ، و لاتێ خلاس دەکەن ، ئەوی هەبێ دەی خۆن ، چ نامێنێ ! شینایی لە ولاتی دەبرێ ٠

گوێ درێژەکەی جرجالٚی لەباتی تەرس خورما دەرێ ، ئەوەی خورماکە بخوا کافر دەبێ ، ئـەوەی نەیخوا لەبرسان دەمرێ ، بەعزەکەسێك ئەوانەی بەدینن ، ئەوانەی ئیمانیان قایمە ، تۆبەکارن ، ئـەوانـە دەچنـــە ، مزگەوت ، تەکیە وخانەقا ، دەچنە پەناچاك و پیران ، ئەوجۆرە جێ یانە ، ئەوان بەنوێژ وتاحەت دەژین ، خـۆڕادەگرن ، دەمێنن ، پاشان حەزرەتی عیسا دێ ، جرجال دەتۆپێنێ و دەڕوا ، بەدووی ئەودا محەمەدی مەهدی دێ ، چل سال حوکماتی دەکا ، گورگ و مەڕ پێکەوە ئاو دەخۆنەوە ، و لاٚت دەکەوێتە فەرعانی رسق و رۆزی زۆر دەبێ ، دنیا دەبێتە بەهەشت !!

دەترسم جرجالٚ نیزیك بێ ، کچەکێ بەشێتم مەزانن ، ئەوسەرەم لە ئاشی دا سپی نەکردووە ، حالەم زۆرزان بووە ، ئاخرزەمان دەڵێن وادەبێ ، دەوری مە وا نەبوو ، کەس چی نەدەزانی ، خەڵك ساویلکە وساکاردەژیا ٠ ئای بریا ٠٠٠٠٠٠٠٠ بریا ئەودەمی مردبام ٠ کچێ خۆچمان نەدەزانی ، جحێلٚ بووم ، چووبووینە گێلاخان ، سێ چوار دەستە خۆشکی خۆم لەگەڵ بوون ، نازانم چۆن بوو لێك هەڵبڕاین ، ئەمن پۆلێکم گێلاخە لەوبەیارە ی پەنامەزرای " شەنگە" ئەو سۆفی ئەحمەدەی خۆمان دۆزیەوە ،دەنگم نەکرد وەك خەزێنەم دیبێتەوە ٠ دەستە خۆشکەکانم چوونە شوێنێکی دیکە ، بە قەنەکێشێك کۆشم پڕکرد لەگێلاخە ، بژارچنم لەعەرزی رۆ دەکرد ، سێ چوارێکی بەدمیەوە دەهاتە دەرێ ، لەخۆشیان ئاگام لەخۆ بڕابوو ، کچەکان نەدیو ببوون ٠

ئاوڕم داوە ئەو سۆفی ئەحمەدە یاری یاری بۆلام دەهات ، ماندونەبینی لێکردم ، لەپەنام رۆ نیشت ، ئەمن هەڵتووتەکابووم ، هەر بەهێندم نەگرت ،

پێم چ نەبوو ، تازە هەرچی بووە گەردنی خۆش وئازابێ ، پیری هەرکمانی فەوتاندووە ، ئەودەمی زۆر قوشمەبوو ، دەتکوت بـــزووتـــە ، بـەلام خوا هەڵناگرێ بەحەدەب بوو ، وەهمی چم لێ نەدەکرد ، سەرم بەردابۆوە خەریکی کاری خۆم بووم ، لەنەکاو زریکەیەك لەرانم هەستا !! ئەوەندەی یـەك و دوو دنیام لەبەرچاوی سوورا ، کەوتمە سەر گازەرای پشتێ ، لاق ولەتـەرم وە دەرکەوت ، سۆفی هەروا دانیشتبوو ۰

هاوارم کرد مار! مار! شەنگە بمگەیە! شەنگە کوتی :

- راستەوە بە لانکەشکاو ، هەستە هەستە ئەو داو و دەلینگەت داپۆشـــە دەڵێی خەرارە کۆنی ، مارنیە ، ئەوە شەمن بووم لێم ڕەبادای ۰

هەستام وکوتم : حەمە درێژ نەبی شەنگە! بۆلێم ڕەبا دەدەی ؟

کوتی : - دەمەوێ چەقوولەم بەدەستی تیژ بێ ۰

مانای قسەکەیم نەدەزانی ، رانم بەقەت دووقرانێکی رش وشین ببۆوە ۰

کچەکێ حەیفە جوانان بشکێنی ، خواهەڵناگری گێلاخە کەشی لەگەڵ خرکردمەوە ، نەبام پێداهاتبوو نە بۆران سەبر سەبر بەرەومال بوومەوە ، ئەو قسەم بۆ دایکم گێڕاوە ، رووی خۆیی رنی و کوتی :

- دەی خۆ چی دی نەبووە ؟ کوتم : - نەوەڵلا جا چ دەبێ ۰لەوەیواو ە دایکم بابمی توند کرد دووگەزیان جاو بۆ کردمە دەرپێ ۰

ئەدی رۆڵە گیان ئەمە ئاوامان پرچی سپی هۆندەوە ، کچەتیومچەتیوی ئەوزەمانەی چەندە شەیتـــانن ، ئەوکچۆڵە سەر قژنەی حاجی حەمە ، ئێستا پێم وانیە خۆی ناسیبێ ، دەڵێن شەوی تەقەکە لەلای شوانەبووە ! چووزانم خواپێم نەگرێ ، خولایە گیان لەسەر منی نەنووسی زۆر شتـــی دیش دەڵێن ، ئیشا لا درۆیە ، بەڵکم ئەو درۆیەیان هەڵبەستبی دڵـــــی میرزای لێ سارد کەنەوە ، ئاخەر بیستوومە میرزا بە هەویایەتی ،خوا ئاگاداری هەموو شتێکە ، چووزانم شەیتان زاڵمە و ئافرەت جێی بـەقایە نیە ، هەتیوە کەش قیت و قۆزە ، وەك کوڕی قەراڵی فەرەنگ گول بەلابار

هەڵناگرێ ، شك دەپەڕێتە سەری ، ئێمەش لەتاریکایی داین ـ
ناز مچورکێکی پێداهات ، چی نەمابوو دەستێ بەشانە کون کا،وەك بێی زەرد بەلاّم زمانی خۆی گری دا ٠
پوورئامان تائێستێ بێدەنگ بووە ، بەمینگە مینــگ و دەنك دەنك وەقسە کەوت :
ـ ئەوە دەڵێی چی خات پەریزاد ! ئەو هەویرە ئاوی زۆر دەبا ،خۆتۆ دنیا ت دیوە ، دەروازەی شاران دادەخرێ ، زمانی خەڵکی نابەسترێ ، دنیابۆتە هەرچی پەرچی ، هەرکەسەی لەسەر هەوایەکە قسەی خۆمان بێ ولەنێوما ن دەرنەچێ ، وەبال بەستۆی کایرای وەلاّهی ئەمن بەش بەحالّی خۆم مـا م برایمی بەپیاوێکی گەریدە دەزانم دنیای زۆر قوونە کەو کردووە ،شـار و بازاران چووە ، سارد وسەودای ئەو وڵاتەی دەکا ، زۆرزانە ، بـــرێك لە بنەوە بڕە ، سووت وسەلەمیشی هەیە، ئای جارجاریش دەستی خەڵکـــی دەگرێ ، ئی وایە گای بەرنیری دەمرێ ، پەك کەوتە لێقەوماو ، زۆرکە س دەچنە لای دەستیان دەگرێ بابە سەلەمیش بێ ، حیلاج نیـــە ، کـاردێتە پێشـــێ ٠
بەوحالّە شەوە جار جار قسان لەکنە من دەڵێ ، بەدزیشی پێکـوتـــم بەلاّم قسە قسە دێنێ ، ئیدی قسەی ئەوتان بۆ دەگێڕمەوە ، مەیکەنە بەیتی بلە و بەردێکی لەسەر دانێن ، دەیکوت :
ـ ئەو چەتە و دز و درۆزنانە ، تێگرا ولێگراپان برادەری میرزان ئە و کارانە گشتی لەبن سەری ئەودان ، سەرتەریدەیە ، خراپە کارە دەس پیسە ، دەس کیسە، چووزانم شتی سەیری دەکوت ، دەیکوت لەحاجی بەرەق دا - چووە ، ئەی کچی نەداوەتێ ! حورمەتی نەگرتووە ! بە پیری یەوە نەچووە، هەڵبەت بۆخۆیان دەزانن ، قسەکانی بەدڵمەوە نووسا ، جاچاکە ئــە د ی ئەگەر وانیە میرزا لەچی دەگەڕێ ، چی دەوێ ! ئاخر مەزرای هەیە؟مەڕ ی هەیە ؟ ئاغایە ؟ کوێخایە ؟ چۆدارە ؟ چیە ؟ دەس بەگیرفانی داکا وڵاتـی

تایبەت ترین بنکەی کتێبی کوردی
@kurdica

بەدراوێ دەخنکێنێ لەکوێی دێنێ ؟ ! بەملك و ماشەکەی ! بەمووچە و مەزراکەی ؟ بەئاش وباغەکەی ؟ ! بەکام حاسڵ وداهات ؟

مام برایم دەیکوت : ـ میرزا خەڵکی دەس نیشان دەکا ، دایکە دزەیە ، چەتەی راگرتووە ، بۆخۆی پێیکەوتوون مەڕی رامەدەن ! دەیەوێ حاجی بترسێنێ ، چاوترسێنی کا ، هەرالەسەر خەزاڵە ، دەیەوێ بەزاوابەندی پچێتە سەرماڵی ، کاودان لەپاڵە خۆی دا ، لەتەڕی بخوا و لە ویشکی بخەوێ •

یای ناز وەجواب هات : ـ تۆخولاکەی پوور ئامان قەبری خۆت ئاورین مەکە ، ئەوحالەمە چاوی دەبینێ ، مام برایمی دەناسن میرزا ش دەناسن ، میرزا ئەوەندە بەحەدەبە سەر هەڵناهێنێ،جا تۆخولائەوقسانە حەیب نین ؟ میرزا چ پەکی بەماڵی خەڵك کەوتووە ، بۆخۆی دەوڵەمەندە، هەرئەومام برایمە جارێکی کوتبووی لە شاری ملك وماشی هەیە ، لەپێش دا پیاوی حکوومەت بووە ، قەت دەزانی ئەو پیاوە چەند بە خەڵکی یەوە ماندووە ! ئەو کوڕە سەغیرەی من بەنێوی میرزای شاگەشکە دەبێ ، رەنگە پێت وابێ دەیەوێ ئەویش بکاتە چەتە، ناوەلا پیاوی چاکە وچی لە باران دانیە •

کچێ ماڵت خرانەبێ کوا پیاوی وەك میرزا ؟ لاڵ بم یاخولا ،چەرچی وقوون هەڵدڕاو باسی میرزا دەکەن ، جێی لێرەنەبا حوکماتی سەت شارانی دەکرد ، ئەوجار ژن هێنانی چی ! کوامیرزا ژن هێنە ! جائەو کچۆڵەی بۆچیە ؟ ! دەس لەسەرشانی کچی شای دانێ دەیدەنێ ، میرزا ئەوانەی پێوە نانووسی ، پوورئامان ! دڵت نەگۆڕێ ، پێ یەکت لەسەرلێوی قەبرە•

پوور ئامان :

ـ وەلاهی ئەتۆش ناحەق نالێی ، بلێم چی رۆڵەگیان وەباڵ بەستۆی ئەو ، وایدەکوت ، بەسوێندوتە لاقانەوە رەش وشین دەبۆوە، دەجا لەنێو دێش ، تاریف تاریفی میرزایە •

خات شەرافەت :

ـ ئەمن نازانم میرزا چۆن پیاوێکە ،خەڵك دەڵێ پیاوی چاکە ، چ وە وە ش ناچێ چەتەبێ ، پیاوی خراپ دیارە ، ماڵم قەبرە نووری لەنێوچاوانی دەبارێ ، ئەوسەرەماش و برینجیەی لێ بۆتە نەخش ، مام برایم خۆشی ناوێ ، دەیانکوت جارێکی زۆری لە مام برایم داوە، ئازای بەدەنی شین و رەش کردبۆوە ، ئەوێ جاری شیربایی ئەستاندبوو، جامیرزا حەرام خۆر بایە چی لەشیربایی ئەو دابوو بڵێی پیاوی وا کاری ناشیرن بکا ؟

فاتە تەلاش دوێنێ لەسەر کانیە قسەی سەیری دەکرد، دەیکوت :

ـ خەزاڵ جندۆکەی لەبەردەستی دایە، ئەوماڵە بەجحێڵی وان !!! هەتا دەگەرێنەوە لەگەڵیانە ، شتیان پێدەڵێ ، ئەوجندۆکە ئاشقی خەزاڵ بووە ، قسەی لەگەڵ دەکا ، خەزاڵ نای بینێ بەلام گوێی لێدەبێ ، حاجی ژنیش بە جحێڵی ئەوەی لەگەڵ بوو، هەر بەوەش وا دەوڵەمەند بوون ٠

بابم بە رەحمەت بێ لەگەڵ مردووی ئێوە وای دەگێراوە :

ـ ساڵی گرانی یەکە ئەوەی برسیایەتی هێرشی بۆدینا ، دەرۆیشتە ئەودیو ، خەڵکەکە چی نەبوو، گرانی وردە وردە دەبووە قاتی ،ئێمەش وەتەنگ هاتین رۆژێکی دەستی دایکتم گرت و رۆیشتم ، ئێوە نەببوون ، بەخۆم وبە لینگی ژنێوە ، چووینە دێ یەکی قەراخ " هەولێرێ " بووینە کارداری ماڵێکی دەوڵەمەند ، گیرساینەوە و بووژاینەوە ، ماڵی چاك بوون ، پەنایان داین و باڵیان بەسەر کێشاین ، ئەتۆ لەوێ وەزگی دایکت کەوتی ٠ لەجیرانەتی ئەوماڵە دەوڵەمەندە ، ماڵێکی قاچاخچی لێ بوو ،ئەوکابرایە هاتووچۆی ئەم دیو و ئەودیوی دەکرد، ماڵی قاچاخی دەکڕی و دەفرۆشتەوە، بەبەرچاوی گەزمە ومەعمووراندا دەهات و دەڕۆیی کەس نەیدەکوت چ دەکەی ، ئەتوکێی ؟ ئەوەچیە پێتە ؟

واهات ئەو کابرایە، لەنەکاو دەستی لەو کارە هەڵگرت ، عالەم واقی وڕ مابوو ، کەس نەید زانی بۆ وای کرد! ماڵی قاچاخی قازانجی

زۆره هەلێکی باشی بۆ هەڵکەوتبوو، ماڵی دنیاودەبرد بەبێ وەی بگیرێ، زۆر دەوڵەمەند ببوو کەچی ئەوئیشەی تەرك کرد ٠

منی خۆش دەویست ، رۆژێك سفرەی دڵی بۆ کردمەوە، کوتی : ـ ژنێکی جندۆکە ئاشقم بوو، من نەم دەدی ، ئەو دەی دیتم ، قسەی لەگەڵ دەکردم ، لەپێش دا لێی دەترسام ، ورده ورده سامم شکا ، لێی نیزیـــك کەوتمەوە، مارەم کرد، دەستم کرد بەقاچاخی ، شت وەکی بۆ هەڵدەگرتم، کەس نەیدەدی ، لە هەرشوێنێك ویستبام بۆی لەوێ دادەنام ، منیـــش دەمفرۆت ٠

هەناسەیەکی هەڵکێشاو کوتی : جارێکی لەنەکاو ون بوو، سەری تێدا چوو، زۆر چاوەڕێی بووم نەهاتەوە ، نازانم مرد! زیز بوو! بردیانەوە! گورگ خواردی! ئەدی چی لێهات ؟

زۆر چاوەڕێ بووم ، گریام ، بەئاوداهات وبەنان داخورا ، ، ئەمنیش عیلاجم نەما قاچاخێم وەلانا ، بابم وای دەگێڕاوە پوورئامان! بۆخۆشت دەتناسی پیاوی درۆیە نەبوو ٠

رەنگە خەزاڵیش شتێکی وای لەبەر دەستی دابێ دەنا چۆنی زانی مەڕ چەتەی لەسەرە، دەڵێن لەلای شوانە بووە ، ئەوەش درۆیە دادەزێـــڕین دەیکوت ئەو شەوە بۆخۆم لەلای خەوتووم ، پێکەوە لەسەر سەکۆکەی حەوشە، بستێکم لێ جیانەبۆتەوە٠

بێژینگ پڕبوون لە" کولوو" یای ناز باوەشێکی " هۆرپە " لەســەر یەك دانا وە، تەشتێکی پرکردوە لە " بنۆك " هەرای ئەستی کرد :

ـ رۆڵە گیان! کچۆڵەکەم! هۆشت بەسەریەوەبێ ، لێت نەگۆڕێ وەرە با حاڵیت کەم ، ئەو " بنۆکە" بەجیا هەڵگرە دەی کەین بە" سێ تا " بۆ گوریس وکەژوو، ئەوەی ئەرم و رۆنگال درێژە بەجیا ، دەیکەین بە بەرماڵ و پۆپەشمین ، ئەوەی پەناخات پەریزاد،"قرخ"و" قزڵ "و" شاسەیوانە " ئەوەش بۆ جەواڵ دەبێ ، رەنگە بەرەشی ببێ بۆ ناعیلاجی باشە ٠

خوری خاوکەکەش بەجۆی هەڵگرە بەڵکە دارتەونەکانمان بدەینــــەوە مافوورەیەك هەڵوەسین ، خاوکی پاروپێراریشمان ماوە ، رەنگــــــە لاکێشیێك ، شتێکی وایان لێ تەواوبێ ٠

ئەوەی لێی خاترجەمم ، " رایەڵ " و " پۆ " و " پشت پۆ " مـان ، زۆرە وکەم نیە ،جاکچی شیرنم وەخۆکەوە ماڵ داپرژاوە باخری هەڵ دەین ، ژنەکان لێرە دەبن ، لەپە و گۆشتەکە هەل وپەل بووە شێو زوودەگاتێ ٠

ئەستی و یای ناز وەك هەڵۆتیێ رۆهاتن ، ولاتیان خرکردەوە ،نێوماڵ گەسك درا وئاوپرژنیان کرد ، خوری لەسەر هەرزالێ وەك تەرمەك دەچوون ئێستا مەلا بانگی خەوتنانی نەداوە ، " وەتمان " لەجێ یەدا راکشاوە گرنەی حەکایەتی گرتووە ٠

یای ناز حەکایەتی " سوارەکەی مەندی مەندی " بۆدەگێرێتەوە :

" رۆژێکی بەهاری ، پاش بارانێ ، سوارێك بەرێگایەك دا دەرۆیی "
" سمی ئەسپەکەی لەقوررۆ دەچوو ، ئاوی باران جێ سمی ئەسپەکەی "
"دەکردە گۆلاوك ، سوار لەپردا دەنگێکی گوێ لێ بوو ،هەرای دەکرد : "
" ـ سوارەکەی مەندی مەندی ، عەبا لەچل وحەوت رەنگــی "
" ئەگەر دەچیە گوندی مە، پێی بلێ بەمیرمشکێ مە، قالۆنچـــە "
" بوڵغار خاتوون ، لەتەندوور ئاوێ کەوتووە ، بێ دەری بێنێتـەوە "
سوار قوتە قوتێکی کرد، چەند جاری ئاور داوە، چی وەبەر چاو نەهات "
" زۆر رۆیی هەتا گەیشتە ئاوایی ، رووی کردە مزگەوتێ "
" خەڵك بە پیری یەوە چوون ، جڵەویان لێ وەرگرت و رکیفیان "
" بۆ داگرت ، فەرمووی مزگەوتیان دا ، ئەسپەکەیان بردە تەویلە یەکی "
" ویشك ، لغاویان لەسەر داماڵی و بەریان پرکرد لە ئالـك "
" میوان لە مزگەوتێ ویشك بۆوە ، رووی لە خەڵکەکە کرد و کوتی : "
" ـ لەکەڵەکەی پێش ئاوایی گوێم لـە دەنگێك بـوو ، دەیکوت : "
" سوارەکەی مەندی مەندی ، عەبا لەچل وحەوت رەنگی ، ئەگەر "

" دەچیە گوندی مە، پێی بڵێ بەمێر مشکێ مە،قالۆنچە بوڵغارخاتوون "
" لە تەندوور ئاوێ کەوتووە ، بێ دەری بێنێتەوە • ئێستا قسەکەی تەواو "
" نەبیوو مشکێك لەکونێ دەرپەڕی و هاواری کرد: ـ چ خەبەرە "
" لەماڵێ دەوە ؟ چ خەبەرە لە ماڵێ دەوە ؟ سوورێکی مزگەوتی دا "
" و بۆی دەرچوو، باران لێی کردبۆوە ، وڵات کەمێك کـزر "
" ببوو ، مشکە لەدێ دەرکەوت ، لەکەلەکەی قەراخ ما ڵان "
" ئاوا بوو ، خۆی گەیاندە قولکاوان ، چاوی کرد ئەوە "
" قالۆنچە لە جێ سمی پڕلە ئاوی ئەسپ کەوتووە و بە و هەرایە "
" هاواری بۆ مام مشك ناردووە ، مشك چووە سەر قولکاو "
" هەرای کردە قالۆنچەی وکوتی : ـ بدە دەستت • قالۆنچە کوتی : "
" ـ دەقەنێ ، کوتی بدە باڵت ، کوتی دەقەنێ ، کوتی بدە سەرت "
" کوتی دەقەنێ ، کوتی بدە ملت • کوتی دەقەنێ • مشك تووڕە "
" بوو ، لەقولکەکە کشاوە ، قوڕ وخۆڵی وەسەر قالۆنچە کرد "
" ولە سەر گڵەکەی هەڵبەزی وکوتی : دابقەنە ، دابقەنە ، دابقەنە "

وەتمان بەخەوالوویی کوتی :

ـ دایە گیان سوالەکەی مەندی مەندی ئازاتر بوو یا مام میلزا ؟

یای ناز هەناسەیەکی ساردی هەڵکێشا وکوتی :

ـ میرزا ، میرزا •

وەتمان پرخ و هۆڕ خەوی لێکەوت •

@kurdica

١٠

ئاخروئـۆخری هاوینە، هەوافێنکە، گەرماپاشەکشەی کردووە، تەڕە کاری ، میوەوخواردەمەنی بەپێی فیلانە، بەلاشە، بێستانە دێم ، گڕکە دێم ، چەندی زگت دەیەوێ ، چەندی دڵت دەیبا پخۆ وبڕۆ، کەس حەقی بە سەرکەسەوە نیە، هەتا دەنگت لەزگی دێ ، مەباحەو خۆڕایی یە ،بێستانە دێم بۆخێردەکرێ ، ئەوەی خورا ، خورا ، ئەوەی ماوە بۆئەوەی زایەنەبێ دەکرێتە بەلەچەك تێشووی زستان ، زستانی بەرو بوودرێژ، زستانی بێ دەرەتان ، دانەوێڵەو قاورمە و زۆرکەل وپەلی دی گەرەکە٠

مێش کەم بووە، مێشوولەهەرنەماوە ڕەپستەی هەوەڵگا بەچاکی لە چاو دەدا ، مەزرا رازاوەتەوە ، چەشنی کلۆجەیەکی سەوزیکاڵ کلۆجەی تازە دوورواوی حەریر بووکی زەوی دەنوێنێ ، شین وشێوەرد، هومێد و هیوای جووت بەندەیە ٠

ئێوارەیە نیسێ وردە وردە دادەکشێ ، وڵات ئارام ، مەزرافێنك مەڕ شەو بەکێوە ، سەگەل لەدێ دانین ، خەرتوڵە، غەڵدی ،قەپەگوڵی کەوتوو ونەخۆش وکەڵپ کەوتوو، لەقەراخ وبیجاخی دێ مڵ ومۆ دەکەن ، جارجار حپەیان دێ ، کاریان بەکەس نیە ڕێبوار بەهێندیان ناگرێ، بێ

ئازارن ٠

پشیله بێ خۆف وئەندێش به سەربانان دا پەیاسەدەکا ،خۆلەبەریەك دەکێشێتەوە، وەختی زیانی یه ئەگەر کیتلەماست ومەنجەڵە شیر دەرخۆنه وبەردیان لەسەر نەبا ٠

هاوین وەختی کارە، دێ نیوەچۆل و مەزرا ئاوەدان ٠ خەلەو خرمان لەگۆڕێ دایه، وینجەی ئاخر بەرخراوته عەرزی ،کار وکرگار خەڵکی له ئاوەدانی پچریوەتەوە ، جەنگەی حەول ودەوله، گەرمەی کوێرەوەری یه، ، هێندێك گێرەی کوێزرێ دەکەن ، بەعزێك شەغرە کێشان و کاکێشان،کەشاوی زۆر مالان بەگایه، بۆئەوەی نەبێته زڕە کەش دانی ئێواریش گای رادەبەستنەوە٠

ماڵوو وسەرماڵوو ،خەت وکووز وبەره وکەردووکێشان وەختی سەر خوراندنی بۆکەس نەهێشتۆتەوە٠

لەپەناقامیشەلێنێکی تاك وتەریك ، سۆفی ئەحمەد خەریکی مەڵەغان رەقاندنەوەیه، دەسکەمەڵەغانی بەسەر کۆشی داڕەت کردووە، لاقی بەو لاو لای کورسیلەداهێناوەته خوار، تیخی مەڵەغانی خستۆته سەر سندان، بەچەکچەکەی ورد ورد دەیکوتێ ، زۆر وەستایانه وشارەزا، تیژایی مەڵەغان دەکوتی ، راست وبێ هەڵەوپەڵە، رێك ویەك دەست، پارەکه ئەومەڵەغانەی کڕی ، دەسك وبۆسەی بۆخۆی لێناوە٠

بەدەستی خۆی کاری پێکردووە، پاش رەقاندنەوە، قولێك وێنجەی شین شکڵی گەسکه کۆڵە، لەئاو هەڵدەدا ، ئەودیو وئەودیوی تیخەکەی پێ تەڕ دەکا ، چەقەی شیر شیرۆکه وشیرەگیا و وێنجەی پێ دەشواتەوە،هەردووك دیوی تیخەکه زوورە ئاوی دەکێشێ لەسەر را بۆخوارێ ، لەخوارێ را بۆ سەرێ ، نووکی قامکه گەورەی سەبرێکی لەلێواری دمی مەڵەغان دەدا ، تیژە بەتەواوی ، راستەوە دەبێ ، دووکەرخی بەپێوە ماوە، بنەوێنجەکەمە، کەچی زۆری کەوتۆتێ ، جێ وێنجه وەك شاری ئەژدیها کەرخی کەوتۆتێ،

کەرخ لەپەناکەرخ ، لقی باریك ودرێژ ، کەرخی رەش وئەستوور ،وێنجەکە بەپشتە، پشووی لاوی دەوێ ، سۆفی ناتوانی شانی بەباشی لێ بـا دا ، دا لانی کەرخەکانی چووکەن ، چلەوێنجـە بەقول دەکەونە سەریەك ،وێنجە لەزۆر جێ یان کەوتووە، گولەبنەوشەکانی نسکۆیان بردووە، کڕنۆشیـان کردووە، کڕنۆشی بەرهەم بەرامبەر خاوەنی ،٠

دەستی سۆفی لەگەڵ دەسکە مەڵەغان وبۆسە بۆتەیـەك،پێوەنوو- ساوە، لێك بوونەوەی ، لێ بوونەوە لەکارە، خرم وهۆڕ دەچێتەپێش،کەفی سـەرشانی کلۆکلۆ بۆتە شۆرەکات ، ئەرکی سەرشانی بەقەد کـەفی سەرشانی یەتی ، لەگەڵ کارمەچەکی ئەنگاوتووە، لەگەڵ ئیش پـەیمانی تازە کردۆتەوە، بەڵێنی داوە تامردن مرۆی مەیدانی ملەبێ ٠

پشتی راست کردۆتەوە بۆ ئاخر کەرخ، زرمەی سوار ودەنگی پیاوانەی میرزا ئاوڕی پێداوە:

- ماندوونەبی پیرە پیاو٠

سـۆفی : - خودا ئیمانمان داتێ میرزا ! راوەستا وبی رەبی ئەوە دو و رۆژە چاوەرێتم ، چۆنە پیروفەقیرت وەبیرهاتۆتەوە؟

میرزا : - پێشنیان چاکیان کوتووە" بۆز بەلەڕی " دوژمنت فەقیرە،هەتا ساحیبی ئەو غیرتەی بی ، نەپیری ،نەفەقیر، ئەمن هەرگیز ئەتۆ لەیـاد ناکەم ، بدە بدەبزانم ئەومەڵەغانەی ، بابەشی منی تێکەوێ ٠

سۆفی : - کاری تۆنیە مام میرزا ، باری گران وشتر دەیبا ، کاری توقەڵەمە، قاقەزە، دیوانە،خەریکی مەڵەغانەکەم لێ بشکێنـی ! شارستانی و ئـەو کارانەیان نەکوتووە دەستت رامەگرە نات دەمێ ٠

میرزا : - لەشاریش ئەتۆ وریاتری ، هەرئێستا بتەوێ دەچیە شاری لەمنیش بەڵەدتری ٠

سۆفی بەجەفەنگ کوتی : - میرزا ! بۆنایەی پێکەوەپچـین ؟

میرزا : - ئەی فێڵەزان لەدەستی مەعموورانم نێی وبێیەوە٠بەجووتەپێکەنین

و ئامیزیان پێك داهێنا ، دووبرا لەئامێزی یەكدا ، پڕبەدڵ پێكەنین.

سۆفی بەوقسانە ماندوویی خۆی حەساندەوە، دوای مەرگی پیرە ئەوە هەوەڵ جاربوو پێدەكەنی ، گڵ مەیل برە ،كێ ماوە؟كێ دەمێنێ ؟.....

سۆفی ئاخركەرخی درووە، هەودای لەوێنجەی بڕی ، مەڵغان و زووزە، ، چەكوچ و كورسیلەی وەلانا ،لەگەڵ میرزا لەسێبەری قامیشەڵێن دانیشتن ، سەبیلەی لەكیسەتووتنی هەڵداو دایگیرساند. بای ئێوارە كەڕەت كەڕەت قامیشەڵێن شەق دەكا تیشكی خۆر بەكەلێنی بادا سەرو گوێلاكیان بەگەرمی ماچ دەكا. خۆرلەدڵی سێبەردا گەرمای ژیان وحەسانەوە دەخاتە لەشیان.

سۆفی : ـ دەی میرزا ! سەفەرەكەمان نەكەین ؟

میرزا : ـ ئەدی لەچی دەگەڕێم براله؟ خۆنەهاتووم بۆبەردەپووتیەكەی.رۆژ درەنگە، وابچین دەركەمان لێ بكەنەوە، ئەمن پێم وابوو ئەتۆ وەك تای تەوەرداسی ساز وشامادەی ! جل و بەرگت دەگۆڕی یاهەروادێی ؟

سۆفی : ـ چ بكەم میرزاگیان ! بەناشكوری نەبێ یەك تەنم،كارتەوا وبوونی نیە، كوێرەوەری بنی لە ئاوێ دایە، پێم وایەبەرگەكانم بگۆڕم باشترە ، دەستێكم رانك وچۆخەی گرژاڵی هەیە، پیرە بۆزەماوەندی یارە بۆی دانابووم ، ئاخر دەسكریەتی ،وەسیەتەكەی بەجێ دێنم ، خوایاربێ لەورۆژا زەماوەندە ، بەبوونی تۆ زۆرخاترجەمم ، حاجی قسەت ناشكێنێ، ئەگەر ئەتۆ ئەسپە بۆرەم بدەیەی ، ئەسپەكەش ركێفم بداتێ ،هەر قەننەكێشێكم پێدەچێ .

میرزا : ـ فەرموو! بۆخۆشم بۆت دەگرم ، كۆنە سوار! هەتا ماڵێ پێكەوە رادێن ، ئەمن لێرە چاوەرێتم .

سۆفی سواربوو ،ئەسپەكەزۆری نامۆیی نەكرد، سۆفی دەناسێ سەد جاری تفاق لەبەركردووە، میرزاش ركێفی بۆگرت، توندوتۆڵ وەك مەزرەق لەسەر زین چەقی ، بەنەرمەزین داپان نەبۆوە، قەوەی خستەسەر ركێفان ، قیتەسوارێك ، غەدەنگێك ، وەجحێڵ دەچوو ، ركێفی هێنایە،ئەوە نەدەی

بلێی یەك و دوو ، توزێکی کەمی لەپاش بەجێ ما ، وەك دووکەڵە شینکــە لەبەر چاوان ون بوو ٠

سۆفی گەیشتەوە ماڵێ ، یارەش لەبەیانی یەوە لەوێ یە، برینەکــە ی سارێژ بۆتەوە، گۆشتەزوونی هێناوە، دەستەکەی جار جار دەتەزێ جــاری وایە کەمێك سڕدەبێ ، حەکیم پێی کوتووە کایەی پێ بکا ، عــەلــەمـــی لێ دەبڕێ ٠

یارەلەدوور را بەپیرسۆفی یەوە هات، ئەسپەکەی لێ وەرگرت، سۆفـی رانك وچۆخەی گرژاڵی هێناگۆڕێ ، خۆی راستەوپاستەکرد، گایەکان وماڵ وحاڵی بەیارە ئەسپارد، خۆی هاویتە سەرخوانی زین، ئەسپ هەڵقەندرا ، شۆخەو چەپۆکان دەکا ، ماوەیەکی پێچوو هەتا رێی داگرت، چی نەخایاند سۆفی گەیشتەوە لای میرزا ٠

رۆژ خەریکی ئاوابوونە، سۆفی ومیرزا ، یاری یاری ،ئەسپە بۆرە بــە دووەوە لەحەوشەی حاجی حەمە وەژوور کەوتن ، حاجی ژن بەپیریانەوەهات خەزاڵ ئەسپەکەی وەرگرت٠

میرزا زۆری حەول دا سۆفی وەپێشی نەکەوت٠ سۆفی کوتی : براڵــە گەورەیی بەئاقڵە ، ئێمە هەموومان پاش ماڵەی تۆین، شتی وا مەفەرمــو و تکادەکەم فەرموو ٠

ماڵ وەك ماڵی جم جمەسوڵتانە، پاك وخاوێن ، پڕلەبەڕە ومافوورە ی خۆماڵی ، دەسکری حاجی ژن وخەزاڵن ، پاڵەوپشت و دەستـــــەنـوێـن دەوراندەوری هۆدەکە داندراوە:، نوێن لەجاجمی شەقەدا لەسەریـــەك هەڵچندراوە، بۆنی میسك و عەمبەر لەو لاتی گەڕاوە، دەرك وبـــــانیش ئاوپرژین کراو وگەسك ماڵە، حاجی ماڵ خۆش ونان خۆشە، هەمووشتێـك بەجێ ورێ ورێك وپێکە٠

حاجی ژن بزەیەك لەسەر لێوی ، بەخێر هاتن وچاك وخۆشیان لەگەڵ دەکا ،لەمێژە دەستی خوێندوونەوە٠

تایبەت ترین بنکەی کتێبی کوردی
کوردیکا
@kurdica

میرزا رووی تێکرد : ـ دەی خۆشکێ ، چۆنی ؟ چاکی ؟سلامەتی؟ئەتـۆ خۆشکی چاکـــی ، ئەمن برایەکی خراپ ،لەعەزیەت بەدەر چم بـۆتۆنیە ۰
حاجی ژن : ـ کاکەمیرزا ئەمن سلامەتی سەری تۆم دەوێ ، کاتێ خـۆم بەبەختەوەر دەزانم ، ئەتۆلێم رازی بی ، جا عەزیەتی چی ، هەتا ئەتــــۆ تەشریفت دێتە ئێرە ، وادەزانم خولاخەنی کردووم ، خواتۆمـــان لـێ نەستێنێ ۰ بەس نیە جارجار سۆفی لەخزمەت خۆت ڕادێنی ، مامەسۆفـی قەدەرێکە گەسکی مالی ئێمەی دزیوە ۰
سۆفی : ـ حاجی ژن ! دەزانم گالتەدەکەی ، ئێوە ساحیب چاکەن بەش بە حالی خۆم لەحاست ئێوە سەرم هەلنایە ، هێندەمان مەشێلە ،ئەدی نەتکوت حاجی لەکوێ یە ؟
ـ جاچت عەرزکەم ، حاجی بەدەس ئەوشوانە تازەوە پێوەبووە ، رەبیجەرگم رەش بێ لەوەتی یارە ئەو بەلایەی بەسەر هاتووە ، حاجی نەحەساوەتـــەوە رۆژێ دووسی جار دەبێ سەری عەزەشەلەبدا ، ئەو هەتیوە زۆرخەوخەوە ، باشە مەڕیەك دانە ، دەنا هــەر بۆی جێ بەجێ نابێ ، تاوێ دی سواربـو و بەدووی دارۆیشت ، لەعەزەی خاترجەم نیە ، حەجمانی لێ هەلگیراوە ۰
لەوقسانەدا بوون ، خــەزال لەحەوشەوە قیرەی لەمریشکێك هەستاند ۰
سۆفی : ـ ئەدی کوڕەکان خەریکی چن ؟
حاجی ژن : ـ کاکەسۆفی بەسەری تۆ ، " ئەولە " و " نەسە " ســــێ رۆژ ە وچانیان نەداوە ، هەرخەریکی شەغرەکێشانن ، تفاقی ئەوساڵمان زۆر ی عەدم بووە ، کارلەوەختی خۆی دانەکرێ بێ سەمەرە ، حاجی دەیـەویــــت هەتاوەختی زوقم کەوتن دەستی لێ راگرن ، بەخودای هەتیو مەتیو وەقلـــە کەوتن ودەستیان پێکرد ، جانازانم چۆن دەبێ خەسارنەبێ چاکە ۰
مـــیرزا هەلی دایە : ـ دەی خۆشکێ لەدوای چوان مەچۆ ، بلێ بزانــم چـت کردووە ؟ ریسەکەت کردۆتە خوری ؟
حاجی ژن : ـ وەلاهی مام میرزا درۆت حەرزنەکەم ، بۆخۆم رازیم ، " ئەولە"

و " نەسە" ش هەروا ،ئەوکچەش منەقی لێ دەرنایە، هەردەڵێ خاڵەمیرزام کەیفی خۆیەتی ، پێم وایە وەك خۆ دەمرێنێ پێی خۆشە زۆریش منداڵە ، ئەویش دەرچی دێ ، تەنیا بە" حاجی " م نەکوتووە ئەویان لەسەرەخــۆت " شەرعی ماری بەداری " دەترسم لەمن تووڕەبێ ، لەحاست تۆناتوانێ ، میرزای لەزاری ناکەوێ ، دایمە میرزامیرزایەتی ، ئەوساڵ لەحاست من زۆر تووڕەیە، بەوسەرە شیرنەت جارجار بێ شکی خولای وەك منـــــا لا ن وایە ، دەهری دەبێ ، داری بە بەردی دادەدا ، کەس ناپا رێزێ ،جاری واشە هەردەڵێی مەڕی پێغەمبەری یە.

حاجی ئەوەی چاکەزۆر سەخی یە، دەست ودڵ ئاوایە، باوەڕ دەفەرمووی وەك حەتەمە، قەت بەمنی نەکوتووەئەوە چی لێهات ، بەئامان و زامــــان بۆلای دراوی ناچێ ، جارجاریش وەك عەرزم کردی دەهری دەبێ ، چاوی عەرزی نابینێ .

بڕێکیش پیربووە، بڵێم چی ، تازەوا راهاتووە ، ئاوێکە بوی رژاوە جارجاریش دەڵێ ژنت بەسەر دێنم ......

میرزا : ـ مەگەر ئەمن بمرم .

حاجی ژن: ـ رەبی مەرگت نەبینم کاکەمیرزا ! کەیفی خۆیەتی ،یاخــولا ئەو ئاوا ئازابێ ، کەیفی خۆیەتی .

خەزاڵ هاتە ژوورێ ، پڕی تەشتێکی مسی کاڵەك وشووتی و گـڕکەدێم لەسەر دەستی یە، لەپێش میرزای داناوگەڕاوە، حاجی ژنیش بـــە دووی ئەودا وەدەر کەوت .

سۆفی مشەی دێ ، بەددانە کەل وپەلەکانی ، کاڵەك وگڕکەی ئەوبـــەر ئەوبەرەکێن دەکا ، میرزا ئارام ولەسەرەخۆ بەنووکی چەقۆ خەریکە،سەریان بەتەڕەکاری یەوە گەرمە.

زرمەی سوار سرنجیان رادەکێشــێ ، دەڕوانــە حەوشە ، " حاجی"یە ئەسپە کوێت بەدەستەوە ، وەژوور کەوت، بەدەنگێکی مێرانە سلاوی کرد،

یەك یەك باوەشی پێداکردن، چاك وخۆشی وبەخێرهێنان وساخ وسلامەتی ، تەعاروف بەجێ دێ ، حاجی بەهاتنیان کەیف خۆشە ، لەخۆشیان دم وچاوی سوورهەڵگەڕاوە٠ دەڵێ :

- بریا ئێوەش لەگەڵبان ، " عەزە" شەلەم گرتووە بەشوان ، ئەو زەلامەکە لەحەمری خۆی دا شوان بووە، نێوبانگی پسپۆڕیشی هەیە، کوتم بالەجێی یارەی کاربکا ، بێکاربوو ، منداڵی سەروپێچکەی هەن ،ئاوا ئەوانەم تێدا دەخوێندەوە، دیسانیش پەژیوان نیم ، بەلام تائێستا دووپەڵەی وێنجەی خەڵك لووس کردووە ! لێی دەپرسم بۆ وا دەکەی بەسوێندانەوە رەش وشین دەبێ کەوەلا وبیلا خەوم لێ کەوتووەومەڕ لەسەرم رای داوە٠

ئەوەش جەهەندەم ، ساحیب وێنجەم رازی کردووە، لەماڵی خۆم بۆم بژاردوون، هێندە فوو لەدوی ناکەم ، شتی واش دەبێ ، خەوزاڵمە،ئەویش فەقیرەبەرووم دانە داوەتەوە، ئەمما قەت دڵم لێی خاترجەم نیە ، وەك شتێك ئەندێشم لێ پەیدابووە، پێیەوە گیراوم ٠

ئەو رۆژێش هاتنی ئێوە ویستم سەرێکی لێ بدەم ، نەوەك خەوی لێ کەوتبێ - چووم ، مەڕم دۆزیەوە، عەزەلەوێ نەبوو، مەڕبێ ساحیب ،ئەولاو ئەولا گەڕام ، ئەوجێیانەی شك دەیبرێ چووم ، وەك عەرز قووتی دابێ ، بەئاوداهات و بەنسان داخورا ٠

مەڕەکە لەوخرپودۆڵەی ئەودیوی دابوو، رکێفم هێنا ئەسپەکوێت تێهەڵ بووم بەرەوشاخ ، فکری ئەوەم دەکردەوە، لەهەرجێیەك خەوی لێکەوتبێ ، لەوبەرزایە را دەیدۆزمەوە، چاو دەکەم لەبن رەوەزی شاخی گردەنشین لێی تخێڵ بووە، کوتم کوڕە عەزە ئەوە لێرەچ دەکەی ،ئەومەڕەت بۆ بەجێ هێشتووە ؟

بەشەلە شەل راستەوەبوو کوتی : ٠ حاجی لێم قەڵس مەبە، نەهاتی شاتی گرتووم ، کوتم : - ئاخەر بۆ رۆڵەگیان ! ؟ لێرەچ دەکەی ؟شێتی ، ماخولیای ، لەخەزێنە دەگەڕێی ؟ لەوبن رەوەزە بۆمات بووی ؟ ئەومەڕەت

بە تەمای کێ بەرە لا کردووە؟

گوتی : ـ مامەحاجی سەبرکە لەهەوڵ را بۆت دەگێڕمەوە ، چەند رۆژ لەمەوبەر لەزاراکی ئەو کونە ریویەی تەڵەم ناوە، بەڵکوو بۆم پێوەبێ، دەڵێن کەولە ریوی بەقیمەتە، تەڵەکەم تەڵەی گورگی یە ، تەڵەی چاکە ، چەندرۆژ لەو دەوروبەرە سایەد بووم پێوەنەبوو : ئەو رۆهاتم تەڵەکەم بەرمەوە ماڵێ ، جێ یەکەیم نەدۆزیەوە، دەمزانی لەو دەور وبەرەیە ، نەدەهاتمەوە سەری ، بەسەری ئەوحاجی یە بەومەکەی زیارەتت کردووە ، لەنەکاو تەقەیەکم لەبەرپێی هات ! دنیام بە چاوی خۆم دی ، سەرم لە گێژەوە هات و دڵم سست بوو، بۆ بەدبەختیان چاو دەکەم بۆ خۆم بە تەڵەوە بووم ،•

میرزا وسۆفی لەبەر پێکەنین رەش وشین بوونەوە•

حاجی بەپێکەنینەوە گوتی : ـ لەبەر سەنعەتی خولای مرم، ، ئەو قامکانەی دەستی وەك یەك نین ، یارە ئاوا وریا وعەزەش ئاوا گێژ ، بەسەری ئێوە لەتاوانی قەڵسی وتووڕەییم لەبیر چۆوە، لەبەرپێکەنین کەوتم ، چاکە شکور لاق و لەتەری چ مـزەڕەتی نەدیوە، کارەکەی جۆرێك بوو، زگیشم پێی بسووتێ ولەبەر پێکەنینیش بکەوم • عەزە بەو عەیبانەشەوە شوانی چاکە ئەمینە، دەس پیس نیە، فەقیرە، ئەگەرهێند ە خەو خەونەبێ زۆریش ئازایە•

مەڕەکەش ماشەلا زۆر بووە، کاری شوانێکی نیە،شەگەلی چۆتەوەبالێ، یـارە گەڕاباوە باش دەبوو ، هەرئەوەندە چاوێکی بەسەر عەزە وەبێ و سەڕافەتی یەکی بکا ، چی دیم ناوێ •

میرزا گوتی : ـ تازە بە هەوبای " یارە " مەبە، سۆفی کردوویەتە کوڕی خۆی ، نات داتەوە•

حاجی : ـ سۆفی بۆخۆشمی بۆی دەچمە لای ، بەلام برواکە " یارەم " لەلانەبێ سەگم لەسەر دەڕی ، بەسەت پیاوانە، دڵم لێی دەحەسێتەوە ،

ئەوێ شەوێ ئەونەبا ، بیخەیان لەدەرکێ دەبڕیم ئـــەدی بـۆ دیار نیـە ! لەکوێ یە ؟

سۆفی : ـ لە ماڵەمنە ، ئەوشۆ ئەمیندارە ، ئەگەر چەتە نەچنە دەستەی٠

حاجی : ـ نانا بابم لەهەموو هەوران ناباریٚ ٠

میرزا : ـ حاجی ! ئەدی بۆناڵێی لەچی دەگەڕێن ؟

حاجی : ـ جائەوە پرسینی بۆچیە ، ماڵی خـۆتانە و هاتوون ،خۆشکور چ نەقەوماوە؟

میرزا : ـ چ دەقەومێ لەوەی پتر ، بەجووتە هاتووینە سەر بەرەی٠هاتووین " یارەی "ی بە نۆکەری خۆت قبووڵ کەی،قبووڵ کەی وخەزاڵی بدەیـــە ی هەر دووکیشیان بدەی بەسۆفی بۆئاودەنگی ، براله سۆفی بێ بناوانـە ، یەك تەنە ، ئەدی دۆستایەتی بۆکەنگێ دەبێ ٠

لەو جەنگەی دا ، شێویان هێنا ، کوڕە کانیش هاتنەوە، حاجی خـۆ ی بەنانیەوە خافلاند ، نان خواردن بیانوویەکی باش بوو ، دڵی لە جێ یەکـی دیکەبوو : ـ ئەوکوڕە خۆی لەسەر ماڵی من لە هیلاکەت هاویت کوڕێکی وریا وباشە ، بابێ کەس وکاریش بێ ، باشوانی من بووبێ قەیدی چیە ، ئەمـن لەهەوەڵ راچ بووم ؟

تازە قسەی میرزای چۆن لەعەرزی دەم ! ؟ لەوی ماقووڵ تر کێ دێتـــە خوازبێنی ؟ چ ئیرادێکی هەیە ؟ سۆفیش کردوویە بەکوڕی خۆی، جا بـــاب لەوەی چاکتر چۆن دەبێ ٠٠٠٠٠٠٠

جارجاریش دەیکوت : ـ بلێی عەیب نەبێ ؟ خەڵك چ دەڵێ ؟زمانـــی خەڵکی چۆن ببەستم ؟ دوای شەوی تەقەکە ، ئەو هەموو بەیت وباوە دەشزانم خەزاڵ لە ئاوی شەوێ خاوێن ترە ٠٠٠٠٠٠٠ کوڕە جا بەخەڵکی چی ،شوانـە کوڕی چاکە ، خەزاڵ بلێی بیکا ؟ دلم نایە بەزۆری بەشووی بـــــدەم ، بەستەزمانە ، ئافرەتە ، بەڵکە دڵی بەیەکی دیکەوەبێ ، واباشە کێشەکــە بخەمە ئەستۆی خۆی ،دەڵێم کچ رازی بێ ، میرزا وسۆفیم خۆش دەوێ ،

کوردیکا @kurdica

نـابێ دڵیـان نـارەحەت کەم ، لەو وڵاتەی ئابڕووم هەیە، میرزا ئەو هـەمـوو هەویایەی بەمنە، جاچۆن میرزای هەستێنم ؟ ! ئەو پیاوەگەورە ۰

نـان خورا وکەس هەستی لەبەر نەهات ۰

میرزاکوتی : ـ حـاجی ! بـابم قسە وسەدتمەنمـان لـەگەڵ نـاکەی ،ئێمەنازمان هەیە، خۆ زۆرمان نیە، بۆناما ن دوێنی ؟

حاجی : ـ وەڵاهی قوربـان هێندێك شت هەن ، دەبوو بـاسیـان بکەم ،بـەڵام دڵی ئێوەم ئەوەندە مەنزوورە ، چ نـاڵێم ، قسـەم نیـە ، کـچ رازی بــێ ئیختیاری من بەتۆیە، کچ کچی خۆتە، سەدکەسیش هاتبا خوازبێنی،ئەتـۆ رازی نەبای نەدەبوو، ئێستاش ئیختیار بە خۆتە، ۰ پاش تۆش سۆفـی بـرا گەورەیە،و دەستم لـەحاستی کورتە، براله گیان چوولەگەڵ بڵێم کـەیفـی خۆتانە۰

میرزا : ـ حـاجی گیان !لـەپێش دا هەموو شتێکم پاك و بـــارا ش کردووە، لەهەمـانـم پرسیوە،تەنیا تۆمابووی ، ئەگەر تۆش ئیجازەت لـەسەر بێ ۰، ئەوە پایزە وکاتی زەماوەند ، نوێ گێژنی پیرەش بەسەر چووە ، کـازی خێر هەتا زوو راپەڕێ درەنگە۰

حاجی ! کچی تۆ بەکچی خۆم دەزانم ، یـارە کوڕێکی بـاشە، ئاقڵە،ئازایە، ئەمینە ، بـۆخۆت بـاشی دەناسی ، لە هەمـان واوەتـر، ئـەو کـــوڕە هونەرمەندە ، هونەری هەیە، کەسم نەدیوە هێندە بلوێر ژەن بێ ،هونـەر تێکەڵاوی غیرەت وپیاوەتی ، بەکەڵکت هات ، پیاونـابێ لەحەق لادا ، هەر ئەو شەوە هێندی دنیایەکی بایخ هەیە ، تفەنگ عومرێك لەکۆڵ دەکـرێ جارێك بەکەڵك دێ ، من ئێوەم خۆش دەوێ ، بەزەرەری ئێوە کار نـاکــەم ئەوەشت قەول پێ دەدەم ، ئەوکوڕە تائێستا بۆ ئەولانەی لە بزی لە لـەبـزی خەزاڵ نەگەڕاوە، کوڕێکی داوێن پاك و شەرمێونە، بەحەیایە، بەراستـی براله زاوات زاوای چاکە، یاخوا پەشیمانی نەکێشن ۰

" حاجی ژن " هاتە ژووری ، هەربزەی دەهات ، گوێی لە قسـەکـــان

ببوو . حاجی سەری هەڵێناوکوتی : ـ برۆ کاشی یەك دۆ بێنە !
میرزاهەڵی دایە : ـ حاجی ! براڵە گیان بڵێ بزانم لەماڵی دابۆواخراپێ ئێستا دەزانم دۆت ناوێ ، دەتەوێ حاجی ژن لێرە نەبێ ، بابم شـەویش دایکە ! منداڵی خۆی خۆش دەوێ ، دڵی هەیە، ژنی تۆیە، خوا هەڵناگرێ زۆریش ئاقڵە، کەیخودا ژنێکی تەواوە، جا حەیف نیە ؟ !
" حـاجـی " : ـ میرزاگیان ! لەدڵت گران نەیە، ئەوە قەڵەم وقاقەزنیـە لەمن باشتر بزانی ، ئەمن ئەو فێڵەی باشتر دەزانم ، پێغەمبەر فەرموویە " پرسیان پێ بکەن ، بەقسەیان مەکەن "
قسەکانم " رەقـن چونکە حەقن " شارستانی لەحاست ژن زۆر ئاڵین ، ناوێرن بەبێ ئیزنی ئەو قامك لە ئاونێن ، تکات لێدەکەم ئەودابە مـەخـە ئەو وڵاتە، لێمان گەڕێ بالەسەرداب و رەسمی کوردەواری ژن ژن بێ و پیاو پیاو، چاکم دامەزراند ووە، لێم تێك مەدە، ئەوەی وەك من نازانی ، پیاو ئەگەر ئیختیاری ژن ومنداڵی خۆی نەبێ پیاونیە ماڵ هەر گەورەیەکی هەیە ئەویش پیاوە.
قوربان ! ئەگەر سەرت نایەشی نەقڵی زوو هیچیان درۆ نـەبـوو ن دەگێڕنەوە !

" پادشایەك دەبێ زۆر ساحیب قەوە و قودرەت ، ئەو پادشایە جگەلە "
" بنیادەمی هەموو وڵاتەکەی ، بەسەر داعبا وباڵندەی کێویش دادەسەڵاتێ "
" تەواوی هەبوو ،لەزمانی هەمانیش دەگەیشت ،کاری بە هەمان دەکرد "
" و هەموو لە ژێر ئەمری دابوون . "
" رۆژێك ژنی پادشا دەچێتە سەفەرێ ، کەژاوەی بودەرازێننەوە ، شا "
" ئەمـردەکـا هەرچی باڵندەیە بێ نیسێی لەسەر بکا . "
" باڵندە هەموو دێن ، پەپوو سلەمانکە ، نایە، نەخۆش دەبێ ، کـاری دەبێ "
" خـەبـەری پێ ناگا ، هەرچۆنێك دەبێ ، ناگاتێ . "

" ژنی شای پێدەزانێ ،دەڵێ پەپوو داخت لەجەرگم هەتاگەڕانەوە ، "
" وای ناخۆی ! "
" لە گەڕانەوە دا بێ ئەمری پەپووی بەشای رادەگەینێ ، شادەنێرێتە "
" شوێن پەپوو ،حازری دەکەن ، شابەرگی غەزەب لەبەر دەکا و دەڵێ : "
" - پەپوو ! بڵێ بزانم بۆبێ ئەمریت کـردووە،ئەو رۆژە چت دەکرد؟ "
" پەپوو لارەمل و پۆپە شۆڕ دەڵێ : - قوربان ببوورە ، ئەو رۆژە "
" کارم هەبـوو ، پێم نـەکرا بێـم ٠ شا دەڵێ : چ کـارێـك ؟ "
" پەپوو : - قوربان ! مـردوو و زینـدووم دە بـژارد٠ "
" شا دەڵێ : - ئەگەر راست دەکەی ، مـردوو پترن یازیندوو ؟ "
" پەپوو دەڵێ : - قـوربـان ! مـردوو پتـر بـوون ٠ "
" شاکوتی : - جا دەلیلت چیە ؟ پـەپـوو کوتی : - قـوربـان ! "
" بۆیە مردوو پتر بوون ، ئەوانەی لەژنەکەشیان دەترسان ،هەربەمردووم "
" دادەنان ٠ شا بەقسەی پەپوو بزەی هاتێ ولە تاوانی خۆش بوو "

مام میرزا ! بەسەری تۆ ئێستا وان لێ نەهاتووە، ژن ومن حوکماتـــن بـــە سەر دا بکا٠

میرزا : - کاك حاجی ! قسەکانت برێکیان حەقن ، بەڵام بـەتـەواوی پسندیان ناکەم ، نەقڵ ونەزیرەی زمانی کوردی تەواو بوونیان نیە ، بەیتەکان بناغەی تەواویان بۆ ئەوزمانەدا ڕشتووە، کەمتر زمانی زیندووی دنیایە شتی هێندە رەسەن و رێك و پێك وپڕمانایـــان تێدایە ،لەنێوهەمان دا ، تەنیا لەبەیتی لاس و خەزاڵ ، حاجی کوتەنی ، داب ورەسم گۆڕاوە لەو بیتەدا ، بەدزی " حاجی " ژن حوکمات دەکـا ، خـەزاڵ و خـانـزاد هەردووکیان سەرعێلن ، لەسەر پاڵەوانێکی بەنێوی لاس کێشەیـــان لێ بڵێند دەبێ ٠ خانزاد ژنی لاسە ، بەڵام خەزاڵ چ حەقێکی بە سەریەوەنیە، خەزاڵ لاس لەخانزاد رەوگیر دەکا ودەیکاتە ئی خۆی ، ئەوعێلانەپیاویان هەبوو ، بەڵام دەسەلات بەدەست ژنانەوە بوو٠

لاسی پاڵەوان ئەسیری سیحری خەزاڵە، خەزاڵ چ نامێنێ بەسەری نەهێنێ ، تەنانەت لەخانزاد وعیل وعەشیرەتی خۆی دەکا ، پاشان لەبەر چاوی دەکەوێ ، بیانووی پێ دەگرێ ، لەگرێوی نان و پەنیری دەنێ ، دەێنێرێتە چل پلەی عومانێ گوڵی (شۆ رانیێ) بۆبێنێ •

لاس دەچێ گوڵیشی بۆدێنێ ، لەگەڕانەوەدا ، تیری نەبەدی دەیگرێ ،کەلە بـەیتەکەدا پیان کوتووە تیری چڵکنان ، بریندار دەبێ و دەمرێ •

ئەو پاڵەوانە وای بەسەردێ ، دەبێتە فیدای خۆ بەزۆرزانین و قـۆڕە دەماخی خەزاڵی مەلانەبی ئەمنیش پێم وایە ، ژن،ئەویش ژنی ئـەورۆ نەگەیشتۆتە ئەوحەدەی سەرعێل بێ •

بەلام برالەگیان ! جگە لەوەی بەشێك لەقسەكانت بەتەواوی پەسند دەکەم ، پێم وایە حاجی ژن بۆیە نابێ رۆژێ جارێکی بەزم پێ بگری یابلێ ژنت بەسەر دێنم •

حاجی : ـ کوڕەمام میرزا ژن هێنانی چی وشتی چی ، دەمەوێ بی ترسێنم ، دەنا تازە ئەمن بەردێنی سپیەوە، چ وەختی ئـەوەمە ! رەنگە بە تەواوی ترسابێ ؟

لە دەرێرا حاجی ژن هەرای کرد : ـ کاکەمیرزا ! نەمدەکوت جاری وایە دەبێتە مەڕی پێغەمبەری ، ئەوە هەوە •

حاجی : ـ کچێ ! ئەوانە خەریکن بەشەرمان دەن ، نەکەی ،نەخەڵەتێی وەك عەزە شەلە تەڵەی بۆخۆت نەنێیەوە •

سۆفی تائێستا مات بووە، متەقی لەبەر هەڵنەستاوە، هەستا سەر چۆکان و کوتی : ـ کاکە گیان ئاش بەنۆرەیە، بائەورۆ ژێر باری حاجی بم ، کوڕەخۆحیزی هەمبانەی کولوانە ، ئەوشۆ دنیاو شێو ووەردا ،ئێوە خەریکن خەزاڵی مارەکەن ، یا حاجی ژنی تەلاق دەن ، برالەگیان وەرنەوە سەر مەسەلەکە•

حاجی : ـ کوڕە تەمەشای سۆفی لەووەختەداچۆنی لەمە ترینجاندووە،

کاکه ! باسی چی ؟ کچ ئی خۆتانه وکوڕئی خۆتان، هەرچۆنێك باشە وا بکەن ، ئیدی دەڵێی چی فیله ! وەڵاهی ئەتۆ لەعەزە شەلە گێژتری، ئەمن تۆپم بۆهەڵ داویشتی ، ئەتۆ لەکەللەمت رادەکێشا ، ئاخ لەئاخی دەدنیایە میرزات لەگەڵە دەنا شەرتە چلێکم بەردێنتەوە نەدەهێشت •

سۆفی : ـ دەستم خۆش بێ سەرم شکاندی ،سەرزل دەمزانی مێشکی تێدا نیە، بۆچیتە ، تەمەشای ئەوگوفت ولەفتەی ، ئەوەمیرزالێرەیەمایەی داناوە، جابزانە دووبە دوو بین چ دەڵێ ؟ حاجی گیان ! بە شۆخی رامەبوێرە، مەیکە جەفەنگ، کەنگێ بێین بۆ مارەکردن ؟ چۆنی بگوێز – ینەوە ؟ چ بکەم ؟

حاجی : ـ کاکەگیان ! لە سبەینی راهەر وەختێکی دەتەوێ ، وەرە مارەی کە، چم لە تۆناوێ ،تەماح نەیگرتووم ، کیسەشم بۆهەڵ نەدوروە ، جل وبەرگی هەیە، زێڕیشی هەیە، حەزێ دەکەی سبەینی بتدەمە دەستی ، ئەو قسانە چیە دەیکەی سۆفی ! خۆمن کچ نافرۆشم ، شوانە دەپازدە بزنی هەیە، ئەمنیش ئەوەندەی مەڕ دەدەمێ ، راستەوە نەبێ ! لەماڵی من هەرچیدەتەوێ بی بەو برۆ، سەدجارم پێکوتووی ، پێم وایە گوێت کون نیە، بەو هەتیوەش بڵێ ، بێتەوە ، ئەوشەرمە گێلاخەی وەلای نێ ، بە دەست عەزە شەلەیەوە ماڵ ویران بووم ، بێتەوە جار جار چاوێکی بە سەریەوە بێ ، بازاری خەزالێی لێ نەکەمەوە، کچی دایکیەتی، بێ رەزایە زمانی گەزێك درێژە، شاتەی دەچێتە ئەوسەری گەرەکێ ، رەنگە پێت وابێ بەرەو مافوورەت بۆهەڵ داوەسێ ، ماڵت بۆ دەرەنگێنێ "دایکان ببینەوکچان بخوازە" ئەدی گێلە ! حاڵی بووی ، تێ گەیشتی •

سۆفی : ـ جا ئەگەر وایە ، بابێم دەسستت ماچ کەم •

حاجی : ـ دەستی من ماچ مەکە، دەستی میرزای ماچ کە ، خودا بە قوربانی ئەوت کا ، دەنا بەبێ ئارەقە نەجاتت نەدەبوو•

چ بکەم دەستی ویم کورتە •

تایبەت ترین بنکەی کتێبی کوردی
کوردیکا
@kurdica

کوڕه کانی حاجی ئاخر کەڕەتی شەغرەیان هێناوە حەوشە،
حاجی هەرای کرد: ـ رۆڵەماندوونەبن، قالبوو ساخ بێ ، کوڕانم ! نانی بخۆن ، یەکتان بچێتە کن مەڕی ، عەزە شەلە بەتەڵەوە بووە،بینێرێتەوە مالێ ، فەقیرە با ئەو شۆ وەحەسێ ٠
جێگای میرزا وسۆفی لەسەر سەکۆی حەوشە راخراوە ،ئەستێرە چاو دادەگرن ، ئاسمان پڕلەئەستێرە ، گەورە ، چووکە، پڕشۆق ، کز ،دوور، نیزیك ، شی بایەکی نەرم دێ ، چاو بەرەو خەو قورس بوون، خەو دنیای لەباوەشی نەرم وئارامی خۆی گرتووە، فەقیر ودەوڵەمەند ، تێر وبرسی، هەوای سووکی شەوی کوێستان هەڵدەمژن ، شیبای شەو، ئامێزی خەو٠
هی واش هەن خەولە چاویان تۆراوە، " خەزاڵ " لەخۆشیان، " یارە " لەدەردی چاوەڕوانی ، " عەزە" شەلە لەبەر دەردی پەنجەی ٠
یارە لەسەر سەکۆی پێشوو ، بەکۆڵێك بیرەوەری تاڵ وشیرن،تەواوی هەستی خۆی رشتۆتە کونی شمشاڵ ، بەسۆز وکوڵ ،چەشنی کۆتر ،خەم و شادی ، ئەندێش وهیوا ، حاڵەتی غەریبی ئاشنای پێداوە ، دەگمێنێ ، گا گوێیان بۆشل کردووە ، هێدی هێدی کاوێژ دەکەن ٠
" یارە" ئەوقسەی خەزاڵی کەوتۆتەوە بیر ،کەپێی کوتبوو :
ـ پێت وایە تێ ناگەم چ لێدەدەی
" هەرکەسێ دەیکا مەعیەنی دوو دڵان "
" بە هارانی بەرێ کەڵی بەر جووتی ""
" پایزان بەرانی گەڵ مەڕی "
"زستانان کوڕە جحێڵەی سەربانی "
" ساڵدەری دوازدەی مانگێ "
" عەزیەت کێش و رەنج بەخەسار بێ "
شەو بەرەو بەیانێکی روون بەدڵی تاریکی دا ، دەچێتە پێش بووکی رۆژ لەژێر چارشێوی شەو بەرەو دەرکەوتنە ٠

١١

لەمـــاڵە حاجی " حەمە" هەلایەکی سەیرە، نێوماڵ ، هۆدە، سەر سەکۆ، لەژن وپیاو ،گەورەو چووکە ژاوەی دێ ، وەك مێش شڵخەی دابێ ، سەحرای مەحشەرە، کەس بەسەرکەسە وە نیە،جەماعەت هەڵقوڵیوە، وەك زەوی زابێ •

مارەکردن ، خەنەبەندان ، شیرنی خواردن ، وجل هێنان، لێگڕا بە رۆژێکە، تێگڕا و وێگڕا ، سۆفی چەندکێلی بە بەردێك ئەنگاوتووە-

" حاجی " پەلپی لێ نەگرتوون، خزمایەتی دۆستانەیە، خزمایەتی لەخزمایەتی دا •

لەسەرەوەی نێوماڵ یای " ناز" وەك خاتوونێك ، وەك پەری یەك ، گران و سەنگین ، چەشنی هەڵمێکی سەوز ، هەورێکی نەخشین ،خەیاڵێك لەسەر رووبار دانیشتووە، هەر چەند جارچاو هەڵدێنێ و نیگایەك دەگێڕێ سەدنازی لەچاوان دێتە دەرێ ، ناز لەناز دەڕژێ ، جەماڵ وکەماڵی رێك کەوتووە • خۆی لەتەپڵی گوڵی داوە، سەرتاپا جوانی یە ،جوانی لەنێو جوانی دا ، سەوزەیەك لەدڵی سەوزەڵێن ، وەشتاقیان ناچێ تەرزو بەرزە ، وێنەیە، نەخشە، نەرم ونۆڵ وسپی وسۆڵە، خڕوخۆڵە لە خوارەوەی وی ،

پوور " ئامان " ، " پەریزادە" شەل ، دادە" خەجێ " ، یای "شەم " و ئەوانی تر ٠

منداڵ ئەوەندە زۆرە دووقرانی هەڵاویی وەعەرزی ناکەوێ ، ئی وایە گاگۆڵکە دەکا ، هێندێك دارەدارە، کووژەکەی شین لەسەر شانیان قایم کراوە، ئەوانی شیرە خۆرە، گۆشە گەرووی گەورە و چووکەیان لە مەچەکی گرێ دراوە ، چاویان رەشە وسەریان وەك گلۆڵە خڕ، تاق تاق بەرلیکە لە مل وکۆچکە لەسەریش دەبیندرێ ، قاژ وقووژ و زاق وزووق مەیدانی بۆ قسەکردن نەهێشتۆتەوە ٠

" خەزاڵ" لەپەنا یای " ناز " دانیشتووە، یای ناز بە گەرمی ئەولا و لای ماچ کرد، دەستی گرتوهێنایە لای خۆی و سەبرێکی پێی کوت:
- رەبی بەمەخسوود ومرادبی ! پیرۆزبی بەسەرودڵی خۆش ، پەشیمانی نەکێشی خەزاڵ گیان ، چەندەم پێخۆش بوو ٠

جارجار چاوێکی لەپەریزادە شەل دەکرد ، لەدڵەخۆی دا دەیکوت " سەگێڕەی بۆگەنیو " ئەدی ئەو درۆیانەچ بوو دەی کرد ،میرزا خۆی بۆیارە خواست، میرزا ژن هێن بایە، ئەو منداڵەی نەدەویست، دەمزانی درۆیە ، پێم سەیر بوو !

میرزا وکچۆڵەیان نەکوتووە ، باجوانیش بێ ، باکچە حاجیش بێ ، بامالەباب دەولەمەندیش بێ ، ئاە میرزا ٠٠٠٠٠٠ لێرەیە، بلێی چاوم پێی بکەوێ ؟ ! لەمێژە نەمدیوە، میرزای خۆم ! مەزنی مەزنان !

هۆدەی پیاوان یەکی دی نابا ، مامۆستا ، میرزا ،سۆفی مام جەسەن، کاك سلەمان ، مەحموود جووکوژ، حاجی ، کوڕەکانی ، یارە، وەتمان ، زۆری تر ، هۆدەی پیاوان بێدەنگە، " وەتمان " لەبەینی میرزاو سۆفی لەسەر چۆکان بەئەدەب دانیشتووە ٠

مامۆستا رووی لەحاجی کرد : - مام حاجی ئێمە هەمووممان لە تۆ مەممنوونین ، ماڵت ئاوەدان بێ ، قسەکردن بەرەوروو باش نیە،نامەو ێ

زۆری لەسەر بڕۆم ، ئەوەندە دەڵێم ، کەیخودای وەك تۆ کەمتر هەیە ،ئە و خزمایەتی یەش زۆرموبارەکە، کارێکی بەجێ یە، پێم خۆش بوو ،قیسمەت بەکەس تێك ناچێ ، خودا وای نووسیبوو، مەسڵەحەت مەیلی ئەوە ، زاواشت کوڕی چاکە ، بەئەدەبە،جحێڵی لە تاعەت دا ، مەقبوولی دەرکی خودایە، بەسەری ئێوە بەقەت کوڕ و برای خۆم خۆش دەوێ ٠

دەمەویست عەرزت کەم ، ئەوکچەی تۆ وەك دەڵێن عەزەبە هەرچەند شەرعەن وەلی موجبرە، بەلام واچاکە بەشایەدی دووکەسان بابی بکاتە وەکیل ، ئاواقایم ترە، هێندێکیش رێ و رەسمی شەرعی دەبێ وەپێش کەوم ، جائەگەر بکرێ ، مام میرزا بۆ موبارەکی لەگەڵ بێ ، مام حەسەنیش یاری غاری منە، لەدیوێکی جیا بەئەدەب ترە، کچە و دایکی لەگەڵ یەکێ ئامالٚ کەیخوداژن ، لەوێ بن کارەکەئینشائەڵا خەلاس کەین ، یارەش سۆفی کردۆتە وەکیل ٠

حاجی " حەمە" چاوێکی لە ئەولە کردوکوتی : ـ رۆڵەگوێت لێ بوو،

ئەولە : ـ بەڵێ بابە ٠

حاجی : ـ دەبڕۆ بەدایکت بڵێ ، مامۆستا ومیرزا ومام حەسەن ، تەشریفیان دێتەژووری ٠

حاجی ژن ،لەحەوشە کێشتی لێدەنا ، سێ چوارژنی لەبەر دەستی دابوون ٠ چووە نێو ژنەکان ، قوڵچاغ و بەرەڵبێنەی فرێ داو سرتەیەکی لەگەڵ خەزاڵ کرد٠ خەزاڵ سوور هەڵگەڕا ، شەرمی مندا ڵانە ،بەتە واو ی مندالٚ دیاری دەکا ، لەبەر لێوی یەوەکوتی : ـ دایەگیان لەرووم هەڵنایە ، ئەویش لەلای میرزا ! جاچۆن ؟

" ناز " بەنیێوی میرزا وەدڵە کوتەکەوت: ـ میرزا لەوێ یە بریا٠٠٠ بریا دیبام ٠٠٠٠٠٠٠

خەزالٚ مل نادا ، قۆڵی توند لەقۆڵی یای نازکردووە٠ یای ناز دەلەرزێ ، زرمەی دڵی دێ ٠

خەزاڵ : ـ یای نازیش لەگەڵم بێ ، دەنا لەرووم هەڵنایە ٠
حاجی ژن : ـ باشەرۆڵەگیان، ئەویش ، منیش ، پێکەوە دەچین، ، زووکە رۆڵەگیان ! مەحتەلیان مەکە، حەیبە ، خۆتۆ منداڵ نی ، پاشان رووی لەیای نازکردو بەئیشارە پێی کوت لەگەڵ خۆی بیهێنێ ٠
پەریزاد ، خاکەنازێکی ئاور هێنا ، دووچلێ ئەسپەندەر لەسەر هەڵپرپواند ، خەزالێ قۆڵ گرت، سێ جاری هەنگاو بەسەر داهێنا ،خەریك بوون لە دەرکەبچنە دەرێ ، حاجی ژن گەڕاوە ، رووی لە یای ناز کرد گوتی : ـ ئەتۆش ، دەی زووکە، هەنگاوی بەسەردا هەڵێنەوە،خەرمانەی گولان ! سەرتۆپی وڵاتی ! رەبی نەخشەت لێ بێ ، رەبی رۆڵە رووی دایك وبابت سپی بێ ، بەخوڵای حاجی لە تاریفت تێرنابێ ، بێ چاوێنی بی ٠
وەرێ کەوتن ، سێ ژن ، سێ شۆڕەژن ، دایك ، کچ ، ناز، ئەوحەوشە لەمنداڵێ یەوە پێخوستی خەزاڵە ، هەرشوێنێکی بە سەدان جار کەوشی ناڵچەداری خەزاڵێ وێکەوتووە ، ئەورۆ هەوایەکی دیکەیە ، هەنگاوێکی تەرە، جاران کەس سرنجی نەدەدایە، ئەو رۆ بەرچاوە ، دیارە، لەبەرد ودار شەرم دەکا ، هەنگاوەکانی ئارام و بێ هەستە،زرمەی نایە، عەرز نالەرزێنێ ، لەسەرەخۆ، بێ هەست ،پێندرە ، بێ چرتە :،
" ناز " دڵەخورپە یەتی ، میرزا لەهۆدەیە، چاوەڕێ یە، بێ خەبەر ، بڵێی بزانێ ؟ بڵێی ئاگای لەدڵی نازبێ ٠٠٠٠٠٠
وە ژوور دەکەون ، وەك نیسێ بەکەلێن دەرکەدا ، قۆڵی مەلا ومیرزا ماچ دەکەن ، مام حەسەن بەخێر دێنن ، " خەزاڵ " و " ناز " سوور هەڵگەڕاون ، چەشنی گوڵووك ، خاشخاشك ، مێلاقە، شەرم بەهەیبەتی کردوون ، حەیا رێز و حورمەتی داونێ ، هەناسە ولەرە ولەرزەسینگ٠
سینگی " ناز " پڕە لە وشەی خنکاو ، نێژراو ، بەلام ، زیندوو ، ئەو وشانەی دڵ لەباوەشی دەگرێ ،بەلام گوێی زەمان لەحەسرەتی بیستنی

@kurdica

دەمرێ ،ئەوەی لەدایك دەبێ ، کەچی نایەتە دنیا ، ئەوەی دەکوترێ و نابیسترێ ، رازی دەفتەری دڵ ، سوڕی سەرپۆشی تەنیایی ، خەونی بە جێماوی شەوگار ، بۆنی بەیبوونی خەیاڵ ، خەیاڵی تیژی شیرن، ئەوەی کە تەنیا ناز دەیزانێ ، ئەوەی لەتەك دڵی نازدەژی ، ئەو ئەستێرەی لەحاست ئەستێرەی خۆیەتی ژیان لەسەر بستوو، ژیان بەرامبەر ئاسۆ ، شەبەقی دەرکەوتوو لەگەل ٠

دڵی میرزا ئاشنای دەردە، هاوڕازی رەمزە، میرزا ئەویندارە،ئەوین سەرتاپێ ئەوین ! ئەو لەژێر ساتۆری جەلـلاد رای کردووە ، کۆت و دۆستاخی تۆانیوە، دەستی بەکەلەمچە تەزیوە، شانی خزیوە سەری گوروا وە، ئەزموونی سەدان مەیدانی لەگەڵە، تامی دەیان تێشکانی چێشتووە، زامی کۆنی لەدڵە، کۆانی لەدڵە، داخی لەدڵە، هەرگیزخورپەی دڵی وانەهاتووە، هەرگیز فکری ئەوەی نەدەکرد ،نیگایەك،لەرەولەرزەیەك ، ئاشنایەکی دوور، دوورێکی نیزیك ، ئافرەتێك ، ئافەتێك،نازەنینێك، نازێك ، ئاواقەلای دڵی بگرێ ، ئەودڵە هەی شتێکی دی بوو، بۆ مەبەستێکی دی ، بەڕێ یەکی تردا ، بەلام ئاه ئەو رۆ رۆژێکی ترە، هەست چەتوونە بۆ هە میشەسەرکوت بێ ، زەحمەتەدڵ لەحاستی دڵ مەهارکرێ ، میرزا ئینسانە٠٠٠٠٠

تەنیا پشوویەك چاویان تێك هەڵەنگووت، دنیایەك مەبەستی نەکوتراو، ئەو مەبەستەی لەگەروودا دەخنکێ ، ئەوەی ون و ئاشکرایە ئەوەی بە بێ هەبوون هەیە ، نیە و هەیە٠

میرزا زۆری هەوڵ دا ، قسەیەك بکا نەیتوانی ، ئەوکی گیرا ،تف لە گەرووی دا ویشك بوو، نازی نازئەفسوونی کرد ، تەلسمی چاوی بازی ناز دڵی تەنی ، نیگایەك عومرێك بەتا لایی پڕکرد، ئانێك بەقەد سەدەیەك٠

مەلانەبا پەتەی دەکەوتە سەرئاوێ ، مامۆستا کوتی : ـ خەزاڵ ! کچی خۆم ، ئەوەی من دەی لێم دووپاتی کەوە ، بەدووم دا وەرەوە٠شەرت و

شوێنی شەرعی ،حەوت پشتی پێغەمبەری،رازی بوون بۆمارەکردن٠

مام حەسەن گوێی گرانە ،بەحاڵ گوێی لێ بوو ،میرزائەوەشی نەبیست ئارام ورەنگ پەڕیو ،گێژوویژ بەدووی مەلادا ،نیونیگایەك لەنازهۆدەی جێ هێشت ،دڵ لەوێ ولەش لەجێیەکی تر ،وروکاس٠دیوی پیاوان مات و بێدەنگ هەمووچاویان لەزاری مەلایە ،دەست لەسەر ئەژنویان داندراوە ،تەسبێح لەگەڕان کەوتووە ،قۆناخێکی نوێ چاوەڕێی کرێدانێکی شەرعی یە .مەلا ئیشارەی کرد ،حاجی وسۆفی دەستیان لەدەستی یەك نا ٠مامۆستا وەپێشیان کەوت: ـ ئینکاحم کرد، تەزویجم کرد، بەهاوسەنیری ، بەهاوکووفی ، بە مەزەبی ئیمامی شافیعی وئەوکەسانەی لەدواي ولەسەرقەولی ئەوفەرموویانە وەلی فاسق بێ ، شاهیدفاسق بێ مارەکردن دروستە٠ئینکاح و تەزویج ، ئیجاب وقبووڵ دیاری کردنی حەق مارەیی وتەواوی شەرت وشوێن سێ جاران کوترا ،هەرسێك جاردەستیان لێك بەرداوگرتیانەوە .پاشان بۆ مەبارەکی فاتیحایەك وپیرۆزبایی وزارشیرن کردن بەنوغڵ ونەبات ٠

* * * * * *

سبەینی زوو ،کەڕەی بەیانی ،دەهۆڵ وزورنا ،لەدەرکی سۆفی، نیزیك کانی یەکە ،سەحەری لێدەدا ، لەپێش دا "یارە"بەتەواوی خەڵکی دەوروپشتی راگەیاندبوو٠ قاپ ومەنجەڵ هاتۆتەگۆڕێ،دووکەڵ و لاتی داگرتووە ، مەنجەڵی زنجیردار ،کوچکاور لەپەنادیواری ریز وهەنگاوێك لێکتر دوور ، ،دامەزراون، سێ چوارژن قۆڵیان لی هەڵماڵیوە ،بازنەیان بەرەوئانیشك هەڵکێشاوە ،شەدە لاپێچن و پاتۆڵ لەپێدا ،توندوتۆڵ وئازا ولەبارن ،کاتێ دێن و دەچن زرمەلەعەرزی دێ٠

پوورئامان بەسەررادەگا ، لەسەرەخۆ وبەمشوورە ئەوساڵ پیری لێ دیاری دەدا ،بەڵام ئێستابەگوردە ،سەدسواری لێ میوان بێ ئەوەندەی بلێی یەك ودوو بەرێیان دەکا ،گایەکی بەساعاتێکی وەسەردەنێ،کۆنە کابانە، دروشمی کاری لەدەست دایە،خۆی چێژی ناکا ،دەزانێ ئەو

مەنجەلانە چەندیان ئاودەوێ،چەندیان کەل وپەل دەوێ چەندەی گۆشت پێویستە وچەندی خوێ تێکا ،مستی عەیارەیە،ئاوگەردانی لەدەست ناکەوێ بەردەستی خۆی ناگرێ،ولاتی داپرژاونیە ،وەك وروڕەی جادوو بە سەر مەنجەلان دا دێ ودەچێ،ئەوەی ژێردەستی بێ زمان دەکێشی ،بێ رەزایە ، نەفووراتە،پوختە،پاراوە،خاوێنە. فەرمنتی لەبەردەستی ئەوکار دەکا ، لەپاش پوورئامان تای نیە، پوورئامان هەر لەوی رازی یە، "خەجێ"لەژێر دەستی فەرمنتی دایە، ئەویش ئازایە و باش هەڵدەسووڕێ.

سێ چوارژنی دیش وردەوردە خەریکن ، وەك هەرەوەز دەچێ. "ناز" یەك دوو راوەك نیسك ونۆك ولەپەی لەپەناخۆی داناوە،چاوی بەحوکمە، ئەوەندەی فوولەقەننەی دەکرێ،سەرکەشەفێك چیلکەو چاڵ دەبژێرێ ، دانەوێڵە هەڵدەتەکێنێ وخاوێنی دەکاتەوە،پوورئامان دەزانێ توندوتۆڵە، بەکارەوکارجوانە،بەلام لەرادە بەدەر خۆشی دەوێ،بە ماندووبوونی رازی نیە،جارجاردەڵێ:ـ نازێکمان دەوێ،کچۆڵەناسك ونازدارەکەم ، چ زوو نازی شێوا ، دیسان چاکە سۆرەوتۆرەی لەماڵ دانیە، مندالەکانی خڕۆکە کردوون ،چ باسی مێردکردنی نیە،وەك پیاو سەری پێوەنەبێ ، ناهێڵی ناز ماندووبێ،نایەوێ بشەمزێ،جاری وایە دەڵێ لەگەڵ دایکت مەمکمان پێکەوە خواردووە، پووری تۆم.

داوەت گەرمە،کوڕوکچ رەشبەڵەك هەڵدەسووڕێنن،سەروبنی دیارنیە بەهەمووهەوایەك هەڵدەپەڕن، "چەپی"،"رۆینە"، "رۆینەی شارویرانی". کچ کەم تاکورتێك ماندوو بوون، هێندێك دەستیان ،بەعزێك لاقیان دیشی تاك ولۆلەگەڕ دەچنە دەرێ،کوڕگەل دەیکەنە چەپی. وادەنوێنن مەنزووریان نیە، چ دەربەستن ؟دەستی کەس ناگرن،داوەتی فەقێ یانە دۆمان بۆچیە ؟ شان بادەدەن ،خۆهەڵداوێن،خۆی پێدەکوژن،سەرچۆپی وەك بزماردەچەقێ، دەسری ریشوودار ،بەدەستەوە هەرادەکا ـ بەشان ،بەشان!خاوی مەکەنەوە ، خڕی هەڵدەن بادۆپێمان نەکەنن قورس وقایم هەڵدەپەڕێن، هەرخۆشلۆی

ناکەن ،لەنەکاو دۆیەکی نەخشین ،قۆڵی دووکوڕان لەپشتەوە راشەق دەکا ، سەرچۆپی ،چاوێك لەلۆتی باشی دەخشێنێ ، هەڵپەڕین دەبێتە رۆینە ، رۆینەی شارویرانی " • سەگ شەلیشی دەوێ ،کچ یەك بەدوویەك دا ، خێزەرە دەبەستن دێنەوە تێوی ، کوڕئا وڕئا وڕیان وێکەوتووە ،چا و هاتۆتەکایە ، ئەوەی قیت وقۆزەهەردوو دەستی پڕە ، ئەوەی پووخە پیاو و قرپۆکە ، لەگاوانی نانی گوێلەگەل خڕدەکاتەوە •

لۆتی دەکشێتەوە ودێتەوەپێشێ ، زۆرنالەساحێب دۆیان دەگرێ شاباش دەستێنێ ، جاری واشە قۆندەرەکانی بەپاتۆڵەکەی دەسڕێتەوە • داوەت ئەوەندە خۆشە هەر گەڕەی مەڕێکی دێنێ ، رەش بەڵەك کەسك و سوور ، کۆلکەزێڕینە ، کوڕوکیژ ، دلپاك ، دوورلەفڕوفێڵ ، بیزارلە درۆ و بۆختان ، هەڵەو هەڵکەوتووە ، دۆیەك لەنێوەراستی دووکوڕ ، کوڕێك و دوو دۆ ، بەزمە شاییە • ئەوانەی تازەدەگەنێ ،دەهۆڵ و زورنا بەپیریانەوە دەچێ ، شاباش وەك خۆڵێ دەڕژێتە سەر عەرزی ، • تاق تاق بەختەوبەران ، کاوڕوگیسك ، قەلو قاز و دانەوێڵە ، بەرەومالی سۆفی دەڕوا ، حەوشە پڕە لەوجۆرە شتانە ، یارە خۆشەویستە وسۆفی جێگای رێز وحورمەت ، داوەت خۆمانەیەو هەموو خۆبەساحێب ماڵ دەزانن • لەگەرمەی داوەت دا ، " میرزا " بەسواری ئەسپەبۆرە وەدەر دەکەوێ ، ئەسپە بۆرە وەسەما کەوتووە ، چەپۆکان دەکاو وەرمبازێن کەوتووە ، لۆتی بەپیری یەوە دەچن ، شایەر شاباشی زۆر وەردەگرن " میرزا دابەزی ، یارە ئەسپەکەی وەرگرت ، دەوروبەری دار بەڕوو راخراوە پڕە لەبەڕەولباد ، پیاو لەوێن ، لێگرابەپیر میرزاوە دەچن ، رەنگی بزرگاوە ، وەوەی دەچێ نەخەوتبێ ، دەست و موشتاخیان لەگەڵ دەکا • بەرەو مەجلیس وەرێ دەکەون ، میرزا وەپێش کەوتووە ، یای ناز لەحەوشەڕا چاوی لێ یە ، لەبەر خۆیەوە دەڵێ :

- میرزای خۆم ، مەزنی مەزنان !

سۆفی بەکەیفە ، رانك وچۆخەی گرژالی لێداوە ، شەدەکەی تازەیە ،

ـردێنی بەشانە کراوە، پیرێکی زیندوو، بەگورد، وێچوو ٠جێی پیرە بەتاڵ دەبینێ ، لایەکی پێوەنیە، ئاواتی پیرە داوەتی یارەبوو قسەکانی لەگوێ سۆفی دادەزرینگێتەوە، بەڵام خۆڕادەگرێ ، دڵخۆشی خۆی دەداتەوە : ـ دەبێ گوێی نەدەمێ ، دنیا بۆکەس هەتا سەر نیـــیە، ئینسان دەمرێ، ، ئەورۆ دەبێ بۆیارە لەجێی دایك وباب بم ، ئەو خەڵکەلەخۆشـــی من هاتوون ، داوەتی کورەکەم ، رۆژی شایی یە، خەڵك قەرزداریان کردم ، لەشین وشایم داهەن ٠

خۆلە خەیاڵ دەپچڕێتەوە، روو لەمیرزادەکا : ـ مام میرزا ! بـــەخێر هاتی ، هەرچەند درەنگ هاتی ، ئەوخەڵکە میوانی تۆن ، لەبەیانی یەوە ملم هات ئەوەندەی سەر هەڵێنم ، چاو لەتۆبگێڕم ٠

میرزا : ـ جەماعەت میوان نین ، ماڵە خۆیانە، من خزمەتکاری ئەوانم ، ئەوان نەبن میرزای کێم ؟

هێندیك وەجواب دێن: ـ مام میرزا شتی وامەفەرموو،ئەتۆ گەورەی ئێمەی ، سەرعێلی ئێمەی ، براگەورەی ئێمەی ،چاو سووری ئێمەی٠٠٠

یەکێك بەتوندی کوتی : ـ نەخشەت لێ بێ میرزا ! ، شەرتەلەداوەتی تۆسەرچۆپی بەرنەدەم ٠

میرزا : ـ خوا ئێوەم لێ نەستێنێ،ئارەزووی من زەماوەندی گەورەیە،شایی من ، رەش بەڵەکی ئێوە دەبێ ، شەرتە ئەوەی من دەڵێم وابێ هەرلەورۆژدا، لەنێو ئێوە ژن بێنم ٠

مام حەسەن : ـ ئەودەم بەجێمان دێڵی ، دەچیە وەشاری ، ٠

میرزا : ـ نامام حەسەن ! ، باوەڕکە ، وام عادەت پێگرتوون شارم لەبیـــر چۆتەوە، سەفای دێ ، وەفای دێ وساکاری خەڵکەکەی دڵی گرتووم،شەرتـــە هەتا هەم لەنێو ئێوە بژیم ، لەلای ئێوە، لەگەڵ ئێوە ،وەکووئێوە٠

وەتمان هەڵیدایە : ـ مام میلزا ! تۆ، تۆ، ژن دێنی ، منیشـــــــــش هەل دەپەلم ، باشە مام میلزا، ! دەستم دەگلن ؟

@kurdica

- میرزا بەپێکەنینەوە کوتی : - ئەرێ وەتمان گیان، دەستی تۆش دەگرن ، تۆش هەڵپەڕە .

خەڵکەکە لەقاقای پێکەنینیان دا ، یەکێك هەڵیدایە :- منداڵ دڵی روونە، ئیشالڵا وەدی دێ ، خوا لەزارت بڕوانێ وەتمان !

و ردە وردە ، دوو دوو و سێ سێ ، دەست دەکەن بەقسان ، لە هەموو بابەتێك ، ئەوانەی دانیشتوون هەموو گەڕاونەوە، جگە لەوەتمان ،پیاوی داوەتێی تێدانیسە، دڵیان دەکورکێنێ ، دڵیان دەیەوێ ، کچی خۆ ناشکێنن ، وەتمان لەلای میرزایە، لەوەتی میرزا گەیوەتی ،قەراخ داوەتی جێ هێشتووە لەگەڵ میرزای کەوتووە، یەك پشوو چاوی لەچاوی بڕیوە .

مەلا ومام حەسەن لەنیزیك میرزا ، لەسەرەوە دانیشتوون، باس باسی ئاژەڵداری یە، مام حەسەن ، هەناسەیەکی غەمناکی هەڵکێشا ، دەستی بە سمێڵە ماش و برنجی یەکەی داهێنا وکوتی : - ئەوساڵ گیابڕ زۆر بوو ، ساڵی وام نەدیوە، ئەو حەیوانەی بەکەیفیش نەبانەدەمرد، ئەمن قولاغی چاردەسەرم بۆهاتۆتەوە، زۆریشی مەڕە ئەستێور بوو، باوڕکە مام میرزا ، ئی وای تێدابوو، شوان دەبوو سواری بێ ، ساکەتەی دووگی هەڵنەدەگیرا ، خوریت لێ کێشا با ، رۆن دەهاتە دەرێ ، هەمووی دەتکوت بەختەوبەرانە ، کوڕە هەرخوڵقابوون . بەسەری میرزای گوێشم لێ نیە، ئەوەی مەڕی نیە . مەڕی نەمردوون ، ئەوەی هەبێ دەمرێ ، ماڵ نەمردباعەرز هەڵی نەدەگرت .

میرزا : - گیابڕخەتای زۆر خۆری یە، ساڵی وا لەوەڕخۆشە، ولات بژوێنە، شوان سەری خۆی پێوەنایە شێنێ ، مەرهێندەدەخوا ، دەمرێ ، دەنا ئەوگیایانەی بۆ حەیوانی زەرەرن ، شوان دەیاننا سێ .

مام حەسەن : - مام میرزا ! هەڵبەت ئەتۆ باشتر دەزانی ، بەلام ئەمن پێم وایە، گیابڕبە زۆر خۆری نازانم ، بەڵکە لەگیای خراپ دانە، ، رووی لەیارە کرد، شوانە ! ئەتۆ ئەوساڵ چەند سەرت گیابڕداوە؟

- یارە : - وەلاهی مام حەسەن دوو سەرم بەگیابڕچوون،ئەویش خەتای

خۆم بـوو ، سالّی وا دەبیّ مەڕی زوو بنوێنی ، نەهێلّی زۆری بخـوا ، مام میرزا چاکی فەرموو ، گیابڕ خەتای زۆر خۆری یە ، ئەمن لەمێژە ئەوەم تاقی کردۆتەوە ، ئی ئەو دووەش ئەستۆی شەیتانی شکیّ قوون گرانیم کرد ، درەنگم بردنە سەر حەوشە ، وایان لیّهات ، •

مام حەسەن : ـ برالە لەخۆڕانیە کچت دەدەنیّ . ماشەلاّ لەوهەمـوو مەڕەی حاجی دوو گیابڕ لەو کەرکە مەڕەی منیش " خلە" درێژ چاردەسەری قولاّغ هێناوەتەوە ، گۆچان پیسی وەك خۆی لەدنیایە دانیە ، شوانی وایـە دلّی بەمەڕیەوە ، ئی وایە دەلّێی بێگاری پێدەکەن ، دەك ئەو حەقەی لەمنی وەردەگریّ ، بیدابەهەنار ، مالّتەحەیا نەماوە ، کافرستانی یە ، حەلاّل و حەرام نازانن چیە ، ئەوەی دەغەلّی دەکا ، حەقەکەی حەرام دەبیّ •

مەڕی بەرگۆچانی عەزە شەلەش کەم وایە بمریّ ، بریا ئاوە خەو خەو نەبایە ، شوانی چاکە ، پسپۆڕە ، بابم حاجی حەمە لەهەموو کەس ئاقلّترە ، هەتائێستا حەقی دوو پەلەوێنجەی بۆعەزەی داوە ، خەلّکی دەناسیّ ، نانی مشووری خۆی دەخوا ، ئەوی دەیگری بەشوان ، گولّ بژێرن •

سۆفی ئەحمەد : ـ مام حەسەن ! برالەگیان ، خەتای کەس مەگرە ، مەڕحەیوانێکی ناسکە ، ئەوەندەی بەرەکەت کابەسەرفەیە ، ئەوەندەش کەم حەمرە ، ئەگەر دەتەویّ نەمریّ ، بزنی راگرە ، سەری پان کەیەوەنامریّ•

مام حەسـەن : ـ کوڕە سۆفی چۆن نامریّ ، گووی سەی بەشـاخـی نەت دیوە خۆی رەدیواری دەخا وخۆدەخورێنیّ ، ساحێبەکەی لەداخـا ن خەریکە حەکەداربیّ ، ئەریّ هێندێکم هەیە بۆلێم ناکڕی ،هەرزانت دەدەمیّ سۆفی !

سۆفی : ـ دەی دەی ، فێلّەزان ! رسقەکەت خواردووە،بوخورەدیوار ی خستنەکەی دەیدەی بەمن •

مامۆستا : ـ برالە مام حەسەن ! ئەورۆ بەسۆفی ناوەستی ،دەست لە خۆت هەلّگرە ، مەڕوما لاّت زۆر بووە ، زەکاتی بەچاکی لیّ دەرناکەن ،بۆیە

دەمرن ، شەرعەن لەچل سەری زەکات دەکەوێ ، بابم ! زەکاتی بدەن ، ئەوەی دەمرێ مالّی تۆنیە ٠

داوەت بەربووە ، کەولّ وەعەرزی کەوتووە ، نان وکێشت بەپێی فیلانە ، کورەجحێلّە بەکەشەف وسەلە ومەجومعە ، لێگدا ، لێگدا ، نان وکێشت دێنن ، خواردەمەنی بەلاشە ، حەسارو دەرك و بان یەکی دی نابا ٠لەبەرەوە نەهار دەخورێ ،منداڵ وەك کوچك وکەڵەك لەحەوشە رژاون ، رێ نیە لاق هەڵێننەوە ، خەڵك بەوردو درشتەوە هاتوون ٠ دەرزی هەلاوێی وەعەرزی ناکەوێ ٠

پوور " ئامان " حوکماتی دەکا ، بێ نێوبردەشاتێنێ ، : ـ رۆڵەم وریابە نەکەوی ! ، کورەلەسەر رێ بەلاچۆ ! کچۆڵە دامەزرێ ! هەتیوە بێدەنگ بە ! ،بەشی پیاوان بەرێ کرێ پاشان ، حەمەرەحیم ئاگات لە خۆت بێ ، ئەوجامەی تێکەن ، ئەوپیاڵەی لەسەر رێ بەلابە ، ئەوەیان گۆشتی کەمە ، پیوازەکانوو لەبیر نەچێ ،شەرافەت دڵت بەسەریەوەبێ ٠٠

کورێك هەرادەکا : ـ وەتمان ! ،وەتمان ! ، وەرە دایکت ، یای ناز بانگت دەکا ٠

میرزا ، مچورکێکی پێدادێ ! لەدڵە خۆی دادەڵێ : ـ ئەی کورە ئەوە بۆوام لێهاتووە ، یای ناز بەمن چی ! ولاتی یای ناز بۆمن مەبەستە ، شەویش نەیهێشت خەوم لێکەوێ ، ئەو هەموو کچە جوانەی شاری دڵمیان رانەخورپاند ، چم لێهاتووە ، دەبێ لەبیرخۆمی بەرمەوە ، داهاتووم مەعلووم نیە ، خودا دەزانێ چم بەسەردێ ، ئەی ، یاعومر ،

وەتمان : ـ نایەم ! لەلای مام میلزا دەبم ٠

سۆفی : ـ لێی گەرێ رۆڵەگیان ! برۆ بلێ تایەتەوە ، بالێرەبێ ٠نان بە تەسەلی دەخورێ ، سمێڵ چەوردەبن ، تاق تاق دەچنەسەرکانی یەکەخەریکی خۆسازکردنن ، ئەسپ زین دەکرێن ، تەقەی ئاوزەنگی ، پرمەی ولاغان ، حیلەی جانووی ساوا ، زەنگاڵ هەڵکێشان وخۆراستەوپاستە کردن ٠

مه لا : ـ برادهران ! ئینشائلاّ ، ئهوهبیّ وهزاری دی،پیّم وایه نـویّـژ ومویّژان بکهین و ئهوهی دهچیّ بوّ بووکیّ سواربیّ ، درهنگه ، مام حهسهن و سـوّفی و یاره لهلای من دهبن ، ئهوانی تر کهیفی خوّیانه ههرکهس پیّـی خوّشه ، پچیّ ، پهسلاّمهتی بهسهرو دلّی خوّش ، بریّکیش لهسهرهخـوّبن براله، جحیّلهکان زوّرتر لهگهلّ ئیّوهمه، لهرمبازیّن وتهقلّهوجلیت وریـای خوّتان بن ، خوّبهـهیـلاك مـهدهن ، نهوهك خوای نهخواسته شایی مان لیّ ببیّته شین ، تکادهکهم ئاگاو لهخوّ بیّ ، بهبیّ ئیزنی میرزای کاری سهربهخوّمهکهن ، ههرزهیی مهکهن موسولّمان دهبیّ سلاّمهت بیّ ٠

سواره سواربوون، تیّك داویّن ، پهلهوههله لهگوّریّ دایه، ههو ههوی سواران ، رمبهی دهوّلّ وزورنا لهگهلّ ز رمهی نالّ وبزمار گویّی پرکردووه ، ههلاّیه، بهزمه، شایی یه، زهماوهنده ، کهس ئاگای لهکهس نیه، تهقلّـه دهکهن ، جلیت ، رمبازیّن، کیّ جوابی کیّ دهداتهوه ؟ میرزا بـه سـواری ئهسپهبوّره وهپیّش کهوتووه، چهشنی روّستهم و رهخش ، ریّك وپیّکـی و لیّهاتوویی لیّدهباریّ ، وهها قیت وقایمه دهلّیّی بهزینه کهوه دوورواوه ، کهچی قهوهی خستوّتهسهر رکیّفان ٠

یای " ناز" غهرقی تهماشای میرزایه، لهدلّدا دوعای بوّدهکاوبـه قوربان وسهدهقهی دهبیّ ٠

حهسوّ : ـ مام میرزا ! " تهقلّه ئاغاو نوّکهری نیه" پیّم خوّشـه ، ئهسپهکان ریّك خهین ، بزانم ئهسپه بوّرهئهو ههمووهی تاریف دهکـهن لهگهلّ ئهسپه " سوورخون " دیّتهوه ؟

میرزا : ـ حهسوّگیان ! من توّم خوّش دهویّ ، ئهسپهبوّره" عـهرهبه " ئهسپی والهو ولاّتهی دانیه، لهوهتی ههمهکهس وهپیّشی نهخستوّتهوه،پیّم خوّش نیه گریّوه ئهسپت لهگهلّ پکهم ٠

حهسوّ : ـ ناوهلاّ مام میرزا ، وامهفهرموو ،بلّیّ ئهسپهکهم لـهگهلّ سوورخون نایهتهوه، دهنابراله لهسهر ئهسپهکان ، ئهوهش مهیدان ٠

میرزا : ـ حەسۆ ، کورە نامەوێ ئەسپەکەت قەلب کەم ، وەك بیستوومە بەجووتێك کەڵ گۆڕیوتەتەوە ، ئەسپێکی باشە ، بەلام ئەسپە بۆرە ، چنگی هەیە ، باڵی هەیە ، ئەوانەلەگەڵی دەرناچن ، بالەبەر چاوت نەکەوێ ، ناش پارێمەوە .

حەسۆ : ـ میرزا بابم ! گرێوە ئەسپ حەلالە ، لەسەر ئەسپەکان .

میرزا : ـ من بردمەوە ، کەدەی بەمەوە ، سوورخون دەدەمەوە بەخۆت ، تۆبردتەوە ، ئەسپە بۆرە پێش کێش ، بەراستی بەوگرێوەش رازی نیم .

مەیدان دیاری کرا ، مەودایەکی دوور ، لەپاناوکی بەرەدێ هەتا گۆڕەپانی کێوەسوور ، مەیدان درێژە ، مەودای زۆرە ، حەسۆ ئەومەیدانەی دیاری کرد ، پێی وایە سوورخون جحێڵە ، پشووی پترە ، دوورتر چاترە ، دەبێ ئەسپەبۆرەی ماندووکا .

رکیفیان لەئەسپ دا ، سوورخون وەك گوللە هەڵقەندرا ، تیژ ، بەباز و بورد ، زۆرپێ نەچوو دوو مەیدانەئەسپ دوورکەوتەوە .

" میرزا " لغاوی ئەسپەکە شل ناکا ، ئەسپە بۆرە خۆدەخواتەوە ، هەڵدەستێتە سەر پاشوان ، دەسوورێ ، بەلام میرزا حیسابی لەدەست دایە ، رای دەگرێ ، بەنەرمەغار دەڕوا ، هەتا داوێنی کێوە سوور ، حەسۆلەپێش دایە ، دەهۆڵ وزورنا ، بێ وچان دەیکوتن ، سوارە پەرۆشی میرزان ، مام حەسەن نەبێ هەمووپێیان وایە دەیدۆڕێنێ ، والێك دوورن دەنگیان ناگاتە یەك .

هەتاداوێنێ کێوە سوور ، میرزا لەپاشە ، لەگەڵ سمی سوورخون چوو لە هەورازی بەوە ، میرزا رکیفی هێناشین بۆرە ، جلەوی بۆشل کرد . ئەسپە بۆرە وەك هاران ، دووکەڵێك ، تۆزێك ، تارمایی یەك ، هەڵقەندرا ، لەچاوان دوورکەوتەوە ، دم لەسەرپشت بەرە بەبەرە ، دەگەیشتەسەر سوورخون ، وردە وردە سوارەکان دڵیان گۆڕا .

@kurdica

- لەنێو قەدی کێوە سوور، سوورخون بەتەواوی ماندوو بووە،دەکرێ بڵێین وەستاوە، کونەتفنێکی لێ ئاوەڵا بوون، ئارەق لەسمی دەتکێ ،زۆری لە کورتی داوە، حەسۆ وەپەلەکەوتووە ، خاڵیگەی بەرکێف هەڵدڕیوە،لەداخان قامچی لێدەکێشێ •

ئەسپەبۆرە تازەگەرم دادێ ، باوی لاق وپەلی خۆش دەبێ ، ماندو و نەبووە، ئارەغگیری تەڕ نەکردووە، هانکەی نایە•

لەنێو قەدی کێوەسوور ، " سوورخون" تێدەشکێ ، میرزا لەبەرامبەر " حەسۆ" شلی دەکاتەوە، قەمچی یەکی لە" سوورخون" دەداورەد دەبێ• کێوە سوور ، نەرمانە، بەیارە ، گۆڕەپانی هەیە، جێ لەوەڕی ئەو و لاتەیە، مەودای هەوراز زۆرە ، رژدە•

شین بۆرە ، وەك چنگی هەبێ وەسەر دەکەوێ ،لەسەرگۆڕەپان دەست دەکا بەنەرمەغار، میرزا دەیحەسێنێتەوە ، میرزا دادەبەزی سەبر سەبر بەدووی خۆی‌دا دەیکێشێ ، دەست بەسەر ویالی دادێنێ • جار جاریش دوو هەنگاو لەپێشداهەڵ دێ •

" حەسۆ " گەیشتێ : - سڵاو میرزا! ئەسپەکەت ئەسپی چاکە، پێم وانەبوو ، بەلام بۆخۆشت لەمن سوارتری ، ئەمن ئەسپەکەم لەدەشتێ ماندوو کرد ، لەشاخی وەستا ، دۆڕاندم بەلام لەگرێوە ئەسپ حاڵی بووم •

میرزا : - پێم کوتی ، بەکەڵەگایی گرێوت پێکردم ، ئەسپەبۆرە پێش کێشە •

حەسۆ : مەبارەکی ساحێبی بێ ، وەخاوەنی دەچێ ، لایقی تۆیە ، ئەسپی میرزای دەبێ وابێ ، فەرموو ئەوەش " سوورخون" جڵەوی بۆ راداشت •••

میرزا : وەری دەگرم ، دەیدەمەوە بەخۆت، سوورخونئەسپی چاکە ، لێی دڵسارد مەبە، بێ عاملێنە، ئەسپ هەتا دەساڵی ، لەتەرقی یە، ئە و ئەسپە جاری جحێڵە ، لەکار نەهاتۆتە دەرێ •

میرزا وحهسۆ لهگۆڕهپان هاتنه خوارێ ، هێدی و لهسهرهخۆ سوار بهتهقهی دههۆڵ وزورنا ، بهرمبازێن و نهرمهغار بهپیریانهوه دێن ٠

پێچ و کلاویان بۆرادهوهشێنن ، گوڕهیان دێ ، کێودهنگ دهداتهوه هەرادهکهن : ـ ماندوو نهبن ! قالبت ساخ بێ میرزا ، ئهسپه بۆره بهرهکهت کا ، حهسۆ ! ئهسپهکهت نافرۆشی ؟٠٠٠٠٠٠

میرزا : ـ کاکه گیان ! رۆژ درهنگه ، وهرێکهوین حاجی چاوهرێیه ، نوێژی ئێوارێ لهوێ دهکهین ، ئیشا لا بهسهرودڵی خۆش دهگهڕیینهوه ، با " یاره" ش پهرۆش نهبێ ، مهعلووم حهجمانی نیه٠ وهرێکهوتن، زۆری پێ نهچوو گهیشتنێ ، لهدهرکی حاجی دابهزین ، بهپیریانهوه هاتن، حاجی دهستی لهئهستۆی میرزای کرد :

ـ میرزا ! دهبوو لیرهبی ، خهزاڵ لهلای خۆی خۆشکه زاته٠

میرزا : ـ فهرقیان چیه حاجی ! کوڕ وکچی خۆمن ، حهسۆ کێشهی پێکردم ، وهدرهنگێ کهوتین ، ئیزن بدهی نوێژی دهکهین و دهڕۆین ، وهڕێمان خه ، رۆژ درهنگه ، سۆفی چاوهڕێ یه٠

حاجی : ـ ئهی سۆفی بۆنههاتووه ! ؟ کاکهمیرزا خهتای تۆیه ، ئهتۆ شك دهبا ، بهتۆپشت ئهستووره ، دهنا چڵ چلهی ردێنی هەڵدهقهنم ٠فێله بۆنههاتووه ؟ مهگهر نهیگهمێ ، قوڕه دهماخیم لهسهردهکا ،

زۆر پێ نهچوو بهبی پهلپ وبیانوو ، " ئهوله" و " نهسه" قۆڵی خهزاڵیان گرت هێنایانه دهرێ ، تارای سوور هێندهی دی جوان کردووه ، نهرم نهرم دهگری ، حاجی ژن دهگری ، ژنهکانی دیش ههروهها ماڵه باب هومێده دوورکهوتنهوهگرانه ، خۆشی وناخۆشی تێکهڵ بووه ، ماینێکی کوێت چاوهڕێی بووك بهسهرکێشهوه راگیراوه ، سهبر سهبر بۆ لای وی دهچن ، لۆتی نایهتهدهر " لێدهدهن ، میرزا زیڕوهشان دهکا ، وهك ئهستێرهی ئاسمان درا و هەڵداوێ ، حاجی دهستی دهگرێ

ـ بابم زستان بەروبوو درێژە، کەمێکی بێڵەوە ! • منداڵ تێك داوێن ، لەحەوای دەیقۆزنەوە، هەرکەسە وگوێچ •

گوێ پچڕ گوێ پچڕیانە، تێ ڕۆدێن ، سواری سەری یەك دەبن •بوو ك سوار دەکەن ، بەربووك ، بارگەوبنە، میرزا خوداخافیزی دەکا ، سوارە سوار دەبن و ماڵ ئاوایی دەکەن ، لۆتی " تەدارەك ومەبارەك"لێ دەدەن، سوار دەوری بووکیان داوە، بەرەو ڕۆژ ئاوا وەرێ دەکەون ، تیشکی خۆر لەچاویان چەقیوە ، دەست لەسەر چاویان دەکەنە نیسێ ، بە دەست تێلیسان سازدەکەن ، ئارام ئارام پێ بەپێی سەرکێش دەڕۆن، پیاوەتی و گەورەیی حاجی " حەمە" وەشەرمی خستوون •

لەپشتەوەی دێ ، دەستێك سوار وەدەر دەکەون، قۆشمەی دەم ڕووت ، جحێڵی ساکار ، دارتەقڵە بەدەستەوە، سڵاو دەکەن:

ـ مەبارك بێ ! ئەوەبێ و هەزاری دی ! کوڕەکان نەخشەولـــێ بێ ! برازاوا ! گیسکە کوڕانەمان دەوێ ، دەنا حازربن بۆ" دار" کردن•

میرزا : ـ برادەر ! دارکردن خەتایە، ئێمە داوەتمـــانە،ئێـــوەش دراوسێن، داوەتی ئێوەشە، سوال وجوابی جیرانی لەجیرانی دەکەن ، ئێوەش برای ئێمەن ، دەست هەڵگرن ، لەدارکردن گەڕێن، هــــەرچی دەتانەوێ ئەمن دەودەمێ •

" عەولاسوور" : ـ مام میرزا ! قەدری تۆلەسەر سەران ،ئێمەچووکەی تۆین ، خەڵاتی تۆش وەرناگرین ، نەش هاتووینە سواڵ ،ئەوە ڕەسمە ، " دار " یا " گیسکەکوڕانە" ئەگەر خەتایە، بۆمەشە، ئەگەر هیلاکـــە بۆمەشە، مام میرزا ! لەگەڵ تۆمان نیە ، ئەوحەدەمان نیە، لەگەڵ تـــۆش دارناکەین ، ئەواتی تر ، غەیری تۆ، هەرکەس بێ ،بێ ،ئەسپە بۆرەشیـان بدەیە، دەشزانم ئەسپە بۆرە فێرەدارە بەلام سەرێکە هێناومە نای بەمەوە• میرزا ، زۆری حەول دا فایدەی نەبوو، تکای کرد ڕازی نەبـــوون پێشی بووکێیان بەرنەدا ، بەداری نەحلەتی داچوون ، غەزرین ، خوێن بەرچاوی

گرتن ، شەیتان چوو لەکەڵیشەیانەوە ٠

" حەسۆ " هاتە پێشێ رووی لەمیرزا کرد : ـ خاڵەمیرزا ! قسەی خۆت خەسارمەکە ، " شەرعی ماری بەداری " قسە بێ سەمەرە تکادەکەم ئەسپە بۆرەم دەیە وچـاوت لێ بێ ، بەسەری تۆ بەقورپێوان دەیان نێرمەوە ، وایان لێدەکەم جارێکی دی فێر نەبن نێربن ، ئاوی بێ لغاویان خواردۆ - تەوە ، ئەسپی خۆیان بەتەنێ لینگ داوە ، سەر شۆڕی قەبووڵ ناکەم ، دەرپێی ژنانمان لەپێ دانیە ، گیسکەکوڕانە نادرێ ، حەسۆ ، حەسۆیە ٠

"میرزا " دابەزی ، ئەسپە بۆرەی دایە وکوتی : ـ وریابە ! بەدرکێقە ، زوو خۆی باوێ سەرێ ، لەداریش ئەندێش مەکە ، " بۆرە " فێرەدارە ٠

" حەسۆ " سوورخونی دابەمیرزا ، وەك هەلووك خۆی هاویتە سەربۆرە ، دار تەقلەی وەرگرت ، دووگەڕی رمبازێن کرد ، دەهۆڵ وزورنا راوەستابوون ، پێی کوتن : ـ لێی دەن ، لەمن ونەکەوێ ، حیزی هەمبانەی کولوانە ، حەسۆم پێدەڵێن ! کوڕی گۆڵەزان ! حاشا لەوقەبرەی ناڵەی لێ نایە ، مام میرزا ! کوڕینە ! جەماعەت ! بەشایەد بن ، لەو دارەی دابمرم خوێنم نیە ، بکووژم خەتام نیە ، وشتری حاکمیش نادەم " عەولاسوور " ئاوری کردۆتەوە ، کوڕی بابی خۆم نیم ، ئەگەر کەلاکی نەخەم ، پاشان رووی لە " عەولاسوور " کردوکوتی : " سووری چاوشین ! لەسەر ئیزنی میرزای راوەستابووم درۆناکەی فەرموو "

عەولا سووریش خۆی تەیار کردووە ، لەدەوری بووك لاچـوو ، دوورکەوتنەوە ، مەیدان دیاری کرا ، حەسۆ وەپێش کەوت ٠بە "عەولاسووری" کوت : ـ هەوەڵ گورز بۆکافرە !

ئەسپی عەولا سوور ، رەش کوێتە ، لەمبۆزی سپی یە ، سەروکلکگرە ، ئەسپی چاکە ، چوارپەل قایم وسم زەلامە ٠

مەیدانیان رابەست ، سوار پەرۆشن ، دارکردن هیلاکە ، مەلادەیکوت: " باشایی مان لێ نەبێتە شین ، وریا بن ! ئاگاو لەخۆبێ ، منداڵی مەکەن "

- " حەسۆ " دەرپەڕی ، " عەولاسوور " ركێف كوت بەدووی دا ، هەر دووكیان بە پڕتاو دەڕۆن ، ركیف لیدان ، پەلە كردن، گوڕڕە، چی وا دوورنەكەوتنەوە، " عەولاسوور " هەوی لە " حەسۆ " كرد :

- هەو !

" حەسۆ " تەمایەتی دابێتەوە " شین بۆرە " خۆی لەدار لادا ، وەك زمانزان ، دار بەتەواوی لەدەستی " عەولاسوور " جیانەببۆوە، لاڕێ‌بوو، دار بەتەنیشتی دا فڕكە فڕك تێپەڕی ، خەڵكەكە هاواریان كرد : یائەلا ، یائەلا !

بوو بەچەپڵەرێزان ، شادی وكەیف خۆشی ، لۆتی زرمەیان لێ هێنا ، " حەسۆ " پشووی هاتەوە بەرخۆ .

نۆرەی " عەولا سوورە " وەسەرخۆی ناهێنێ ، دارەكەی هەڵگرتەوە ، دای بەئاواڵەكانی ، بەدەنگێكی پیاوانە هەرای حەسۆی كرد :

- " حەسۆ " ! دڵم نەهات لیت دەم .

حەسۆ : - بەدرۆ درێی ، ئەسپەبەسۆرە نەجاتی دام ، ئەگەر ترساوی بڕۆ ! ئەمن ناپیاونیم ، شەرم مەكە بڕۆ ! قەی ناكا ،دەتبەخشم،ئەسپەبۆرە چەنگی هەیە، لەبەرم دەرناچێ ، ئەجەلت هاتووە، ئاووگڵ هێناویە ئێرە، بەمن دەكەی حیزوسلامەت بڕۆ !

" عەولاسوور " : - تائێستێ چاوم نەترساوە، هەوەڵ جارنیە دار دەكەم ، منداڵ ناترسێنی ، ئەگە كووژرام خوێنم حەلاڵ بێ ، زووكە ، مەی ڕێسە، خوێن لەمن نایە وئاولەتۆ .

" عەولاسوور " وەپێش كەوت ، "حەسۆ " بەدووی دا ، سێ چوارگەڕ بەپڕتاوهاتن وچوون ، مەیدانە ئەسپێك ڕاست دەڕۆن و دەگەڕێنەوە لە نەكاو " حەسۆ " دارتەقڵە دەسووڕێنێ و دەگوڕێنێ : - هەو ! "عەولاسوور" وەك هەلووك لاقێكی لەئاوزەنگی هێنادەرێ ، خۆی هاویتە بەرزگی ڕەش كوێت، ڕەش كوێتلەبەر شین بۆرە دەرناچێ ، دارتەقڵەزوو گەیشتە

@kurdica

سەری ، وەزینی رەش کوێت کەوت، هەڵی تەکاند، لەبەریەکیبرد، "عەولاّ" لەخۆڵیّ گەوزی ، جەماعەت : ـ یائەڵلاّ ، یائەڵلاّ ...

" حەسۆ " گەیشتە سەری ، دابەزی ، پڕی پێداگرت، راستەوەی کرد ماچی کرد.

عەولاّسوور : ـ کافر ! کوشتنت لەچی ؟ ماچ کردنت لەچی ؟

حەسۆ : ـ عەولاّ ! خەتای تۆیـــە، سووری چاوشین ! یاخی بووی ، خودایە شوکر ، هەزار جارشوکر ، هەزار جارشوکر ، خۆزەحمەتت نەدیوە ؟

" عەولاّسوور" : ـ ناچەرمم ئەستوورە، هێندەش ناسك نیم، زینێکمزەرەر کرد.

بەجووتەهاتنەوە لای سوارەکان ، نەبایان پیاداهاتووە نەبۆران ، " حەسۆ" بەسواری " عەولاّ" بەولاّغ کێشان .

بووك وە رێکەوت، تەقەی دەهۆڵ و زورنا ،رێی رۆژێك دەڕوا رمبازێن و شەرناخێوی سەرلەنوێ دەستی پێکردووە، " میرزا " پێ بە پـــێی بووك و بەربووك دێ ، " حەسۆ" دێتەلای : ـ مام میرزا ! ئەسپە بۆرە روحـــی منی کڕیەوە، ئەوهەتیوە سواری چاکـــە، شین بۆرە نەبا ، دەیکوشتم ! فەرموو بتدەمەوە، بابم لەبەرخۆت وئەسپت مرێ !

میرزا : ـ خێر ، خێر مەم دەوە، بڕۆ بیدەبە" یارە" بلێ بەپیربووکیوەبێ دەزانم کوڕەگەل رێی دەکەون ، باپێچ وکلاّوی لێـــی نەرفێنن ، دەبــــڕۆ برالە! بەرامبەرهاتی یەوە ، پێم خۆش بوو، ئەوەشت پێ بلێم جارێکـــی دی کاری وامەکە، خۆت بەهیلاك مەدە، لەسەرچی ؟ ملی خۆتان بۆ بـــە شکاندن دەدەن ؟

دوو مەیدانە ئەسپ لەناقەدار دوورن " یارە" رکێف کوت گەیشتێ ، لەدوورا سێوێکی سووری بەبووکی دادا ، نای ئەنگێوێ بـەئانقەست ، کوڕێکی قۆشمە سیوەکەی گرتەوە، قیتەسوار دەوری " یارە " دەدەن ، خەریکن پێچ وکلاّوی لێ بڕفێنن ، " یارە" چەرخ وخولێك دەدا ، رکێفـــێ

دینێتە شین بۆرە• شین بۆرە وەك شینەدووكەڵ دەر پەڕی ، ون بوو، سبوا ر شوێنی نا شكێنن •

* * * * *

بووكیان دابەزاند ، بەهەلا وچەپڵە رێزان ، سۆفی ومام حەسەن هەریەكێ قۆڵێكیان گرت، ژن وكچ بەپیریەوەهاتن ، یەكێك ئاوێنەی بەپیروەهێنا ، شەش حەوتێك دەسرە بەدەستەوە، سەمای لەبەر دەكەن ، ئەسپەندەر لێگدا لێگدا دەخرێتە سەر ئاور، بۆنی ئەسپەندەر لەو لاتی گەڕاوە•

" یارە" لەسەربانی بەشوولێكەوە ڕاوەستاوە، بەدووكەسان كورسی - یەكی چووكەیان هەڵێناوەتە بەرپێی ، كورسیان لەسەر بووكێ ڕاگرتووە ، (" یارە " بەشوولێ لەكورسی دەدا ، میرزا لەپەنای وێستاوە نوغڵ و دراو هەڵداوی ، پەیتا پەیتا زێڕوەشان دەكا • بەهەلاوچەپڵە رێزان بووك دەبەنە ژووری ، ژن ومنداڵ تێگڕا و لێگڕا بەدووی دا دەچنە ژووری •

تەنیا " ناز" لەحەوشە ماوەتەوە، جووتێك چاو ، وەك چاوی باز ، پڕلەداوا ، پڕلەئەوین، پڕلەسەفا ، پڕلەوەفا ، دەڕوانتەمیرزا سەری هەڵێناوە گەردنی وەك كێل ، بەرخەبەی دەجوولێتەوە لەبەرخۆیەوە ، لەدلی دا ، یەك بەدڵ دەڵێ : - میرزای خۆم ! مەزنی مەزنان ! كەس گوێی لێ نیە ، كەس ئاگای لەكەس نیە، بۆدەمێك ، وەك خەون و خەیال "میرزا " چاوی رەشكەو پێشكە دەكا ، " ناز" لەبەرامبەریەتی دیسان، شوق و لەرز ، سەرەگێژەو ویست وهەست ••••••

* * * * * *

- شەو درەنگە ،میوانەكان لەبەرەوەماڵی سۆفی جێ دێڵن ، زرمەی

دەهۆڵ لەبن گوێی کوڕ و لاو هەروادێ ، داوەت بەربۆوە ، هەل نەمـــاو ە بووکیش دوای شێو پێ یەکی پێدادا ، داوەت بەربوون ، دەس لێك بـەردا ن بابە رۆی جحێڵان ، بەلام چ دەکرێ ؟ خۆشی کەم تەمەنە ، خۆشی هەڵ دێ • کوڕ گەل وەك قوماربازی دۆڕاو ، شل وگێل بەرەومالن ، بێ ئەوەی زرینگە-یان لێ هەستێ ، ئاش بەتال وباخەڵ بەتال ، شاباش رووتی کردوون•

لەنێو مالدا " پەردوو " گەڕاوە ، مانگ بەدە لاقەدا رووناکی خستۆتە هەرزال ، ژووری پەردوو رووناکی یەکی بڕگە بڕگەی کەوتۆتە سەر ،روخساری پشکوتووی لە تارا دەرهاتووی " خەزال " بەشەرمـــەوە دە درەوشـێ ، دوعا دەکا ، لەدل دا ، لەخودای دەوێ ، دەستەخۆشکەکانی بەمەخسوود و مراد بن •

" یارە " دوو رکاعەتی نوێژی سونەت بەجێ هێناوە ، لەسەربەرمال، کەوتەوتەوە بیری " شەکەخەزال " : ـ حەیف ، هەزار حەیـــف ، شەکـە چاو بزەکەی خۆم ! جێی ئەو بەتالە ، بریا لە لام با •••• هەمووشەوشەو ی خولان، هێندە لەمێژنیە، ئای دنیا ، " شەکە خەزال " لە لام خەوتبوو ، هێدی ولەسەرەخۆ، ئارام وبێ هەست ، لەپەناگ حەسابوومەوە، بیــــر ی " خەزال "م دەکرد، بەخەیال پلاوم دەزانی ••••

شەکە خەزال هی من بوو، کات هەر ئەم کاتە بوو، چەتــە دەوریــا ن دابووین، تەقەدەسی پێکرد، ئاخ دەستی شکێ ••••• خۆم بەســەر شـەکـە خەزال کێشا ، توند لەئامێزم گرت، ئای گلە مەرگت بێ ، هەوەل تـەقـە خوێنی رژا ، خوێنێکی گەرم وگەش ، جۆگەیەکی چووکەی لەبەینمان وەڕێ خست ، ئاگام لەخۆ بڕا ، ئیدی نەم دیەوە، هەتا برینەکەم ساڕێژ بۆوە ، قەل و دال تۆزیان لەعەرزی نەهێشت •••

" خەزال " لەمێژە بێدەنگە، دەسرەیەکی سپی ریشوداری دابە "یارە" ولەبەر لێویەوە کوتی : ـ بگرە ! ئەوەش گولەکانت ! رۆژێ سەدجار م بـۆ ن پێوە دەکرد ـ بۆنی تۆی لێ دەهات ! دلم نەهات چیان لێ بکەم ، ئـــە و

چاو ورووه هەرئی خۆت بێ ،تەنیا جارێك گوڵی لاسەرت، ئەویش لێم رفاندی .....

" شوانە" وه خۆهاتەوه ، گوڵە خاشخاشکی ویشك و وردی نێودەسرە لەدەستی دا قرچ و هۆڕ دەشکا ، هەڵدەپریوا ، حەوای دا سەرهەرزاڵ وکوتی:
- گوڵ بیانووی تۆ، شەکە خەزاڵیش بیانووی من ، بیانوونەما ، گوڵی من تۆی ! خەزاڵی من تۆی ! خەزاڵ ! خەزاڵ ! گوڵی نێوماڵ .

* * * * *

لای بەیانی دەنگی شمشاڵ دێ ، بۆهەوەڵ جار دەنگی دێ وبۆنی خەمی لێ نایه ......

١٢

ساڵ درەنگە، ئێوارە پایزە، تاوی بێ تین و رەنگ پەڕیو ، وەك نیگای یاران کاتی جیا بوونەوە دەچێ ·

گەڵا زەردە ، تاك ولۆ دەسووڕێن و دەکەونە سەر زەوی ، خەزڵ و ویشکەجۆگە و قولکەی مشت و دارماڵ کردووە، بای پایز و گەڵاڕێزان ، گەڵای زەردی نەخۆشی دیلی دەستی با ، بای سەرخۆشی بادەنۆشی شەختە، شەختەی شەڕ خوازی ، جوانی کوژی بێستان رن ·

تەبیعەتی سەوز وسەر سەوزی رەز و باخی داوەتە بەلا پللار ، پایز مەرگی جوانی یە ، ئاویلکەی جوانە مەرگی یە، گازی مۆتەیە ، بێ دەرمانە، بێ ئامانە ، کەوادڕی هەژارە ، کاکڕی دەوڵەمەندە،پایزپایزە ، گاڵتە نازانێ ، رۆژی قەرەوەیسە ، عەزای مردنە، ئاهەنگی شۆردنە·

جەلادی زەرد بەچوار ناڵە هاتووە، ساتۆری مەرگ لەملی داردەوەن دەدا ، هاڵوی نەمان دەکاتە سەرکۆڕپەی نەمام ، تەڕو تەڕپۆشی دەمژێ، تەرمی جوانی یەکان دەنێژێ ·تێك دەدا ، خاپوور دەکا ، زوڵم دەکا ، شەڕ فرۆشە زەرد پۆشە ، لەکوشتنێ سەرخۆشە·

باڵندە و پۆڕ ، سەف و پۆل پۆل

تایبەت ترین بنکەی کتێبی کوردی
@kurdica

بەجێ ورێ وەك یانەعەرابە بەتەشقی ئاسمانەوە، کۆچیانە، کۆچەری دەرکراو، بەرەوبزۆوێن ، بەرەوژیان ، بەرەوئاران ، بەرەومان ، ئاوارەی هەندزان دەبن ، دەرکراوی دەستی قورسی گەردە لوول ، گێژی گێژاوی گێژە لووکە، هێلانەی بەتاڵ جێ دێڵن ، هێلانەی بەتاڵ بەدم باوە وەك جۆلانە رادەژێ ، چڵ چڵە هەلاش وپووشی دەوەرێ ، مەحتەلی هەوەڵ نوای بەفرەبە یەگجاری تێك رمێ وشۆربێتەوە٠

لەوتالان وبڕۆیەدا ، لەو بەرەلابوونی باخ وبێستانەدا ، رەپستەی سۆفی بەشینی ماوە ، نووکی گەلای رەپستە زەرد بووە، ئەمما ئێستا پنج دادەکوتێ و رەش هەڵدەگەڕێ ٠

رەپستەی هەوەڵ گا ، رەپستەی بەرانی ، رەپستەی پنج بەست،نەوندە ، ساردەکێڵ ، جاری تەرە وتیشە دەکێشێ ، شین لەنێو سفرەی شین گوێزە بانەبەتی ، شین شینی ئاوالان دەکا ، سەوز بەیداغی هەڵداوە ، سۆفی دڵخۆشە، لەدڵ دا دەڵێ : ـ سالێ داهاتوو، شین وشێوەردم دەبێ ،هومێد، هیوا ، خەرمان ، کوێزروبەریا ، خۆیان، لۆدەکا چاوەڕێمە٠

رەپستەی سۆفی شینی ئەوسالیەتی ، جووت وگای دەست پێکردۆتەوە، هەر ئەو پایزە ئاوی گرتووە، ئاوی بەشەکۆدەداشت ،یەك یەك پەلەکانی بۆ هەڵدەگرتەوە ، شێوردی وەهادەداشت دەبێترشاند، لەکێلان دا زەوی بوورە هەرپلمەی دەهات ، کۆنە زەوی بوو، چەندسالێ گاسن وێ نەکەوتبوو، نەغد ببۆوە، نان وتوو، زەکات وبەرات ، بگرە دشمێنێتەوە رەپستە نیە کەوایە، پاتۆلە، نانە، رسقە ، رۆزی یە، وەهای مالوو و سەرمالوو کردووە ، وەك جێ خەرمانی راستە، خەت وکووزو بەرەی ئەوەندە راست و وەستایانە لێداوە ، دەڵێی بەمقەست راست هێناوە ،

پێش شین بوون ، کەردووی کێشاوە هەربۆیە دەنکێکی بە خەتەر نەچووە ، سامالْ شینە، بێ پەلە و بیرۆ، چاکی کێلا، باشی داشت و خاسی ناشت، دەبێ چالێ بۆهەڵقەنی " ئەوی بی چێنی دەیدروویەوە "

-رەپستە حاسڵی رەنجی شان وپێڵی سۆفی یە، گاپێڵە وگاقیتە ی تێـــدا هیلاك كردووە٠

بزنە گەلیش جێی پڕبۆتەوە، بزنەكانی " یارە" لەگەڵ كەركەمـەڕی جیازی " خەزاڵ " ، زۆر لەجاران پترن ، سۆفی تەنیا نیە ، بووكی هەیە كوڕی هەیە، ئاودەنگی ، دەگوڕێنێ ، هەرادەكا ، ئەمردەكا ، وڵات پاك و خاوێنە ، ماڵدراو وئاوپڕژین كراو، كەندوو پڕپڕە ،لەسەر دەرك و لێوان، دارماڵ و ئاخندراو، بن هەرزاڵ پڕبۆتەوە، كەل وپەل ودانەوێڵە،نان هەیە، بێنە بێنە وسەر درووخۆشی ، دەركی نێوماڵ ئاوەڵا وەك پێشوو٠

" سۆفی " لەسەر لبادێكی ساكار پاڵی داوەتەوە، لاقێكی لەلێواری سەكۆ هێناوەتە خوار، وەتمانی لەلاهەڵ تووتە كاوە ، وەتمان ماوەیەكـە هەموو رۆژێ دێتە لای سۆفی ، هەموو جارێ ریشەسپیەكەی ماچ دەكا ، دەچێتەباوەشیەوە، سۆفی زوری رووداوەتی ، خۆشی دەوێ ، وەتمان زۆر ژیكەلەیە، بێ بابی هەست كردووە٠

وەك شتێكی لێ ون بووبێ ، لایەكی پێوەنیە ، كاتێك مندالی دیكە لەگەڵ بابیان دەبینێ وەبیری دێتەوە، دەزانێ شتێكی لەوان كەمترە ، بێ بابی لەوتەمەنەدا دەردێكی گرانە، لەماڵێ داپیاوێكی نابینـــێ ، دەیەوێ بەكەسێك پشت ئەستووربێ ، لەودەور وبەرەدا تەنیا " میرزا " و " سۆفی " دەستی بەسەر دادێنن و دەیلاوێننەوە ، ئەویش دڵی بەوان روون دەبێتەوە٠

وەختێـــك " میرزا " لەدێی دابێ ، لەهەرماڵێك ولەهەرشوێنێك ، وەتمان دەگاتە سەری ، لەپەنای رۆدەنیشێ ، " میرزا " تاریفی دەكا ،دڵی مندالانەی بەجێ دێنێ :

- وەتمان ماشەلا گەورە بووە، بۆتەپیاو ، ئاقڵە، كوڕی مامـی خۆیەتی، ساڵێكی دی دەچێتەلای مام مەلا ، دەرس دەخوێنـێ ، دەبێتە خوێندەوار ، ئۆخەی میرزای قەڵەم زێڕین ، كاغەزی بۆمامی خۆی دەنووسێ ،دەبێتـــە

فەقێ • زۆرجاران دراوی دەداتێ ، وەتمان دراوەکەلەباخەڵی دەنێ و لە لاقان دەوەرێنێ بۆ لای دوکانی مام برایم •

" وەتمان " میرزای کەم وەگیر دەکەوێ ، " میرزا " هەر رۆژەی لە جێ یەکە : ، بەلام سۆفی چ لەماڵی بێ ، چ لەمەزراکەی ، لەوەتمان دوور نیە ، دەچێتەلای • سۆفی عەرابەی چووکەی بۆ دروست دەکا ، کاڵەی بۆ هەڵ دەبەستێ ، دەستی دەگری ولەگەڵ خۆی دەیبا •

ئەورۆ " وەتمان " برێك درەنگ هاتووە ، دایکی لیباسی بۆشوتووە ، سەروگوێلاکی خاوێن کردۆتەوە ، بۆنی ئەسپۆن لەسەروپۆترا غی دێ ،خاوێن و سوور ، چەشنی گولووك •

سۆفی هەرای خەزالێ کرد :

ـ کچم برێك نوقڵ بۆمیوانەژیکەلەکەی مامی خۆی بێنە ، ماشەلابۆتە پیاو، کوری مامی لەکوری شای خاوێن ترە ، ئاقڵە ، نینۆکەکانی هەلپاچیوە •

" خەزاڵ " پری پیاڵەیەکی مس نوقڵ دێنێ ، لەپێش وەتمانی دادەنێ ، ماچی دەکاو دەڵێ : ـ لەسەرت گەرێم ، دایکت چۆنە ؟

وەتمان :

ـ چاکەشێو دەکا ، دادەخەزاڵ ! ئەی کاکە یالە لەکوێ یە ؟

بلێ بلوێلم بۆ لێ دا ، باشە دادە خەزاڵ •

"خەزاڵ " سوور هەڵدەگەرێ ، لەلای سۆفی شەرم دەکا ، سۆفی بە قەت بابی خۆش دەوێ •

" خەزاڵ " شۆربا ولەپەی لێدەنێ ، رۆن وپیوازەکەی تێکەڵ لەپەی کولا وکردووە وئاوی کردۆتە سەر ، دیزەکەی بەقەلانگ رۆ دێلێتە تەندوور ، دەرخۆنەی لەسەر دادەنێ •

" خەزاڵ " ماڵی سۆفی رازاندۆتەوە ، زۆر جاران سۆفی پێی دەڵێ :

ـ رەبی رۆڵە رووی دایك وبابت سپی بێ ، وەك دڵی منت حەساندەوە ،خوا چاکەت بۆبکا ، بەختەوەری دنیاو قیامەتی بی •

تەندووریٚکی چووکە لەسەر سەکۆی حەوشەداندراوە، ئاورگەکـــەی " پیره " لەگۆشەی حەوشەتێك نەچووە، نیٚومـاڵ گەسکە سواخێکی خاویٚـن کراوە ، قورم بەمیچی یەوەنیە، بەڕەی نەخشینی هەرزاڵ تازەیە،جووتێـك " خەشە" وسێ لینگ" جەواڵی " تازە دوروا و لەسەر پیٚڕ.کێ داندراوە ، ماڵ لە خاوێنی دا خەملیوە ، خەزاڵ کچە دەوڵەمەندە، سەربەڕسقە،پێ و قەدەم باشە، شکڵی ماڵ گۆڕاوە، بەدوو لای کۆڵـەکـەیـەك دا چیٚـخ یــان رائەنگاوتووە، پەردوویەکی ئەمانەتی ، سەرما بزووتووە، "سۆفی "چیدی لەسەر سەکۆ ناحاوێتەوە، هۆدەی دیکەشیان نیە ٠

خەزاڵ ویارە لەپشت پەردوو دەخەون ، هەردووکیان تازە ســاردە جێ گەرم دادێنن ، خەوی ساردەجێ سڵامەتە، کورسیش بۆسۆفی داوێن، سۆفی شەوانە زوو دەخەوێ ، سەری شەو، پاش نـوێژی خەوتنان ، مـــریشـك هەڵ نیشت ، باویشك دایدەگرێ ، پارشێوێ راستەوە دەبێ ، بێ خشپـــە دەچێتە دەرێ ، دەرکی کولانە مریشك دەکاتەوە، نـوێـژی بـەیـانــیوخۆ خافلاندن ، ئەوان وەخەبەر ناهێنێ ، هەتا بۆخۆیان وەخەبەر دێن ٠

" سۆفی " حەساوەتەوە، ئاخری خێرە، چــی لەدڵ دانیە، قانع ، رازی ، کاسب ، خاکی ، هەردەڵێ :

- ئــای لەخولای بەزیادبێ ، زۆری لەکنە، دەورەم ئاوەدانە، کوڕم هەیە ، بووکم هەیە، نەوەم دەبێ ، نان و دۆ ، رسق و رۆزی ، ماڵ ،ئاوەدانی ، ئاودەنگی ، چم لە خولا بوێ ٠

ئەگەر کوڕەکەی خۆشم مابا ، هەربەقەت " یارەم " خۆش دەویست ، هەر دووکیانم خۆش دەوێ ، ئێستا گوێم لە دەنگیان نەبووە،چەندبەعەدەبن بێدەنگن ، خوا بۆیەکی داناون ، خوابۆمنی ناردن ، فریشتەن ٠

سۆفی ، خوا بەسەری کردیەوە، قەیران لاچوو، قۆرت ڕەوی تەنگانـە تێپەڕی ، تاوهەلات ، رووناکایی ، هومێد ، هیوا ٠ خوایەگیان ،خراپەی کەسم ناوێ ، کەسم ناخۆش ناوێ ، بەغەرەزی خەڵکەوە ناچمە نێوجێ ،

پیـاوەتیم پێ خۆش بوو ، ئەویشت دامەوە ، " پیره " ت لێ ئەستاندم ، ئەو کوڕ وبووکە باشەت دامێ ، رەبی لێت بەزیادبێ ، خودایە شوکر ، هەزار جار شوکر ، خوێندتمەوە : ، بەسەرت کردمەوە ، روحمت پێکردم ، قەرە بووت بۆکردمەوە ٠

"سۆفی " کەم و کووڕی زۆرە ، بەلاّم قانعە ، رازی یە ، بەکەمیش رازی یە ، گوێسی رانەخستووە ، تەماح سواری شانی نەبووە بێ تەماحە ، گوزەرانی دەوێ ، هەرئەوەندەی موحتاجی دەرکی نامەردی نەبێ ٠ " سۆفی " بۆ پەز و بزنەکان هۆلّی نیە ، دانگـــەی نیە ، کۆزی نیە ، بۆگایەکانی تەویلەی نیە ، کادێنی دەوێ ، هۆدەیەکی بۆکوڕ وبووکەکەی پێویستە ، دەرکەیەك ، دەلاقەیەك ، سێ لادیوار ، ئالّوودار وهەلاّش وسەرهەلاّش هۆدەیەك بەسەر نێومالّێ دا ٠

سالاّن بزنەگەلەکەی ، وەختی سەردانگەی وەمالّی حاجی "حەمە " دەنا ٠ ئەوسالّیش حاجی بۆی بەخێو دەکا ، حاجی نەیهێشتوە قوڕەکاری بکا ، پێی کوتبوو :

ـ ئەرێ سۆفی ! ئەلاّ مالت خرانەکا ، ئەلعانیش ناموێی بەمن دەکەی ، ، کوڕە هەزار جارم پێکوتووی لەحاست تۆ ساحێب مالّ نیم ، ساحێب سەر نیم ، قوڕەکاری بەو درەنگ وەختی یە ! خۆتۆشێت نی ، قوڕەکاری باران بەستی بەهارێ دەکرێ ، رۆژگار درێژن بەقەدرایە سالّ ، قوڕی بەهـاری قایمە وەك پۆلا ، پیاوەکانت بۆ دەنێرم ، وەستا رەسوولێ بانگ دەکەین ، بەقەدەرێکی وەك قولّەی هێلکەی خڕدەبیەوە ٠

ئالّوودار وچرپی وچالّ ، چ زۆرە ئەوانە ، دەی بابم خـۆ تـۆ کۆشکی فەرهادی سازناکەی ، خەم مەخۆ بابەهارمان لێ دابێ ، ئەوانە لەعایدی من ، کوڕەسۆفی ! خۆتۆ وانەبووی ! ئەمن پێم وابوو زۆر پیاوی ، مالّی من وتۆ کوابەش کراوە ؟ مەی کە نەقلّەکەی پێشوو ، ئەمن پێم خۆش نەبوو تەنیابی ، ئەتۆپێت وابوو خێرت پێدەکەم ، کوڕە سۆفی کەنگێ ئـاقلّ

@kurdica

دەبی ، کوڕه حیزه سەر ، فێڵە، ماخولیا ، فرت بەدنیایەوەنیە، ماڵ ویران ! لەبیرتە ئەو دەمێ منداڵ بووین، گوینمان دەکرد، تۆپم بۆ هەلاویشتی ! لەباتی ئەوەی بیقۆزیەوە، دارێکت لەکاژەڵەی سەری مندا، خوێنی سەرم رانەدەوەستا ، لەبیرتە بابم دەیکوت :
" ئەگەر " " حەمە " مرد، " ئەحمەد " م دەمێنێ ، ئەتۆ لەشەرمان ولەتاوی من وەختابوو شێت بی .

دەی جاکەللەفیل ئەمن هەر ئەو حەمەم ، ئەلئان چی لێهاتووە،ئاخەر چی ؟ هەردووکمان بۆز بووین، ئەدی دەستەبرایەتییەکە تەواو بوو، ، پیاو بەپیری نابێ بگۆڕێ ، پیرکامل دەبێ ، ئاقڵ دەبێ ، ئەتۆ دەعەزری، دەهری دەبی .

ئاخ لەئاخی دە دنیایە، ئەو دەمی پاش سەرەخۆشی چەندەم حەز دەکرد، دڵم هاتبایەك دوو نەقورچم لەسەروسەکوتت کوتابا ،ئای دڵت ناسك بوو، وەختی نەبوو، زاتم نەکرد، بەخولای دەناحەقی خۆت بوو، کوڕەجاچۆن ! بۆزە ! ردێن کلکە پاچ قسەی من لەقسەی " بلە " چەرچی دەخەی ؟ !

سۆفی : ـ ناحاجی ! نابراکەم ! قسەی تۆ قسەی براگەورەمە،قسەی دڵم ، ئەتۆ جنێوم پێ بدەی ، لەمەر حەبایی خەڵکی باشترە، قەت لەتۆ ناڕەحەت نابم ، نانا ئەوانە مەڵێ ، ئەتۆ جوێ و " بلەچەرچی جوێ یە، بلەی چی و شتی چی ، کەنگێ ئەو هەتیوە بەلینگە کەوشی تۆ بووە.

بۆیەم جوابی تۆ نەداوە پێم وایە " بەرد هەتا لەجێی خۆیەتیقورسە " ئەمن بۆخۆم قەدری خۆم نەزانم ، ئەتۆ قەدرم ناگری ، بائاوالی منداڵی منیش بی ، بابراشم بی ، براله حاجی لەخۆت مەگۆڕە ، ئەمن هاتبامە ماڵەتۆ، دای دەنێم ئەتۆ سەدهێند پیاوی چاك بای ، ئەدی قسەی خەڵکی، ئەمنیش بەشی خۆم ، ناو وناو بانگێکم هەیە، ئەمنیش دۆست ودوژمنێکم هەیە،

هەیە، پیاوەتی تۆ بۆمن وەك رۆژ ئاشکرایە، قەتم چاکەی تۆپێ نادرێتەوە، نەئی تۆ نەئی حاجی ژن، دەردەسەرم زۆر بۆنگۆیە، زەحمەت و قورسایی ئەوەندەی خولا حەزبکا، حاجی لەحاست تۆسەرم هەڵنایە، هەرئەوەندەی دڵی من ومیرزات نەشکاند وکچت دابە" یارە" ،جاچۆن بڵێم ؟ هەر ئەوە بۆمن دەریایەکە، ئەتۆ پیاوەتیت کرد، ئەمنیش هەتاگڵەبانی چاوم دەکەن لەبیرم ناچێ، حەمەگیان! ئەوەندەت حەق لەسەرمە مەگەر بتکووژم،دەنا چاکەی تۆم پێ نادرێتەوە.

پاش ئەو رازوگلەیی یە، حاجی هەرای یارەی کرد:

- رۆڵە! برۆ هەرزنیدەوارێکی خولا داویە بەسۆفی، غەیری مریشکەکانی وەپێش خۆتی دە وبیبە ماڵی ئێمە.

" یارە" چاوێکی لەسۆفی کرد. سۆفی کوتی :

- هەرچی حاجی بڵێ .

هەر ئەو دەم، گایەکان ومێگەلەکە بەرەوماڵی حاجی سەربەرەوژێرکرا .

" سۆفی " و " وەتمان" هەر لەسەر سەکۆ دانیشتوون، نیسێ بە سەران کشاوە، " حاجی " چۆتەوە ماڵێ، " یارە" تازە لەماڵی حاجی دەگەڕێتەوە، مەرِوما لاتی دامەزراندووە، بەخاتر جەمی، بێڵی لەبەری میچی چەقاندوە، بەنارەنار دەگاتەوە حەوشە،لەگەڵ سەری وەدەرکەوت وەتمان هەرای کرد:

- کاکەیالەگیان! شمشالەکەت بینە! دادەخەزال دەیکوت،ئەو ئەودەلێ، زووکە دەلۆمەوە، دایکم لێم دەدا، کاکەیالەگیان!زووبە، دەی ....

" یارە" دەچێتەژووری، لەگەڵ " خەزاڵ " سرتەیەك دەکا و شمشاڵەکەی هەڵدەگرێ ودێتەسەر سەکۆ.

هەوا مەیلەوساردە ،لەش تەزووی ساردی پێدادێ، سەبیلەی"سۆفی " تازەداگیرساوە، مژی توندی لێدەدا، زوو زوو لەپی دەستی لەسەردادەنێ، بێ خەم وخەیاڵ، قورس وقایم، بەخاترجەمی دانیشتووە.

" وەتمان" چاوی بڕیوەتە " یارە" سوور هەڵگراوە ،بەهەوای شمشاڵ خۆ بادەدا ، نازانێ چۆنە ، تێ ناگا چیە، پێی خۆشە ، گوڵی پێکردووە ، خافڵاوە .

"سۆفی " لەخۆشی " وەتمان " خۆشە، وەك ئەو ، دەڵێی هەر دووکیان لە عومرێك دان ، وەك ئاواڵ بن ، پێکەوە کایەبکەن ،پیر و مناڵ ، مناڵ وپیر ، ئەوکاتەژیان پڕەلە خێروخۆشی ،سەفای مناڵی تێدایە ، جوان وبێ خەوش ، بزە رەنگی بزەی هەیە، کایەتەنیابەخاتری کایە، دڵخۆشی منا ڵانە، دنیایەکی جوانیان پێك هێناوە، جوانی لە جوانی دا روخساری رازی ، ناوچاوان بێ گرێ وگوڵ ، دڵ پاك وبێ پەڵە ، ساف وساکار، خاوێن وروون .

دێزە لە تەندووری داقوڵتە قوڵت دەکوڵێ ، شوانە پایزە لێدەدا ، " خەزاڵ " باشی حاڵی دەبێ ، " سۆفی " یش کەمێك بەڵەدە، "وەتمان " کاری بەوانە نیە، خۆشە وخۆش ، کۆزیلکەیان گرتووە، دڵ پاك وخاوێن ، نیگرانی ، ترس ،حەسوودی ، بەخیلی ، تەماح ، خەیانەت دەغەڵی ، دەڵەچەیی هیچ کام لەوانە لەگۆرێ دانین، کات کاتی ، سەفایە،وەفایە ، پاکی وراستی ، دڵ لەحاست دڵ حەساوەتەوە، وەك چەند منداڵ لە لای یەك، وەك خانووچکەی مندا ڵان ، جیلوەی ئاسمانی ، بەهەشتی فریشتە، ، جەننەتی پەری ، هێلانەی دڵ ، جۆلانەی حەسانەوە .

لەوکاتەدا " وەتمان" بێ بابی لەبیرنیە، ماوەیەکی کورتە ئەوبارەی لەسەر شانی لاچووە، خەمی لەدڵی دەرهاویتووە، لەباوەشی گەرمی "سۆفی " دا ، سەرلە سەر سینگی " سۆفی " ، تووکی رەش وسپی سەر سینگی " سۆفی " سەوز دەنوێنێ ، سەری "وەتمان" لە سەری حەساوەتەوە .

" سۆفی " دنیای لێ روون بۆتەوە، بەوەندەی کە" وەتمان"دڵخۆشە ، دڵخوشە، ، دڵێکی شاد کردووە، منداڵێکی خافڵاندووە ،

لاواندوویەتەوە، " وەتمان" ی مەحسووم ، بێ گوناە ، بێ پەنا ، "سۆفی" لەخۆی رازی یە، لەکاری خۆی پشت ئەستوورە، هەست بەوە دەکا ،رابردوو دووپات بۆتەوە، پیاوەتی گەڕاوەتەوە، " سۆفی " سۆفی ، جارانە،بەرد لە دەستی دابۆتە میو، خەڵك دێنە لای ،پرس وڕای پێدەکەن،گرێپووچکە دەکاتەوە، لێقەوماو وەبن باڵی خۆی دەدا ، دەس بەسەر ناکار، دەس بە سەران دادێنێ ، " سۆفی " خۆیەتی ، ئەوەی دەیەویست ، ئەوەی لەدەستی دابوو، هاتبۆوەجێ ،

لەپشت دیواری رزەڵۆك و بن کوڵی حەوشە سەری " میرزا " وەدەر کەوت، هەر ئەوەندەی بڵێی یەك و دوو، شین بۆرەگەیشتە نێوەراستی حەوشە ، هەتاوەخۆهاتن " میرزا " دابەزی ، ئەسپە بۆرەی بەرە لاکرد ، ئەسپە بۆرە وەك کڵێ پرد، سمی بەعەرزی یەوە نووسا ، وەك سندم کرابێ ، دەسبند وپاشبند درابێ ، قورس و قایم ، کێوێك ، رەوەزێك ، لەتە دیوارێك ، تەڕایی ئارەقەی قاچ و قولی لەچاو دەدا ، بەو حەوشەیە و بەومالە ئاشنایە، نامۆیی ناکا ، غەریب نیە.

بەزم راوەستا ، لێگرا چوونە لای " میرزا " ، " وەتمان" لەپێش هەمان گەیشتێ ، " میرزا " داهاتەوە ،" وەتمان " دەستی لە ئەستۆی داقولاپ کرد، " میرزا " لاواندیەوە: ـ ها کوری مامی ، ماشەلا ،گەورە بووی ، بوویە پیاو ! میوانی سۆفیێی ، هاواڵی سۆفی و یارەی ! دەی بابم چلۆنی ؟ ساخی ؟ بەکەیفی ، هەرواڵاقڵی ؟

" وەتمان " شاگەشکەبووە ، :

ـ مام میلزا ! مامەسۆفی نوغلی دامێ ، کاکەیالەبلوێلی لێدا ،دادەخەژاڵ شولباو لێدەنی ، مامەمیلزا ! ئەتۆش لیلە دەبی ، مامی من دەبی ! ؟

" میرزا " لەگەڵ " سوفی " و " یارە" دەست ومووشتاغیان کرد ، ساخ وسلامەتی وبەخێرهاتن کرا ، خەزاڵ قوڵی میرزای زیارەت کرد و رۆیی .

سۆفی فەرمووی کرد • میرزا لەسەر سەکۆ رۆنیشت ، یارە ئەسپەبۆرەی بەستەوە ، گیای لەبەرکرد • سۆفی :

- خەزاڵ ! رۆڵەگیان ! لەمامی خۆت کەوی خێرا فرووجێکی بکــووژەوە یەکی ناسك • یارە ! ئەتۆش خــێرا بەربەوە خوارێ ، بەیای نــاز ، راگەیینە ، وەتمان ئەوشۆ ناچێتەوە ، میوانی مام میرزای دەبــێ ، با نیگران نەبن کورم ، بەحاجی " حەمە" ش عەرزکە میرزا ناردوومیە شوێن تۆ ، تەشریفت بێ بۆماڵی ئێمە •

" سۆفی " ئەوەندەی بەراشکاوی قسەکرد ، " میرزا " دڵی نەهات چ بڵێ ، " وەتمان" وەها لەمیرزا داغرق بووە چاو ناتــرووکێنێ •

میرزا رووی لەسۆفی کرد :

- سۆفــی ! حاڵ و باڵت چۆنە ؟ کاروکاسپی بەکوێ گەیوە ؟

سۆفی سەری هەڵێنا :

- قوربان ! لەسایەی خودای ولەسلامەتی سەری تۆرا ، حاڵ و باڵ وکاروبار هەموو باشە ، هەمووشت زۆرە دەرد وبەلانەبێ • دەگوزەرێ وئێمـــــە ش دنیامان بەتەنگاو تێلکە نەگرتووە ، سەردەدا رۆزیش دەدا ، رسق هەرئەوە نیە لەبەر چاوانە • میرزا :

- راستە ، ئیمان نیعمەتێکی گەورەیە ، بەلام پیاو هەتا دەژی ، دەبــــێ حەول دا ، دنیا بە بوونەوە خۆشە ، رسقێ حەلاڵ ،رەحمەتە •

برێك لەسەر ئەوقسانەرویشتن ، سۆفی رووی لەمیرزاکرد :

- قوربان ! دەسنوێژەکان تازە نەکەینەوە ؟میرزا :

- بـەڵێ •

بەجووتە بەرەو سەرئاو وەرێکەوتن ، وەتمان بەحندرحۆ وە دوویان کەوت ، روومەتی سوورن ، هەڵدەبەزێ وقنەدەکا ، نەوەرەزی دایکیەتی ، نەبابـــی وەبیر دێتەوە ، وەك ئاواڵی ئەوان بێ ، بستێکیان لێ جیانابێتـەوە ، لەکانی یەکەی بەرەوە دستوێژیان هەڵگرت •

تـازە سلاوی نـوێژی دەدەنــە وە، حـاجی " حـەمـە" و " یـارە"گـەیـشتـنێ٠ " یـارە" ئـەسپە بۆرەی بردە ئاوێ ، حـاجی لـەسـەر چۆکان لـە خـوارەوەی میرزا دانیشت ، سۆفی هاتـەوە جێـی خۆی ٠

کـەولـی نـانی لـەعـەرزێ درا ، دەستاوی خـەزال لـەدایکی نـامێنـێتەوە هـەر ئـەوەنـدەیە دەستی خۆی پێوە نـاخـۆن ٠

" وەتـمان " خـەوی نـایە ، وەك خـوێی لـەچاوی کرابێ ، لـە خـۆشـی میرزا حـەجمـانی لـێ هەلگیراوە، چاو سووری خۆی دیوەتـەوە، خۆشـەویستی لە چاولێکردن را ئاشکرایە، حالەتی چاو دیارە، چاوی بـەغەزەب ،چاوی خۆشـەویستی ، چاو ئاوێنـەی دلە، پەیامی دلە، دەنگ دانـەوەی دلـە ، نـوێنـەری دلە، چاو بـەبێدەنگی قسەدەکا ، رەمزی هەیە، رازی هەیە،سرتـەی هـەیە ، لۆمەدەکا ،گلـەیی دەکا ، هاوار، سکالاو زۆرکاری تر، وەختـی وایە زمان لەکارێك ، لەکلامێك دەوەستێ ، دەست ویشـك و لـەرزۆك دەبێ ، پێ لـەبەست دەچێ ، چاو وەکار دەکەوێ ٠

ئـەرکی چاوتـەنیا دیتن نیە، پرئەرکە، تۆران، ئاشت بوونـەوە،بەزین ، سەرکـەوتن ، رق و تـووڕەیی ، کـەیف وشادی ٠٠٠٠٠

چاو هێزی تێدایە، بێ هێزی تێدایە ، مات دەبێ ، شەبـەق دە دا ، زیـنـەی دێ ، دەمرێ ٠

ئەو شۆ، چاوەجوانـەکانی وەتـمان ، پڕاوپڕلـەخۆشەویستی ،چەندجار لەچاوی میرزا هەلـەنگووت ، بەرقێك و نـیگایەك ، خۆشەویستی بێ فڕو فێل ، خۆشەویستی بۆخۆشەویستی ، بێ رەنگ وریایی ، بێ قازانـج و زەرەر ، خۆشەویستی دوو بەشەر تەنیا بۆخۆشەویستی ، یـەك بوون ، یـەکـەتی ، رەمزی حەسانـەوە ، رازی خاترجەمی ، خۆمالـی ،خۆیی ،خۆ ، تێکەلاوی ، پەیوەندی دل ، خۆراکی ڕوح ، نـەشئەی ژیان ٠

ئـەو شـۆ، چاو بـەزمانـی بێ زمانـی سەدان ئاهەنگی هەیە،خۆشـەویستی هەر دوولا، لە جوانترین پەردەدا خۆ دەنوێنێ ، هەزاران خەون وخـەیالـی

منالّی لەخالّێك دامانا دەدا ، چاو ، چاوی روون ، چاوی خۆشەویستی ، ئەو خالّە چووکە ، گەورەترین نەخشی هەیە ، پەیامی مەتمانە ،نیزیکی دلّ بەدلّ •

" میرزا " رەنگی بزرکاوە ، ماتە ، کەیف ودەماخی جارانی نیە ، پشووی خۆی نیە ، غەریب دەنوێنێ ، ماندوو لەچاودەدا ، دیارە رێ یەکی دووری بڕیوە ، لەئەسپە بۆرەڕا وا ویدەچێ ، برسی یە ، پرمە وحیلەی نەماوە ، گسویێ لەمووچەوە نابا ، سمکۆلّ ناکا ، کرم وهۆڕ تفاق دەخوا ، بەبێ ئەوەی پەلّخۆری هەبێ •

" میرزا " ماتە ، حاجی وسۆفی هەستیان بەوەکردووە ، زۆریش سەیر نیە ، میرزا زۆرجاران ئەو حالّەی بەسەردا دێ ، پاشان لادەچێ ، ئەوشۆ چ جەفەنگی لێ نەداوە •

حاجی بزەیەکی ئانقەست دینێتەسەر لێوان ودەلّێ :

- مام میرزا ! برالە چاومان لەزاری تۆیە ، " ئەگەرماتی بۆدەهاتی " ، قسەیەك ، باسێك ، خەبەرێك ، سەودایەك ••••

سۆفی قسەکەی بڕی وبەپێکەنینەوە :

- کاکەمیرزا ، جارجار بێدەنگە ، لەوانەیە ، فکری ژن هێنان بکا •

دەی میرزا ! پایزە وجەنگەی زەماوەند ، داوەتێکمان بۆسازکە، شەرتە ژن بێنی ، جووتەگایەکەت بۆسەربڕم ، دەنانا قسەیەکمان لەگەلّ بکە •

" میرزا " سەری هەلّێنا ، رووی تێکردن :

- کاکەگیان ! چاکە هەمووتان لەجێ یەك کۆ بوونەوە ، سۆفی کاری منی ئاسان کردەوە ، تەمام بوو لێرەرا بچمەمالّی کاك حاجی ، چابووئەوهات ، سەلاح نەبوو لەوکاتەدا سەری لێدەم ، رێگایەکی دوورم لەبەرە ، ئەگەرچی دەلّێن: "رێگای دوور دەرمان نیە" دیسان بۆقەدەرێکی عیلاج هەرئەوەیە • چوولێ بشارمەوە برادەر ! مام " برایمی " چەرچی بەسرپێرێکەهاتەلام ، بەڕوالّەت وەك مەیموونی تۆپی بێ ، خۆی وانیشان دەدا ، دلّ بەخەم ،

لاره مل ، هەناسە سارد، خۆتان باشی دەناسن ،پێویست نیە تاریفی بۆ ئێوه بکەم ، سیحر بـــازه ، گریان و پێکەنین لەدەستی خۆی دایە،هەر دەڵێی لەگیرفانی دەر دێنێ ، وەك گوڵە بەرۆژه، عەمتەریك ، خۆی فەقیر کردبوو، هەناسەیەکی هەڵ کێشا ،بەخەمناکی یەوه کوتی :

- میرزا ! بابەکەم دۆست و دوژمنی خۆت بناسە ! ئەمن تۆم خۆش دەوێ ، کارم بەوەنیە ئەتۆ چۆنی ، بەرامبەر بەمن چۆن بیردەکەیەوه، ، کەس نەزانێ خولا ئاگای لێ یە، ئـــەوماوەی ئەتۆ لێره بووی ، قەت خۆت لە من نەگەیاند، زۆر جار ساردوسەودات لێ پووچەڵ کردم ، بۆ هەموو کەس باب بووی ، بۆمن زڕباب ، چاوم لەوەش نیە، ئەوەی خودابیدا بەکەس کەم نابێ ، ئەمن کاسبم .

لەچەرچی گەری راهاتوومە سەرێ ، مالی حەرامم بە دەرکــــێ دا نەهاتووه، دنیاش پێی دەوێ ، میرزا ! ئەتۆ ئـەمنت بۆهەتیومەتیوان وەلا نا ، کاکی خۆم زەرەرت کرد، ئەمن بۆخزمەتێ باشتر بووم ، تازه وەختی ئەوانەش نیـــە ، وەلاهی شتێکم زانیبوو ، نەمدەویست باسی بکەم بەلام غیرەتم قبوولی نەکرد، ئەتۆ خراپەت کرد، ئەمن چاکەی دەکەم ، ، پیاو حەیفە جوانان بشکێنێ ، وەلاهی پێم حەیف بوو، چ بکەم دڵەکەم وایە ، بەلا لەو دڵەم دا ، چی تێدانیە، وەك ئاوی کانی ، وەك مالەکەم خاوێنە .

ئەوەندەی رست ورست حەوسەلەم بەسەرچوو، کوتم :

- کاکەحەکایـــــەتم بۆمەکە، بلێ بزانم چت دەوێ ؟ چت پێ یە ؟ لەچی دەگەڕێی ؟ کوتی :

- براگیان لەخوڕانەهاتووم ، پاشان قەدرم دەزانی ، مام میرزا ! پیاوئەوەیە رۆژی تەنگانەی لەگەڵ خەڵکی بێ " خەنجەری چاك لەکالانی دا ناوەستێ" هاتووم پێت بلێم ، بەدووتەوەن ، مەعمووری حکوومەت ! دوێنێ لەشاری راهاتوومەوه، لەخەونم دابوو وایان دەکوت: " حکوومەت سەری تۆی دەوێ بەلام میرزا ! دەستی من و دامانی تۆ، نەکەی کوڕەبەئازاز و کەرەمێ لــە

ـلای کەس بگێڕیەوە، براله نێوم مەهێنە، لە ڕێی خـــودای دا ، ئاگات لە خۆت بێ و باسی من مەکە ·

ـ لەو بابەتەوە زۆر دوا ، بەراستی جێی شك بوو ، پێم وابوو یادرۆیـە دەکا ، یاکاری خۆیەتی ، هەتا دوێنێ برادەرێکم کاغەزێکی بۆ ناردم ، هەمووشت روون بووە · بلە چەرچی ناپیاو خەبەری بەوان داوە ، خەبەری بەمنیش داوە، ئەوان رازی دەکا ، ئەمنیش لەکۆڵە خۆی دەکاتەوە ·

دەیـەوێ بـێ زەنا زەنا ئەمن دەربازبم ،ئـەویـش راست یادرۆجارجار خەبەرێکی بۆوان بەرێ ، حکوومەتی لە لابێ دنیای دەخوا ·

حیسابەکەی هەتا ئێرە راست بوو ، بەلام ئەو لایەی نەخوێندبۆوە ، ئەو برادەرەی کاغەزی بۆمن ناردووە، بۆخۆی پیاوی حکوومەتەو ئاگای لە کاروبارهەیە ·

" یارە" وەك بزووت دەرپەڕی :

ـ دەیکووژم ، شەرتە نەهێڵم نانی زیندوان پخوا ، ئای ئای جا چۆن، ئـەو هەتیوە وغەڵەتی وا ! ؟

میرزا زۆر لە سەرەخۆ و ئارام کوتی :

ـ نا رۆڵـەم ! حەوسەلەت بێ ، راوەستە باچوارپەلی قسەکەم وەعـەرزێ کەوێ ، پاشان ، ئەو هەویرە ئاوی زۆر دەبا ، لەبیرتە پێم دەکـوتـی : " رۆڵەم ! دار دەست کوشتمی " پێت وابوو لەگەڵ گۆپاڵمە،یالەگۆچانی قەڵسم ، داردەست ئەوەیە کورم ، تێگەیشتی ئەوجار، حالی بووی ؟یارە:

ـ بەڵێ مام میرزا ! ئەرێ وەلاهی فکری هەموو شتێکم لەبلەچەرچی دەکرد، ئەوە نەبێ ، خۆبەخودای لغاوی تۆم لەزاری دانەبێ ،لەتی گەورەگوێیەتی، دەیکووژم ئەگەر پچێتە پەرپەروچکەی ئاسمانێ ، دەیکووژم ئەگەر پچێتـە کۆشی دایکی یەوە ، کورە جاچۆن ! ئاخەر بۆ؟ لەسەرچی ؟ زەرەرت لەکێ داوە؟ ماڵی کێت خرا کردووە ؟ هەموو شوان وگاوانێك دەزانێ ،حکوومەتی شای خراپە، زاڵمە ···

میرزا هەر بەچاو قسەکانی لێ وەرگرتەوەوکوتی :
ـ بارەکەڵڵاٚ، شتێکی تێدەگەی ، خراپە هەی حکوومەتە، دەنایەک دووانێکی وەك " بله" هەر پەیدا دەبێ ، ئاو لەسەرچاوەرا لێڵە،ئەوانەی خۆیان بە گەورەی ئێمە دەزانن ، ئەوانەی بەزۆر بوونە حەق دارو سەر وەسی خەڵکی بۆخویان دار دەستن ، داردەستی پاشاو گەورەکانی فەرەنگ، بلە چەرچی لەحاست ئەوان چۆنە، ئەوانیش لەبەرامبەر ئاغا - کانیان هەر وەها ، دەرد لێرەدایە، ئەمن ئەو دەردەم گرتووە،وێڵی دەرمانی ئەو دەردەم •
جا براگیان ! ئەو ماوەی لێرە ژیام ، جگەلەناڕەحەتی و عەزیەت خێرێکم بۆ ئێوە نەبووە، نان و داومێ ، بەخێوو کردووم ، ئەوەی پیاوەتی و کوردایەتی یە لەئێوەم دیوە، هەتا مردن لەبیرمە، تاگڵەبانی چاوانم دەکەن لەیادی ئێوە دا دەژیم ، منەتیش لە سەرکەس ناکەم ، بەشوێن بیر و بڕوای خۆمەوە ئاوارە وپەڕپووەی هەندەرانم ، لەبەرامبەر یەك یەکی خەڵکی ئەو وڵاتەدا، خۆم بەخەجاڵەت بارووقەرزدار دەزانم •
ژیان ئەو جۆرەیە بەداخەوە، ژیانی کوردێکی ئەم سەردەمە لەوحەدە تێپەڕنابێ ، ئەوەی تێدەگا ، هەوڵ دەدا وپێ ناگا تێگەیشتن دەبێتە هۆی چەرمەسەرای ، لەمێژە ئاوا دێ و دەڕوا ، لەمێژە قوربانی دەدەین •
بەوحاڵەشەوە لام لێ نادەن ،ناهێڵن تۆترە بگرم ، رێم نادەن لە وڵاتی خۆم وەحەسێم ، لەماڵی خۆم بێگانەم ،لەبرای خۆم دوورم لەزێدی خۆم زیزم ، لەمەوتەنی خۆم بۆنی غەریبی دەکەم ، بەدۆستی خۆم دوژمنم •
برادەران ! دەمەوێ گەردن ئازایی و لەگەڵ بکەم ، ناچارم بەجێ تان بێڵم •
سۆفی :
ـ منیش لەگەڵت دێم !

تایبەت ترین بنکەی کتێبی کوردی
کوردیکا
@kurdica

یارە :

ـ ناما مەگیان من دەچم !

خەزال مۆڕەیەکی لەیارە کرد ، سەدمانای دەدا ٠

میرزا :

ـ هیچ کامتان نابێ بێن ، خۆمن نەشەڕ دەکەم و نەبۆسەیران دەچم ، هەڵدێم ، من تاوانم خراوەتە ئەستۆ ، حکوومەت کاری بەمنە ،ئێوەبۆ ؟

حاجی :

ـ مام میرزا ! مەڕۆ دەتشارینەوە ، ماوەیەك ئاشکرا مەبە ، ئەگەر زۆریان هێنا ، ئێمەش دەست نادەین ، ئەی پیاوەتی بۆکەنگێ یە ، بەعێلێك میرزایەکمان هەیە ، چ بلا بوو ؟ ! دەورت دەگرین ، کوڕە کوڕەی جحێل زۆرە ، دراو هەیە ، چەك وچۆڵ دەکرین ، کێو وشاخ ، بەندن وپنچك ، ئەو ولاتە بۆ وەی چاکە ٠

هەر چوونێك تۆبڵێی ئاوادەکەم ، روحێك بەخولای قەرزدارم ،چ ئەوڕۆ ، چ سبەی ، حیزایەتی قەبووڵ ناکەم ، سەر دانەواندن تاکەی ؟ بەمن بێ مەڕۆ ، مردن وکوژران لەسەر ئاو وخاکی خۆت باشترەلەپەنابردن بۆ هەندەران ، قسەی هەوەڵ و ئاخری من ئەوەیە " بێژە بەفربوارێ "

میرزا :

ـ ناحاجی ، تۆلە دلت راقسەدەکەی من لەمێشکم را ، نازانم زوو هاتوومیا درەنگ ، ئەوەندەی دەزانم ، 'دەستێك بەتەنێ تەقەی نایە" براکوژی قازانجی نیە ٠ حاجی :

ـ کام برا ؟

میرزا :

ـ ئەو کەسانەی بەشوێن من دادێن ،ئەوانەی دەیانەوێ من بکووژن ،ئەوانەی بەخوێنی سەرم تینوون ، هەرئەوانەش برای منن ، بەلام تێ ناگەن چ دەکەن ، بۆخۆیان خۆیان دەکووژن ، دەردی مەیەکە ، دەردی هەموومان یەکە ،

یەکە، ئێمەدەبێ رۆژێك پێکەوە ، یەك دەنگ ویەك هاوار، یەك بگرین ، دوژمنی من، دوژمنیوانە، من چەتـەنیم ، من ئاووخاکی خۆم خۆش دەوێ، لەرێی ئەوان دەکووژرێم ، داخەکەم تێ ناگەن ، ئینسان ، ئـینسانە ، رۆژێك دێ ئەو گەلە وێرای یەك راستەوەبێ ، حکوومەتی چەند هەزار ساڵەی پاشایەتی تێکەوە پێچێ ، ئەو دەم لەگەڵ وان، شان بەشانی ئەوان، میرزای ئێوەش خەبات دەکا ، ئێوەش خەبات دەکەن •

حاجی گیان ! زۆر لەوەپترلەتۆ رادەبینم ، ئەو وڵاتەم بە بۆنەی تۆوە پێخۆشە ، تکا دەکەم حەوسەلەت بێ •

" ئەوەی لەسەر سەبرانە لەسەر خێرانە" راوەستە باشتەکەبگا ،ئێمە بەتەنێ دەست دەینـێ ، دەمان کەنەداردەست ، براکوژی مان پێ دەکەن، وەختێك کەوڵمــان لەحاجەت کەوت فڕیمان دەدەن، دەبینە دەستەچیلە ، کورەلەوانە تۆقیوم ، سیاسەت قووڵە، دوژمن یـەك و دوونین، دنیـا خۆرەکان کایە بەخەڵك دەکەن ، راستەوەی دەکەن و لەعەرزی دەدەن، بەمەیل و مەرامی خۆیان ، لەسەرقازانجی خۆیان •

کاکە گیان ! شەو درەنگە، قسە زۆرن ، لەلای ئێوە ساڵێکـم بە سەعاتێکە، وەسیەتی من بۆتۆ حاجی ئەوەیە :

" وەك هەی ، هەر وابە، وەتمان بەتو دەسپێرم ، ئەتۆش بەخودا ، ، کارێکی وابکەوەتمان بکەیە فەقێ ، بۆخۆت بەسەری رابگە، ئەو کیسە دراوەش بدەبەیای ناز، لەزمان منەوە خوداحافیزی لێ بکە، ئەودراوەبۆ وەتمان خەرج بکا ، وەکێلی سەلامان بە بۆمال و منداڵت ،بەداخەوەحاجی ژن و کورەکانیشم نەدی ، خاترجەم بە بێ خەبەریشت ناکەم ، سەر و لێدەدەم •

سۆفی ! شوانە و خەزاڵ بەتۆدەسپێرم ، ئاگات لێیان بێ ،هەر وەك باڵت بەسەرکێشاون •

شوانە ! ئەتۆش کارت بەبلە چەرچی نەبێ ، ئەگەر تێ گەیبا ئەوکارانەی

نە دەکرد ٠
شوانە :
- بەخولآی مام میرزا ! بە قور حانەکەی مامۆستای ، یاتوخم وتۆرەمــە ی لەحەرزی هەلدەگرم ، یاتەرکی ئەو مەلبەندەی پێدەکەم ، بۆی مەپاڕیوە ، داخی لــەزگم دایە ٠
میرزا ، وەك پۆ لآیەك راستەوە بوو ٠
خەزال بەقولی دانووسا ودەستی کرد بەگریان ٠
" وەتمان " بەمیرزای هەلڕوچکاو کوتی :
- مام میلزا ! دایکم دەیکوت : " بابت دێتەوە " ئەتۆش دێ یەوە ؟
میرزا دەستی بەسەر وەتمان داهێناو :
- ئەرێ رۆڵەگیان ! منیش دێمەوە ، لــەگەل بابت دەردمان گرت ودەرمانمان گیرنەکەوت ٠
وەتمان :
- مام میلزا ! بی یەوە نوغلم بۆدێنێ ؟
میرزا :
- بێ شك کوڕم ،دلنیابەکوڕم !
پاشان وەتمانی ماچ کرد ٠
حاجی :
- مەڕۆ ! شۆڕە سوار مەڕۆ ! برای هاوپشتم ، بڕبڕەی پشتم ، تازەدێ لێت حالی بم ، بریانەمدیبای ، دووکوڕم هەیە هەرکت لەسەر دەگێڕم ،بەپیــر ی پشتم مەشکێنە ، وەکازی پیریم میرزا ! مەڕۆ زگت پێم بسووتێ ،روحمــ پێ بکە ، دووری تۆ دەردە ، دەرد ٠
حاجی چی دیکەی قسە پێ ناکرێ ، گریان لەئەوکی گیــــراوە و ەك مەنجەل دەکولێ ، ئامێزی پێداهێناوە ٠
" خەزال " سەروقژی دەڕنێتەوە ، روو مەتی بەڕنین وەك خاشخاشکـــــــی

سوورن ٠

" یاره" ونە٠

" سۆفی " ئارام و هێدی شانی وەبەر باری خەم داوە، خەم هاودەمی پێشووی ، هاو رازی لەمێژینەیەتی ٠بێکەسی لەمێژ ساڵە، کەسی ئەوە، کوڵی وی فێری ئەوبارانەیە، خۆ خواردنەوەو بێدەنگی ، برك و ژان لەگەڵی گەورەبووە، لەبەر لێویەوە ورتەی دێ :

- خودایە زۆر شکور، گەورە هەرئەتۆی ، کەسی بێ کەسان، شکور شکور ، چم لەدەست دێ ؟ !

سۆفی وحاجی ، هەناقەبری پیرە لەگەڵ میرزان، لەوێ دەست ودەمی یەکیان ماچ کرد٠

"میرزا " رکێفی هێنا شین بۆرە و سەربەرەو ژوور تێهەڵبوو، تازە بەری مانگی رووناك دەبێ ، ئەسپە بۆرە ، باریکەرێی نێو دارستان شارەزایە، بە دەیان جار، شەو ونیوەشەو پێی داهاتووە، دارستان ، دارستانی جارانە ، بەڵام رەنگ ئاژۆی کردووە پەلی داکوتاوە، بڵیند تر لەچاو دەدا ، سەری سوارە یاسەری شین بۆرەیە جارجار وەدەر دەکەوێ و ون دەبێ ، دارستان بەسامە، شەوی پایز درێژە و رێگا دوور٠

ئێستا میرزا نەدیو نەبووە، گرە مەشقەڵێ ، کێشەو ماڵ و حەوشەی " بلەچەرچی " نێو دێ و دارستان رووناك دەکا ٠

هاوارێك لەنێوان قرچ و هۆڕ و گڕو دووکەڵ دا ، دێ و نایە:

- هاوار ! ئەی هاوار ! سووتمان ، سووتمان ، بگەنێ ، کێو دەنگ دەداتەوە، دارستان خامۆش ، جارجار دەنگی چوارناڵی سمی شین بۆرە ، ئاور ، وردەپریشکی ناڵ وبەرد، سوار سەردەکەوێ ، وردە خیزخلۆردەبنەوە دەرکەکان قەپات کراو٠

دێ لە باوەشی شەودا ئارامی گرتووە ٠٠٠٠

فەرهەنگۆك

ئانگرەابوون: بەگژداچوون دەستـــــە و یەخەبوون

ئاوەکی بوون: ئەو مەڕەی لەسەر ئـاو ێ دەچێتە نێو مێگەلێکی دیکە

ئەکابر: بەعومر، گەراوە، گەورە

ئاموری رژد: ئامورێك کەزۆرلەعەرزی بچێتە خوار

ئاموری مال: ئەو ئامورەی کـــــە م بچەقێ

ئاولە ئاوەرۆ دەرکردن: لەحەددی مەعموول چوونەدەر، بێ حەیایی کردن، نالەبار جوو لانەوە

ئالێ: بەوکەسە دەلێن لە ژنەکەی بترسێ

بەئازاز وکەرەسێ: بەهیچ جۆرێکی، تەئکیدە، قایم کاری یە

بێژمەفر بوارێ: یانی هەر ئـەمرێك بکەی رەوایە

بیرورا: پرس ومەسڵحەت

بێ چاوێنی بێ: لەچاوی پیس بەدووربێ

بۆز بەلەرێ: پیربەکزی، مەبەســـت ئەوەیە پیرەپیاو کزبێ چاکترە

بەئاو داهاتن و بەنان داخوران: مەبەست لەون بوونە، غەیب بوون

بنۆك: خوری بنەوە، ئەوخوری یـــە ی دەیکەنە گوریس، خراپ

برین وەبن دان: برینەکە بەزاهیر چاك دەبێ بەلام چلکی دەمێنێ وچــــــا ك نابێتەوە

بزووت: بزۆز، توندوتـــۆڵ

بارەخوێ: کایەیەکە کە لەودا ســواری کولێ یەکتر دەبـن

بەرخە بەبە: غەب غەب، بەرچێلە

بەپەندی سیاهەلێنان: لـۆمە کـردن، سەرکۆنەکردن

بەروولە: دارێکە قەداریە قامکێکـــی دەبێ، شیلەپەی پێ قایم دەکرێ

بەن کەلەوە: بەنێکە دووکەلەوەی پێکەوە لەملی گای توند دەکا

بەخرتی گەرایی: خەراتـی کرابـێ، خرتاشرابێ

باج لەباجی نانالێنێ: خەرج بـــــــە مەبەستی دەخل نالەی نیە،قەیدی نیە

باسکێش: داری هەرە درێژی ئاموور

بیم وەسایەقەت: بەسەدەقەت بم

بێ چاوسوور وبێ داشدار: بێ کـەس و بێ سەرپەرست

بێل لەبەری میچی چەقاندن: کـارتـەوا و کردن، نەجات بـوون لەکار

بوورە: زەوی چەندساڵ نەکێلدرا و

باقربوونەوە: سوور بوونەوە، بەمســـی سپی نەکراوە دەلێن

بای وەعدە: بای شەماڵ لە ١٥ی رەشەممە

بەربەگوار: گولێنگی لەملی دابێ، گوارە لەمل " تایبەتی ئاژەڵە"

بەش: مەری نێو چاوان سپی

باسقننە: داری قننە، ئەو دارەی لـە قننە دەخرێ

بێلا: هەیوان، جێ یەك بارانی لێ نەدا

بنەوبێر: ئەو کەسەی کەلەمێژە نەخۆشە

بێن: بەن، دەزوو

بـەلەچەك: تەرەکاری ویشك کراوە بـۆ زستان

(الف)

@kurdica

فەرهەنگۆك

پەڵەدان : بەقووڵایی بستێك باران تەرایی دابێتە عەرز

پەلەپووش : سووك ، بێ وەزن

پێچ وفلووچ : خوارەكە وپێچەكە، پێچ و پەنا

پاناوك : جێگایەكە ئاو لێی تەنك و پان دەبێتەوە، بەدەشتی چكۆلەش دەڵێن

پاڵێن : دوای مەڕدۆشین وەختی شیر پا ڵاوتن ، دوای نیوەڕۆ

پاش بارە: دارێكە لەپشتەوەی باسكێش و خەتی پێ

پاپووكە خواردنەوە: خڕبوونەوەی مار بە شكڵی دایرە، چەمبەرە •

پەتەكەوتنە سەر ئاو: دەست رووبوون ، سەر وەدەركەوتن •

پندرە: بەئەدەب ، بێدەنگ •

پەردوو: پەردە، وارش ، پەردە بەچیغ كێشان ، حوجلە•

پەڵخور: ئەو تفاقەی لە بەر ما ڵاتی دەمێنێتەوە•

تەڕلیگ : ئارەق گیری ئەسپ •

تەوفیر: فەرق ، جیاوازی ،تەفاوەت•

تاڵەبەن: هەودایەك بەن •

تڕی هەمەدانێ ؛ ئاردی خوراسانێ : دووشت كەپێك مەربووت نەبن ، چی بە سەر چیەوە •

تەرمەك : كوگادڕووی دروا و

تیری نەبەدی : تیری وێڵەكی،تیرێكی بەئانقەست نەبێ •

تێلیسان : قایشێك كە وەك پێشەوەی شەپكە بۆخۆ پاراستن لەتیشكی تاولەنبۆ

چاوانی دەبەستن •

تەرەكی گرتنەوە: بەما ڵاتیكی دەڵێن كە بەگیای تەرتیڕی خواردبێ •

جەللە كردن: ریز كردن ، راستەوپاستە كردن ، هۆندنەوە•

چاوزەقە: دڕوویەكی بەژانە

چەرمی ئاوەسوو: چەرمێك كەبەئاوێك بیسوونەوە ، مەبەستلەكەسێكە چەرمەسەری زۆر دیبێ •

چڕگەن : چیمەنێكی پڕلەگیاوفرێزوو•

چاوقوولكە: تاعوون •

چەندكێل بەبەردێك ئەنگاوتن: چەند كار بەجارێكی كردن •

چەپی : چەشنە هەڵپەڕینێكی كوردی یە•

حەقە پەڵەی پایز: باران پاش مانگ و نیوێك پایز بەوشەرتەی پەڵەی بدا •

حیندرحۆكردن : هەڵبەزین ورۆیشتن•

حەقلە مەقۆ: لۆقاوی بڵیند هاویشتن و رۆیشتن •

حەوتەوانە: حەوت ئەستێرەن •

حەیس وباس : حەدیس وباس كردن ، حەكایەت •

حیزی هەمبانەی كولوانە: مەبەست ئەوەیە حیزی هەتا بەدمیەوە بدەی زیاد دەبێ •

خەفەك : خەوخەو ، تەمبەڵ •

خەرسەك : گران ، قورس ،قالب گران•

خووگە ملە : زۆرەبانی ،مل بەملە، مل بەشەڕدان•

خەزەڵ : گیای ویشك بووەوە•

خەفەنگ : خەفەكێش •

خۆخستنە سەرپشت: جواب نەدانەوە ، تەفرەدان ٠

خۆرست: تەبیعی ،خودروو٠

خالان خوارزا مەزن کرد: خاڵ خۆشکەزی گەورەدەکا ٠

خاڵیگە: بەتا لایی لاکەلەکە ٠

خەنەتیلکە: گوڵ سەنگ ٠

خاوك : خوری ڕێسراو ، بەنی نێوەدان ، بۆفەرش ٠

خۆی لە تەپڵی گوڵی داوە: خۆی جوان کردووە، رازاوەتەوە٠

خێزەر بەستن : سەف کێشان بە دووی یەکدا ، بەدووی یەکدا ڕۆیشتن ٠

دۆم بێ و کەلاش بۆخۆی بکا : ئەوکەسەی کەبەدڵ کارێکی دەکا ٠

دەلووجە: بای شەماڵ لە١٢ ی ڕەشەمە٠

دورە زەرد: ئەوەی ڕەنگی خوری یەکەی زەردی تەواو نەبێ ٠

دارفزە: دارێکە لەملی مەڕی دەکەن بۆ بەرگری لەپشووسواری ٠

دەبەگلور: گلوویەك ترێ دەجاری بەخۆی هەڵکێشی و هەموو جاری لەپاڵ خۆی کەیەوە٠

دەڵچە : خوێڕی ، هیچ وپووچ،ڕووبەن ریاباز٠

دەندە: ئەو بەشە لەئاموور کەگاسنی تێدەکرێ ٠

دەستەکەوشە : لەپاشبارە دەخری،جێی دەست پێگرتنە٠

دۆڵەمکارە: مکارەی دۆڵ بۆ کونی خڕ سازکردن بەکاردێ ٠

دیوان دڕ: بەکار ، بەدەسەلات ٠

دەس کیس : دەست کێش ، ، ڕێ پیشاندەری کاری نالەباروزی ٠

دایکەدزە: ئەوکەسەی دز رادەگرێ ، هاوکاری دزان ٠

دەست و موشتاخ : دەست لە دەستی یەك نان و ماچ و مووچ ٠

دەسبەند وپاشبەند: حالەتی بەستنی دەست و پاشووی یەك سمە٠

دنیام بەتەنگاو تێلکە نەگرتووە : مەبەست ئەوەیە کە دنیام سەخت نەگرتووە ٠

دیزە بەدەرخۆنەکردن : بێدەنگ بوون لە بارەی مەتلەبێکدا ، شاردنەوەی قسەیەك سەرنانەوەی ڕووداوێك ٠

دۆڵپا : داعبایەکە، چل ومل ٠

ریتکە: ریخە مەڕی شل ٠

راشکاوی : تێ رادیوی ، بەشاشکرا و بێ پێچ وپەنا ٠

رەب : نێزە٠

ریندۆل : قسپ ، هەودا ٠

راستی رەوتی ؛ چەوتی کەوتی: ڕاست بی دەڕۆی ، ناڕاست بی دەکەوی ٠

راوەك : توورەکەیەکی گەورەی قایم ، توورەکەی چاو٠

رەش کوێت: ڕەنگی ئەسپە، کوێتی مایل بەرەش ٠

رۆژی قەرەومیس : رۆژی رەش ، ، رۆژی بەسام ٠

رۆهێلان : رۆهینشتن ، لەسەری را بۆ خوارێ ٠

رزطۆك : لە حالّی رزیندا ، لەحالّی وەرین و خرابووندا ٠

زوێلّە چەرم : چەرمێكی بستێك پان بە درێژایی كەولّەكە ٠

زرووقە: بریقەلێ هاتن ٠

زینی یایلی : زینێكە بۆ پشت هەموو ئەسپێك دەبێ ٠

زۆرەوانی پشتێندە: زورەوانی یەكە كە لەوداپشتێندی یەكتر دەگرن ٠

زۆرەوانی فرێ دانە: یەكتر فرێ دەدەن ، فەندێكی زۆرە بانی یە ٠

زووخالّ : گۆپال ،داردەستی ئەستوور ، رەژی ٠

زووزەنەب : ئەستێرەی كلك دار ٠

زرِكەش : كەشاوی مەیلەو ویشك ، ئەوەی كێلانی وەدرەنگی دەكەوێ ٠

زوورە ئاوی : بەردێكە لەئاوی دەنێن و مەلّەغان وداسی پێ تیژ دەكەن ٠

ژاوە هاتن : پڕبوون لەگیاندار ٠

سەپان ترێنە: دڕوویەكی تیژە ،سەپانی نارەحەت دەكا ٠

سەپان : دروێنەوان ، ئەو كەسەی بە داس دروێنە دەكا ٠

سەقەت : چاك ، عەجایب ، گەورە ، بەشەل وكێڕ ونەقوستانیش دەلّێن ٠

سەرچەوتی كردن: خۆبواردن ،سەربادان راست نەڕۆیشتن ٠

سوێر قسەبوون : ئیشتیالە قسەبوون ، قسەپێ خۆش بوون ، زۆربلّە بوون ٠

ساكەتەی دووگی : گەورەیی دووگەی ، قورسایی ، خڕایی و زەقایی دووگی مەڕ وبەران ٠

سەرپسێن كردن : سەرخۆركردن،مەڕوبزن تەنیا سەری گیای بخۆن ٠

سەرێك لەگولّەمزان دانەبێ سەرنیە : سەری بێ هەلّلا سەرنیە، پیاو ئەوەیە دەكێشە وهەرایان دابێ٠

سەد قەل وبەردێك : بەردێكی بەسەدقەلی دادەی هەموو هەلّدفرن ٠

سوورانە: میوانی ، بۆخرمان هەلّگرتن٠

سلمۆكە: گیای كێوی یە ، ما لات باشی دەخوا ، كیا دۆكلّیوە٠

سەرمزانە: ئەو دارەی باسكێش ونیروێك دەخا ٠

سیوادی رۆژی : سپیایی پێش تاوهەلات٠

سەرتەرێدە: گەورەی پیاوخراپان، سەر دەستەی دزان ٠

سێ تا : ئەو بەنەیە كەگوریسی لێ ساز دەكرێ ٠

سایە بوون : چاوەرێ بوون، ئاگا لێ بوون ٠

سۆرە وتۆرە: كەس وكاری ئەزمیەتبار٠

سەگ شەلی : بەقومار بازی خۆشەل كردن ٠

ساردەكێلّ : گەنمێك كەلەوەختی سەرملدا داچێندرابێ ٠

سندم : قفلێكە لە دەستی یەك سمی دەدەن بۆئەوەی نەجوولێتەوە و هەلّنەیە٠

سەمۆج : گەنمی تایبەتی كوێستان ،

گەنمێکی سووری لاوازە٠

شەوێن : جەمی شەوێ ، تێرکـردنـــــی شەوانەی مەڕ٠

شوولێ لاوێن ، شوولێ شلك و باریك ، شوولەبی لاوێن ٠

شینی خاتووزمەهریر : هەوەلی ڕەشـە - مەیە ، دەڵێن خاتوو زمەهەیر شینــــی برایان دەکا " یانی بۆ چلەی گەورە و چلەی چکۆڵە دەگری " ـ بەسەرماوبەفر و تەڕوتووشی هەوەڵی ڕەشەمە دەڵێن ٠

شیـــــلاقە: چەشنەمەززەقێکەبەشە لاق دەیسوورێنن ٠

شەوپاتە : ئەوەی شەوی بەسەر بردبێ ، لەشەوێ وە مابێتەوە، پاشماوەی شەو ێ

شۆرکە داگرتن : مات بوون بەخەمەوە٠

شەقەدار: ئەستوورو بەداروبار ،زەلام٠

شیلە شێو: شێوی سەرەبەهار ،ئەودەمە ی گیا شیلەی هەیە ٠

شڵفەلەتە: گیایەکی کێوی یە٠

شیلەپە: دارێکە لەبەینی دەندو باسکێش سێ گۆشێك پێك دێنێ ٠

شیبا : بای ئارامی شەوانە٠

شاسەیوان : بەجۆرێك خوری دەرەجە دوو دەڵێن ٠

شەرعی ماری بەداری : یانێ مار دەبـێ بەداری بکووژرێ ، شەرعی مار بەدارە٠

شەرمە گێلاخە: کەسێك کەلەشتێك شەر م بکا وپێشی خۆش بێ " بەکەیفێ بـێ بەلام شەرمیش بکا ٠

شاتە: دەنگی-توند توند وزمان درێژانـە هەراکردن٠

شڵخە: بەپۆلێك مێش هەنگوین دەڵێن کە لەجێ یەك کۆببنەوە ٠

شەکۆ: دارێکی درێژە بۆ ئاوداشتـــن ٠

شاتاندن : زمان درێژی کردن ٠

غەڵدی : سەگی چووگە، خەرتوڵە٠

غەڵەبایی : شڵووغی ، غالب بوونـــی دەنگە دەنگ ٠

غەزرین : قەلس بوون ، رق هەستانی لـە رادەبەدەر٠

قەیران : سـەرحەلە، قۆناخ ،زەمـانـــی نارەحەتی ٠

قۆرت: بەلا٠

فرێت : رایەلی تەون ٠

فەدەر: فێڵ ، گزە، فەند٠

فوو لەدۆ نەکردن : گوێ نەدان: ، ور د نەبوونەوە ، بێ خەیالی کردن٠

قوندەرە: کەوش ٠

قولاغ : گوێ ، لەکوردیدا تەنیابۆمەڕ و بزن بەکاردێ ، " قولاغی نەدەی " : ئەگەر مەڕگورگ خواردی گوێ یـــەکە ی بێنەوە٠

قەمبەڵ ، قەمبەڵی دەچاوی یە : ئیشارە بە چاو وقووبەی چاوی ٠

قاپووت: کەپەنك ، باڵتەی شوان، لـــە بەرگن ساز دەکرێ ، فەرە جی ٠

قۆرە دەماخ : بەپۆز ، بەدەعیە، خۆبـــە زۆرزان ٠

قولاغە کراو: دەورە گیراو، کەوشـــــی دەورەگیراو٠

قوتنی سوور : پارچــــەیەکی تایبەتـی کەوای ژنانە٠

قلەكردن : گاڵتەكردن ،جەفەنگ لێدان ، كایەكردن·

قەیاخ : گیای كێوی یە، ما ڵات باشی دەخوا ، گیای دۆكلێوە·

قاپۆر : قەلأفەت ، هەیكەل ·

قەرەبەقەرەی:" پێ بەپێی ·

قولەتێن : میتری موكەعەبیك ئاو ، هەزارلیتر·

قەشار قەشار : قەڵەش قەڵەش، لەت لەت

قەشـــان: بزنی نێوچاوان سپی ·

قولاپەتەرنەكردن : مەنزوور نەبوون ، باشارنەكردن ·

قرخ : خوری خراپ ، زوور،دەرەجەدوو·

قزل : خوری سوور·

قرپۆك : چكۆلە، نابووتە·

كوێت: (رەنگی ئەسپ) ، سووری توند (كـهر)·

كەشكـە فەریكە: كەشكی برژاو·

كەلەوەكێشی : بەربەرەكانی ؛

كزر : پەین یاقورێك كە كەمێك ویشـك بۆتەوە·

كەندەوە كۆڕی : وە دووكـــــەوتــن ، لێكۆڵینەوە·

كەركوڵ و بارسووك : كەری قوڵە وباری كەم ، بێ بەرپرسی ·

كتك : پشیلە·

كتك لەسەر ڕمبانە: ئەوەندە پرە پشیلـە بەسەریان دا دەڕوا ·

كوولەكە سەرئاوی : كوولەكەیەكی سووكە كەدانەوێڵەی تێدەكەن ، نێوی بەتاڵە و لە سەر ئاورادەوەستێ ،مەلەشی پێدەكەن

كۆز : هۆڵی بەرخان ·

كەوێ سێر : مەری سەرشین ·

كەمێڵ : كەمێڵە، ریخی ویشك بۆوە بە خوری مەڕەوە ·

كەمێڵ كردن : هەڵپاچینی كەمێڵ ·

كلك لە گەلۆژگرتن : تایبەتی چواریێ یە كلكی لەنێو پاشووی د ەگرێ و دەڕوا ، وازهێنان ·

كەلەم كاشوول : گیایەكە وەك گێــزە ر ریشـــــەی هەیە ودەخورێ ·

كولێرەی پەنجەكێش : كولێرەیەكەدرێـژ وەك پەنجەی دەست ·

كەڵوە : ئەو دارەی ملی گای لە نێـــو دەكەن ·

كوشتەری : جۆرێك رەندەیە·

كۆ تەرازوو : دووئەستێرەن ، دووپۆلـە ئەستێرەن ·

كەتەشیر : شمشیری كەت ، لاخوراو ، كول ، لەت ·

كەژوو : كوریسێكی پانە بۆ ما ڵات جـل كردن ·

كۆتەڵ : دارێكە لیباسی مردووی لەبەر دەكەن ·

كۆتەڵ بۆ گێڕان ، عەزا كـــــردن بە كۆتەڵەوە، پیاوی گەورەكە دەمرد كۆتەڵیان بۆ دەرازاندەوە و دەیان گێڕا ·

كەڵە مستێن : كایەیەكە ، جۆرابێنی بە دەستی یە ·

كولوو : خوری بەشانەكراوی چەپك چەپك

كوتو دوستاخ : دارو زنجیر كـە لــە بەندیخانەی قەدیم لەمــــــل و لاقی

كوردیكا @kurdica

تاوانباریان دەکرد •

کەڵیشە : قالب ، " شەیتان چووە لە کەڵیشەیەوە " : شەیتان لەرێی بردۆتە دەرێ •

کوڕی گۆڵمەزان : یانی پیاوی شەڕ و مەعرەکەی •

کۆزیلکە : کۆزێکی چووکە ، چەندکەس کە لێك کۆ ببنەوە •

کلێ پرد : پایەی پرد •

گولینکی سوورمەرمز : گولینکی سوور کەلە مەرەزی بزن کرابێ

گورگ ئاوڕدانەوە : بەقووت وسڵی ئاوڕدانەوە ، ئاوڕدانەوەی وەك گورگ •

گاگۆڕ : لای سەرەوەی قەبر ، لەلێوارەوە هەتا گۆڕیچە •

گوێ لە مووچەوە بردن : گوێ قووت کردن ، سڵ بوون •

گەبجاڕ : ئەوکەسەی خەڵك گەپی پێ بدا ، مەڵحەکە •

گا بەدەنگی ناڕوا : کەس جوابی ناداتەوە

گورگ هاتووە گوێنی پخوا : گورگ گوێنی پێ ناخورێ " خەیاڵی خاوە •

گەزمە : پاسەوان ، مەئموور ی حکومەت •

گرکە دێم : گرکەیەکە لەدێمێ دەکرێ •

گرژاڵی : تیکە لاویکە لەرەنگی سوورو رەش وبنەوش زۆرتر لەرانگ وچۆخەدا بەکاری دێنن •

گەسکی ماڵ دزین : مەبەست لەهات وچۆنەکردن و سەرلێ نەدانە •

گیابڕ : مەڕێك بەگیا خواردنی بمرێ دەڵێن گیابڕبووە •

گوێزەبانە : میوانی یەکە بۆ منداڵی کوڕ دەکرێ بۆئەوەی گوێ و زمانی ساخ بێ •

لاپڕەسەن : بەئینسانی لابەلا و تێ نەگەیشتوو دەڵێن ، دوورپەرت لەمەسەلە •

لەحەمری سریوانە : پشووی قەتع کرد ، تێی کوتا •

لابێر : ئەو کەسەی لایەکی بێررادەگرێ ، ئەو کەسەی بەرگری لەهەلاتنی مەڕدەکا :

لەحەوت سالان راستەوە بوون : خەو لێکەوتن ، گوێ لێ نەبوون ، مردن •

لەقڕەکەوتن : مەحتەل بوون ، بێدەنگ بوون ، مات بوون •

لەرەف رەفان بوون " : گەورە بوون ، ماقووڵ بوون ، بەدین بوون •

لۆغە لۆغە : لاڵ بوون ، پسك بوون ، زمان ئەستوور بوون •

لەپێنا و هەرقورتێك قەومتێك : لەبری هەر بەلایەك هێزێك •

لاقە قوونەی نەجات دە : هەڵێ ، دەرپەڕە •

لەلاقان وەراندن : هەلاتن ، دەرپەڕین •

لاق لە بەست چوون : بەکەسیك دەلین هەنگاوی پێ هەڵنەیەتەوە •

لەتەپڵی بێعاری دان : بێ شەرمی کردن

لەتەڕی خواردن و لەئیشکی خەوتن : مفتەخۆری و بێکارە بوون •

لە هەموو هەوران ناباری : مەبەست ئەوەیە کە هەموو جارێ بەرهەم جۆرێك

نیە، پیاوهەمیشە لە نارەحەتی دانابێ.

مێچکە: بەبەرخێکی دەڵێن هەرمەرێکی ببینێ و دەزانێ دایکیەتی و دەیمژێ

مێچکە مێژاندن: بەرخی مێچکەشیردان

مێژووك: بێچووی هەوەڵ رۆژ، بەرخی یەك رۆژە، ئەو بێچووەی هەوەڵ جار دەیمژێنن.

مریشکی ئاوەڕووت: ئەومریشکەی کە پەروتووکی لێکراوەتەوە.

مام هۆرتك: بەکەسێك دەڵێن کە شارەزای هەموو کارێك بێ.

مزراویلکە: شورباوی هێلکەی بەترشی سماق.

مەڕی رۆیشتن: چەشنێك رۆیشتنی یەك سمە، وەك مەر رۆیشتن.

ماڵەڵڵا: ماڵ + ئەڵڵا، زەکات، ئەو سەدەقەی دەیدەن بەدەرویش.

مامان برازا بزرکرد: مام برازای ون دەکا.

مالووسك: کڵۆکایەکی درێژە کە لە خرمان هەڵاویشتندالەکا دەرچووبێ.

مکارە: ئەسکەند.

مەسانە: ئاسنێکی چووکەیە بۆخاوێن کردنەوەی گاسن وەسەر "نەقیزەی" دەخەن.

ماری توولە: ماری باریك و درێژ.

مێنەکە: ئەنگوستیلەی سازکراو لە شاخی گاو ماڵاتی دی.

مەڵەغان: وەقاندنەوە: بەنووکی چەکچی لەتیخی مەڵەغان دەدەن و پانی دەکەنەوە تەنکی دەکەن بۆ ئەوەی تیژبێ.

مەچەك ئەنگاوتن، باوەش پێکداکردن و مەچەك گرتن لەپشتی یەك.

مزمزت: زەرەر.

نانڕێن: ئەو شتەی کەنانی تێدایە هەمبانە.

نانی گەنمە سمەوەج: نانێکی بەگەنمی سمەوەج بکرێ.

نان بەسەر سێلێوە سووتان: مەنزوور لەئینسانێکی ناعیلاجە.

نەقوستان: شەل، زەلیل.

نەزرویەعی: ئیجاب و قەبووڵ.

نەقیزە: دارێکی درێژە بۆگالێخوڕین.

نەفوورات: عەجایب، سەقەت.

نەوندە: رەپستەی درنگ چێندراو.

نەهۆم نەهێنان: فەرق نەکردن، ورە بەرنەدان، تەنە زوول نەکردن.

وەستەك: ئەوەی زوو ماندوو دەبێ، ئەو ئەسپەی زور دەوەستێ.

وزاق دان: هەڕاکردن، هێرش بردن، بازدان.

وەرویلە: ئەو کەسەی وەدووی کاری بێ بایەخ دەکەوێ.

وەقلە کەوتن: وەخۆکەوتن وخۆساز کردن بۆکارێك.

وروڕەی جادوو: ئیشارە بە ژنێکی سیحر بازە "لە ئەفسانەدا هاتووە"

هەڵوێزان: خڕکردنەوەی بەن و شریت و تەناف وگوریس.

هەراش: ئەو بەرخەی کەزوو زابێ، بەعومرتر لەوانی تر.

هەشت بێ و لەمشت بێ نەك نۆبێ و

نەبێ : کەم و پوخت بێ نەك زۆربێ و بۆر .

هەڵەشە : بەپەلە .

هاوێر : مەڕ وبەرخ لێك جیاکردنەوە ، **هەڵاواردن** .

هۆڕ هۆڕە : جۆرێك مەزرەقی نێو بەتاڵە لە سووراندا هۆڕەی دێ .

هەر ئاقڵەی لە خەسارێکی : هەر تەجرەبەی لەهەڵەیەکی .

" هەوەڵ تەخت و هەوەڵ بەخت " : تەختی هەوەڵێ و بەختی هەوەڵێ ، مەبەست لەژنی هەوەڵە ومێردی هەوەڵ .

هەتادووری پووری : هەتادووری خۆشە - ویستی ، خزمی ، بەقەدرێ .

هەوێنی نۆ مەنجەڵ شیر : بەئینسانی بەسەلیقە و ئاقڵ دەڵێن ، زۆر زان و دەغەڵ .

هەوەڵی دندووك و پیاڵەی : هەوەڵی جحێڵی ولاوی .

هێس : خوار .

هەڵوێزندراو : کلۆڵە کراو ،خڕبووەوە .

هەڵازران : زیبکە لەدم و لووت هاتن ، تێ میسك لێ هاتن ، .

هەڵوای بەشەقان : کایەیەکە تایبەتی مندا لان .

هۆڕپە : خوری هەڵوێزندراوی بەشانە کراو .

هاتنە سەر بەرەی : خوازبێنی کردن ، هاتنە خوازبێنی .

هەڵاش : پووش ، و قامیش ، لەسەر دارەرایە بە سەریانی دادەدرێ .

هەڵپرۆچکان : پێداهەڵچوون ، چوونە سەر بەچنگە پڕکە .

یاری غار : ئیشارە بە حەزرەتی ئەبووبەکرە کەلە خزمەت پێغەمبەردابوو ئاوالی هەمیشەیی و رۆژی تەنگانە .